وله اسلم من فی السمٰوات والارض طوعاً وکرهاً

شکر خالق بکین و مکان در این زمان سعادت اقران کتاب مستطاب عالنصاب
مستغنے از القاب در تحقیق تفصیل حالات حجة الله الاکبر امام العصر مهدی الموعود
المنتظر علیه السلام و رد مدعیان مهدویت و عیسویت زمانه که بخیالات آزادانه
جرات تامه بدعوت عامه در این ملک هندوستان حاصل کرده اند

المجلد الثالث من

غایة المقصود

سنه ۱۳۱۹ هجریه

از تصنیفات رئیس المحدثین فخر المتکلمین بدر المتفقهین مرجع المتکلمین شمس الاسلام
قمر الاعلام آیة الله العلام غرة الدهور و الشهور و الایام ماحی بدعات الظلام
زبدة العظام رفة العظام جامع المعقول والمنقول حاوی الفروع والاصول سرتیلہ
سرکار مولینا مولوی سید علی حائری لاهوری دام ظله العالی

در مطبع شمس الهند لاهور باهتمام منشی شمس الدین مالکش طبع شد

بعونہ

اینست مجلد ثالث از کتاب مستطاب

موسوم بہ غایۃ المقصود در بیان مفصل حالات الحجۃ اللہ

الاکبر امام العصر المہدی الموعود المنتظر علیہ السلام و

رد مدعیان مہدویت و بابیت از تصنیف مرجع الخواص و

العوام متبین الحلال والحرام قدوۃ العلماء الکرام زبدۃ الغطارفۃ

العظام بدر التمام شمس الاسلام محل الفحول جامع المنقول والمعقول

حاوی الفروع والاصول شریعتمدار سرکار مولینا جناب مولوی سید علی

حایری لاہوری مدظلہ العالی است پس بفرمایش عمدۃ

الاعاظم والاعیان زبدۃ الافاخم والارکان مروج الدین والایمان قامع الکفر والطغیان

عارف زمان مختر دوران ذو الفضل والبذل والعرفان الذی اسمہ الشریف

فی الاشتہار کالشمس فی وسط النہار جلالت آثار عزت شعار سرکار کربلائی

نواب محمد علیخان صاحب قزلباش

رئیس اعظم ریاست علی رضا آباد ضلع لاہور سلمہ المنان عن طوارق الحدثان

وزاد فی وجودہ وجودہ والعرفان ابن المرحوم المغفور

المبرور نواب ناصر علیخان برائے استفادہ خواص و عوام انام مطبوع

گردید تا ابواب استفادہ جاری و استفاضہ ساری باشد و در این زمانہ پر ایام

تا تدویر لیل و نہار میان صغار و کبار در ہر شہر و دیار و

اقطار و امصار از جانب ایشان یادگار ماند در

یوم لا ینفع مال ولا بنون بالقطع لا بالظنون ذخیرہ

ای افتخار بودہ باشد و یتلوہ المجلد الرابع انشاء اللہ تعالی و کان ذلک فی ذی القعدہ

فی سنہ ۱۳۱۹ھ المبارکہ در حویلی لاہور مسمی بہ ابو الفضل الرضوی

وله اسلم من فی السموات والارض طوعا وکرها

شکر خالق کمین و مکان درین زمان سعادت اقران کتاب مستطاب عالیمآب
مستغنی از القاب در تحقیق تفصیل حالات حجۃ اللہ الاکبر امام العصر مهدی الموعود
المنتظر علیه السلام و رد مدعیان مهدویت و عیسویت زمانه که بخیالات آزادانه
جرأت تامه بدعوت عامه درین ملک هندوستان حاصل کرده اند

الثالث
المجلد الثامن

غایۃ المقصود

۱۳۱۹ھ

از تصنیفات رئیس المحدثین فخر المتکلمین بدر المتفقهین مرجع المکلفین شمس الاسلام
قمر الاعلام آیۃ اللہ العلام غرۃ الدهور والشهور والایام ماحی بدعات الظلام زبدۃ
العلماء قدوۃ الانام جامع المعقول والمنقول حاوی الفروع والاصول سر رشته دار
سرکار دولتمدار مولوی **سید علی حایری** لاهوری ادام ظله العالی

در مطبع شمس الهند واقع لاهور باهتمام منشی شمس الدین طبع شد

هذا المجلد الثالث
هو مجلد ثالث
من کتاب غایة المقصود
من مصنفات شمس الاسلام شریعتمدار
سرکار مولوی السید علی الحایری الرضوی
اللاهوری دام ظله العالی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی شابیب سیبه هطلت وانواء کرمه تجبست وسحائب فیضه سالت وغوادی عطائه انسجمت تقدس وتعالی عن صفة المخلوقین ذی الجلال والاکرام والافضال والانعام والمشیة النافذة والارادة الکاملة لیس کمثله شیٔ و هو السمیع البصیر والصلوة علی اول العدد وصاحب الامد نور الاحد الذی خص بالریاسة وقام بالسیاسة محمد ذی الشریعة الغرآء والملة البیضاء وآله الطاهرین الممنونین بالبلآء الشاکرین فی السرآء والصابرین علی الضرآء **امّا بعد**
بعرض مے رساند اقل الخلیقه بل لاشیٔ فی الحقیقة **السیّد علی الحایری** الرضوی اللاهوری نبل العلامة الفهامة حجة الاسلام والمسلمین مرجع الاعلام والمجتهدین جناب المستطاب مستغنی از القاب سرکار حاجی السید ابو القاسم ابن الحسین الحسینی القمی اعلی الله مقامه

وصوبه شروع نمودم در تحریر **مجلد ثالث** از کتاب مستطاب **غایت المقصود**
که تمام مقصد آن متضمن است بر نقل نصوص معتبره معتمده و تفصیل حالات حضرت امام مهدی
موعود فداه روحی و رد مدعیان مهدویت و عیسویت خاصة در نقض اقوال مدعیانیکه در
ملک پنجاب و هندوستان دعوت عام بعوام انام کرده بطرف ارادت خود مے کشند اگرچه
شان علماء اعلام عالیست از اینکه متعرض جواب و مخاطب بخطاب خود چنین جهول پرفضول
و کهول ضلول را نمایند و لیکن اکثر احباب روحانی دست اصرار بدامن این آورده دست
نادانی زدند که اگر در تحقیق حالات حضرت امام همام مهدی موعود علیه السلام فداه روحی
بعبارات سلیس از دست قلمت چهره نگارش آراید طالبان حق را البته بکار آید من واقف
بسرمایه کاسد خویش هرچند دست مایه بے بضاعتی و عوائق علایق ذاتی را معین معذرت
ساختم نقد التماس بگره اجابت نه بستند و چندان مرا ازمن گرفتند که بپاس خاطر جناب شان
این کتاب مستطاب را در متعدد مجلدات تصنیف نمودم و ما توفیقی الا بالله العلی
العظیم و هو حسبی نعم المولی و نعم النصیر و ههنا اشرع فی
المقصود بعون المنان المعبود و الحنان المحمود

باب در اثبات مشابهت امام مهدی موعود علیه السلام با انبیاء سلف در غیبت اختیار کردن

پس بر اصحاب بصیرت و ارباب بصیرت واضح است که حقیر فقیر در مجلد اول این کتاب
مستطاب بادله عقلیه و براهین نقلیه متعدده اگرچه غیبت جنابش و وجوه آن را تفصیل
تمام ثابت کردم لکن چونکه بعض جهلا سفها که خود را در لباس علما میان عوام انام مشهور
مے کنند چنین غیبتے را از تعجبات شمرده اند لهذا خواستم که در این **مجلد ثالث**
بالخصوص بابے در مشابهت حضرت حجة الله الاکبر امام العصر المهدی الموعود المنتظر علیه
السلام با انبیاء سلف صلوة الله علیهم اجمعین نوشته باشم **مخفی نماند که**

در مشابهت حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام با انبیاء سلف احادیث بسیار واخبار
بے شمار اخیار ابرار در مسانید خود با سانید معتبرہ معتمدہ ذکر فرمودہ اند ومما جاء فیہ
عن الحسین بن علی بن ابی طالب ما رواہ الصادق علیہ السلام عن ابائہ
عن الحسین علیہم السلام قال فی التاسع من ولدی سنۃ من یوسف وسنۃ
من موسی بن عمران علیہم السلام وھو قائمنا اھل البیت یصلح اللہ
امرہ فی لیلۃ واحدۃ یعنے حضرت ابی عبداللہ الحسین علیہ السلام فرمود کہ در پسر نہم من
سنت حضرت یوسف وسنت حضرت موسے پسر عمران است وے قایم اہل بیت من
است نیک مے کند حق تعالے امر او را در یک شب وعن الحسین علیہ السلام قال
فی القائم منا سنن من الانبیاء سنۃ من نوح وسنۃ من ابراھیم وسنۃ من
موسی وسنۃ من عیسی وسنۃ من ایوب وسنۃ من محمد صلی اللہ علیہ
والہ واصحابہ وسلم فاما من نوح فطول العمر واما من ابراھیم فخفاء الولادۃ
واعتزال الناس واما من موسی فالخوف والغیبۃ واما من عیسی فاختلاف
الناس فیہ واما من ایوب فالفرج بعد البلوی واما من محمد صلی اللہ علیہ
والہ واصحابہ وسلم فالخروج بالسیف ومحمد بن مسلم گوید داخل شدم بر ابی جعفر علیہ
السلام وخواستم کہ از انجناب علیہ السلام از حال حضرت قائم آل محمد علیہم السلام سوال
نمایم کہ انجناب خود ابتدا کردند کہ قایم موعود و فرمود یا محمد ان فی القائم من
آل محمد شبہا من خمسۃ من الرسل یونس بن متی ویوسف بن یعقوب
وموسی وعیسی ومحمد صلوات اللہ علیہم اجمعین فاما شبہہ من یونس
فرجوعہ من غیبتہ وھو شاب بعد کبر السن واما شبہہ من یوسف فالغیبۃ
من خاصتہ وعامتہ واختفائہ عن اخوتہ واشکال امرہ علی ابیہ یعقوب النبی
علیہ السلام مع قرب المسافۃ بینھما واما شبہہ من موسی علیہ السلام فھو
دوام خوفہ وطول غیبتہ وخفاء مولدہ علی عدوہ وحیرۃ شیعتہ من
بعدہ مما لقوا من الاذی والھوان الی ان یاذن اللہ فی ظہورہ وایدہ علی

عدوه واما شبهه من عیسی علیه السلام فاختلاف من اختلف فیه حتی قالت
طائفة ما ولد وطائفة قالت مات وطائفة قالت صلب واما شبهه من جده
محمد صلی الله علیه وسلم فتجریده السیف وقتله اعداء الله ورسوله و
الجبارین والطواغیت وانه ینصر بالسیف والرعب وانه لا ترد له رایة و
فقیر حقیر در این جا برای معاینه ومشاهده اخبار را بر ارسانید و تواریخ معتبره کیفیت
حالات شبیه بعض انبیاء سلف علیهم السلام را درج در این وجیزه کرد تا مشابهت مهدی
موعود با ایشان بعد از مشاهده حالات هر یک نزد هر کسی متحقق ومعلوم باشد تا کسی از
مخالفان گفته نتواند که قول مشابهت امام مهدی موعود با انبیاء علیهم السلام محض دعوای
فرقه امامیه است بلکه فرقه ناجیه امامیه چنانکه بمفاد حدیث تشبیه اول الائمه امیر
المؤمنین علی علیه السلام را مشابه انبیاء سلف میدانند همچنان آخر الائمه والاوصیاء مهدی
موعود علیه السلام نیز بمفاد احادیث مذکوره واخباریکه در تشبیه من بعد ذکر خواهیم کرد مشابه
انبیاء سلف میدانند پس منقسم کردم این باب را برده تشبیه والله الموفق للصواب و
هو خیر مستعان **تشبیه اول** - با غیبت حضرت ادریس نبی علیه السلام
پس پوشیده نماند که اول همه غیبات غیبت حضرت ادریس علیه السلام است واین مشهور است
نحویکه آل الامر لشیعته الی ان تعذر علیهم القوت وقتل الجبار من قتل منهم
وافقر واخاف باقیهم پس آنجناب علیه السلام ظاهر شد وشیعیان خود را وعده داد بفرج
وبقیام قایم از اولاد خود که حضرت نوح نبی الله باشد پس برداشت حق سبحانه وتعالی
حضرت ادریس علیه السلام را وشیعیان وی پیوسته قرناً بعد قرن وخلفاً عن سلف صابر
ومتوقع قیام حضرت نوح نبی الله علیه السلام میبودند تا آنکه حق تعالی فرج آل ادریس کرد
یعنی نبوة حضرت نوح ع را ظاهر فرمود چنانچه در کتاب مستطاب **اکمال الدین** از ابی
جعفر محمد بن علی الباقر علیه السلام آورده است که در بدو زمانه نبوة حضرت ادریس پیغمبر ع سلطانی بود جبار وی
روزی بغرض سیر بر مرکب خود سوار شد آنگاه وی گذشت بر سر زمینی از یک شخص مومن که آن زمین را آباد
کرده بود پس سلطان وزرای خود را از مالک این زمین معمور پرسید وزرای

در جواب وے را گفتند این زمین از فلان شخص رافضی است کہ عبد مومنے ست از صبیٔ ملک
پس سلطان وے را نزد خود طلبید و گفت کہ میخواہم کہ این نخود قیمت نزد من بفروشی فقال
عیالی احوج الیہا منک یعنے عیال من بطرف این زمین از کردہ تو ای سلطان احوج اند
ہنگام شنیدن این کلام سلطان بسیار بغضب آمد و تاسف کرد و برگشت بطرف عیال خود
درحالیکہ در این امر بنہایت مغموم و محزون بود و بود برائے سلطان مذکور زنے از قوم ازارقہ
کہ در ہر امر با وی مشاورہ میکردہ است پس طلبید زن خود را کہ در خصوص این امر ہم با وی
مشاورہ نماید پس چون زن بر وے داخل شد صورت سلطان متغیر و پر از غضب مشاہدہ
نمود و گفت ایہا الملک وجہ تغیر لون صورت و ظہور غضب چہ باشد سلطان وے را از
قصہ زمین و وجہ غضب مطلع گردانید پس آن زن گفت ایہا الملک تاسف مے کند بچنین
امور کسی کہ قدرت و مکنت بر تغیر و انتقام نداشتہ باشد و ترا در ہر صورت مکنت و قدرت
بر انتقام گرفتن حاصل است فان کنت تکرہ ان تقتلہ بغیر حجۃ فانا اکفیک امرہ
واصیر ارضہ لک بحجۃ لک فیہا العذر عند اہل مملکتک یعنے پس اگر باشد
برائے تو کراہت از اینکہ قتل کنی وے را بدون حجت پس من قرار میدہم این زمین را برائے
تو بحجتیکہ برائے تو باشد در آن عذر کافی نزد اراکین مملکت سلطان گفت آنچہ حجتے میتواند
بود کہ برائے من در آن عذرے حاصل تواند شد گفت میفرستم نزد تو چند نفر را از اصحاب قوم خود
ازارقہ کہ صاحب زمین را نزد تو حاضر کنند پس شہادت دہند نزد تو کہ این شخص از دین تو برات
حاصل کردہ است پس باین عذر میتوانی وی را قتل کردہ زمین را در تصرف خود در آوری سلطان
تحسین کرد و گفت فافعلی ذلک یعنے این را تعمیل کن و بودند برائے وے از ازارقہ
اصحاب بسیار موافق در دین و مذہب کہ خوش میبداشتند قتال روافض مومنین را غرض
آنست کہ آن ملعونہ نزد قوم از ازارقہ رفت و ایشان را مامور داشت کہ نزد پادشاہ
رفتہ شہادت دہند کہ فلان رافضی از دین تو برگشتہ است فشہدوا علیہ انہ برأ من
دین الملک فقتلہ واستخلص ارضہ یعنے پس شہادۃ کاذبہ دادند کہ این شخص از دین
سلطان برگشتہ است باین حجت و عذر سلطان وے را قتل کرد و زمین خلاص کردہ تصرف

خود آورد فغضب الله للمؤمن عند ذلك فاوحی الله الی ادریس علیه السلام
ان ائت عبدی هذا الجبار فقل له ما رضیت لان قتلت عبدی المؤمن
ظلما حتی استخلصت ارضه خالصة لك فاحوجت عیاله من بعده وعزتی
وجلالی لانتقمن له منك فی الآجل ولاسلبنك ملكك فی العاجل ولاخربن
مدینتك ولاذلن عزتك ولاطعمن الكلاب لحم امرأتك یعنی پس بسبب قتل
مومن حق سبحانه وتعالی بطرف حضرت ادریس پیغمبر علیه السلام وحی بفرستاد که
برو نزد بنده من فلان سلطان جبار پس بگو ویرا که می فرماید حق تعالی راضی نیستم از تو زیرا که
بنده من مومنی را بظلم قتل کردی تا اینکه خلاص کردی زمین وی وخالص بجهت خود گردانیدی
وبعد از وی عیالش را محتاج گردانیدی سوگند بعزت وجلالت خودم که بعد چندی انتقام
آن را از تو خواهم گرفت وعنقریب ملك تو را از تو خواهم گرفت و مدینه وملك ترا خراب و
برباد خواهم کرد وعوض این همه عزت ترا ذلت خواهم داد وگوشت بدن زن ترا طعمه کلاب
خواهم گردانید فاتاه ادریس علیه السلام برسالة ربه وهو فی مجلسه وحوله
اصحابه فقال علیه السلام ایها الجبار انی رسول الله الیك وهو یقول ما رضیت
الخ یعنی پس حضرت ادریس علیه السلام رسالت پروردگار خود را گرفته نزد آن سلطان
جبار رفت وی در مجلس خود بمصاحبت اصحاب خود نشسته بود پس آنحضرت علیه السلام
فرمود ای سلطان جبار من هستم رسول خداوند مختار آمدم نزد تو که رسالت حق تعالی را بتو برسانم حق تعالی
میفرماید راضی نیستم الخ تمام رسالت را بتو رسانید فقال الجبار اخرج عنی یا ادریس علیه السلام یعنی پس جبار
گفت بیرون شو ای ادریس از نزد من لیکن از رسالت آنجناب علیه السلام سلطان جبار زن خود را مطلع گردانید تا انتظام
در بارۂ وی کند زن مذکوره گفت بهول نانداز و ترا رسالت ادریس من میفرستم بطرف حضرت ادریس کسی را که ویرا
قتل کند و بودند برای حضرت ادریس علیه السلام از روافض اصحاب اطیاب
که مومن بودند اجتماع در مجلس آنحضرت علیه السلام وآنجناب نیز با ایشان انس
بسیار داشت فاخبرهم ادریس علیه السلام بما کان من وحی الله عز وجل ورسالته
الی الجبار فخافوا علیه القتل یعنی پس حضرت ادریس علیه السلام

اصحاب را از وحی خدا وند و ابلاغ رسالت بجبار مطلع گردانید پس اصحاب ترسیدند که مبادا
ویرا قتل کنند و بعثت امراة الجبار الیه اربعین رجلا من الازارقة لیقتلوه
واتوه فی مجلسه الذی کان یجتمع الیه فیه اصحابه فلم یجدوه فانصرفوا
وقد راهم اصحاب ادریس فحسبوا انهم اتوا ادریس لیقتلوه فتفرقوا
فی طلبه یعنی و در این بین بفرستاد زن مذکوره چهل نفر از ازارقه از برائے قتل کردن
حضرت ادریس علیه السلام و آمدند ایشان در مجلسے که اصحاب ادریس اجتماع کرده بودند و
آن حضرت علیه السلام را در آن مجلس نیافتند پس برگشتند و چون اصحاب ادریس این
چهل نفر را بهیئت مخصوصه مشاهده کردند گمان کردند که ایشان ضرور برائے قتل حضرت
ادریس علیه السلام آمده بودند پس اصحاب ادریس برائے طلب جنابش متفرق شدند
پس چون وے را ملاقی شدند گفتند اے ادریس در اینجا ماندن حالا مناسب حال تو نباشد
فان الجبار قاتلک قد بعث الیوم اربعین رجلا من الازارقة لیقتلوک فاخرج
من هذه القریة بدرستیکه سلطان جبار قتل کننده تو است امروز چهل نفر از ازارقه
بجهت قتل کردن فرستاده بود پس بیرون شو که در این قریه ماندن مناسب تو نباشد
فخرج ادریس عن القریة من یومه ذلک ومعه نفر من اصحابه پس بیرون رفت
حضرت ادریس علیه السلام از ان قریه همان روز و با وے بودند چند نفر از اصحاب
فلما کان ادریس ناجی ربه فقال یا رب بعثتنی الی جبار فبلغت رسالتک و
قد توعدنی هذا الجبار بالقتل بل هو قاتلی ان ظفر بی فاوحی الله عز وجل
اخرج من قریته وخلنی وایاه فوعزتی لانفذن فیه امری ولاصدقن قولک
فیه بما ارسلتک به الیه یعنی پس حضرت ادریس علیه السلام مناجات کرد پروردگار
خود را پس گفت پروردگارا فرستادی مرا بطرف سلطان جبار پس من رسالت ترا
بوے رسانیدم و تحقیق وے مرا وعده قتل داده است بلکه اگر ظفر یابد قاتل من خواهد
بود پس حق سبحانه وتعالے وحی بفرستاد بطرف ادریس علیه السلام که بیرون شو از این
قریه و گذار مرا و آن جبار را سوگند بعزت خودم که هر آینه نافذ میکنم در وے امر خود را

وهرآئینه صادق میگردانم درودست قول ترا باچیزیکه ترا بآن نزد وے فرستادم فقال
ادریس علیه السلام یارب انی حاجة قال الله عز وجل سل نعطها قال
اسئلك ان تمطر السماء علی هذه القریة وما حولها حتی اسئلك ذلك قال
الله عز وجل یا ادریس علیه السلام اذا تخرب القریة ویجوعون قال
ادریس وان خربت وجاعوا قال الله اعطیتك ما سئلت ولن امطر
السماء علیهم حتی تسئلنی ذلك یعنے پس حضرت ادریس علیه السلام عرض کرد
خداوندا بدرستیکه بجهت من حاجتے است حق سبحانه در جواب فرمود سوال کن تو عطا خواهم
کرد عرض کرد خواهشمندم که باران نفرست براین قریه وآنچه دراین شهرها باشند تا وقتیکه
من خود طلب باران کنم حق تعالے فرمودا ے ادریس اگرچه بسبب حبس باران قریه خراب
وبرباد ومردم گرسنه شوند حضرت ادریس عرض کرد اگرچه قریه خراب ومردم گرسنه شوند
حق سبحانه فرمود اے ادریس عطا فرمودم آنچه مسئلت نمودی وهرگز برایشان باران
نخواهم فرستاد تا وقتیکه تو بجهت آن سوال نه فرمائی پس حضرت ادریس علیه السلام اصحاب
خود را ازاین حبس باران مطلع گردانید وفرمود بیرون شو ید ازین قریه مغضوب علیها
واختیار کنید برائے سکونت قریه دیگر را پس اصحاب جنابش بمحض شنیدن این ازان قریه
بیرون شدند آن وقت تعداد ایشان بیست نفر بود پس ایشان در بلاد مختلفه متفرق
شدند واین خبر سوال کردن حضرت ادریس در حبس باران وقبول فرمودن حق سبحانه وتع
در بلاد شایع ومنشور گردید وخود حضرت ادریس ع بریک جبل سکونت اختیار فرمود پس
حضرت ادریس التجا بطرف حق سبحانه آورد وخداوند ملکی را موکل گردانید که بهر شام برائے
آنجناب طعام حاضر کند وروزها صایم میبود پس در آن وقت حق تعالی ملک را از سلطان
جبار گرفت ومدینه وے را خراب کرد وگوشت زن وے را بسگها خورانید وآن سلطان را بقتل
رسانید پس ظاهر شد در آن شهر جبار دیگر پس بعد از خروج حضرت ادریس ماندند
اهل قریه بهمین حال تا بیست سال بنحویکه نبارید از آسمان قطره از باران پس حالت قوم
بغایت تباهی رسید که خوراک واطعمه خود را از فاصله بعید بسیار از ان قریه رفته میاوردند

پس چون سختی حالت قوم از حد گذشت در یک مقام معین اجتماع نمودند و باهم میگفتند
که میدانید بدرستیکه حضرت ادریس از خدای خود سوال کرد بجهت حبس باران و معاهده شد که
تا خواستن حضرت ادریس حق تعالی برانقریه باران نفرستد و خود حضرت ادریس هم از انقریه بیرون
رفت و مارا علم هم بمسکن آنجناب علیه السلام نیست و چونکه حق تعالی نسبت بما از کرده حضرت ادریس
رحیم تر است پس میباید که رو آوریم بطرف خدا تعالی و توبه کنیم از گناه خود و بخواهیم از خدا که
بفرستد باران بر اهل انقریه پس برخواستند و بطرف صحرا بیرون رفتند و خاک بر سر و
صورت خود ریختند و توبه و استغفار و گریه و تضرع مینمودند ناگاه دریای رحمت الهی
بجوش آمد پس حق سبحانه بطرف حضرت ادریس وحی فرستاد که ای ادریس اهل قریه تو
روی آوردند بطرف من بتوبه و استغفار و گریه و تضرع و من خدای رحیم و رحمن هستم
قبول میفرمایم توبه ایشان و میگذرم از گناه ایشان و تحقیق رحم کردم بر ایشان و منع نمیکند
مرا از اجابت سوال ایشان مگر مناظره تو که سوال کردی مرا نفرستم بر ایشان باران تا وقتیکه خود
تو از من خواهش آن نمائی پس خواهش کن از من ای ادریس تا بفرستم بر ایشان باران رحمت
خود که از مدت بیست سال از انقریه آنرا حبس کرده هستم ادریس علیه السلام عرض کرد
خداوندا هنوز خواهش فرستادن باران از تو برای اهل قریه نمیکنم پس حق تعالی در جواب
وی فرمود ای ادریس آیا نه سوال کردی تو از من برای حبس باران و من قبول فرمودم
سوال ترا و حال که من ترا سوال میکنم بجهت طلب باران پس چرا تو سوال مرا قبول نمی
فرمائی ادریس علیه السلام عرض کرد خداوندا هنوز بجهت طلب باران از تو سوال
نمیکنم آنگاه حق تعالی ملک را که بجهت ادریس بطعام آوردن موکل گردانیده بود وحی فرستاد
که طعام حضرت ادریس علیه السلام را حبس کند پس چون شام شد ملک مذکور برای حضرت
ادریس طعام نیاورد پس آنجناب علیه السلام محزون شد و بر گرسنگی خود صبر کرد و چون شب
دوم رسید باز طعام حاضر نگردانید اشتداد حزن و جوع کرد و چون شب سوم رسید
نیز طعام حاضر نشد پس بسیار شد حزن آنجناب و غالب شد گرسنگی و قلیل شد صبر آنجناب پس
ادریس علیه السلام مدار دعه آخر و ایا رب حبستنی رزقی من قبل ان تقبض روحی

یعنے خداوند احبس کردی رزق مرا قبل از انکہ روح مرا قبض فرمائی فاوحی اللہ عز و
جل یا ادریس ان حبست عنک طعامک ثلثتہ ایام ولیالیھا ولم تجزع
وتذکر جوع اہل قریتک ومضی علیھم عشرین سنتہ ثم سئلتک
عند نوبتھم واستغفارھم ان تسالنی فامطر السماء علیھم فلم
تسئلنی فاذیتک بالجوع فقل عند ذلک صبرک وظھر جزعک فاھبط
من موضعک فاطلب المعاش لنفسک فقد وکلتک فی طلبہ الی حیلتک
فھبط ادریس علیہ السلام من موضعہ الی قریتہ خلاصہ آنست کہ انگاہ وحی
فرستاد حق سبحانہ جل شانہ اے ادریس ہرگاہ کہ حبس کردم از تو طعام ترا سہ شبانروز نہ بقیہ
جزع وفزع کردی وبے صبر گردیدی لکن جزع وفزع نہ کردی برائے اہل این قریہ کہ از عرصہ
بیست سال محض بگفتہ تو از ایشان حبس باران فرمودہ ہستم وبا این ہمہ وقت توبہ واستغفا
وگریہ این قوم بجہت طلب باران سوال کردم و تو سوال را قبول نہ فرمودی پس
تادیب کردم ترا بگرسنگی پس قلیل شد آن وقت صبر تو وظاہر شد جزع تو پس نازل شو
از موضع خود و برائے نفس خود طلب معاش فرما بدرستیکہ موکل گردانیدم در طلب معاش ترا
بطرف حیلہ تو پس حضرت ادریس علیہ السلام از ان موضع نازل گردید وہمین قریہ
داخل شد فلما دخل القریتہ نظر الی دخان فی بعض منازلھا فاقبل نحوہ فھجم علی
عجوزۃ کبیرۃ پس چون داخل قریہ شد دید کہ از بعض خانہا دود بیرون مے آید پس
بطرف ہمان دخان روانہ شد وہجوم آورد بریک عجوزہ کبیرۃ السن وے دو قرص نان مے پخت
پس حضرت ادریس گفت اے عجوزہ طعامے مرا بدہ کہ من بجہت گرسنگی بے حال شدہ ہستم
عجوزہ عرض کرد اے عبد اللہ دعا حضرت ادریس بجہت ما چیزے نگذاشتہ است کہ
بکسے چیزے دادہ بتوانیم پس عجوزہ سوگند یاد کرد کہ غیر این دو قرص نان چیزے دیگر
را مالک نیستم بر و طلب معاش از غیر اہل این قریہ کن پس حضرت ادریس فرمودا ے
عجوزہ قدر کمی از طعام بدہ کہ بخوردن آن روح مرا امساک شود و پاہائے من متحمل راہ
رفتن بشوند عجوزہ گفت از کجا بیاورم این دو قرص نان اند یکے حصہ من و دیگرے

حصّه پسر من است پس اگر قوت خود را بتو بدہم خواہم مرد و اگر قوت پسر خود را بتو بدہم وے خواہد مرد پس حضرت ادریس علیہ السّلام فرمود اے عجوزه بدرستیکه پسر تو صغیر است کافی میشود برائے او نصف قرص و آن قوت لایموت بجہت من میتوانند شد فاکلت المرأة قرصتها وکسرت الاخری بینها درہیں وبین ابنها فلمّا رای ابنها ادریس یاکل من قرصته اضطرب حتے مات قالت امہ یاعبد الله قتلت علی بنی جزعا علی قوته فقال لها ادریس فانا احییه باذن الله فلا تجزعی یعنے پس تناول کرد عجوزه یک قرص و دو حصّه کرد قرص نان دوم را نصف نان بحضرت ادریس داد و نصف دیگر به پسر خود پس چون پسر عجوزه دید که ادریس نصف نان من میخورد مضطرب شد و مرد عجوزه فریاد کرد اے عبد الله کشتی پسر مرا بجہت جزع بر قوت خود پس حضرت ادریس علیہ السلام فرمود اے عجوزه جزع نکن من باذن خداوند منان پسر ترا زنده خواہم کرد ثم اخذ بعضدی الصبی ثم قال ایتها الروح الخارجة عن بدن هذا الغلام بامر الله ارجع الی بدنه باذن الله وانا ادریس النبی فرجعت روح الغلام الی بدنه باذن الله یعنے حضرت ادریس ہر دو بازو آن پسر را گرفته فرمود اے روح خارج شده از بدن این پسر برگرد بفرمان خدا بطرف بدن وے باذن خدا و من ادریس پیغمبر ہستم پس ہمان وقت برگشت روح آن پسر بطرف بدن وے فلمّا سمعت کلام ادریس وقوله انا ادریس ونظرت علی ابنها قد عاش بعد الموت قالت اشهد انك ادریس النبی وخرجت تنادی باعلی صوتها فی القریة ابشروا بالفرج قد دخل ادریس فی قریتکم ومضی ادریس حتے جلس علی موضع مدینة الجبار الاول فوجدها هی تل وعجوزه مذکوره چون شنید که آنجناب علیہ السّلام میفرمایند من ادریس نبی ہستم ونیز مشاہده کرد پسر خود را که بعد از مردن زنده شده است گفت شہادت میدہم که تو ادریس پیغمبر ہستی پس خارج شد که ندا میکرد با واز بلند در ہر کوچه و بازار قریه بشارت باد بفرج که بتحقیق داخل شد حضرت ادریس در قریه شما پس رفت حضرت ادریس علیہ السّلام تا بنشیند بر موضع مدینه جبار اول پس یافت آن را تل پس اہل قریه خدمت آنجناب

علیه السلام جمع شدند که ای ادریس ه و درین عرصه بیست سال با وجود گرسنگی بسیار بر ما رحم
نه فرمودی خواهشمندیم که از خداوند منان برای ما باران رحمت طلب و هاب فرمود هرگز
نخواهم طلبید تا وقتیکه سلطان جبار شما و تمام اهل قریه شما پیاده نزد من بیایند حضار مجلس خواستند
و نزد سلطان جبار رفتند پس فرمان حضرت ادریس علیه السلام بوی رسانیدند وی چهل نفر
نزد آنجناب علیه السلام فرستاد که آنجناب را نزد وی حاضر کنند چون خدمت آنحضرت
علیه السلام حاضر شدند عرض کردند ای ادریس سلطان جبار ما را فرستاده است که شما را
نزد وی حاضر کنیم آیا نمی بینی که درین عرصه بیست سال از گرسنگی ما را کشتی حال هم بر ما
رحم نمیفرمائی آنحضرت علیه السلام فرمود که من هرگز نزد آن سلطان جبار نخواهم رفت و هرگز
از خداوند منان برای شما باران نخواهم خواست تا وقتیکه این سلطان جبار و نیز اهل قریه
شما پیاده و ترسیده نزد من نیایند پس چهل نفر مذکور برخواستند و نزد آن سلطان جبار
رفتند و گفتند که ای سلطان حضرت ادریس چنین و چنان میفرماید پس می باید شما با ما
نزد آنحضرت علیه السلام بیائید پس سلطان برخواست و تمام اهل قریه جمع شدند پس اجتماع
کرده با آن سلطان جبار پیاده نزد آنجناب علیه السلام حاضر شدند حتی وقفوا بین
یدیه خاضعین لطالبین الیه ان یسأل الله عزّ و جل لهم ان یمطر
السماء علیهم پس چون ایشان بکمال خضوع و خشوع خواهش کردند که از خداوند منان
بجهت ایشان خواهش باران کند آنجناب علیه السلام انگاه فرمود قبول دارم و در آن وقت
از حق سبحانه تعالی خواهش کرد که برین قریه و اطراف این باران رحمت بفرستد پس همان
وقت یک لخته ابر نمایان شد و رعد و برق ظاهر شد و در همان ساعت بهمه ای باران
شد گمان کردند الآن تمام قریه غرق خواهد شد ٭

تشبیه ثانی حضرت مهدی موعود در غیبت و ظهور با حضرت نوح علیهما السلام

بس بر عارفان معارف دینی و واقفان مواقف یقینی پوشیده نمانده باشد که حقیر فقیر هم
بالجمله اگرچه در مجلدات اوّل و دوم نوشته ام لکن چونکه مقام اثبات شباهت

امام مهدی موعود علیه السلام است در اینجا ذکر کنم **در اکمال الدین** از عبدالله
بن فضل هاشمی آورده است که گفت حضرت صادق آل محمد علیهم السلام فرمود چون
حق سبحانه و تعالی نبوة حضرت نوح علیه السلام را ظاهر فرمود و شیعیان بفرج آنحضرت
علیه السلام یقین کردند پس شدید شد بر ایشان بلوی پس بد رفتار کردند شیعه و برجستند
بر حضرت نوح علیه السلام بضرب شدید تا اینکه میماند آنجناب علیه السلام در بعض اوقات
بحالت غشی و گذشت همچنین بر آنجناب علیه السلام سه یوم که جاری بود خون از گوشهای
آنحضرت بعد از سه روز قدری افاقه شد و بظهور پیوست این قصه بعد از سه صد سال
از بعثت آنجناب علیه السلام و آنحضرت با وجود چنین دوستی ایشان هم شبها و روزها
دعوت بطرف خود میفرموده است پس می گریختند و چون پوشیده دعوت ایشان میکرد
اجابت نمیکردند و هرگاه علانیه دعوت میفرمود تا ویلهای کردند پس چون سه صد سال
بهمین منوال گذشت روزی آنحضرت بعد از نماز صبح در دعا مشغول شد که بفرستد
حق تعالی برای آنحضرت رسولی از آسمان هفتم پس خداوند سه ملک مقرب بفرستاد و بر آنحضرت
علیه السلام سلام کردند و گفتند ای نبی خدا حاجتی داریم آنحضرت علیه السلام فرمود چه حاجت
دارید گفتند خواهشمندیم که هنوز قوم خود را بدعا بد یاد نه فرمائی که این اول غضب خدا بر زمین است
پس آنحضرت علیه السلام در جواب فرمود مؤخر کردم دعای بد را برای قوم خود تا سه صد سال
دیگر پس برگشت آنجناب بطرف قوم خود پس میکرد آنچه ایشان میکردند چون مدت سه صد سال
دیگر بگذشت و آنحضرت از ایمان آوردن قوم خود مایوس گردید در وقت صبح بجهت دعا
کردن نشست پس سه ملک مقرب از آسمان بآنحضرت نازل شدند و سلام کردند و گفتند ای
نوح نبی الله ما ملائکه آسمان ششم هستیم حاجتی داریم آنحضرت فرمود بگوئید حاجت خود را گفتند خواهشمندیم
که هنوز دعای بد کردن بر قوم خود تاخیر فرما پس آنحضرت خواهش ایشان را اجابت فرمود و سه صد
سال دیگر دعا کردن تاخیر کرد و خود بطرف قوم خود برگشت فلم یزدهم دعائی الا فرارا
تا آنکه بهمین منوال سه صد سال دیگر بگذشت و شیعه رجوع آوردند بطرف آنحضرت و شکایت
کردند از رفتار کردن عامه با ایشان پس خواهش کردند آنحضرت علیه السلام را بدعا کردن بفرج

پس اجابت خواهش ایشان فرمود پس آنحضرت علیه السلام بعد از خواندن نماز دعا کرد پس جبرئیل
نازل شد و گفت که ای نوح بدرستی که الله حق تعالی دعای ترا اجابت فرمود پس بگو شیعیان خود را که بعد از خوردن
تمر تخم آنرا در زمین غرس نمایند و حفاظت آن کنند پس چون ثمر آن تمر بیرون آید فرج برای ایشانها
حاصل شود فحمد الله واثنی علیه وعرفهم ذلک یعنی بعد از حمد خدا و ثنا شیعیان خود را آگاه گردانید
پس بسیار مسرور شدند و بعد از خوردن تمر تخم آنرا در زمین غرس کردند و حفاظت آن نمودند تا
آنکه آن درخت تمر ثمر حاصل کرد پس آن را گرفته خدمت حضرت نوح علیه السلام حاضر شدند و آنجناب
علیه السلام را سوال کردند که آنچه را وعده فرمائید تا فرج حاصل شود پس حضرت نوح علیه السلام حق سبحانه
و تعالی را سوال کرد خطاب رسید که ای نوح بگو شیعیان خود را که بخورند این تمر را چون ثمر این حاصل شود فرج آنگاه
حاصل گردد پس چون گمان کردند که مخالفت وعده کرده شد یک ثلث از شیعیان مرتد گردیدند و دو ثلث
برایمان باقی ماندند پس بعد از تمر خوردن تخم آنرا در زمین ثانیاً غرس نمودند چون ثمر حاصل شد نزد حضرت
نوح علیه السلام آوردند پس از دوباره ثمر کردن آن تمر آنجناب را خبر کردند و مسئلت نمودند که حال آنجناب
وعده فرماید پس آنحضرت علیه السلام حق تعالی را سوال کرد وحی رسید ای نوح بگو شیعیان خود را این تمر را
بخورند و تخم آنرا در زمین غرس کنند آنگاه ثلث دیگر هم از شیعیان مرتد گردیدند و باقی ماندند برایمان خود
یک ثلث و ایشان خوردند آن تمر را و غرس کردند در زمین نواة آنرا پس چون روئید و ثمر کرد نزد حضرت
نوح علیه السلام آوردند و عرض کردند ای نوح نماندند از قوم ما مگر قلیلی و ما بر نفسهای خود میترسیم که مبادا بجهت
تاخیر شدن در فرج ما هم هلاک شویم پس حضرت نوح علیه السلام نماز خواند و پس از آن گفت یا رب

لم یبق من اصحابی الا هذه ولی اخاف علیهم الهلاک ان تاخر عنهم الفرج فاوحی الله عز
وجل الیه قد اجبت دعاک فاصنع الفلک وکان بین اجابة الدعاء وبین الطوفان خمسون
سنة یعنی خداوندا باقی نماندند از اصحاب من در این مدت تمر الا یک قلیلی و من میترسم که ایشان بجهت
تاخیر واقع شدن فرج هلاک شوند پس وحی فرستاد حق سبحانه عزوجل به رستیکه اجابت کردم دعا ترا پس شروع کن
ساختن یک کشتی از جهت حفاظت خود و حفاظت احباب اطیاب خود و بعد از اجابت دعا بطول پنجاه
و فاصله شد شروع طوفان پنجاه سال دیگر در کمال الدین از حضرت ابی عبد الله
الصادق علیه السلام بروایت عبد الحمید بن ابی الدیلم آورده است که فرمود باقی ماند حضرت نوح

علیه السلام بعد نازل شدن از کشتی پنجاه سال چون زمانه موت آنجناب علیه السلام قریب شد
جبرئیل آمد و گفت اے نوح تمام شد زمانه نبوت تو و بآخر رسید ایام زندگانی تو پس نظر کن بطرف
اسم اکبر و میراث علم و آثار علم نبوت که با تو است بده و عطا کن آنرا به پسر خود سام بدرستیکه
من نمیگذارم زمین را مگر آنکه در آن عالمے میباشد که شناخته میشود بوجود وے طاعت من و میباشد
وے باعث نجات زمانه که بعد از قبض شدن نبی تا زمانه مبعوث شدن نبی دیگر و نمیگذارم مردم را
بدون حجة و بغیر دعوت کننده بطرف من و بغیر هدایت کننده بسوے راه من پس تحقیق من در قضا خود
معین کردم که قرار دهم بجهت هر قومے هادی تا هدایت کند سعدا را و حجة موجود باشد بر اشقیاء
پس حضرت نوح علیه السلام اسم اکبر و میراث علم و آثار علم نبوة بپسر خود سام را عطا فرمود اما حام
و یافث پس نبود ایشان را بهره از علم که نفعے از علم حاصل کنند و بشارت داد حضرت نوح علیه
السلام هود را و امر کرد ایشان را که پیروی کرده باشند و آنکه هر سال قائمه وصیت نموده باشند
و در آن نظر نمایند و باشد آن روز عید بجهت ایشان پس ظاهر شد فرقه جبریه از اولاد حام و یافث
و مخفی داشتند اولاد سام آنچه بود نزد ایشان از علوم وغیره و بعد از نوح داده شد حام و یافث را
دولت و اینست قول خداوند عزوجل که میفرماید و ترکنا علیه فی الآخرین و از اولاد حام
اند اهل سنده و ملک هند و ملک حبش و از اولاد سام اند عرب و عجم و جاری شد بر ایشان دولت و
وارث میشدند وصیت را عالمے بعد از عالمے تا آنکه مبعوث شد من الله هود و حضرت هود علیه
السلام منقولست از حضرت امام صادق آل محمد جعفر بن محمد علیه السلام چون قریب شد
وفات حضرت نوح علیه السلام خواست نزد خود شیعیان خود را پس فرمود ایشان را بدانید که قریب
است بعد از من غیبتے واقع شود پس ظاهر میشود طواغیت و ان الله تبارک و تعالے
یفرج عنکم بالقائم من ولدی اسمه هود له سمة و سکینة و وقار
یشبهنی فی خلقی و خلقی و سیهلک الله اعدائکم عند ظهوره
بالریح فلم یزالوا یترقبون هودا علیه السلام و ینتظرون ظهوره حتی
طال علیهم الامد و قست قلوب اکثرهم فاظهر الله ذکر نبیه هود
علیه السلام عند الیاس یعنی بدرستیکه حق سبحانه و تعالے لامیکشاید از شما بوجود قائم از اولاد من

که اسم وے ہود علیه السّلام باشد که وی را باشد سمت و سکینه و وقار شباهت باشد وی را

باهن ورخلق و خلق قریب است که ہلاک کند حق تعالی دشمنان شمارا وقت ظهور وے بریح بسیار تند پس

ایشان مترقب و پیوسته منتظر ظهور و بعثت حضرت هود علیه السّلام بودند تا آنکه طول کشید ازیشان

ظهور آنجناب غایت طول کشیدن و دلهائے اکثر ایشان بوجه عدم ظهور جنابش قاسی شدند پس

ظاهر کرد حق سبحانه و تعالی ذکر نبی خود حضرت هود علیه السّلام وقت نهایت مایوس شدن ایشان

و ہلاک فرمود دشمنان ایشان را بریح عقیم که وصف کرده است آنرا در کلام پاک خود بقوله

ما تذر من شیء اتت علیه الا جعلته کالرمیم پس ازان واقع شد غیبت تا آنکه

ظاهر شد حضرت صالح علیه السّلام

تشبیه ثالث امام مهدی موعود در غیبت و ظهور بحضرت صالح علیه السّلام

از حضرت ابی عبد الله علیه السّلام آورده اند که فرمود بدرستیکه حضرت صالح پیغمبر غائب شد از قوم خود زمانے طویل وکان یوم غاب عنهم کهلا مبدح البطن حسن الجسم وافر اللحیة خمیص البطن خفیف العارضین مجتمعا ربعة من الرجال پس چون صالح علیه السّلام از غیبت مراجعت فرمود بطرف قوم خود از صورت وے را نشناختند و قوم آنحضرت سه طبقه بود جاهدة لا ترجع ابدا و اخری شاکة فیه و اخری علی یقین پس آنحضرت علیه السّلام اوّلا و ابتدا رجوع کرد بطبقه شاکه پس فرمود ایشان را که اے قوم من صالح هستم و قوم تکذیب آنحضرت کردند بلکه شتم و دشنام دادند و گفتند بری الله منک بدرستیکه حضرت صالح در غیر این صورت بود و آنچه آنجناب میفرمود قول وے نشنیدند فنفروا منه اشدّ النفور و امّا چون بطرف طبقه ثالثه رسید که اہل یقین بودند پس فرمود اے قوم من صالح نبی هستم پس جواب گفتند اخبرنا خبرا لا نشک فیک معه انک صالح مضمون اخبروه خبری که شک نکنیم در اینکه تو صالح پیغمبر علیه السّلام هستی بدرستیکه ما شک نداریم در اینکه حق سبحانه و تعالی که خالق هر شے است میتواند که هر شے را از یک صورت بصورت دیگر منتقل گرداند لکن خبر ده ما را از علامتیکه با آن تصدیق تو توانیم کرد و از آسمان

تصدیق آن برائے ما ظاہر شود پس حضرت صالح فرمود بدانید کہ من صالح پیغمبر ہستم کہ آمدم
شما را با ناقہ در جواب گفتند راست گفتی مگر چیست علامت ناقہ فقال لها شرب ولکم شرب
یوم معلوم پس در جواب گفتند کہ ایمان آوردیم بخدا و بچیزیکہ آوردی برائے ما پس الگاہ حق سبحانہ
وتعالی فرمود انعلمون ان صالحا مرسل من ربہ پس اہل یقین در آنوقت گفتند ما ہم بچیزیکہ برائے
ما ارسال کردہ شد ایمان آوردیم واما فرقۂ شاکہ گفتند بچیزیکہ شما ایمان آوردید ما کافر ہستیم یعنی
ایمان نیاوردیم بلکہ منکر ہستیم پس بدرستیکہ مکث کرد قوم صالح بعد از خروج حضرت صالح ہفت
یوم بر فترۃ کہ نمیشناختند امام خود را غیر از انیکہ ایشان عمل میکردند بر چیزیکہ نزد ایشان از دین
موجود بود پس چون حضرت صالح ظاہر شد جمع شدند بر آن ومثال حضرت قائم آل محمد
علیہم السلام در ظہور چون حضرت صالح علیہ السلام است واللہ اعلم بالصواب

تشبیہ رابع امام مہدی موعود در غیبت وظہور با حضرت ابراہیم

پس مخفی وپوشیدہ نماند کہ غیبت حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیہ السلام مشابہ است با غیبت
حضرت قائم آل محمد علیہم السلام بلکہ غیبت حضرت ابراہیم عجیب تر است از غیبت حضرت
قائم مہدی علیہ السلام زیرا کہ حق سبحانہ وتعالی اثر آنحضرت علیہ السلام را در شکم مادر ہم
نمائب گردانید تا آنکہ حق تعالی بر گردانید ابراہیم خلیل را از شکم مادرش بطرف پشت وے
وچون ہنگام ولادت آنحضرت علیہ السلام رسید مخفی گردانید حق تعالی امر ولادت آنحضرت
علیہ السلام را ولیکن مخفی بود امر آنحضرت تا وقت رسیدن کتاب نزد آنحضرت چنانچہ در
کتاب مستطاب اکمال الدین بروایت ابوبصیر آوردہ است کہ گفت حضرت
ابی عبداللہ علیہ السلام فرمود کان ابو ابراہیم منجم النمرود بن کنعان فنظر فی النجوم
لیلۃ من اللیالی فاصبح فقال لقد رایت فی هذه اللیلۃ عجبا فقال لہ النمرود
وما ھو فقال رایت مولودا یولد فی ارضنا هذه فیکون هلاکنا علی
یدیہ ولا یلبث الا قلیلا حتی یحمل بہ فعجب من ذلک نمرود فقال هل
حملت بہ النساء قال لا وانہ سیحرق بالنار وان اللہ تعالی سینجیہ خلاصہ آنست

که حضرت ابو عبد الله علیه السلام فرمود که بود پدر حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیه السلام منجم برائے
نمرود بن کنعان پس در شبے از شبها در نجوم نظرے کرد وچون صبح شد فرمود لے نمرود شب
گذشته در نجوم نظرے کردم وعجبے دیدم پس نمرود گفت وے را چه عجبے در نجوم دیدی پس گفت
دیدم که مولودے درین زمین ما متولد خواهد شد وہلاکت ما بر دست وے خواهد شد و
نخواهد گذشت مدتے مگر آنکه در عرصه قلیلے این مولود حمل مے آید پس از سماع این امر نمرود
متعجب شد وگفت آیا این وقت کدام زنے چنین حملے بهم رسانیده است ابو ابراہیم فرمود تا
حال احدے از زنان بهم نرسانیده است اے نمرود بدانکه عنقریب چون این مولود متولد شود
وے را بآتش خواهد سوزانید مگر حق سبحانه وتعالےٰ وے را از آتش نجات خواهد بخشید فحجب النساء
عن الرجال فلم يترك امرأة الا جعلت فی المدينة حتى لا يخلص اليهن الرجال پس
بفرمان نمرود مردود در پرده وستر گذاشته شدند تمام زنها از شوهرهائے شان پس باقی
نگذاشته شد زنے مگر آنکه قرار داده شد در شهر آنکه احدے از مردان بطرف زنان نرفته باشد
وباشر ابو ابراهيم على امرأته فحملت به فارسل الى نساء من القوابل لا يكون
فی البطن شیٔ الا علمن به فنظرن الى ام ابراهيم فقلن ما نرى شيئا فی بطنها فلما
وضعت ام ابراهيم به اراد ابوه ان يذهب به الى نمرود فقالت له امرأته لا تذهب
بابنك الى نمرود فيقتله وانی اذهب به الى بعض الغيران اجعله فيه حتى يأتی
عليه اجله ولا يكون انت تقتل ابنك فقال لها فاذهبی به فذهبت به الى غار
ثم ارضعته ثم جعلت على باب الغار صخرة ثم انصرفت عنه فجعل الله عز وجل
رزقه فی ابهامه فجعل يمصها فيشرب لبنا وجعل يشب فی اليوم كما يشب غيره
فی الجمعة ويشب فی الجمعة كما يشب غيره فی الشهر ويشب فی الشهر كما يشب غيره
فی السنة فمكث ما شاء الله ان يمكث خلاصه آنست که ابو ابراہیم مباشرت کرد با زوجه
خود پس زوجه وے بسبب پسر که حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیه السلام حامله شد پس نمرود مردود
بطرف زنها قابله ودایه فرستاد که هر که در شکم کدام زنے حمل باشد وے را خبر کنند پس قابله ودایه
جمیع زنها را ملاحظه نمودند وامتحان کردند وحضرت ابراہیم را امتحان کرد لیکن مطلقاً اثرے از حمل

نیافت پس جمیع دایہ ہا نزد نمرود گفتند کہ ما ہیچ اثرے در شکم احدے از زنان نیافتیم پس
خاطر نمرود قدرے مطمئن شد پس چون مادر ابراہیم حضرت خلیل الرحمن را زائید پدر ابراہیم خواست
کہ این مولود نزد نمرود مردود حاضر کند لکن زوجہ وے مانع شد کہ اے ابو ابراہیم پسر خود را نزد
نمرود بردن مناسب نباشد زیرا کہ وی پسر ترا ضرور قتل خواہد کرد ہر گاہ مرا اذن میدہی من این
پسر را در صحرا بردہ میان کدام غارے خواہم پنہان کرد تا آنکہ خود باجل خود خواہد مرد و نزد
خداوند تو قاتل پسر نخواہی شد پس ابو ابراہیم گفت کہ برخیز و الآن پسر خود را در کدام غارے
پنہان کن پس مادر حضرت ابراہیم پسر خود را گرفتہ در صحرا رفت و در آنجا در یکے از غارہا پنہان
کرد و در آنجا شکم سیر وی را شیر خورانید و گذاشت بر دروازہ آن غار یک سنگ بسیار بزرگ
پس از آنجا برگردید پس حق سبحانہ وتعالے رزق آن طفل را در انگشت ابہام وے قرار داد
وے میمکید و متصل از انگشت وے شیر بیرون میآمد و جوان میشد آن طفل در ہر روز بقدر یکہ
طفل دیگر در یک ہفتہ جوان شود و در یک ہفتہ جوان میشد بقدر یکہ طفل دیگر در یک ماہ جوان شود
و در یک ماہ جوان میشد بقدر یکہ طفل دیگر در یک سال جوان شود پس مکث کرد حضرت
ابراہیم علیہ السلام آنجا تا وقتیکہ حق تعالی خواست ثم ان امہ قالت لابیہ لو اذنت لی حتی
اذہب الی ذلک الصبی فاذن لہا فعلت فاتت الغار فاذا ہی بابراہیم و عیناہ
تزہران کانہما سراجان فاخذتہ فضمتہ الی صدرہا وارضعتہ ثم انصرفت
عنہ پس بدرستیکہ مادر حضرت ابراہیم گفت با بو ابراہیم ہر گاہ مرا اذن میدہی میروم من تا آن طفل را
ببینم ابو ابراہیم گفت برو اذن ست پس بر دہان غار آمد و ابراہیم خلیل الرحمن علیہ السلام را دید کہ
ہر دو چشم مبارک آنحضرت علیہ السلام مانند دو چراغ روشن بود ند پس وے را بطرف خود کشید
و بسینہ چسپانید پس از شیر قدرے بنوشانید و از آنجا مراجعت کرد آنگاہ ابو ابراہیم استفسار کرد
وے را از حال آن طفل در جواب گفت کہ من آن طفل را در یک غار گذاشتہ آمدم پس پیوستہ مادر
ابراہیم خلیل چون بکارے از خانہ بیرون مے آمد نزد آن طفل میرفت پس وی را بسینہ مے چسپانید
و شیر دادہ مراجعت میکرد پس ہمین منوال مدتے گذشت و مادر ابراہیم خلیل علیہ السلام برائے
دیدن آن طفل رفت و کرد آنچہ ہمیشہ با وے میکرد و چون ارادہ مراجعت کرد ابراہیم خلیل الرحمن

علیہ السلام جامہ مادر خود بدست خود محکم گرفت فقالت لہ مالک قال لھا اذھبی بی معک فقالت لہ حتی استامر اباک فلم یزل ابراھیم علیہ السلام فی الغیبۃ مخفیا لشخصہ کاتما لامرہ حتی ظھر فصدع لامر اللہ تعالیٰ ذکرہ واظہر اللہ قدرتہ فیہ ثم غاب علیہ السلام الغیبۃ الثانیۃ خلاصہ آنست کہ پس مادر ابراہیم خلیل الرحمن علیہ السلام گفت اے ابراہیم جامہ مرا چرا گرفتی آنحضرت علیہ السلام فرمود بجہت آنکہ مرا ہم باخود ببر پس مادر وے گفت صبر کن تا از پدر تو طلب اذن کنم پس ہمیشہ حضرت ابراہیم خلیل علیہ السلام در غیبت خود مخفی بود وامر خود را از خواص وعوام پوشیدہ میگذاشت تا آنکہ ظاہر شد پس آنگاہ بامر خدا وند متعال ذکر وے آشکارا گردید وقدرت حق تعالیٰ در وے ظاہر شد پس از ان مرتبہ دوم آنحضرت غائب شد واین در وقتے واقع شد کہ نفاہ الطاغوت عن المصر فقال واعتزلکم وما تدعون من دون اللہ وادعوا ربی عسیٰ ان لا اکون بدعاء ربی شقیا قال اللہ عزوجل فلما اعتزلھم وما یعبدون من دون اللہ وھبنا لہ اسحٰق ویعقوب وکلاً جعلنا نبیا ووھبنا لھم من رحمتنا وجعلنا لھم لسان صدق علیا زیراکہ حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیہ السلام از حق سبحانہ خواہش کردہ کہ ان یجعل لہ لسان صدق فی الآخرین فجعل اللہ تبارک وتعالیٰ لہ ولاسحٰق ویعقوب لسان صدق علیا **مؤلف گوید** بحمد اللہ سبحانہ در آنجا ہر دو غیبت امام مہدی موعود علیہ السلام با حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیہ السلام مشابہت دارد در مجلدات اوّل ودوم این کتاب مستطاب ما بالتفصیل ثابت کردہ ہستیم غیبت آنجناب علیہ السلام را از ادلہ نقلیہ وبراہین عقلیہ خاصہ از کلمات امیر مؤمنان ومولائے متقیان علی بن ابی طالب علیہ السلام کہ فرمودہ است ان القایم ھو الحادی عشر من ولدہ وانہ المھدی الذی یملأ الارض قسطا وعدلاً کما ملئت ظلما وجورا وانہ تکون لہ غیبۃ وحیرۃ تضل فیھا اقوام وتھتدی فیھا آخرون وان ھذہ کائن کما انہ مخلوق ودر حدیث کمیل بن زیاد نخعی از آنجناب علیہ السلام منقولست کہ فرمود ان الارض لا تخلوا من قائم بحجۃ اما

ظاهر مشهود او خائف مغمور لئلا تبطل حجج الله و بیناته

تشبیہ خامس امام مہدی موعود در غیبت باحضرت یوسف علیه السلام

و پوشیده نیست که حضرت یوسف علیه السلام غائب بود مدت بیست سال که آنحضرت علیه السلام دراین عرصه طویل نه روغن مالیده نه سرمه کشید و نه بوی خوش استعمال فرمود و نه بنساء مس نمود حتی جمع الله تبارک و تعالی لیعقوب شمله وجامع المتفرقین عزاسمه حضرت یوسف علیه السلام را با پدر و برادران خود جمع گردانید و کان فیها ثلاثة ایام فی الجب و فی السجن بضع سنین و فی الملک باقی سنینه و آنحضرت علیه السلام در مصر بود و حضرت یعقوب علیه السلام در فلسطین و دراین دو شهر فاصله نه روز بود و در این حالت غیبت بسبب اجماع کردن برادران بر قتل آنحضرت علیه السلام احوال مختلف گردید لهذا القائهم ایاه فی غیابت الجب ثم بیعهم ایاه بثمن بخس دراهم معدودة ثم بلواه بفتنة امرأة العزیز ثم بالسجن بضع سنین ثم صار الیه بعد ذلک ملک مصر و جمع الله تعالی ذکره شمله و اراه تاویل رؤیاه در اکمال الدین بروایت هشام بن سالم از حضرت ابو عبدالله علیه السلام آورده است که فرمود اعرابی خدمت حضرت یوسف علیه السلام حاضر شد بجهت خریدن طعام فلما فرغ قال له یوسف علیه السلام این منزلک قال له بموضع کذا و کذا یعنی چون از خرید و فروخت فارغ شد حضرت یوسف علیه السلام فرمود ای اعرابی منزل تو کجا است گفت در فلان موضع فقال له یوسف علیه السلام فاذا مررت بوادی کذا و کذا فقف فناد یا یعقوب فانه سیخرج الیک رجل عظیم جسیم وسیم جمیل فقل له لقیت رجلا بمصر و هو یقرئک السلام و یقول لک ان ودیعتک عند الله عز و جل لن تضیع خلاصه آنست که پس حضرت یوسف علیه السلام وی را فرمود ای اعرابی چون در فلان وادی گذر تو افتد قدری در آنجا توقف کنی و بگوئی ای یعقوب پس بدرستیکه عنقریب

بیرون مے آید بطرف تو شخصے کہ عظیم و کریم و جسیم باشد پس بگو وے را کہ من در مصر شخصے را ملاقات کردم کہ ترا سلام یاد کردہ است و گفتہ ہست بدرستیکہ امانت تو نزد پروردگار ہرگز ضائع نمیشود فمضی الاعرابی حتی انتہی الی الموضع فقال لغلمانہ احفظوا علی الابل ثم نادی یا یعقوب یا یعقوب فخرج الیہ رجل اعلی طویل جمیل فقال لہ الرجل انت یعقوب قال نعم فابلغہ ما قال لہ یوسف قال فسقط مغشیا علیہ یعنے چون اعرابی از حضرت یوسف علیہ السلام رخصت شدہ بموضع معہود معین رسید پس غلامان خود را گفت کہ شما حفاظت این شتر کنید و آن اعرابی ندا کرد حضرت یعقوب علیہ السلام را آنگاہ شخصے نابینا طویل القامت جمیل الصورت بیرون آمد پس اعرابی گفت تو یعقوب میباشی فرمود آرے پس وی را پیغام حضرت یوسف علیہ السلام رسانید ہمانوقت حضرت یعقوب علیہ السلام بے ہوش گردیدہ بر زمین افتاد فلما افاق فقال یا اعرابی الک حاجۃ الی اللہ تعالیٰ فقال لہ نعم انی رجل کثیر المال ولی ابنۃ عم لیس یولد لی منہا واحب ان تدعو اللہ ان یرزقنی ولدا فتوضأ یعقوب وصلی رکعتین ثم دعی اللہ عزوجل فرزق اربعۃ ابطن او ستۃ ابطن فی کل بطن اثنین فکان **یعقوب** علیہ السلام یعلم ان یوسف حی لم یمت وان اللہ تعالیٰ ذکرہ سیظہرلہ بعد غیبۃ یعنے پس چون حضرت یعقوب علیہ السلام بہوش آمد فرمود ای اعرابی آیا از حق سبحانہ وتعالیٰ حاجتے داری وے گفت آری اے یعقوب من شخصے کثیر المال میباشم و زوجہ من دختر عم من است لکن ہیچ پسرے از وی متولد نمیشود خواہش کن از حق تعالیٰ کہ مرا پسرے مرحمت کند پس حضرت یعقوب علیہ السلام وضو گرفتہ دو رکعت نماز بجا آورد پس از حق سبحانہ خواہش کرد کہ وی را اولاد ذکور لطف فرماید پس خداوند مہربان زن وی را چار شکم یا شش شکم مرحمت فرمود کہ از ہر شکم دو پسر متولد میگردیدند آنگاہ حضرت یعقوب علیہ السلام میدانست کہ یوسف علیہ السلام زندہ است بدرستیکہ حق تعالیٰ عنقریب ذکر آنحضرت را ظاہر میفرماید بعد از غیبت طویلہ و پیوستہ حضرت یعقوب علیہ السلام پسران خود را میفرمودہ است انی اعلم مالا تعلمون

وکان اہلہ واقرباءہ تفندونہ علی ذکرہ لیوسف حتی انہ لما وجد ریح یوسف

قال انی لاجد ریح یوسف لولا تفندون قالوا تاللّٰه انک لفی ضلالک القدیم

فلما ان جاء البشیر وھو یھودا ابنه والقی قمیص یوسف علی وجھه فارتد

بصیرًا قال الم اقل لکم انی اعلم من اللّٰه مالا تعلمون ومفضل جعفی از
حضرت ابو عبداللّٰه علیه السلام آورده است که فرمود آیا میدانی که کدام بود قمیص حضرت یوسف
علیه السلام که حضرت یعقوب علیه السلام برصورت خود انداخت و بصیر شد گفتم نه فرمود بدرستیکه
حضرت ابراہیم خلیل الرحمن علیه السلام را چون در نار انداختند حضرت جبرئیل امین اللّٰه از
جنت پیراہن آورده وی را پوشانید پس بسبب آن گرمی و سردی ہیچ قسمے آنحضرت را ضررے
نرسانید پس چون حضرت ابراہیم خواست که از دنیا برود آن پیراہن را بحضرت اسحق علیه السلام
پوشانید و حضرت اسحق ہمان پیراہن را بحضرت یعقوب پوشانید پس چون بخانه حضرت یعقوب
یوسف متولد شد آن پیراہن وی را پوشانید پس آن پیوسته بر بدن آنحضرت علیه السلام میبود تا
آنکه حضرت یوسف علیه السلام غائب شد ہر وقت که آنحضرت آن پیراہن را بیرون میآورد
حضرت یعقوب علیه السلام را ریح وبوی آن میرسید اینست که مکرر آنحضرت میفرموده است انی
لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون پس آن ہمین قمیص جنت بود که اولا برائے
حضرت خلیل الرحمن علیه السلام جبرئیل امین اللّٰه از جنت آورد راوی میگوید گفتم جعلت
فداک فالی من صار ذلک القمیص قال الی اھله یعنی یا ابن رسول اللّٰه صلی اللّٰه
علیه وآله وسلم پس از آنحضرت قمیص مذکور بکدام شخص رسید آنحضرت علیه السلام فرمود باہل وے
رسید گفتم پس بکجا رفت فرمود بانبیاء علیهم السلام در وراثت رسید تا آنکه منتهی شد آن قمیص بحضرت
رسول صلی اللّٰه علیه وآله وسلم و روایت شده است که چون قائم مہدی علیه السلام خارج ظاہر
شود قمیص حضرت یوسف علیه السلام را پوشیده ظہور خواہد فرمود اللّٰھم عجل فرجه وسھل
مخرجه وازصادق آل محمد علیهم السلام منقول است. روایتیکه حضرت یعقوب از ملک الموت

استفسار کرد اخبرنی عن الارواح تقبضها مجتمعًا ومتفرقة قال بل متفرقة

قال فهل قبضت روح یوسف علیه السلام فی جملة من الارواح فقال لا

نعقد ذلک قال یعقوب لبنیه یا بنی اذهبوا فتحسسوا من یوسف یعنی

ای عزرائیل خبرده مرا که ارواح را جماعة قبض میکنی یا متفرقا گفت بلکه بطریق متفرق پس گفت آیا روح یوسف مرا قبض کردی در آن جمله ارواح یا نه گفت نه آنگاه حضرت یعقوب پسران خود را امر کرد که بروید و تفحص و تجسس حضرت یوسف کنید داعی گوید چون شباهت کلی در اینجا ثابت میشود زیرا که حال عارفین شیعه اثناعشریه کثرهم الله فی البریه در وقت غیبت امام زمان علیه السلام مانند حال حضرت یعقوب علیه السلام است در معرفت یوسف و غیبت آنحضرت که شیعیان قایم آل محمد حضرت امام مهدی موعود علیه السلام را چون حضرت یعقوب علیه السلام در تفحص و تجسس آنحضرت و منتظر قدوم و ظهور وی میباشند و مثال آنکه یعقوب بر وجود و غیبت و ظهور پسر خود حضرت یوسف یقین داشت ایشان نیز همچنین یقین بر وجود و غیبت و ظهور آنحضرت علیه السلام دارند پیوسته شب و روز چون یعقوب منتظر اند و اما حال جاهلین و معاندین نسبت بآنحضرت و منکرین وجود و ولادت و غیاب آنحضرت چون حال اهل یعقوب و برادران و اقربای یوسف است که چون یعقوب میفرمود انی لاجد ریح یوسف قالوا لابیهم یعقوب تالله انک لفی ضلالک القدیم یعنی چون یعقوب میفرمود مرا بدماغ بوی یوسف میرسد در جواب وی گفتند قسم بخدا تو بر ضلالت قدیمه خود باقی میباشی همچنان شیعیان چون از وجود و غیاب امام مهدی خبر میدهند جاهلین نسبت ضلالت و گمراهی بایشان میدهند بلکه ابن حجر مکی در صواعق خود نسبت حمق و جهل بفرقه شیعه میدهد فمثلهم کمثل اخوة یوسف و چون قمیص یوسف بشیر آورده بر صورت یعقوب انداخت و آنحضرت بینا شد فرمود الم اقل لکم انی اعلم مالا تعلمون پس چون انشاء الله عنقریب امام مهدی ظاهر شود مومنین هم بمخالفین و منکرین را خواهند گفت مثل آنچه یعقوب بمنکرین یوسف میگفت مشابهت اهل این زمانه مطابق شباهت زمانه حضرت یوسف در همه امور ثابت باشد خدا کند که فقیر حقیر در زمانه ظهور امام عصر علیه السلام موجود باشد تا الم اقل لکم انی اعلم مالا تعلمون بمنکرین وجود و غیاب امام عصر علیه السلام چون حضرت یعقوب بمنکرین وجود و حیوة و غیاب حضرت یوسف علیه السلام گفته باشم

منقولست از سدیر که گفت شنیدم که حضرت ابوعبدالله علیه السلام میفرموده است که در شک

در قایم ما امام مهدی موعود علیه السلام شباهت یوسف است عرض کردم یا ابن رسول الله آیا
ذکر میفرمائی خبر آنحضرت را یا غیبت آنحضرت را فرمود برادران یوسف بودند اسباط اولاد
انبیاء و فروختند حضرت یوسف را پس ازان نشناختند ویرا تا وقتیکه خود یوسف اظهار
نه کرد که من یوسف هستم و این برادر من است پس این امت چرا انکار میکنند بانیکه حق سبحانه
در وقتی از اوقات پوشیده نماید حجت خود را از ایشان بدرستیکه یوسف علیه السلام سلطان
مصر بود و درمیان آنحضرت و والد وے مسافت هجده یوم بود پس چون حق تعالی خواست
که بشناساند ایشان را مکان آنحضرت پس این مسافت هجده یوم را وقت بشارة در نه یوم
یعقوب و اولادش طے کردند و بمصر رسیدند پس این امت چرا انکار میکنند میتواند که حق سبحانه
بکند بقایم ما آنچه کرده است یوسف از انیکه آنجناب سیر میکند درمیان ایشان و راه میرود در
بازار ایشان و ایشان آنجناب را نمیشناسند تا وقتیکه حق سبحانه آنجناب را اذن دهد که نفس
خود را با ایشان بنماید چنانکه اذن داده شد بحضرت یوسف وقتیکه فرمود با ایشان هل علمتم
ما فعلتم بیوسف واخیه اذ انتم جاهلون قالوا انك یوسف قال انا یوسف
وهذا اخی والله تعالی اعلم۔

تشبیه شباهت حضرت امام مهدی موعود علیه السلام بحضرت موسی کلیم الله

در اکمال الدین بروایت محمد حلبی از حضرت ابو عبد الله علیه السلام آورده است که چون
وقت وفات حضرت یوسف علیه السلام نزدیک شد آنحضرت علیه السلام آل یعقوب را که هشتاد
نفر بودند جمع کرد فقال ان هولاء القبط سیظهرون علیکم ویسومونکم سوء العذاب
وانما ینجیکم الله تعالی من ایدیهم برجل من ولد لاوی بن یعقوب اسمه
موسی بن عمران علیه السلام وهو غلام طوال خلاصه آنست که آنحضرت علیه السلام
فرمود که اهل مصر عنقریب ظاهر میشوند بر شما و مانیکه حرب میکنند با شما به بدترین عذاب و
جز این نیست که نجات میبخشد شما را از دست ایشان بوجود شخصے کہ از اولاد لاوی بن یعقوب
میباشد و نام شریف وے حضرت موسی بن عمران باشد و وے شخصے بسیار طویل القامت

وموی پیچوار و رنگ گندم گون خواهد داشت پس قرار داد شخصی را از بنی اسرائیل که پسر خود
را عمران نام میگذارد و چون بخانه عمران پسر متولد شود نام وے موسی گذارد و ابان
بن عثمان از ابی الحسین از ابی بصیر از حضرت ابو جعفر علیه السلام آورده است که فرمود ظاهر
و خارج نشد حضرت موسی علیه السلام تا آنکه خارج و ظاهر شدند پیش از آنحضرت علیه السلام پنجاه
کذاب از قوم بنی اسرائیل هر یکے ازین پنجاه نفر دعوے کرد که من موسی پسر عمران فرعون
را در این بین کهنه و سحره خبر دادند که ان هلاك دينك وقومك على يدى الغلام الذى
يولد العام من بنى اسرائيل فوضع العيون على النساء وقال لا يولد
العام ولد الا ذبح یعنی بدرستیکه هلاکت دین و قوم تو بدست پسرے است که در این
سال میان قوم بنی اسرائیل متولد شود پس فرعون دایه ها بر زنها مقرر گذاشت و گفت که
در این سال پسرے متولد نشود که کشته میشود فلما رأى ذلك بنوا اسرائيل قالوا
اذا ذبح الغلمان واستحى النساء هلكنا فتعالوا لا نقرب النساء یعنی چون بنی
اسرائیل دیدند که پسران قتل کرده میشوند و دختران زنده گذاشته میشوند گفتند که ما هلاک خواهیم
شد بیائید که مقاربت با زنان خود نکنیم فقال عمران ابو موسى عليه السلام بل باشروهن
فان امر الله واقع ولو كره المشركون اللهم من حرمه فانى لا احرمه ومن تركه
فانى لا اتركه ووقع على ام موسى فحملت فوضع على ام موسى قابلة تحرسها فاذا قامت قامت واذا
قعدت قعدت یعنی پس عمران گفت ای قوم بنی اسرائیل بلکه ضرور مباشرت کنید با زنهای
خود پس بدرستیکه امر خداوند عز اسمه ضرور واقع خواهد شد اگرچه مشرکین از آن کراهت داشته
باشند خداوندا کسی نخواهد مباشرت را حرام قرار دهد و هر کس نخواهد ترک مباشرت کند معاشرت
گر من هرگز ترک مباشرت با زن نخواهم کرد پس عمران با عیال خود مقاربت کرد و وے
حامله شد پس فرعون بروے دایه مقرر کرد که هرگاه پسر زاید ذبح کنند و قابله هر وقت که راست
وی میکرد بجو یکه هر وقت مادر موسی می ایستاد وی نیز می ایستاد و هر وقت مے نشست قابله
نیز می نشست پس چون ایام وضع حمل قریب شد از غم ذبح شدن پسر رنگ مادر موسی متغیر شده
و حزن بروے مستولی شد روزی قابله گفت چرا رنگ تو زرد شده میرود گفت بجهت آنکه هرگاه

پسر بلند صوت باز هیچ خواهند کرد قابله گفت محزون مباش که من پسر ترا خواهم پوشانید پس چون وی پسر زایید قابله اظهار نکرد و مادر وی او را در حجره برده شیر خورانید پس ترسید که مبادا دهوت این پسر بوقت گریه وغیره ظاهر شود پس حق سبحانه وحی فرستاد که ای مادر موسے تابوتی بساز و این پسر را در آن بگذار و چون وقت شب شود پس آن تابوت را گرفته در نیل مصر بینداز پس مادر موسے چنین کرد چون تابوت را در دریا انداخت هوا آن تابوت را دور برد و مادر موسے چون دید که تابوت دور شد قریب بود که صیحه زند مگر حق سبحانه دل وی را تسکین کرد وکانت المرأة الصالحة امرأة فرعون وهی من بنی اسرائیل قالت لفرعون انها ایام الربیع فاخرجنی واضرب لی قبة علی شط النیل فضربت لها قبة علی شط النیل خلاصه آنست که زن فرعون صالحه بود از قوم بنی اسرائیل شوهر خود فرعون را گفت چونکه ایام ربیع اند میخواهم که بجهت من بر شط نیل خیمه نصب کرده شود تا بوے چند در آنجا بسر برم فرعون حکم کرد تا خیمه نصب کنند و زن فرعون روانه شط نیل شد و تماشا دریا میکرد که ناگاه تابوتی نمایان شد خواست که آن را بگیرد فقالت هل ترون ما اری علی الماء قالوا ای والله یا سیدتنا انا لنری شیئا یعنی پس وی گفت چیزیکه من بر آب می بینم آیا شما هم آن را می بینید گفتند سوگند بخدا و ندا ای سیده ما هم چیزے بر آب می بینیم پس چون تابوت نزدیک شد پس خود آن را گرفت و بطرف خود کشید و خدام صیحه بروی زدند که ای سیده مبادا خود تو در آب غرق شوی تا آنکه تابوت را از آب بیرون آورد فاذا فیها غلام اجمل الناس فوقعت علیها منه محبة فوضعته فی حجرها فقالت هذا ابنی فقالوا ای والله یا سیدتنا والله مالک ولد ولا للملک فاتخذی هذا ولدا یعنی چون دید در آن تابوت پسری بود خوش صورت ترین جمیع مردم پس محبت وے در دل زن فرعون پیدا شد پس آن طفل را در دامن خود گرفت و گفت این پسر من است پس گفتند سوگند بخدا و ندا ای سیده ما چونکه بجهت تو و نیز بجهت بادشاه یعنی فرعون پسر نیست پس خوب است که این طفل را پسر خود قرار دهی فقلعت الی فرعون وقالت انی وجدت غلاما طیبا حلوا انتخذه ولدا

فیکون قرۃ عین لی ولک فلا تقتلہ قال ومن این ھذا الغلام قالت واللہ ما
ادری الا ان الملجاء بہ یعنے پس ہمان وقت زن فرعون برخواست و نزد فرعون شوہر
خود رفت وگفت کہ من پسرے بسیار خوب وخوش روئے یافتم میخواہم وی را پسر خود
قرار دہم تا کہ وے قرۃ العین بجہت من وتو بودہ باشد پس این طفل را قتل نباید کرد
فرعون گفت این طفل را از کجا یافتی گفت نمیدانم مگر آنکہ بکنارہ شط نیل بودم کہ ناگاہ
آب این را نزد من رسانید پس فرعون راضی شد فلما سمع الناس ان الملک قد
تبنّیٰ ابنا لم یبق احد من رؤس الا بعث الیہ امرأتہ لتکون لہ ظئرا فابی ان
یاخذ من امرأۃ منھن ثدیا یعنے چون تمام مردم شنیدند کہ پادشاہ بجہت خود طفلے را پسر
خود قرار دادہ است احدی از امراء و روسا باقی نماند مگر آنکہ بفرستاد زن خود را تا کہ دایہ وے
باشد وے پستان احدی را اکیدن قبول نکرد پس مادر موسٰے بجوا ہر خود قصیہ بجانب فرعون
بفرستاد تا دریافت حال کند وقصیہ آمد حتی اتت علی باب للملک فقالت قد بلغنی انکم
تطلبون ظئرا وھھنا امرأۃ صالحۃ تاخذ ولدکم وتکفلہ لکم فقالت ادخلوھا
فلما دخلت قالت لھا امرأۃ فرعون ممن انت قالت من بنی اسرائیل قالت اذ
فلیس لنا الیک حاجۃ فقلن لھا النساء انظری یقبل اولا یقبل یعنے خلاصہ آنست کہ
قصیہ آمد بر دروازہ سلطان پس گفت بدرستیکہ شنیدہ ایم کہ شما دایہ بجہت پسر مطلبید وانیجا یکہ
زنے صالحہ ایست کہ میگیرد پسر ترا وکفالت وی باحسن وجوہ خواہد کرد پس گفت کہ وی را اندرون
آورید پس چون مادر موسٰے داخل شد وی را زن فرعون گفت تو از کدام قوم ہستی گفت از
بنی اسرائیل زن فرعون گفت برو بطرف تو ما را حاجتے نباشد پس زنہا گفتند ای سیدہ تو اول
نظر کن کہ این طفل پستان وی را قبول میکند یا نمیکند وگفت ہرگاہ فرعون براین مطلع شود
ہرگز راضی نخواہد شد کہ پسر او ہم از بنی اسرائیل شود بجہت بودن دایہ از بنی اسرائیل پس زنہا ہمین
گفتند کہ اول مشاہدہ کنید کہ این طفل پستان وی را قبول میکند یا نمیکند پس زن فرعون وی را اجازت
داد وی آن طفل را در دامن خود گرفت و پستان خود بوے داد پس شیر بسیار در حلق وی جمع
شد و زن فرعون چون دید کہ پسر وے پستان این زن را قبول کردہ شیر میخورد برخواست

و نزد فرعون رفت پس گفت که من برائے پسر خود زنے را گرفتم و این طفل پستان وے را
قبول کرد پس فرعون گفت این زن از کدام قبیله است گفت از بنی اسرائیل فرعون گفت
این نمیشود که زن دایه از بنی اسرائیل باشد زیرا که این پسر هم از بنی اسرائیل خواهد شد وے
گفت ای فرعون از این پسر باکے نباشد زیرا که این پسر تو است و نشو و نما در دامن تو میکند
چگونه پسر بنی اسرائیل بشود بچنین کلمات رائے فرعون برگردانید پس وے هم راضی شد پس
حضرت موسے علیه السلام نشو و نما کرد در آلِ فرعون و مادر آن طفل حقیقت حال آن طفل
از فرعون وغیره بالکل مخفی داشت تا آنکه مادر وے وفات یافته هلاک شد پس نشو و نما حاصل
کرد حضرت موسے علیه السلام و بنی اسرائیل آنجناب علیه السلام را میطلبیدند و از وی سوالات
میکردند پس بفرعون خبر رسید که بنی اسرائیل آنحضرت علیه السلام را میطلبند و از وے سوالات
میکنند پس ایشان را تنبیه کرد و نهی کرد ایشان را از سوال کردن از آنحضرت علیه السلام پس
در شبے از شبها بنی اسرائیل بیرون آمدند و نزد شیخ خود رفتند که عالم شان بود پس وی را گفتند که
ای شیخ تا چند مدت ما ها در این بلا خواهیم ماند وے گفت سوگند بخدا و ند میمانید شما همچنان در
این بلا تا وقتیکه مبعوث گرداند حق سبحانه و تعالی شخصے را از اولاد لاوی بن یعقوب که اسم
وی موسی و اسم پدر وی عمران باشد وے جوانے باشد طویل القامت موی آویخته پس در این
حال گفتگو سواری نزد ایشان حاضر شد و چون نزدیک با ایشان رسید توقف فرمود پس شیخ
مذکور سر خود را بلند کرد پس آنحضرت علیه السلام را بجهت موصوف بصفات مذکوره بودن
شناخت پس عرض کرد اے جوان چیست نام تو گفت موسے عرض کرد نام پدر تو فرمود عمران
فوثب الیه الشیخ فاخذه بیده فقبلها یعنے پس شیخ مذکور برجست بطرف آنحضرت علیه
السلام و دست مبارک آنحضرت را گرفت و بوسید پس تمام حضار نیز برخواسته پای آنحضرت
را بوسیدند پس آنحضرت ایشان را شناخت و ایشان آنحضرت را شناختند پس آنحضرت در شیعیان
مکث فرمود تا وقتیکه حق سبحانه خواست پس از آن آنحضرت علیه السلام بیرون آمد پس در مدینه
فرعون داخل شد و در آنجا از شیعیان آنحضرت شخصے بود که میخواست شخصے را از آل فرعون
که قبطی بود قتل کند پس آن شیعه نزد آنحضرت از عدو قبطی استغاثه کرد پس حضرت موسے

علیه السلام آن دشمن قبطی را مشتی زد و او هلاک شد و این خبر شایع شد بنحویکه میگفتند حضرت
موسی شخصی را از آل فرعون قتل کرد پس چون صبح شد شخصی از طرف داران مقتول حاضر
شد و آنجناب وی را فرمود انک لغوی مبین بالامس رجل و الیوم رجل پس چون
آنحضرت علیه السلام اراده کرد که حمله کند بر وی عرض کرد ای موسی میخواهی مرا هم قتل کنی چنانکه
دیروز شخصی را قتل کردی ای موسی میخواهی که بر روی زمین خود را جبار مشهور کنی و نمیخواهی که
از جمله مصلحین بوده باشی وجاء رجل من اقصی المدینة یسعی قال یا موسی ان الملأ
یأتمرون بک لیقتلوک فاخرج انی لک من الناصحین پس آنحضرت علیه السلام بدون
دابه و خادم وغیره از انشهر در کمال خوف بیرون آمد تا آنکه در زمین مدین داخل شد پس
نزدیک درختی نازل شد که زیر آن درخت چاهی بود و بر آن چاه مردم بودند که سقائی
میکردند و در آنجا دو جاریه ضعیفه بودند پس فرمود چه کاره هستید گفتند که پدر ما مرد پیر است
و ما هر دو جاریه ضعیف هستیم قدرت بیرون آوردن آب از این چاه نداریم لهذا این مردم
آب بجهت ما میکشند پس حضرت موسی علیه السلام را بر ایشان رحم آمد و گرفت از ایشان دلو
را پس آب بیرون آورده بایشان داد و این هر دو ضعیفه برگشتند و حضرت موسی علیه السلام
زیر آن درخت آمده بنشست و چون آن هر دو جاریه ضعیفه نزد پدر خود رفتند پدر ایشان استفسار
حالت کرد گفتند در بین راه شخص صالح را یافتیم که بر ما بسیار رحم کرد پس از چاه آب کشیده بما
داد پس گفت بلای یکی از دختران خود که آن رجل صالح را نزد من حاضر کن پس آن دختر با کمال
حیا بخدمت آنحضرت علیه السلام رسید و عرض کرد که ای موسی پدر ما شما را میطلبد که عوض و اجر
سقائی بشما بدهد پس حضرت همراه او برخواست و روانه شد و امر فرمود آن صبیه را که عقب سر آنحضرت روانه
شد و بجهت آنکه فرمود ما بنی یعقوب پشت سر زنها نظر نمیکنیم پس چون آنحضرت علیه السلام رسید و تمام قصه سقائی را
بیان فرمود یکی از دختران امید خود گفت که این شخص را اجرة سقائی بده گفت ای موسی میخواهم که یکی از دختران
خود بنکاح تو بدهم باین شرط که ان تأجرنی ثمانی حجج فان اتممت عشرا فمن عندک فروی انه
قضی اتمهما لان الانبیاء علیهم السلام لا تاخذون الا بالفضل والتمام ثم
ارسله الله تعالی عز و جل الی فرعون و ملائه بآیتین والعصا فاصلی الله تبارک

وتعالیٰ امر عہدہ ونبیہ موسےٰ علیہ السّلام فی لیلۃ واحدۃ ھکذا یفعل اللہ تعالےٰ
بالقایم علیہ السّلام الثانی عشر من الائمۃ یصلح لہ امرہ فی لیلۃ ویخرجہ من الحیرۃ
والغیبۃ الی نور الفرج والظہور **ومنقولست** بروایت عبداللہ بن سنان از
حضرت ابی عبداللہ علیہ السلام گفت شنیدم کہ آنحضرت علیہ السّلام میفرمودہ است فی القائم
علیہ السّلام سنۃ من موسےٰ بن عمران علیہ السلام فقلت وما سنۃ من موسیٰ بن
عمران قال خفاء مولدہ وغیبتہ عن قومہ فقلت وکم غاب موسےٰ عن اھلہ قال
ثمانیۃ وعشرین سنۃ خلاصہ آنست کہ فرمود در قایم ما اہل بیت سنتے است از حضرت موسےٰ
بن عمران راوی میگوید عرض کردم کہ کدام است سنت موسےٰ در آنحضرت علیہ السلام است فرمود مخفی متولد
شدن وغایب شدن از قوم خود راوی گوید گفتم چہ مدت غایب شد موسےٰ از اہل خود فرمود
بست وہشت سال **ونیز منقولست** از ابوبصیر کہ گفت شنیدم حضرت ابوجعفر علیہ السّلام
میفرمودہ است فی صاحب ھذا الامر اربع سنن من اربعۃ انبیاء علیہم السّلام
سنۃ من موسےٰ وسنۃ من عیسےٰ وسنۃ من یوسف وسنۃ من محمّد صلوات
اللہ علیہم اجمعین فاما من موسےٰ فخائف واما من یوسف فالسجن واما من
عیسےٰ فیقال لہ انہ مات ولم یمت واما من محمّد صلی اللہ علیہ والہ وسلم
فالسّیف یعنے آنحضرت علیہ السلام فرمود کہ در صاحب این امر یعنی قایم ما حضرت امام مہدی
موعود علیہ السلام چہار سنت از چہار پیغمبر علیہم السّلام اند سنتے از حضرت موسےٰ وسنتے از حضرت
عیسےٰ وسنتے از حضرت یوسف وسنتے از حضرت سید المرسلین خاتم النّبیّین محمد بن عبداللہ
علیہم السلام اند اما سنت حضرت موسےٰ پس خایف بودن امام مہدی موعود علیہ السّلام است
مثل آنحضرت از قوم خود واما سنت حضرت یوسف پس در سجن بودن حضرت امام مہدی موعود
است مثل آنحضرت واما سنت حضرت عیسےٰ پس گفتہ میشود برائے امام مہدی موعود آنکہ مرد
است مثل آنکہ گفتہ میشود برائے حضرت عیسےٰ کہ کشتہ و صلیب کشیدہ شد وحال آنکہ ہر دو
حضرت نمردہ اند واما سنت حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم پس شمشیر است کہ بآن سر اعدائ
دین اللہ جہاد شان میکند و بہ ذریعہ آن تمام روئے زمین شرقہ وغربہ را پر از عدل وداد خواہد فرمود

تشبیه سابع امام مهدی موعود در غیبت بعد موسی علیه السلام با مصاحبت وجود
تا زمان حضرت عیسی مسیح علیه السلام

منقولست بروایت جعفر ابن محمد بن عماره که گفت پدر من پرسید از حضرت صادق جعفر بن محمد علیهما السلام خبر وفات حضرت موسی کلیم الله بن عمران علیه السلام قال انه لما اتاه اجله اتاه ملك الموت علیه السلام فقال السلام علیك یا کلیم الله فقال موسی وعلیك السلام من انت فقال ملك الموت قال ما الذی جاء بك قال جئت لاقبض روحك فقال له موسی علیه السلام من این تقبض روحی قال من فمك قال موسی علیه السلام (فیك)

کیف وقد کلمت به ربی جل جلاله قال فمن یدك قال کیف وقد حملت بهما التوریة قال فمن رجلیك قال کیف وقد وطات بهما طور سیناء قال فمن عینیك قال کیف ولم تزل الی ربی بالرجاء ممدودة قال فمن اذنیك قال کیف وقد سمعت بهما کلام ربی عز وجل فاوحی الله تبارك وتعالی الی ملك الموت علیه السلام لاتقبض روحه حتی یکون هو الذی یرید ذلك فمکث موسی علیه السلام ما شاء الله خلاصه آنست که فرمود چون بحضرت موسی کلیم وفات نزدیک شد ملک الموت آمد وگفت سلام علیک ای موسی فرمود وعلیک السلام کیستی گفت ملک الموت هستم فرمود بچه چیز نزد من آمدی گفت بجهت آنکه قبض روح تو کنم فرمود از کجا قبض روح خواهی کرد گفت از دهان فرمود ای ملک الموت چگونه از دهان من قبض روح میکنی وحال آنکه باین دهان با خداوند مناجات کلام میکردم گفت پس از دستها تو قبض خواهم کرد فرمود چگونه از دستها قبض روح خواهی کرد وحال آنکه باین دستها حمل توریت کرده هستم گفت پس از پاهای تو قبض روح تو کنم فرمود از پاها چگونه قبض روح میکنی وحال آنکه زیر همین پاهای من کوه طور میبود گفت پس از هر دو چشم تو قبض روح تو کنم فرمود چگونه از چشمهای قبض روح خواهی کرد که همیشه بطرف خداوند در امید ممدود بودند گفت پس از گوشهای تو قبض روح خواهم کرد فرمود چگونه از گوشهای قبض میکنی

که همیشه کلام خداوند منان می شنید پس حق سبحانه و تعالی وحی بطرف ملک الموت بفرستاد که فی الحال
قبض روح کلیم من نکن تا خودش خواهش آن نکند پس ملک الموت برگشت پس مکث فرمود حضرت
موسی علیه السلام تا وقتیکه حق تعالی خواست و دعا یوشع بن نون فاوصی الیه و امره
بکتمان امره و بان یوصی بعده الی من یقوم بالامر و غاب موسی علیه السلام
عن قومه فمر فی غیبته برجل و هو یحفر قبرا فقال له الا اعینک علی حفر هذا القبر
فقال الرجل بلی فاعانه حتی حفر القبر و سوی اللحد ثم اضطجع فیه موسی علیه السلام
لینظر کیف هو فکشف الله له الغطاء فرای مکانه فی الجنة فقال یا رب اقبضنی الیک
فقبض ملک الموت روحه و دفنه فی القبر و سوی علیه التراب و کان الذی یحفر
القبر ملک الموت فی صورة ادمی فصاح صائح من السماء مات موسی کلیم الله
وای نفس لا تموت خلاصه آنست که پس حضرت کلیم الله یوشع بن نون را طلبید و وصیت
کرد آنحضرت به جانشینی خود و باینکه وصیت کند بعد خود بکسیکه لایق این امر باشد و از قوم خود
موسی غائب شد پس در حالت غیبت حضرت موسی نزد شخصی رسید که در زمین قبر میکشید پس
فرمود وی را آیا میخواهی که ترا در این قبر کشیدن اعانت کنم وی گفت آری پس آنحضرت هم در اعانت
مشغول شد پس چون قبر کشیده شد و لحد درست شد پس حضرت موسی علیه السلام در آن قبر خوابید
تا ملاحظه کند که چگونه قبر کشیده شد پس حق سبحانه در این هنگام پرده ها برداشت و آنحضرت مکان خود را
در جنت میان همان قبر مشاهده کرد پس گفت خداوندا میخواهم که قبض روح من بفرما پس همان
وقت ملک الموت قبض روح آنجناب علیه السلام فرمود و در همان قبر آنجناب را دفن کردند و
بر قبر خاک ریختند و کسیکه این قبر میکشید همان ملک الموت بود در صورت آدمی پس آنگاه ما بین
زمین و آسمان صیحه کننده صیحه کشید که حضرت موسی کلیم از دنیا رحلت فرمود و کدام نفسی است که
نخواهد مرد پس از حضرت موسی علیه السلام یوشع بن نون بجای وی اگرچه قائم شد لکن صابرا
من الطواغیت علی الاذی و الضراء و الجهد و البلاء تا آنکه گذشتند از ایشان سه طواغیت
بعد از آن امر یوشع بن نون قوت گرفت پس خروج کردند بر آنحضرت دو نفر از منافقین قوم
موسی علیه السلام با صفرا بنت شعیب زن موسی علیه السلام در صد هزار مردم پس با حضرت یوشع

علیه السلام بنا بر مقاتله گذشتند و آنجناب علیه السلام مردمان بسیاری را از ایشان قتل فرمود و باقی
مانده گان از ایشان را هزیمت داد و صفرا بنت شعیب را اسیر گردانید و فرمود ای صفرا در دنیا ترا
چیزی نمیگویم البته چون بحضرت موسی نبی الله ملاقات کنم پس آنچه از دست تو و قوم تو بمن رسیده
شکایت آن خواهم کرد **و بعد یوشع** بن نون تا زمانه حضرت داود علیه السلام که عرصه چهار
صد سال میشود جمیع ائمه علیهم السلام مخفی و پوشیده ماندند و ائمه در این مدت چهارصد سال یازده
نفر بودند که هر کدامی از ایشان از اقوام مختلفه بود و در زمانه هر کدامی از این ائمه علیهم السلام مردم
معالم دین خود از آن امام اخذ میکردند تا آنکه منتهی شد امر بآخری ایشان که یازدهمی بود پس وی
از ایشان مدتی غائب شد و چون ظاهر شد بشارت داد ایشان را بوجود حضرت داود نبی علیه
السلام و خبر داد ایشان را که حضرت داود علیه السلام کسی است که ظاهر و پاک میکند روی زمین شوره
و شیرین را از جالوت و جنود وی و فرج جمیع شما در ظهور آنحضرت خواهد بود پس پیوسته منتظر ظهور
آنحضرت علیه السلام میبودند **پس چون** زمانه حضرت داود رسید بودند چهار برادر و پدر ایشان مرد پیری
بود و داود علیه السلام کوچکترین جمیع برادران بود نمیدانستند که داود منتظر که زمین را از جالوت
و جنود وی طاهر میکند همین داود علیه السلام است و شیعیان آنحضرت علیه السلام اگرچه میدانستند
که داود منتظر متولد شده است و آنحضرت را میدیدند و مشاهده جمال همثال وی میکردند لیکن نمیدانستند
که همین داود منتظر است و آنحضرت علیه السلام شخصی بود کوتاه قد کم موی طاهر القلب پس خارج شد و
گذشت از نزدیک حجری و آن حجر بآواز بلند گفت ای داود مرا بردار و قتل کن جالوت را پس بدرستیکه
من خلق کرده شدم محض بجهت قتل کردن جالوت پس آنجناب سنگ مذکور را برداشت و این هیچ شنیده که
مردم عظیم میشمارند امر جالوت را پس آنجناب بایشان فرمود چه عظیم میشمارید امر جالوت را سوگند بخداوند
هرگاه معاینه کنم وی را هر آئینه وی را قتل کنم پس از آن جناب علیه السلام داخل شد بر طالوت و فرمود وی را
ای جوان چه قدر قوت داری و از نصرت خود چه تجربه کردی و در این بین حق سبحانه وحی کرد طالوت را
بأنکه انه لا یقتل جالوت الا من لبس درعك فملأها فدعا بدرعه پس حضرت
داود علیه السلام آن را پوشید و بر آنجناب مستوی آمد پس حضرت طالوت و از بنی اسرائیل کسانیکه حاضر
بودند صیحه کشیدند و قالوا عسی الله ان یقتل به جالوت فلما اصبحوا والتقی الناس قال

داؤد علیہ السلام ار دنی جالوت فلما راہ اخذ الحجر فرماہ بہ فصک بہ بین عینیہ
فدمغہ وتنکس عن دابتہ فقال الناس قتل داؤد جالوت وملکہ الناس حتی
لم یکن یسمع لطالوت ذکرا واجتمعت علیہ بنو اسرائیل ونازل فرمود حق سبحانہ بروی
کتاب زبور وتعلیم داد ویرا صنعت حدید وبرای آنحضرت آہن را نرم گردانید وجمیع طیور وجبال
را حق تعالے مامور گردانید کہ با آنجناب علیہ السلام مشغول تسبیح وتقدیس باشند وعطا کرد آنحضرت
را لحن خوش وصوت شیرین کہ نشنیدہ باشد احدی آیندہ از ان صوتے وعطا فرمود حق سبحانہ آنجناب
علیہ السلام را در میان عباد قوتی کہ جوانان آنزمانہ مقابلہ آنجناب کردہ نمیتوانستند پس آنحضرت را
بنی بنی اسرائیل گردانید چنین خواہد بود سبیل حضرت امام مہدی موعود منتظر علیہ السلام چون قرب
شود وقت ظہور وخروج جنابش منتشر شود علم بامامت و وجود وغیاب وظہور آنحضرت وناطق
گرداند حق تعالی آنجناب را پس ندا کند آنحضرت علیہ السلام اخرج یا ولی اللہ فاقتل اعداء اللہ
ولہ سیف مغمد اذا حان وقت خروجہ فتلع ذلک السیف من غمدہ وانطقہ
اللہ عز وجل فناداہ السیف اخرج یا ولی اللہ پس حلال نیست برای تو اینکہ بنشینی از
دشمنان خدا پس بمحض این ندا آنجناب علیہ السلام ظہور وخروج فرماید واعدا اللہ را قتل فرماید و
زمین شورہ وشیرین را از عدل وداد مملو گرداند فیقیم حدود اللہ ویحکم بحکم اللہ عز وجل

واللہ الموفق والمعین

تشبیہ تامہ حضرت امام مہدی موعود در غیبت با سلیمان نبی علیہ السلام

پس مخفی و پوشیدہ نماند کہ حضرت داؤد نبی علیہ السلام چون خواست کہ خلیفہ خود گرداند بجہت آنکہ آنجناب
علیہ السلام را در بارہ خلیفہ ساختن سلیمان وحی رسید پس آنجناب علیہ السلام از خلیفہ خود ساختن سلیمان
تمام بنی اسرائیل را مطلع گردانید پس قوم بنی اسرائیل از شنیدن خبر خلافت حضرت سلیمان منوحش شدند
وگفتند یستخلف علینا حدثا وفینا من ہو اکبر منہ پس حضرت داؤد علیہ السلام اسباط بنی
اسرائیل را نزد خود طلبید و فرمود کہ من از قیل وقال شما ملتفت شدم پس ہرکدامی از شما عصا خود را
بمن بنماید پس عصا ہر کسیکہ مثمر شود صاحب آن ولی امر بعد از من ہست فقالوا رضینا پس

ص قولہ فدمغہ ای فشجہ حتی بلغت الشجۃ الدماغ ۱۲

چون جمیعاً باین شرط راضی شدند حضرت داؤد علیه السلام تمام ایشان را امور فرمود که هر کسی اسم
خود را بر عصا خود بنویسد وچون همه بنی اسرائیل عصا خود را حاضر کردند و هر کسی نام خود را بر عصای
خود نوشت حضرت سلیمان علیه السلام نیز اسم شریف خود را بر عصای خود نوشته حاضر کرد پس حضرت داؤد
علیه السلام جمیع این عصاها را داخل حجره کرد و دروازه آنحجره مقفل نمود و سروران اسباط بنی اسرائیل
برای حفاظت وحراست آنحجره مقرر شدند پس چون صبح طالع شد حضرت داؤد و ایشان از نماز
فارغ شدند پس پیش شد ودروازه آنحجره را کشود پس تمام عصاها را بیرون آورد از میان همه
عصا حضرت سلیمان ثمر رسیده بود پس جمیع ایشان بعصا ثمر حضرت سلیمان را بحضرت داؤد علیه
السلام برضا خود تفویض کردند پس حضرت داؤد علیه السلام بپسر خود حضرت سلیمان فرمود ای شیخ
ابرد قال عفو الناس عن بعضهم عن بعض یعنی کدام چیز از همه سرد تر است فرمود گذشتن از
گناه مردم و گذشتن مردم از گناهان یکدیگر قال یا بنی فای شئ احلی قال المحبة یعنی بعد از ان
فرمود ای پسر من کدام چیز از همه شیرین تر است فرمود محبت داشتن با بندگان خدا وهو روح
الله فی عباده پس سلیمان را با خود گرفته در بنی اسرائیل رفت فقال هذا خلیفتی فیکم من بعدی
یعنی فرمود ای بنی اسرائیل این است خلیفه وجانشین من بعد از من درمیان شما پس بعد از آنحضرت
سلیمان امر خود را مخفی گذاشت و با یک زنی نکاح کرد از شیعیان مخفی و پوشیده وغایب شد الی ما شاء الله
تعالی پس روزی زوجه وی گفت که بابی انت وامی ای سلیمان با وجود آنکه جامع خصایل وحاوی
فضایل میباشی ومذهب هم از نیت خصلتها مکروه داشته باشم آنانکه سیما با وجود این گوشه نشینی را
اختیار فرمودی پس هرگاه در بازار روی و تلاش و تفحص رزق خود شوی بگمان یکی خدا
عالم تو رزق میرساند پس حضرت سلیمان علیه السلام در جواب وی فرمود انی ما علمت عملاً قط ولا
احسنه خلاصه آنست که آنجناب باصرار زوجه خود روزی در بازار رفت اگرچه غایت جد و
جهد در تلاش رزق فرمود لکن وا پس مراجعت کرد و نرسید بوی چیزی پس فرمود بزوجه خود را
که چیزی نیافتم قالت لا علیک ان لم یکن الیوم کان غداً یعنی زوجه گفت عیبی ندارد اگر امروز
چیزی نرسید فردا خواهد رسید فلما کان من الغد خرج الی السوق فجال یومه فلم یقدر
علی شئ ورجع فاخبرها خلاصه آنست که چون روز دوم هم بر هیچ چیزی قادر نشد بخانه خود

مراجعت فرمود و بزوجه خود گفت تمام کیفیت آن روز زوجه وی گفت عیب ندارد اگر امروز نشد فردا صبر و رخواهد شد انشاء الله العزیز پس چون روز سوم شد آنجناب علیه السلام از خانه بیرون آمد و بطرف دریا تشریف برد و در آنجا صیادی دید که شکار ماهی میکرد و برا فرمود هل لک ان اعینک و تعطینا شیئا قال نعم یعنی ای صیاد میخواهی که من اعانت تو کنم و در عوض آن چیزی بمن عطا فرمائی میلو گفت خوب است پس سلیمان علیه السلام هم در ماهی گرفتن اعانت صیاد مذکور کرد و پس صیاد چون از صید ماهی فراغت حاصل کرد دو عدد ماهی بحضرت سلیمان علیه السلام عطا کرد و آنجناب هر دو ماهی را گرفته مراجعت فرمود و بر آن حمد الهی بجا آورد پس از آن چون شکم آنها را چاک کرد از بطن یکی از آن دو ماهی انگشتری بیرون شد پس هر دو ماهی را گرفته بمنزل خود آمد و زوجه آنحضرت به دیدن آن بسیار خوشحال شد و گفت میخواهم که پدر و مادر مرا طلب فرما تا که با تو غذا تناول کنند و بدانند که امروز کسب کرده یعنی آنجناب علیه السلام والدین زوجه خود را طلبید پس یکجا غذا تناول کردند پس چون از اکل غذا فارغ شدند فرمود آیا میدانید که من امروز دیگر چه کسب کرده ام گفتند نه پس آنجناب علیه السلام انگشتر مذکور را بیرون آورد و پوشید پس از آن وقت جمیع طیور و حیوانات بحر و حشرات الارض حتی ریح و غیر هم جمیع مخلوقات خداوند منان از انس و جان هم تابع و مطیع انقطاع و اجب الاتباع گردیدند پس چه آمدند بطرف آنجناب علیه السلام جمیع شیعیان و بشارت داده شدند بظهور موفور السرور آنجناب علیه السلام

تشبیه تاسع حضرت امام مهدی موعود در غیبت با آصف و دانیال نبی علیه السلام

مخفی نماند که چون زمانه وفات حضرت آیات حضرت سلیمان علیه السلام نزدیک شد پس بامر خداوند منان وصی خود ساخت حضرت آصف بن برخیا علیه السلام را که بنی اسرائیل معالم دین خود را از آنجناب علیه السلام اخذ میکردند تا آنکه شیعیان آنجناب درباره وی اختلاف کردند آنگاه حق سبحانه و تعالی مخفی و پوشیده گردانید آصف بن برخیا را بمدت طویله پس از آن ظاهر گردانید و الی ما شاء الله تعالی آنجناب علیه السلام در قوم خود توقف فرمود پس از آن ثانیاً از ایشان آنجناب علیه السلام غائب گردید بعد غیبت ثانیه آنجناب شدید شد بلوی بر بنی اسرائیل و سلطان بخت النصر بر ایشان تسلط تمام حاصل نمود پس هر کس که اظهار امر آنجناب علیه السلام میکرد سلطان مذکور وی را بقتل میرسانید و ذراری

ایشان را اسیر کرد پس سلطان مذکور از اولاد یهودا چهار نفر را برگزید از ایشان بود دانیال
علیه السلام و برگزید از هارون حضرت عزیر علیه السلام را و ایشان را آن وقت اطفال کوچک بودند
فمکثوا بنو اسرائیل فی العذاب المهین و سلطان بخت النصر اسیر گذاشت حضرت دانیال
علیه السلام را نود سال فلما عرف فضله و سمع ان بنی اسرائیل ینتظرون خروجه
و یرجون الفرج فی ظهوره و علی یده یعنی چون سلطان مذکور دانست از فضل آنجناب و
شنید برستیکه بنی اسرائیل منتظر خروج آنجناب میباشند و در ظهور و بر دست آنحضرت علیه السلام امیدوار
فرج میباشند پس امر کرد که بگذارند آنجناب علیه السلام را در چاه بسیار عمیق و بگذارند با وی شیر گرسنه
را که بخورد آنحضرت علیه السلام را پس چون امتثال امر سلطان کردند شیر هرگز قریب آنحضرت علیه السلام
نرفت پس سلطان امر کرد که حبس طعام از آنجناب کرده شود آنگاه حق سبحانه و تعالی طعام و شراب
طهور برای آنحضرت بتوسط کدام نبی از انبیا میفرستاد پس حضرت دانیال علیه السلام تمام روز
صوم میگذاشت و شب افطار میکرد و بر چیزیکه از طعام فرستاده میشد نزد آنجناب علیه السلام پس شدید
شد بلوی بر شیعیان آنحضرت و نیز بر تمام قوم وی خاصه بر کسانیکه پیوسته منتظر ظهور و فرح و سرور
آنجناب میبودند و اکثری از ایشان بجهت طول مدت غیبت در حقیت دین خود شک کردند بلکه
بعضا از دین خود واگذار شدند پس چون بمقتضای البلاء للولاء بر حضرت دانیال و قوم آنحضرت
بلا بانتها رسید بخت النصر در خواب دید که ملائکه بسیار چون افواج مانند تلاطم امواج از آسمان
بر زمین بطرف همین چاه نازل میشوند و بر آنحضرت سلام میکنند و بشارت فرج بآنحضرت میدهند
فلما اصبح ندم علی ما اتی الی دانیال پس چون صبح شد نادم و متخجل شد بر کرده خود نسبت
بحضرت دانیال فرمود به بیرون آوردن آنجناب از چاه مذکور که از زمین خاص مامور داشت پس
چون آنجناب را بیرون آوردند از کرده خود عذر خواست و از تعذیب کردن بآنحضرت بسیار خجالت
کشید پس تمام امور ممالک خود را بآنجناب علیه السلام تفویض کرد آنگاه ظاهر شدند جمیع کسانیکه
از بنی اسرائیل در حالت غیبت جنابش پوشیده میبودند نزد حضرت دانیال علیه السلام جمع شدند
پس باقی ماند آنجناب علیه السلام بر همین حالت سلطنت مدت قلیلی و از دنیا رفت و محل فانی
بعالم جاودانی و جوار رحمت ربانی انتقال کرد ۰ ۱۲۰ ۰

تشبیه غیبت حضرت امام مهدی موعود علیه السلام با غیبت حضرت عزیر نبی علیه السلام

ظاهر است که چون امر نبوة بعد از حضرت دانیال علیه السلام تفویض شد بحضرت عزیر نبی علیه السلام پس
جمع میشدند بنی اسرائیل نزد آنجناب و باجنابش بغایت مانوس گردیدند و عالم دین خود را در زمانه
آنحضرت علیه السلام از آنجناب اخذ میکردند تا آنکه غائب گردانید حق تعالی آنجناب را مدت یک صد سال
پس از ان ظاهر گردانید و خلاصه قضیه غیاب آنجناب چنانست که چون حق سبحانه حضرت عزیر را گرامی
بنبوت داشت پیوسته آنجناب در مسئله قضا و قدر و حشر و نشر خلایق اولین و آخرین متفکر و متحیر میبود در روزی
از قضا را آنجناب بر درازگوش خود سوار گردید و در وادی صحرا شد رسید بدهی که عمارتش همه منهدم و دراکثر
همه منعدم گردیده بود ندلیکن باغی از انجیر و انگور باقی بود پس آنجناب علیه السلام قدری از انجیر
تناول فرمود و آب انگور افشرده نوشید و بخواب رفت پس در همان ساعت یوم در حالت نوم
ملک موت روح جنابش را قبض فرمود بهمین کیفیت چون یک صد سال منقضی شد حکمت حکیم علیم
متعال مقتضی شد که آنخلیل جلیل را زنده گردانند و ملک مقرب جلیل از آنجناب پرسید کم لبثت
یعنی ای عزیر چه مدت لبث فرمودی گفت یوما او بعض یوم گفت زمانه نوم من یک یوم یا
کمتر از یک یوم بوده است قال بل لبثت مائة عام بلکه ای عزیر زمانه خواب تو یک صد سال
بوده است ثم بعثه و غابت الحجج بعده واشتدت علی بنی اسرائیل حتی ولد یحیی بن
ذکریا علیه السلام و ترعرع و ظهر وله سبع سنین پس حضرت یحیی بن ذکریا در مردم بایستاد
و خطبه ادا فرمود پس بعد از حمد و ثنای خدا وندمنان گفت یا بنی اسرائیل ان محن الصالحین
انما کانت لذنوب بنی اسرائیل وان العاقبة للمتقین یعنی جز این نیست که ابتلاء بلایا
و للمحن از حوادث زمن و تبعد وطن و جوع بطن و غیر ذلک که بصالحین عاید میشود این همه از
ذنوب بنی اسرائیل و عاقبت برای متقیان است ثم وعدهم الفرج بقیام المسیح علیه السلام
بعد نیف و عشرین سنة من هذا القول پس وعده فرج و قیام مسیح علیه السلام داد بنی
اسرائیل را کما ذکر و ذیبها گذشتن یک نیف و بیست سال قیام حضرت مسیح علیه السلام خواهد شد
پس عیسی نبی علیه السلام چون متولد شد حق سبحانه تعالی ولادت جنابش را از انظار

اغیار مخفی و شخصش را غائب گردانید لان مریم علیها السلام لما حملت انتبذت به مکانا
قصیا ثم ان ذکریا و خالتها اقبلا یقصان اثرها حتی هجما علیها و قد وضعت ما
فی بطنها و هی تقول یا لیتنی مت قبل هذا و کنت نسیا منسیا فاطلق الله ذکره
لسانها بعذرها و اظهار حجتها فلما ظهرت اشتدت البلوی و الطلب علی بنی اسرائیل
و اکب الجبابرة و الطواغیت علیهم حتی کان من امر المسیح ما قد اخبر الله عز
و جل به و استتر شمعون بن حمون و الشیعة ثم افضی بهم الاستتار الی
جزیرة من جزائر البحر فاقاموا بها ففجر الله لهم العیون العذبه و اخرج لهم
من کل الثمرات و جعل لهم و اخرج لهم فیها الماشیه و بعث الیهم سمکة
تدعی القمد لا لحم لها و لا عظم و انما هی جلد و دم فخرجت من البحر فاوحی الله
عز و جل الی النحل ان ترکبها فرکبتها فاتت النحل الی تلک الجزیرة و نهض النحل
و تعلق بالشجر فعرش و بنی فکثر العسل و لم یکونوا یفقدون شیئا من اخبار
المسیح علیه السلام پس هرگاه در غیبات اینقدر انبیا علیهم السلام احدی را استبعاد نبوده باشد
پس در خصوص غائب شدن حضرت امام مهدی موعود علیه السلام چرا استبعاد بوده باشد
اینجا بود ذکر شباهت امام مهدی موعود علیه السلام با انبیاء سلف و فواید کثیره که از غیبت جناب شد
ثابت و واضح اند از مجلد اول همین غایت المقصود در آید و الله الموفق و المعین بالنبی الامی الامین

باب دوم در تشریح القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام

بدانکه آنچه در قرآن مجید و فرقان حمید و سایر کتب سماویه و اخبار اهل بیت اطهار و کتب سیر و
رجال و اخبار و بزرگان اهل سنت جمهور و مشهور رواة و محدثین اخبار در باره حضرت امام مهدی
القاب اختیار فرموده اند و ذکر نموده اند در این مجلد ثالث تشریح و توضیح آنها از لغت و
شریعت نموده با حادیث اثبات آن بکردم که از خدا یا از کدام نبی و امام این لقب بحضرت امام
مهدی موعود داده شده است لکن مخفی و پوشیده نماند که بیشتر این اسامی و القاب و کنیت ها
که در این دیباچه ذکر خواهند شد از جانب مقدس حضرت باریتعالی و انبیا و اوصیا علیهم السلام

است و نام گذاردن خدا تعالی و خلفائش اسمی را برای کسی نه مثل نام گذاردن متعارف خلایق است که در آن رعایت و ملاحظه معنی آن اسم و وجود و عدم آن در آن شخص نکنند **و** بسا شود که برای پست بته و فطرت و مذموم الخلقه و خصلت اسامی شریفه نام گذارند ولکن خدا تعالی و اولیائش تا معنی آن اسم در آن شخص است نباید آن اسم را برای او نگذارند و شود که ملاحظه معانی و صفات متعدده در یک اسم شریف شود و برای آن امثال اسم را او بخشند و از این جهت است که در اخبار بکرات ابتدا و در مقام جواب سائل علت اسماء و القاب شریفه حجج علیهم السلام را بیان فرمودند و برای پاره وجوه متعدده ذکر نمودند چنانچه در وجه کنیت بودن ابوالقاسم برای رسول خدا صلی الله علیه و سلم فرمودند چون پسری داشت که او را قاسم میگفتند و نیز فرمودند چون آنجناب پدر امت است و دیگر امت امیرالمؤمنین علیه السلام و او قاسم بهشت و دوزخ است پس آنحضرت ابوالقاسم است یعنی پدر امیرالمؤمنین است **و** نیز فرمود چون آنجناب قسمت میکند رحمت را در میان خلق روز قیامت و هکذا در سایر اسامی و القاب و از اینجا معلوم میشود که کثرت اسامی و القاب الهیه کاشف است از کثرت صفات و مقامات عالیه که هر یک دلالت بر خلق و صفتی و فضل و مقامی کند بلکه بعضی بر جمله از آنها و از آنها پی برده بآن مقامات بآن قدر که نظر انگنجایش و فهم را راه باشد و ظاهر شد نیز که درک اندکی از مقام امام زمان از قوت بشر بیرون است **پس نقل** از آنکه بحث در القاب آنجناب علیه السلام نموده شود مناسب دانستم که کنیت آنحضرت را هم در این مقام مناسب بیان نموده باشم هرچند که استاد الفقهاء و المتکلمین سند المحدثین مجلسی ثانی جناب الحاج میرزا حسین النوری الطبرسی ادام الله الباری در کتاب مستطاب الموسوم به نجم الثاقب فی احوال امام الغائب علیه السلام باحسن ترتیب جمع فرموده است **و فقیر حقیر** هم اکثر آنها را در این مقام از کتاب مذکور درج مینمایم **و ههنا** اشرع فی المقصود بعون الله المعبود **پس بدانکه** از جمله سنن ملت اسلام علی الدوام آنست که چون طفل متولد شود برای او اسمی و لقب و کنیتی معین کنند خواه واحد باشد یا متعدد مرد باشد یا زن **و** بسا میشود که شخص بعد از تولد پسری وزن را بعد از تولد دختری باسم آن پسر و دختر کنیت معین کنند لکن فرق نباشد که کنیت در اول اسم پسر کلمه ابی یا ام گفته چون ابوالقاسم **و** ابوطالب **و** ابوالحسن

که برادر پسر حضرت آدم را بوالبشر و حضرت رسول را بوالقاسم و حضرت عمران را بوطالب و حضرت علی را بوالحسن مکنی گردیدند و اما در کنیت زن در اول ام پسر یا دختر ش کلمه ام زیاده کنند چون ام هانی و ام الولد مثلاً و میتواند که شخصی مکنی بجهت مبالغه هم کنی بشود چنانچه حضرت امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیهما السلام را حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بجهت مبالغه بکنیت ابوتراب مکنی فرموده و وجه این کنیت آنست که تمام روی زمین وقت شب تمام ماجرای و ما قضی شب و روز که بر تمام روی زمین شوره و شیرین میگذشت بهر زبان و لسان مختلفه هر ملک بر آنجناب علیه السلام عرض میکرد چنانچه فضلای سیر و علمای حدیث در مسانید خود با سانید معتبره معتمده ذکر فرموده اند که بعد از شب عروسی حضرت علی با صدیقه فاطمه زهرا علیهما السلام بوقت صبح حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بخانه فاطمه طاهره تشریف آورده و از احوال استفسار فرمود صدیقه عرض کرد یا رسول الله صلی الله علیه وسلم دیشب ترسیدم بجهت معاینه عجائب و غرایب احوال ابن عم شما حضرت امیر علیه السلام حضرت رسول صلی الله علیه وسلم فرمود چه بود عجائب احوال علی عرض کرد دیدم که آنجناب بهر گوشه این خانه تشریف برده نزدیک زمین میشد و گوش نهاده زمین با وی تکلم میکرد بالسنه مختلفه که من هرگز نمی‌فهمیدم پس بعد از شنیدن حضرت علی بهمان لسان او را جواب میفرمود و من نمی‌فهمیدم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بفاطمه گفت شکر کن ای فاطمه خدای خود را که حق تعالی تمام روی زمین را زیر فرمان شوهر تو علی گذاشته است و مامور داشته است آنرا که آنچه شب و روز هر یوم بگذرد تمام احوال را بعلی عرض کند پس حضرت رسول خود هم در سجده شکر رفت در بخاری و نیز در مسلم بروایت سهل بن سعد ساعدی آورده اند عن علی علیه السلام والله ان رسول الله صلی الله علیه وسلم سماه بابی تراب ولم یکن له اسم احب الیه منه یعنی حضرت امیرالمومنین علیه السلام فرمود سوگند بخدا و ند که رسول گرامی مرتبت نام گذاشته است مرا ابوتراب و بغیر از اسم ابوتراب هیچ نامی دیگر محبوب تر نداشت و بعض وجه تسمیه حضرت امیر علیه السلام با بوتراب این بیان کرده اند که حضرت امیر علیه السلام [illegible] زمین و همیشه با کثر بر خاک میخوابید روزی همچنین در مسجد بر خاک خوابیده بودند و حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم داخل مسجد شدند و علی علیه السلام را بر خاک

خوابیده ملاحظہ فرمودند نزدیک وی شدند و دست آنجناب را گرفتہ فرمودند قم یا ابا تراب
پس حضرت امیر علیہ السلام برخواستند خلاصہ این است وجہ کنیت **واما وجہ لقب** داون بحسبی
ہم چنین مناسبات اند چون عین اللہ و اذن اللہ و ید اللہ و وجہ اللہ و امان اللہ و نعمۃ اللہ
و نعمت اللہ و حجۃ اللہ وغیرہ وغیرہ کہ از جانب خدا وند منان با میر مومنان و مولائی متقیان علی بن
ابی طالب تعظیماً و توقیراً معین و مقرر گردیدند **و بسا است** کہ شخصے را بوجہ مناسب حال
لقبے دہند چون شجاع و کریم و سخی و عابد و علیم و رحیم کہ بجہت وجود این اوصاف در علی
من اللہ این القاب و القاب دیگر بجہت مناسبات حالات و صفات معین گردیدند **و از ہمینجا**
سلاطین دنیا نیز بملازمین خاصہ بعضے را بجہت تعظیم و توقیر **و بعضے** را بجہت مناسبات حال
لقبے معین کنند چون وزیر و سفیر و نظیر و نظام الملک و منتظم الدولہ و حسام السلطنۃ و والی و
نائب و والیسرا و لاٹ وغیرہ مقرر کنند تاکہ تعظیم و توقیر و جلالت و اقتدار آنہا در انظار رعایا
بود و انتظام و اہتمام او را عین انتظام سلطان تصور نمایند و تحریر و تقریر او را عین فرمان پادشاہ
خود پندارند **تنبیہ** چون وجوہ کنیت و لقب بالجملہ اجمالاً معلوم گردید باید دانست کہ حضرت
امام ہادی **مہدی موعود** علیہ السلام کہ سلطان زمان و حاکم زمین و آسمان است از جانب
خالق منان و از جانب بعضے انبیاء سلف و نیز از جانب حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم و
ائمہ اثنا عشر علیہم السلام کنیت و القاب دادہ شدہ اند بعض در **انجیل** و بعض در **توریۃ**
و بعض در **زبور** و بعض در **قرآن** و بعض در کتب **حدیث** مسطور و بعض بر السنہ
جمہور مشہور اند کہ ہر کدامی بجہت سببی و مناسبتی برائے آنجناب علیہ السلام مقرر شدہ اند **و حقیر**
فقیر بعض مناسبات را مع اثبات بینہ برہان عقل یا حدیث ذیل تشریح ہر کنیت و لقب بیان
کنم انشاء اللہ تعالیٰ **اما کنیت** آنجناب ہشت اند **اول ابو تراب** و گذشت کہ این
کنیت جد حضرت امیر المومنین علی علیہ السلام است و معنی لفظی آن پدر خاک است و مراد از
آن مربی زمین بودن مہدی موعود است **واما تربیت** زمین پس معلوم و ثابت است
کہ زمین پر از ضلالت و کفر و طغیان و فسق و فجور و ظلم و ستم میلی دلدی او گشتہ خواہد شد پس
بجہت این حوادث جمیع ابواب برکت و رحمت از اہل زمین مسدود خواہند شد و تمام روئے

زمین شوره و شیرین بظهور این امور غیر معمور خواهد گردید پس چون حضرت امام هادی **مهدی**
موعود ظاهر شود مربی زمین و اهل آن باشد و از لوث نجاست و خباثت کفر و ضلالت
و ظلم و ستم و ضلالت و قلت و علت و ضلت و ذلت پاک گرداند پس تمام زمین از فیض فیضان
فیاض مطلق و از جود وجود آن امام موجود بر حق معمور و آباد گردد و تمام طوائف مختلفه را بر یک ملت
حقه جمع فرماید پس تمام ابواب رحمت و برکت بر اهل زمین مفتوح گردند بنحویکه در احادیث متفقه
وارد شده است که یک نفر بر تمام روی زمین از ایشان بغیر از خدا بطرف احدی محتاج نخواهد بود و بطرف
همین است اشاره در **آیه شریفه واشرقت الارض بنور ربها** که فرمودند رب
زمین امام زمان و زمین است پس ازین تربیت برای آنجناب علیه السلام کمال شرف و عظمت حاصل
و بالتفصیل تحقیق تربیت آنجناب نسبت باهل زمین در **مجلد اول** این کتاب گذشت
تذکره هرگاه این بوضوح پیوست پس بعض جهول پر فضول کمال ضلول ناترس از خدا و
رسول که مدعی مسیحیت و مهدویت گردیدند کفایت میکند بر تکذیب آنها که هرگاه آنها بجائی
خود صادق میبودند البته مطابق مذکور مربی زمین میبودند لکن معلوم است که برعکس در وقت منحوس
آنها کفر و طغیان و هلاکت و ضلالت و قحط سالی و وبا و طاعون ملعون یوم بیوم زیاده شده میرود
و ابواب برکت و رحمت بنحوی مسدود گردیدند که معلوم است از چند سال علی الاتصال قطرات
رحمت الهی در تمام هندوستان بر زمین نمیرسد این قحط سالی عالمگیر نتیجه و میمنت علامت این علامات
بربادی و خرابی زمین است نه باعث تعمیر و آبادی آن و در این ملک هندوستان عجب خرابی از سبب
کسی که همه علوم شرعیه بالکلیه از میان آنها منعدم و ارکان دینیه بالمره منهدم گردیده اند لهذا چنین
علمای گمراه نادان مسیحی لازم ملزوم بود پس هرگاه بعد از چندی بگذشته از مسیحیت و مهدویت دعوی
الوهیت نمایند آنها را چه عذری ظاهر بود و ما را چه عجبی **دوم ابو عبدالله** این کنیت آنجناب
علیه السلام از جانب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مقرر شده است چنانچه **گنجی شافعی**
در کتاب البیان فی اخبار صاحب الزمان روایت کرده از حذیفه از رسول الله صلعم که فرمود اگر نمانده از دنیا
مگر یک روز هر آئینه برانگیزاند خداوند منان شخصی را که اسم او اسم من و خلق او از خلق من کنیت او
ابو عبدالله است **اشکال** در این کنیت برای آنجناب علیه السلام چه شرف و مرتبه حاصل میشود **جواب** چه حاصل میشود

در این بحال عبودیت آنجناب نسبت بمعبود برحق ثابتست الله اکبر این اعظم مراتب و ارفع مناصب
است هر کسی را بغیر از خواص این منزلت عبودیت حاصل نمیشود کما روی ان الله تعالی
اوحی الی نبیه یا محمد بم اشرفك قال یا رب بان تنسبنی الی نفسك
بالعبودیة فانسبه الی نفسه وانزل الله آیة سبحان الذی اسری بعبده
لیلا الخ یعنی حق سبحانه وتعالی بطرف خاتم النبیین صلی الله علیه وسلم وحی فرستاد که بچه شرافت
میخواهی حاصل کنی عرض کرد که میخواهم بطرف نفس معبود نسبت نمود مرا نسبت عبودیت وهی پس
آیه شریفه سبحان الذی اسری بعبده لیلا نازل شد پس بکلمه عبده کمال عظمت
وشرافت برای آنحضرت حاصل شد وبجهت همین در تشهد بعد از شهادة توحید شهادت
محمدا عبده ورسوله نیز مقرر گردید الله اکبر نبی صلی الله علیه وسلم را از خدا این شرف
عبودیت حاصل شد وحضرت امام مهدی موعود علیه السلام را از جانب نبی ع
این شرف حاصل شد اشکال لو سلمنا لکن میگوییم که جمیع مخلوق عبدالله اند پس
مزیت وشرف بحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم وبحضرت امام مهدی موعود علیه
السلام بالخصوص چگونه حاصل میشود وبنا بر این تخصیص بلا مخصص لازم میاید وآن قطعا
جایز نیست جواب در اینجا نسبت بحضرت رسول صلی الله علیه وآله وصحابه وسلم خدا
مخصص است که در آیه مذکوره خطاب فرمود ونسبت بحضرت امام مهدی موعود علیه السلام
نبی مخصص است که عبدالله را کنیت آنجناب معین ومخصوص فرمود واما سبب
تخصیص این کنیت برای آنجناب علیه السلام بجهت آنست که تاکنون هزار ودوست
وچند سال منقضی میشود که علی الاتصال غیر از عبادت کاری دیگر نمیکند ونیز هنوز خدای
داند که تا چند مدت زندگی کند وتا حیات مستعار باقی وبرقرار است در عبادت پروردگار
مشغول خواهد بود بجهت مبالغه در عبادت این کنیت برای آنجناب علیه السلام معین
ومقرر گردید نه مانند بعض سفها گمگشته از راه هدایت ویقین فخر الجهلاء والفاسقین
که مشهور روند در فسق وفجور وظلم وستم وبیداد ووارفساد عقاید سلیمه قدیمه علماء وجمع آوری
اسباب دنیاوی وریاست فانی مشغول شده اند که سوراخ دعار را گم کرده اند گاهی بسوراخ

مبسوطیت و مبیضیت و گاهی بسوراخ معدویت دست و پا میزنند لکن بمفاد
(برعکس نهند نام زنگی کافور) با این ضلالت و هلاکت خود را مهدی
و هادی خلق میدانند خداوند عالم بر حال ضعفاء مخلوق خود نظر رحمت مرعی
دارد و سید ابوالقاسم قاسم بمعنی قسمت کننده در اخبار و احادیث
متفقه متواتره خاصه و عامه وارد شده است که حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم فرمود مهدی از فرزندان من است اسم او اسم من و کنیت او کنیت
من است در اکمال الدین از ابی سهل نوبختی از عقیده خاص مرویست
که گفت آنجناب علیه السلام مکنی است بابوالقاسم در تاریخ ابن خشاب
از حضرت صادق مرویست که فرمود صالح خلف از فرزندان منست
اوست مهدی اسم او محمد است کنیه او ابوالقاسم است و احادیث بسیار
در این کنیت آنجناب علیه السلام وارد شده اند و در بعض احادیث نهی وارد
شده است که اگر کسی را محمد نام باشد و کنیت ابوالقاسم نباید گذاشت اما
وجه مناسبت این کنیت بر آنجناب علیه السلام آنست که قسمت و تقسیم
جمیع امور دنیا و دین بالسویه مطابق حق و عدل میفرمایند بنحویکه ذره مثقال
ظلم هم باقی در تمام روی زمین نخواهد گذاشت و میتواند که قاسم در این
کنیت اشاره باشد باینکه حضرت امام هادی مهدی موعود علیه السلام چون
ظاهر شود قسیم اهل جنت و اهل نار است باین معنی که بوقت ظهور لابد و ناچار مردم
دو فریق منقسم شوند مومن کامل خالص و کافر جاهل خالص فنهم فریق فی
الجنة و فریق فی النار پس آنها را قسمت نماید فریق اول مستحق جنت و فریق ثانی
مستحق نار گردد وارد شده است که یوم قیامت جد امجد حضرت مهدی موعود

امیرالمؤمنین علی ابن ابی طالب علیہما السلام قسیم نار و جنت است ہر کس مستحق جنت باشد ویرا بجنت میفرستد و ہر کس مستحق نار باشد ویرا در جہنم میفرستد لله درمن قال ؎ علی حبہ جنۃ قسیم النار والجنۃ ۔ وصی المصطفے حقا ۔ امام الانس والجنۃ ۔ پس درین کنیت برائے حضرت امام ہادی مہدی علیہ السلام اشارہ است بطرف آنکہ مہدی علیہ السلام در دار الامتحان بعد از امتحان متحنین را در دو فریق قسمت فرماید فریق را مستحق جنت و فریق را مستحق نار پس در دار الجزا یوم قیامت این ہر دو فریق ممتحن مستحق شدہ از دست مہدی را حضرت قسیم النار والجنۃ علی علیہ السلام بمحل و مقر شان میرسانند **اشکال** ہرگاہ چنین باشد پس قبل از ظہور امام مہدی موعود علیہ السلام کسانیکہ مردند آنہا چگونہ فریق فی الجنۃ و فریق فی النار خواہند شد **جواب** در مجلد اول این کتاب **غایۃ المقصود** گذشت بالتفصیل کہ اکثر مردگان در زمان حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام زندہ میشوند و آنہا را بر گناہان صغائر حدود شرعیہ جاری میشوند مگر جواب اشکال شما آنست آنہا ئیکہ در آنوقت زندہ میشوند آنحضرت علیہ السلام امتحان آنہا میفرماید پس از آنہا ہم فریق فی الجنۃ و فریق فی السعیر خواہند شد **واما** آنہائیکہ در وقت ظہور زندہ نمیشوند پس در یوم الجزا حسب اعمال آنہا حضرت امیر المؤمنین علیہ السلام مستحق جنت را در جنت و مستحق نار را در نار قسمت خواہد فرمود **چہارم ابو صالح** اسم فاعل از صلاح بمعنے نیکی **جوہری** گفتہ الصلاح ضد الفساد تقول صلح الشئ یصلح صلوحًا مثل دخل یدخل دخولا پس اسم فاعل از ان صالح است **واما** وجہ این کنیت برای امام ہادی مہدی موعود علیہ السلام آنست کہ حضرت تمام روئے زمین را از مادہ فتنہ و فساد پاک و پاکیزہ کردہ مملو از صلاح و نیکی خواہد کرد **ومیتواند** اشارہ باشد بطرف آنکہ جمیع مردم آنچہ میکنند در زمانہ آنجناب علیہ السلام عین صلاح و فلاح خواہد بود **ومیتواند** اشارہ باشد بطرف آنکہ بعد از ظہور آنحضرت علیہ السلام آنچہ میکنند آن ہمہ عین صلاح و فلاح خواہد بود **ومیتواند** اشارہ باشد بطرف آنکہ ہر کس بیوم ظہور آنجناب بیعت وی کند بصلاح و فلاح میرسد **ومیتواند** اشارہ باشد بطرف آنکہ ولادت و غیبت و ظہور آنجناب عین صلاح و فلاح است کہ در این مقدار

زمان نیک از بد و مومن از کافر و مطیع از متمرد وغیره ممتحن گردند **ومیلتواند** اشاره باشد
بطرف آنکه آنجناب در این زمانه غیاب خود منتظر صلاح است **میلتواند** اشاره باشد بطرف
آنکه آنجناب در زمانه خود صالح و نیک از جمیع مخلوق است **ومیلتواند** اشاره باشد
بطرف آنکه بعد از حضرت رسول اکرم و حضرات ائمه طاهرین معصومین احد عشر علیهم السلام خلف
صالح آنجناب علیه السلام است یعنی خلفی که بعد از آنها بر مسند رسالت و امامت صلاحیت
جانشینی دارد **ومیلتواند** اشاره باشد بطرف آنکه زمانه و اهل زمانه آنجناب بهترین
و نیکوترین و صالح ترین جمیع ازمنه خواهند بود زیرا که در آنها خاتمه نعمت و رحمت و هدایت
و عبادت و اطاعت و سخاوت و شجاعت و حمایت و عفت و زهد و تقوی و پرهیزگاری
و خلق و صدق و علم و حلم و کرم و ادب وغیره وغیره جمع خواهد بود **اقول** حمل کردن این فقره
بر تمام وجوه مذکوره جایز است زیرا که در ذات جامع صفات امام مهدی موعود علیه السلام همه
همه وجوه محتمل اند در **ذخیرة الالباب** فرموده که آنجناب کنی است با بوصالح و
این کنیت معروفه آنجناب در میان عرب های بادیه نشین است و پیوسته در توسلات و استغاثات
خود آنجناب علیه السلام را باین کنیت میخوانند **تنبیه** چون بالجمله مناسبات و وجوه کنیت
ابوصالح بودن حضرت امام مهدی موعود علیه السلام بوضوح پیوست باید دانست که در
زمانه مدعی مهدویت زمانه آیا یکی از مناسبات مذکوره هم یافته میشود فاذا فقد الشرط
فقد المشروط بنا بر آن قطعاً ابوصالح بودن وی درست نباشد بلکه چنین وجودی را
هرگاه ابوطالح گفته شود شایسته تر باشد زیرا که بجز الصحاح اللغة جوهری گفتیم که صلاح
ضد فساد را گویند فاذا رجعنا الی وجدانا وجدنا الدنیا فی زمانه مملوة
بالفتنة والفساد وسفك الدماء والمجادلة بين العباد والكفر والنفاق والعناد
والفسق والفجور والالحاد والنفور عن طريق الحق والصدق والرشاد وم
الصوم والصلوة والزكوة والجمعة والاعياد ونسى بينهم في الفواد ذرة
من الوداد وعقد ارجد لتمن الاتحاد فكيف لا يكون في الدنيا لهذا الفتنة
والعلة والذلة والعداد ويبين اللحية وسودالا كباد فيوم المعاد ليس

لهم عمل ولا نزاد بل وجوههم يومئذ كسواد المداد فلما كان الاحوال المذكورة

مشهورة فى القرى او البلاد فمناسب بمفاد المثل المشهور القابل للصاد تعرف

الاشياء بمقابلة الاضداد آنکه مقابل ابوصالح این معنی هرگاه کمنی به ابوطالح باشد البته

بایسته وشایسته خواهد بود **پنجم ابوالحسین** وحسین تصغیر حسن است در صحاح

گفته الحسن نقیض القبیح پس این کلمه جمیع اقسام خوبیها داخل اند خواه متعلق بزبان باشند

که آنرا اقرار گویند وخواه متعلق بجنان باشند که آنرا اراده گویند ودر این وارد است نیة

المؤمن خیر من عمله وخواه متعلق بارکان باشند که آنرا عمل گویند پس در حضرت امام

هادی مهدی موعود جمیع اقسام خوبیها ثابت اند **اول** پس ظاهر وثابت است که آنجناب

از سلسلهٔ جلیلهٔ جمیلهٔ طیبهٔ طاهرهٔ رسالت ونبوت است که خانهٔ کرم ومخزن نعم ومعدن جود و

حلم اند که هرچند معاندان خاندان نبوة وفتوت نسبت بآنجناب وجمیع اهل بیت علیهم السلام

حتی الوسع والمقدور در ظلم وستم دقیقه باقی نگذاشتند وپیوسته از دست وزبان آنچه ممکن شان

ظلم کرده میرونه مگر احدی از ایشان علیهم السلام باوجود قدرت وکمنت هرگز بغیر از خیر یک

کلمه بد آنها را یاد نکردند پس این عین خیر وفیض ایشان علیهم السلام برای آنها جاریست

اما دوم یعنی خیر بجنان از ایشان نیز ثابت است که هرگز اراده قبیح هم ایشان نسبت

باحدی نکردند بلکه همیشه اراده آنها نسبت بامت جد امجد خود حسن بوده است وآنچه بوقت

اراده دارند که بوقت ظهور اجرای احکام وقوانین فرمایند هم آنها نسبت بخلائق آنچه مناسب

نیک وحسن ومفید باشد خواهد کرد پس آنچه آنجناب اراده دارد وکنند همه عین خیر وحسن است **اما**

سوم که عمل نیک وخیر وحسن باشد پس نیز ثابت است که آیه شریفه **تطهیر** در شان ایشان

نازل شده است وما بالتفصیل اثبات عصمة وطهارت ائمه اثناعشر در مجلد اول این کتاب

غایة المقصود نموده‌ایم پس عصمت وطهارت در آنها علت مالغا است از صدور

فعل قبیح بنابر آن آنچه تا اینوقت از یوم ولادت تاکنون که هزار ودویست وچند سال است

محض صائم النهار وقائم اللیل ودر عبادت پروردگار مشغول است **تنبیه** هرگاه

این بوضوح پیوست پس در مدعی مهدویت زمانه یک خیر هم از نیکی های سه گانه ثابت نیست

بلکہ بمقابل حسن از زبان و دل و اعضای وی ہمیشہ صدور قبایح ثابت است **اما از**
زبان پس بحدیست کہ احصار نمیتوان کرد **منها** خود را مسیح مسعود و مہدی موعود
دانستن و نستہ و فہمیدہ دروغ گفتن است **منها** قایل شدن بوفات حضرت عیسے
مسیح علیہ السلام **منها** تاویل کردن آیات کہ در بارہ حیوۃ مسیح حضرت عیسے علیہ
السلام وارد شدہ اند و حال آنکہ تاویل و تحریک ظاہر معنے آیت و حدیث بر حقیقت دلالت کند تاویل
آن بمعنے مجاز جایز نیست **منها** بر خدا و رسول دروغ بستن **منها** گفتن آنکہ اتفاق
کورانہ امت یا اجماع آنہا چیست پس بنا بر عقیدہ این مدعی مہدویت ہرگاہ اتفاق
و اجماع امت حقیقتے ندارد پس خلافت خلفاء ثلثہ باطل باشد زیرا کہ بر خلافت ثلثہ بجز اجماع و
اتفاق ظاہری چند نفر نصے از خدا و رسول صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نیست پس بنا بر عقیدۂ این مدعی
مہدویت یا خلافت خلفاء ثلثہ باطل باشد و آنہا را غاصب خلافت بداند ورنہ بر بطلان عقیدۂ
خود قایل شود پس این قوم جہال کہ دست بیعت بر دست باطل پرست این مدعی مہدویت
گذاشتند قدرے تصور در عقاید و مقالات وے نمایند کہ این مدعی چہ میگوید پس معتقدین
وی ہم ہرگاہ فی الحقیقت تصدیق مہدویت نمودہ اند باید بتبعیہ قول وی دست از
خلافت خلفاء ثلثہ بردارند و آنہا را غاصب خلافت و حق اہل بیت رسالت بدانند زیرا کہ
مقتدا آنہا اتفاق و اجماع امت باطل میداند و در ازالہ خود در الفاظ صریحہ بر بطلان قایل شدہ
و ہرگاہ خلافت خلفاء ثلثہ را باطل ندانند و اتفاق و اجماع امت صحیح دانند پس ناچار مقتدا
خود را فاسد العقیدہ دانند و دست از بیعت وے بردارند **وما علینا الا البلاغ** تا
اینجا بود قدری از ایمانداری لسانی این مدعی **واما قلبی** پس ظاہر است انما الاعمال
بالنیات ہرچہ در قلوب و نیات کسی میباشد زبان کاشف ہمان میباشد پس کسی کہ
نسبت بزرگان خود و خلفاء ثلثہ چنان تقریر و تحریر کند معلوم است کہ او را تحریک این
سلسلہ در قلب وی ضرور گردیدہ است پس این بر دو قسم میشود آنچہ بتقریر و تحریر نسبت
بخدا و رسول صلی اللہ علیہ وسلم دروغ بستہ و اتفاق و اجماع امت را باطل نوشتہ خلافت خلفاء
ثلثہ را باطل کردہ ہرگاہ قلبا ہم دانستہ و عمدا و اعتقادا نوشتہ پس نزد اہل اسلام کافر چنین کسی

بسیار مشکل است و هرگاه بجهت دنیاداری و عوام فریبی نوشته لیکن در قلب این اعتقاد
ندارد پس وی از سوره منافقون و آیه شریفه یقولون بافواههم ما لیس فی قلوبهم الخ
بلکه ندارد باید معنی نفاق را لغةً و شرعیةً ملاحظه فرماید **اما عمل** ارکان چنین کسی هم ظاهر
است کسی که بر خدا و رسول و انبیاء چنان دروغ به بندد پس هرگاه کدام وقتی کدام عملی کند
هم بحالش چه سودی می بخشید زیرا که همه دنیاداری مینماید بمفاد کلا الاعمال بالنیات انحصار صحت
اعمال بر نیات است کسیکه نیتش چنین باشد عمل وی چگونه صحیح و مقبول میتواند شد **تذکره**
تا اینجا بود تشریح کنیه حضرت امام هادی مهدی موعود علیه السلام **و در بعض کتب**
بعض کنیت دیگر هم از آنجناب علیه السلام از نظر گذشته چون ابو بکر و ابو جعفر و ابو محمد و ابو
ابراهیم بلکه حضینی در **هدایه** فرموده که روایت شده است که از برای حضرت امام
هادی مهدی موعود علیه السلام است کنیت یازده امام از پدران و عم آنحضرت حسن مجتبی علیه
السلام **مؤلف گوید** که در تمام این کنیت های حضرت امام مهدی موعود علیه السلام
میتواند اشاره باشد بطرف اولاد آنجناب که باسم هر پسری یک کنیت آنجناب علیه السلام مکنی
شده باشد از جانب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و ائمه احد عشر **اشکال** بنا بر
قول شما که آنجناب علیه السلام میتوانند باسم پسرے بکنیتے مکنی باشد این چگونه صحیح باشد زیرا
که این کنیت هاے آنجناب قبل تولد خود حضرت مهدی موعود از حضرت رسول صلی الله علیه
وآله واصحابه وسلم و ائمه اطهار علیهم السلام مقرر و معین گردیده اند پس در آن زمان خود حضرت
امام مهدی موعود علیه السلام متولد نبود و اولاد آنحضرت کجا بودند که باسم هر پسری مکنی گردیده باشد
جواب وقتیکه قبل از تولد وجود مبارک خود امام مهدی موعود کنیت وی مقرر شد همچنین
قبل از تولد اولاد آنجناب اسمای آنها معین گردیده و باسم هر کدامی از آنها مهدی موعود را
کنیتے مقرر گردید زیرا که علم حضرت رسول و ائمه اطهار علیهم السلام کسبی نیست که مقید بشهود
باشد بلکه گذشت در **مجلد اوّل و دوم غایت المقصود** که نزد ایشان علیهم
السلام علم ما کان و ما یکون و علم جفر احمر جفر ابیض و جمیع حروف اسم اعظم است بجهت
همین **الم** بجهت نبوت و رسالت بعضی منهم و امامت علم المنایا و البلایا و علم الانساب

در فضل آنجناب و حضرت امیر علیه السلام همیشه میفرمود منم عالم
المنایا و البلایا و انا صاحب العصاء و المیسم خلاصه هرگاه جمیع علوم ما کان و ما یکون
و علم انساب نزد اهل البیت حضرت رسالت مآب باحادیث متواتره متفقه فریقین ثابت باشد جواب
اشکال شما واضح میشود که حضرت رسول و ائمه اطهار علیهم السلام قبل از ولادت حضرت امام مهدی
موعود و والد آنجناب تعداد اولاد امید نشستند لعنا باسم هر والدی آنجناب علیه السلام ارشاد
فرموده باشند قدحی ندارد و الله اعلم تا اینجا بود ذکر کنیتهای حضرت امام مهدی موعود
علیه السلام اما القاب لقب هادی مهدی موعود علیه السلام
پس از اینجا ذیل هر کدام لقبی توضیح و تشریح آنها کرده خواهد شد انشاء الله العزیز المنان
اول اصل یعنی بیخ چنانچه در صحاح گفته الاصل واحد الاصول یقال
اصل مؤصّل و استأصله ای قلعه من اصله قال الکسائی قولهم لا اصل
له و لا فصل الاصل الحسب و الفصل اللسان پس بدانکه هر چند در کتب رجالیه گفته
است که مراد از اصل امام است زیرا که هر امام اصل هر چیز است اما بخصوصه اصل لقب معین
شدن برای حضرت امام مهدی موعود بچند وجه است میتواند اشاره باشد بطرف
آنکه پس از انقطاع سلسله امامت ائمه احد عشر تا بقیام قیامت اصل علم و هر کمال آنجناب علیه السلام
است زیرا که کل شیء یرجع الی اصله معلوم است که مبدء جمیع علوم ما کان و ما یکون
امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب و آنچه کل علم بود نه عشر مخصوص علی و یک عشر شاملی که در تمام دنیا
منقسم و منتشر است حضرت امیر علیه السلام شریک همه آنها است و سلسله جمیع علما در هر علم منتهی
میشود بعلی علیه السلام بجهت همین شیخ ثانی در هفتاد و یک جا گفته لولا علی لهلک عمر در
مشکوة و ترمذی و تاریخ الخلفا آورده اند کان عمر بن الخطاب
یتعوذ بالله من معضلة لیس لها ابو الحسن یعنی عمر پناه میبرد بخدا از پیشی مسئله
معضله که ابو الحسن علی برای حل آن موجود نمیبود و در مشکوة و ترمذی و
سیوطی و نسائی آورده اند قال علی کنت اذا سئلت رسول الله اعطانی
و اذا سکت ابتدانی حضرت امیر علیه السلام فرمود وقتیکه من سائل میشدم حضرت خود بمن

در بیان میکردند وسیوطی وابن طلحه وحاکم روایت کرده اند لم یکن احد
من الصحابة یقول سلونی الا علی یعنی از صحابه هیچ غیر از علی احدی ادعای سلونی نکرده
است خلاصه درباره علی در مسانید ائمه محدثین باسانید متواتره متفقه بحدیست که احصا نتوان
کرد پس جمیع علوم دست بدست وسینه بسینه بحضرت امام مهدی موعود علیه السلام رسیدند پس
مبدء و اصل جمیع علوم تا قیامت آنجناب است ومیتوانند که در این لقب اشاره باشد
بطرف آنکه حضرت مهدی موعود اصل هر چیز و فیض و رحمت است پس آن نیز ظاهر است که
جدش حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بنص قرآن رحمت برای عالمیان بود و در عهد زمان
انبیاء سلف هرگاه یک گناه از یکی از امت صادر میشد نزول عذاب همان وقت میشد جمیع تواریخ
و علم حدیث شاهد آنست لکن در زمانه نبی ما صلی الله علیه وسلم و بعد از وفات تا این وقت تا الی
یوم قیامت آنها رحمت عالمیان اند که باوجود هزارها گناهان صغائر و کبائر ببرکت وجود آنها
که عین رحمت الهی اند نزول عذاب الهی نمیشود وحق تعالی در عزیز کتاب خویش میفرماید
ما کان الله لیعذبهم وانت فیهم یعنی ای محمد رسم خداوندی نیست که عذاب کند آنها را
وحال آنکه تو در آنها باشی در روضة المحبین که مصنف وی از علماء عامه است مینویسد
واستدل علیه بقوله تعالی وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم واشار صلی الله
علیه وسلم الی وجود ذلک المعنی فی اهل بیته وانهم امان لاهل الارض کما کان
هو امانا لهم یعنی استدلال کرده میشود بر این مطلب بقول حق سبحانه که هر آئینه رسم خداوندی
نیست که عذاب کند آنها را وحال آنکه تو ای محمد صلی الله علیه وسلم که رحمت عالمیان هستی در میان
آنها موجود باشی و حضرت رسول بطرف همین معنی اشاره میفرماید در اهل بیت اطهار خود که ایشان
علیهم السلام مثل خود حضرت رسول صلی الله علیه وسلم برای اهل ارض امان و رحمت هستند چنانکه
آنجناب خود برای ایشان امان و رحمت الهی بود پس بعد از حضرت رسول و ائمه احد عشر
علیهم السلام از مدت هزار و دویست و چند سال تا قیامت رحمت عالمیان حضرت امام
مهدی موعود است اینست که در احادیث متواتره متفقه فریقین درباره امام مهدی
موعود وارد شده که چون حضرت مهدی از دنیا برود زمین با اهلش غرق خواهد شد و در ما

روایت دیگر متفقہ سنی وشیعہ است لا خیر فی الحیٰوۃ بعد المهدی و بروایت دیگر لا
خیر فی العیش بعد المهدی بعد از امام مهدی عیش وخیر وبرکت ورحمت از روی زمین
برداشته خواهد شد و میتواند که این لقب اشاره باشد بطرف آنکه امام مهدی اصل هدایت
است پس آن نیز از احادیث متواتره متفقہ فریقین ثابت و واضح است که در زمانه غیبت آنجناب
علیه السلام تمام زمین شوره وشیرین از ظلم وستم وفسق وفجور وکفر ونفاق وطغیان دنی دلوی پرشده
باشد حتی آنکه وارد شده است بحدے کفر ونفاق فرا گیرد که لا یبقی من الاسلام
الا اسمه ولا یبقی من القرآن الا رسمه یعنی ذره از اسلام بغیر از اسم آن بر زمین
باقی نمیماند و همچنین از قرآن هم غیر از رسم آن چیزی باقی نمیماند پس حضرت امام
هادی مهدی موعود علیه السّلام که اصل هدایت است ظهور فرمایند و بمفاد کل شئ یرجع
الی اصله هدایت باصل خود برگردد بنحویکه یملأ الارض قسطاً وعدلاً کما
ملئت ظلما وجوداً ماده تمام کفر وطغیان وفسق وفجور ونفاق را از تمام روئے
زمین میکند وبساط عدل وداد وایمان واتحاد واطاعت وعبادت ویگانه پرستی
را بر تمام روی زمین شوره وشیرین میگسترانند وجمیع ملل مختلفه را بریک مذهب حق جمع
میفرمائید بنحویکه از تمام عالم آواز تکبیر الله اکبر وشهادة اشهد ان لا اله الا الله و محمد
رسول الله بلند خواهد گردید و هرگاه بالتفصیل خواهی که اهدای خلق را وقت
ظهور آنجناب ملاحظه فرمائی پس رجوع کن بجلد اول این کتاب مستطاب غایة المقصود
که در آنجا بالتفصیل باحادیث متواتره متفقہ فریقین اثبات نموده ام پس بحمد الله تعالی
که اصل هر چیز وعلم وفیض ورحمت وهدایت بودن آنجناب علیه السّلام ثابت است باین جهت
آنحضرت ملقب باصل گردیده باشد و میتواند که این لقب اصل اشاره باشد بطرف
حسب ونسب حضرت امام مهدی موعود علیه السّلام که بهترین انساب است چنانچه گفته‌ایم
که در صحاح آورده از کسائی که فرمود قولهم لا اصل له ولا فصل الاصل
الحسب والفصل اللسان یعنی مراد از اصل حسب ونسب میباشد پس بنا بر آن
ظاهر است که سلسله جلیله طیبه طاهره آنجناب علیه السّلام منتهی میشود بعلی وفاطمه ورسول

اکرم صلی الله علیه وسلم که نسب آنها بهترین حسب و نسب است **ومیتوانند** که این لقب اشاره باشد بطرف آنجناب که اصل هر شئے باشد زیرا که هرگاه اصل و بیخ درخت سالم باشد شاخ و برگ و گل و ثمر آن که فرع آنست بوجود میآید همچنین جمیع انسان و حیوان و طیور و حجر و شجر و مدر و زمین و آسمان وغیره جمیعاً فرع اند و اصل همه آنها وجود محمد و آل محمد است که هرگاه وجود مقدس ایشان از عالم عدم بهستی وجود قدم نمیگذاشت این جمیع مخلوقات و موجودات بوجود نمی آمدند **چنانچه حدیث قدسی** شاهد و ناطق صادق بر همین است که **لولاک لما خلقت الافلاک** یعنی ای محمد هرگاه وجود مقدس ترا پیدا نمیکردم هرگز زمین و زمان را بوجود نمیآوردم **پس** ثابت است که وجود ایشان اصل است و مقصود حضرت رب ودود از ایجاد جمیع موجودات است قطعاً **اقول** بهمین مناسبات میتوانند که حضرت امام مهدی موعود علیه السلام را این لقب اصل داده شده باشد **تنبیه** هرگاه این بوضوح پیوست پس مدعی مهدویت زنهمید نمی که اصل کدام چیز است **اگر** اصل کفر و فسق و فجور و نفاق و قحط سالی و وبا و طاعون بگوییم رواست زیرا که در زمانه منحوس وی این همه امور بافراط موجود اند **و اگر** اصل ظلم و ستم و بیدادی و نامی بگوییم بجا است زیرا که این همه امور بکمال نشاط موجود اند **پس** چنین وجود را البته چنین لقبے لازم است قطعاً **دوم**

جمعه در اصل ماخوذ است از جمع و در **صحاح** گفته جمیع جمعت الشئ المتفرق فاجتمع وجمعة من تمر ای قبضة منه ویوم الجمعة یوم العروبة وتجمع علی جمعات وجمع و از اینجا است که سمیت الجمعة جمعة لاجتماع الناس فی ذلک الیوم لاقامة صلوة الوسطی و یوم جمعه فضائل بسیار و ثواب بے شمار دارد بلکه بعضے فقهاء در خصوص احکام و ثواب یوم جمعة المبارک رسائل مستقله ترتیب داده اند و آ ملقب شدن حضرت امام هادی مهدی موعود علیه السلام **بجمعه** وجوه بسیار دارد **میتوانند** که اشاره بطرف ولادت آنجناب علیه السلام باشد زیرا که ولادت با سعادت آنجناب علیه السلام صبح یوم جمعة المبارک بوقوع رسیده چنانچه مفصل بحث آن مع اجوبه اعتراضات بر ستد در **مجلد اول** این کتاب مستطاب **غایة المقصود**

کرده شده **و میتوانند** که اشاره باشد بطرف ظهور آنجناب علیه السلام و انتظار کشیدن فرج آنجناب علیه السلام را در یوم جمعه بیشتر از روزهای دیگر چنانچه در جمله از اخبار تصریح بآن شده و در زیارت مختصه بآنجناب علیه السلام است در یوم جمعه **یا مولای یا صاحب الزمان صلوات الله علیک و علی آل بیتک هذا یوم الجمعة و هو یومک المتوقع فیه ظهورک والفرج فیه للمومنین علی یدک** و علامه **صدوق** المحدثین در **خصال** از صقر بن ابی دلف روایت کرده که حضرت امام علی نقی علیه السلام فرمود در شرح حدیث حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمود دشمنی نکنید با روزها که آنها با شما دشمنی خواهند کرد پس فرمود روزها مائیم تا آنکه فرمود و جمعه پسر پسر من است و بسوی او جمع میشوند اهل حق **صدوق** علیه الرحمه فرمود مراد از ایام امام نیستند لکن کنایه است از ایشان تا آنکه نفهمند معنی آن را غیر از اهل حق **چنانکه** خدای عزوجل کنایه فرموده بتین و زیتون و طور سینین و بلد امین از حضرت رسول و حضرت علی و حضرت حسن و حضرت حسین علیهم السلام **حسین بن حمدان** در کتاب خود روایت کرده از حسن بن مسعود و محمد بن خلیل که گفتند داخل شدیم بر سید خود ابی الحسن علی بن محمد علیهما السلام در سامرا و در نزد آنجناب جماعتی از شیعیان بودند پس سوال کردیم از آنجناب از سعد و نحس ایام پس فرمود دشمنی نکنید با ایام که با شما دشمنی میکنند و پرسیدیم از آنجناب از معنی حدیث پس فرمود برای آن دو معنی است ظاهری و باطنی پس ظاهر این است که شنبه برای ما است و یکشنبه برای شیعیان ما و دوشنبه برای بنی امیه و سه شنبه برای شیعیان ایشان و چهارشنبه برای بنی عباس و پنجشنبه برای شیعیان و جمعه عید است برای مسلمین **واما باطن** پس شنبه جد من رسول خدا صلی الله علیه و سلم است و یکشنبه امیر المومنین علیه السلام و دوشنبه حسن و حسین علیهما السلام و سه شنبه علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد علیهم السلام و چهارشنبه موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی و من هستم و پنجشنبه پسر من حسن است و جمعه پسر او است که با هم میکند کلمه ها را یعنی همه و بنها یک دین میشوند و تمام میکند با و نعمت را و خدا و ند حق را ثابت

وظاہر میکند و باطل را محو میکند وا و مہدی منتظر شما است **و** علامہ **صدوق** در خصال روایت کردہ است از حضرت صادق آل محمد علیہ السلام کہ فرمود شنبہ برائے ما است **و** یکشنبہ برای شیعیان ما **و** دوشنبہ برائی اعداء ما **و** سہ شنبہ برائے بنی امیہ **و** چہارشنبہ روز خوردن دوا است **و** پنجشنبہ حاجتہا در او برآوردہ میشوند **و** جمعہ از برای تنظیف و استعمال خوشبو است وا و عید مسلمین است وا و افضل است از فطر و اضحےٰ و روز عید بہتر عیدہا است وا و ہجدہم ذی الحجہ است و در روز جمعہ بود **و** خروج کند قائم با اہل بیت روز جمعہ **و** برپا میشود قیامت روز جمعہ **و** ہیچ عملے بہتر نیست روز جمعہ از صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد علیہم السلام **و** میتوانند کہ این لقب جمعہ بودن آنجناب اشارہ باشد بطرف آنکہ در یوم رجعت حضرت امام ہادی مہدی جمیع خلائق مختلفہ للمذاہب والملل را بریک مذہب حق صحیح میفرماید **سوم ثائر** و آن در لغت کینہ خواہ را گویند کہ آرام نگیرد تا قصاص نگیرد چنانچہ در **صحاح** گفتہ والثائر الذی لا یبقی علی شیٔ حتے یدرک ثارہ **و** قال ایضاً ھو ثار ہ ای حمیمہ پس باین لقب آنجناب علیہ السلام ثابت میشود کہ مطالبہ خون جد امجد خود بلکہ خون جمیع اصفیا را کند **و** در **مجلد اوّل** این کتاب موسوم بہ غایت المقصود مفصل گذشت کہ در عہد ظہور آنجناب علیہ السلام معاندان و مقاتلان خاندان نبوۃ زندہ میشوند آنہا را جزا و سزا کردہ خود شان داد خواہ شود **و** نیز بعد ازاین در تشریح لقب موتور ہم مفصل ذکر این خواہد آمد **و** در **دعای ندبہ** وارد است این الطالب بذحول الانبیاء وابناء الانبیاء این الطالب بدم المقتول بکربلاء **چہارم جعفر** وا ینہم از جملہ القاب آنجناب وہم از کنیتہائے آنجناب است چنانچہ گذشت و این لقب آنجناب بجہت آنست کہ تصریح باسم آنجناب نمیکنند بلکہ تعبیر میکنند ازاو بکنایہ بجعفر از ترس عموش جعفر کہ شیعیان چون بیک دیگر سخن گویند بگویند دیدیم جعفر را یا او امام است یا ازاو توقیع رفیع رسید یا این مال را بنزد وے ببر و ہکذا تا تابعان جعفر نفہمند **جابر** و آن اسم فاعل جبر است و جبر در لغت عرب بمعنے شکستہ بستن و نیکو کردن حال کسے دیزد و ربر کارسے داشتن کسی را و بادشا

و مرد شجاع **پس میتوانند** که این لقب امام مهدی موعود علیه السلام اشاره باشد بطرف آنکه بوقت ظهور آنجناب فرج اعظم وگشایش همه کارها و جبر همه دلهای شکسته و خورسندی سایر قلوب پژمرده وانبساط همه نفوس منقبضه محزونه و شفای جمیع امراض مزمنه مکنونه بوجود مسعود موعود آنجناب علیه السلام میشود **و میتواند** که اشاره باشد بطرف آنکه در زمانه ظهور آنجناب علیه السلام کار جمیع مردم خواهد شد زیرا که بر آنها اکمال دین واتمام نعمت وکثرت رحمت ختم شده خواهد بود **و میتواند** که اشاره باشد بطرف آنکه جمیع کفار را بوقت ظهور بر هدایت وآوردن ایمان مجبور میکند بحویکه یملأها عدلاً کما ملئت ظلماً وجوراً هر کسیکه ایمان آورد نجاة یابد و در امان باشد و هر کسیکه انکار کند بشمشیر آنجناب علیه السلام هلاک شود **و میتواند** که اشاره باشد بطرف آنکه آنجناب علیه السلام بعد از اختتام دوره آباء خود تا روز قیامت پادشاه دنیا و دین در زمان وزمین شوره وشیرین همین یک نفر خواهد بود چنانچه گذشت بالتفصیل در مجلد اوّل این کتاب موسوم به **غاية المقصود** که تمام زمین شوره وشیرین زیر فرمان آنجناب علیه السلام خواهد بود **و میتواند** که اشاره باشد بطرف آنکه حضرت امام مهدی موعود علیه السلام شجاع ترین جمیع مخلوق بعد از آباء خود تا یوم قیامت است واحدی مقابل ضربت شمشیر آنجناب که همان ذوالفقار حضرت امیر المؤمنین علیه السلام نزد وی امانت باشد کرده نمیتواند چنانچه در احادیث متواتره وارد شده است که گذشته از وجود مبارک آنجناب علیه السلام هر کدامی از اصحاب آنحضرت قوت چهل مرد فتی شجاع من الله تعالی عطا میشود بحویکه در زمانه حضرت امیر شجاعة علی مشهور بود و در زمانه حضرت امام حسین علیه السلام مردم آنرا فراموش کرده شجاعة الحسینیه تمثیلاً ذکر میکردند چون دوره دوران حضرت امام مهدی موعود شود آن سید حیدر آل مناف برای انتقام خون آباء خود شمشیر از غلاف بیرون آورد و جمیع کفار و مشرکین را قتل فرماید نعره شجاعت اللهیه در زمین وآسمان و در و دیوار بلند گردد **بحجة الله** ومعنی حجة در لغت دلیل و برهان است چنانچه در **نهایه** فرموده که حجة و دلیل و برهان بیک معنی اند چه

برهان از برهن علیه وحجة علیه کردن بیان و دلیل است چنانچه عرب میگویند حاجه
فحجه ای علیه بالحجة پس حجة الله یا قولی است یا فعلی اما قولی و آن بیان نے
براے طلب خود بالدلیل الغالب القاهر لهذا قرآن مجید را نیز حجة الله گویند که از ان هیچ
بیان علو نگیرد و براے اثبات جمیع ماکان و مایکون بهترین بیان است واما فعلی
و این لقب حجة الله هرچند سایر ائمه اطهار علیهم السلام شریک اند و همه حجتهای خداوندانند
برخلق ولکن چنان اختصاص بآنجناب دارد که در اخبار هرجا بے قرینه و شاهدی ذکر
شود مراد آنحضرت است در عیون الاخبار و نیز در اکمال الدین و
نیز در کفایة الاثر علی بن محمد خزاز مرویست از ابی هاشم جعفری که گفت شنیدم
امام علی نقی علیه السلام میفرماید جانشین بعد از من حسن است پسر من پس چگونه خواهد بود حال
شما با جانشین بعد از جانشین من گفتم چرا فدای تو شوم فرمود بجهت آنکه شخص او را نمی‌بینید
و حلال نیست برای شما بردن نام او گفتم پس چگونه او را ذکر کنیم فرمود بگوئید حجت از آل
محمد علیهم السلام واین لقب از القاب شایعه آنجناب علیه السلام است که در بسیاری از
ادعیه و اخبار همین لقب مذکور شده است ونقش خاتم آنجناب علیه السلام انا
حجة الله است و بروایتے انا حجة الله وخالصته است و همین مهر حکومت روے
زمین خواهد کرد واما وجه این لقب دادن بآنجناب علیه السلام میتواند که اشاره
باشد بطرف آنکه آنجناب حجة الله یعنے برهان و دلیل خدا است براے خلق براے اثبات
حق و دین و ایمان و اسلام و احکام شریعت و معاد اجساد عباد و جنت و جهنم و جزا
و سزا و حساب و کتاب و میزان و صراط و غیره ومیتواند که اشاره باشد بطرف
آنکه آنجناب حجة الله یعنے دلیل ساطع و برهان قاطع است بر ثبوت وجود واجب الوجود
زیراکه آنجناب علیه السلام باوجود داشتن جسم و لوازم جسمانی و باوجود بودن او از
جنس و نوع شما و باوجود زنده و غائب بودن او و در همین زمین که مسکن شما و مقام
محدود است شما او را نمے بینید پس خدا یکه مجرد باشد از جسم و جهت و مکان و جمیع
لوازم جسمانی او را چگونه میتوانید دید واین البته دلیل ساطع و برهان قاطع است بجهت

ثبوت عدم رویت ذات مجردہ تعالی باین وجہ انحضرت بدلیل و برہان وحجۃ ائمہ معتبر شدہ باشد **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ بوجود حضرت محمد واہلبیت آنجناب حق تعالی اتمام حجت بر تمام خلق فرمودہ لئلا یکون للناس علی اللہ حجۃ بعد الرسل زیرا کہ بوجود ایشان علیہم السلام جمیع احکام خود بخلق رسانید تا فردا روز قیامت ہیچ کس از احدے باقی بر خداوند جل وعلا نماند **ششم تمام** وآن درلغت درست وتمام شدن را گویند وانیہم از جملہ القاب حضرت امام ہادی مہدی موعود علیہ السلام است چنانچہ در **ہدایہ** ہم در القاب آنجناب شمردہ است **پس میتواند** کہ این اشارہ باشد بطرف آنکہ حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام در جمیع صفات حمیدہ و کمال وافعال وشرافت نسب وشوکت وحشمت وسلطنت و قدرت وعبادت وخلق وعلم وحلم وشجاعت وسخاوت بے عیب وبے نقص وبے زوال وتام وتمام است **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ مراد از تمام متمم ومکمل باشد زیرا کہ بآنجناب تمام میشود خلافت وامامت وامارت وسلطنت وریاست الٰہیہ در تمام روی زمین شورہ وشیرین وآیات باہرہ وعلوم واسرار انبیاء واوصیاء علیہم السلام واین اطلاق شایع است **ہفتم تائید** مصدر باب تفعیل بمعنے مدد و قوت دادنست وانیہم در **ہدایہ** از جملہ القاب حضرت امام مہدی موعود شمردہ شدہ است **پس میتواند** کہ این لقب اشارہ باشد بطرف آنکہ جمیع مومنین زمانہ ظہور آنحضرت صاحبان شجاعت وقوت خواہند بود چنانچہ در **اکمال الدین** مرویست از حضرت امیر مومنان علیہ السلام کہ فرمود بعد از ذکر شمائل ونامہاے آنجناب کہ میگذارد دست خود را بر سرہاے عباد پس نماند مومنے مگر آنکہ دل وے سخت میشود از پارہ آہن ومیدہد خداوند بوی قوت چہل مرد **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف قوت اصحاب آنجناب علیہ السلام چنانچہ حضرت امام جعفر صادق علیہ السلام میفرمودہ است کہ در قرآن قول حضرت لوط برائے قوم خود آیہ شریفہ لو ان لی بکم قوۃ او اوی الی رکن شدید الا تمنیا

درباره قوت حضرت امام مهدی موعود و شدت اصحاب آنجناب وارد شده است
فان الرجل منهم يعطى قوة اربعين رجلاً یعنی هر کدامی از اصحاب
آنجناب قوت چهل نفر شجاع عطا من الله میشود **و میتوانند که** اشاره
باشد بطرف نصرت دادن بآنجناب بفرستادن ملائکه که آنها آنجناب را تائید در
فتح خواهند کرد چنانچه آیه شریفه **ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله** ذیل آیه
شریفه از ابی بصیر از حضرت صادق آل محمد آورده اند که فرمود **عند قيام القائم**
يفرح المؤمنون بنصر الله یعنی وقت قیام مهدی موعود مومنین بنصرت فرستادن
خوشحال میشوند **و در احادیث** وارد شده است که حق تعالی وقت ظهور آنجناب
برای نصرت افواج چون امواج بحر خواهد فرستاد **هفتم منتقم** یعنی
انتقام گیرنده در **هدایه** و در **مناقب قدیمه** از القاب حضرت امام هادی
مهدی موعود علیه السلام شمرده **در خطبه** غدیریه حضرت رسول خدا صلی الله علیه و
آله واصحابه وسلم است در حضرت مهدی فرمود الا انه المنتقم من الظالمين و
در خبر طولانی جارود بن منذر است بروایت ابن عیاش در مقتضب
که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله واصحابه وسلم فرمود در آن شب که مرا باسمان
بردند خداوند وحی نمود که سوال کنم از جمیع انبیاء سلف که پیش از من مبعوث شدند که
برچه امر مبعوث شدند پس گفتم برچه مبعوث شدید گفتند بر نبوت تو و ولایت علی بن ابیطالب
و ائمه که از شما خواهند بود آنگاه وحی نمود بمن که ملتفت شو از طرف راست عرش پس
ملتفت شدم پس دیدم علی **و** حسن **و** حسین **و** علی بن الحسین **و** محمد بن علی **و** جعفر
بن محمد **و** موسی بن جعفر **و** علی بن موسی **و** محمد بن علی **و** علی بن محمد **و** حسن بن علی **و**
مهدی را که در دریایی از نور نماز میکردند پس حق سبحانه وتعالی بمن فرمود آنها
حجتهای من اند بر اشما و اولیای من و این یعنی **مهدی** موعود علیه السلام منتقم
است از اعدای من **در علل الشرایع** از حضرت امام محمد باقر علیه السلام
مرویست که فرمود آگاه باشید اذا ظهر قائمنا تجيء احدى الزوجات

لیقام علیها الحد و ننتقم لفاطمة یعنے ہرگاہ قایم ما خروج کند یکے از زوجات
معلومہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم را برمیگرد اند تا کہ او را حد و انتقام کشد برائے
دختر حضرت محمد صلی اللہ علیہ و آلہ و اصحابہ وسلم فاطمہ علیہا السلام **راوی** میگوید پرسیدم یا ابن
رسول اللہ چرا او را حد میزنند فرمود برائے افترائے او بر مادر ابراہیم **راوی** عرض
کرد چرا حق تعالیٰ انتقام او را تاخیر انداخت برائے قایم علیہ السلام فرمود زیرا کہ حق سبحانہ
وتعالیٰ مبعوث فرمود حضرت رسول اکرم را رحمت برائے عالمیان و مبعوث کرد قایم
علیہ السلام را نقمت برائی منافقان و ظالمان **در اکمال الدین** آورده
کہ آنحضرت در سن سہ سالگی با حمد بن اسحاق فرمود انا بقیة اللہ فی ارضہ والمنتقم

ہشتم منتظر و آن نیز از القاب حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام
شمرده **پس اگر** بفتح ظاء منتظَر است بمعنے انتظار کشیده شده است کہ جمیع مردم
پیوستہ منتظر خروج و ظہور و مقدم وے علیہ السلام اند چنانچہ **در اکمال الدین**
مرویست از حضرت امام محمد تقی علیہ السلام کہ فرمود امام بعد از حسن علیہ السلام پسر او
قایم بحق است کہ منتظر است **راوی** میگوید پرسیدم کہ چرا او را منتظر نام کرده
اند فرمود برائے آنکہ از برائے اوست غائب شدنیکہ بسیار خواہد بود روزہای
آن و بطول خواہد کشید مدت آن پس انتظار خواہند کشید خروج آنجناب علیہ السلام
را مخلصان و انکار خواہند کرد او را شک کنندگان و استہزاء خواہند نمود بیاد کردن او
جاحدین و دروغ خواہند گفت وقت قرار دہندگان و ہلاک خواہند شد در زمانہ غیبت
آنجناب علیہ السلام عجلت کنندگان و رستگاری خواہند یافت در آن ایام تسلیم کنندگان
یعنے آنانکہ گردن بتسلیم گذارند و چون و چرا کہ سبب توقف و غیبت چیست و چرا
خروج و ظہور نمیفرماید کار ندارند **لکن** پیوستہ منتظر ظہور مہدی موعود علیہ السلام اند
و چنانکہ جمیع خلائق منتظر اند **حق تعالیٰ** نیز منتظر است و شاہد براین آیہ شریفہ
ویقولون لولا انزل علیہ اٰیة من ربہ فقل انما الغیب للہ فانتظروا
انی معکم من المنتظرین (سورہ یونس) ذیل تفسیر آیہ شریفہ از یکے بنا

ابو القاسم آوردہ اند کہ گفت قال جعفر الصادق علیہ السلام الغیب فی
ھذہ الآیۃ ھو الحجۃ القایم علیہ السلام یعنی حضرت امام جعفر صادق علیہ
السلام فرمود کہ غیبت در این آیہ شریفہ حجۃ غایب قایم مہدی علیہ السلام است پس
بنا برین ثابت است کہ با لاعلان فرمان خداوندمنان برائے جمیع انس و جان
است کہ شما ہمہ انتظار ظہور امام غایب کنید و من کہ خداوند شما ہستم با شما در
انتظار کشیدن شریک ہستم ہر وقت کہ اقتضائے مصلحت من شد امام غایب را
ظاہر میفرمایم وھرگاہ منتظر بکسرہ ظار باشد پس صیغہ اسم فاعل میشود پس آن
اشارہ است بطرف آنکہ حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام درین حالت غیاب
ہم منتظر است کہ ہرگاہ قوم تمکین دہد ظاہر شود و تصرف فرماید و از ابتدا رغیاب
منتظر است الی ماشاء اللہ تعالیٰ کہ مصلحت الٰہی تعلق گیرد واما وجہ آنکہ
با وجود عدم تمکین قوم آنجناب چرا ظاہر نمیشود و قتل کفار چرا نمیفرماید بالتفصیل در
مجلد اول ہمین کتاب مستطاب موسوم بہ غایۃ المقصود بحث نمودیم
واللہ اعلم نھم موعود و آن اسم مفعول از باب وَعَدَ یَعِدُ است بمعنے
وعدہ دادہ شدہ دہم ھدایہ از القاب حضرت امام مہدی موعود علیہ
السلام شمردہ شیخ طوسی علیہ الرحمت روایت کردہ از حضرت امام
زین العابدین علیہ السلام کہ فرمود در آیہ شریفہ وفی السماء رزقکم وما توعدون
یعنی در آسمانست رزق شما و آنچہ وعدہ کردہ میشوید و بشما وعدہ دادہ اند فورب
السماء والارض انہ لحق مثل ما انکم تنطقون یعنی پس سوگند بخداوند
آسمان و زمین کہ آن حق است مثل آنکہ شما سخن میگوئید فرمود کہ این برخواستن
و خروج حضرت قائم محمد مہدی موعود است و از ابن عباس نیز مثل ہمین مرویست
ومیتواند کہ غرض آنحضرت علیہ السلام تاویل رزق در آیہ باشد بظہور امام
مہدی کہ بسبب نشر ایمان و حکمت و انواع علوم و معارفست کہ حقیقت رزق و مدد حیات
انسانی ہمیشہ جاویدانیست چنانچہ طعام را در آیہ شریفہ فلینظر الانسان الی طعامہ

تفسیر فرموده اند بعلم و آنچه بعد ازان ذکر شده است از حب و انگور و زیتون و نخل و
بساتین و چراگاه وغیره بانواع علوم در غیبت نعمانی مرویست از حضرت
امام محمد باقر علیه السلام که فرموده در زمان حضرت امام مهدی موعود حکمت
داده میشود بخلق تا اینجا که زن در خانه خود حکم میکند بکتاب خداوند و سنت حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم و میتواند که اشاره باشد تفسیر ما توعدون
یعنی آن موعودی که بشما داده شده و جمیع انبیا علیهم السلام امت های خود را بآمدن
آنجناب وعده داده اند آمدن آنجناب است چنانچه در زیارت آنجناب است السلام
علی المهدی وعد الله به الامم ان یجمع به الکلم و در یکی از زیارات
جامعه است در اوصاف آنجناب والیوم الموعود وشاهد ومشهود
دهم خلف و خلف صالح و در لغت بالتحریک بمعنی پس مانده نیک
وبسکون بمعنی پس مانده بد چنانچه در نهایه ابن اثیر آورده الخلف بالتحریک
والسکون کل من یجیء بعد من مضی الا انه بالتحریک فی الخیر وبالتسکین
فی الشر یقال خلف صدق وخلف سوء وفی حدیث الدعاء
اللهم اعط کل منفق خلفا ای عوضا یقال خلف الله لک خلفا بخیر
واخلف علیک خیرا ای ابدلک بما ذهب منک وعوضک عنه
پس خلف بنابراین در لغت بمعنی عوض و بدل گذاشته شده هم آمده است و
اما خالفه در نهایه ابن اثیر گفته فهو الذی لا غنی عنده ولا خیر فیه
الله اکبر در همین مقام ابن اثیر گفته وفی حدیث ابی بکر جاء اعرابی فقال
له انت خلیفة رسول الله فقال لا قال فما انت قال انا الخالفة بعده
یعنی نزد ابوبکر اعرابی حاضر شد وگفت تو خلیفه رسول خدا هستی ابوبکر گفت نه بلکه خالفه
یعنی بعد از آنجناب بجای او نشانیده شدم و بعد از آنکه ابن اثیر این حدیث
ومعنی خالفه نوشته جای گریز نداشته بجز آنکه بعد ازان در مقام تاویل برآمده
میگوید وانما قال ذلک تواضعا وهضما من نفسه وحال آنکه در این

هیچ تواضع و هضم نفس نیست بلکه قهراً حقیقت واقع ابوبکر در جواب اعرابی گفته
زیراکه صریحاً معلوم است که حضرت رسول صلعم بر خلافت آنها نص نکرده است و
خلافت آنها بشوری و اجماع چند نفر معدودی بوقوع رسیده و قول خود عمر
خطاب کافی در شهادت آن است که میگوید ان خلافة ابی بکر فلتة وقی الله
من شرها **الغرض** چون معنی خلف در لغت بوضوح پیوست پس میتوانند که این
لقب خلف اشاره باشد بطرف آنکه در زمانیکه حضرت امام حسن عسکری علیه السلام اولاد
نداشت مردم میگفتند آنجناب عقیم است و بعضی بر همین اعتقاد باقی ماندند پس از تولد
حضرت امام عصر مهدی موعود منتظر شیعیان بهمدیگر بشارت میدادند که جانشین و خلف
حسن عسکری ظاهر شد میتوانند بجهت اشاره باین مطلب ایشان و حضرات ائمه هدی علیهم
السلام آنجناب را باین لقب خوانده باشند **و میتوانند** که اشاره باشد بطرف
آنکه حضرت امام مهدی موعود جانشین و خلف جمیع ائمه و حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه و آله و صحابه وسلم است که بعضی کفار حضرت رسول را مقطوع النسل میدانستند چنانچه
سوره انا اعطیناک الکوثر شاهد آنست و آنجناب را بلقب خلف مشهور گردند
که خلف رسول و البتول و ائمة العدول تا قیام قیامت موجود است **در تاریخ**
ابن خشاب مذکور است که آنجناب علیه السلام دو اسم دارد خلف و محمد ظاهر میشود
در آخر زمان **و میتوانند** که اشاره باشد بطرف آنکه حضرت مهدی موعود خلف
جمیع انبیاء علیهم السلام است زیراکه از انبیاء از آدم تا خاتم صلی الله علیه و آله وسلم
در مهدی موعود نشانی موجود است چنانچه در تاریخ ابن خشاب مذکور است
از حضرت صادق آل محمد علیهم السلام که فرمود خلف صالح از فرزندان من است اوست
مهدی خروج میکند در آخر زمان و آنحضرت خلف جمیع انبیاء و اوصیاء گذشته بود
و وارث بود جمیع علوم و صفات و حالات و خصائص آنها را و مواریث الهیه که از آنها
بیک دیگر میرسند و همه آنها در آنحضرت و در نزد و مجتمع بود چنانچه در **مجلد ثانی**
این کتاب مستطاب بالتفصیل نوشته شد من شاء فلیرجع الیه **و در حدیث**

لوح که معروف است و جابر نزد حضرت صدیقه طاهره فاطمه زهرا دید و در آن مذکور
و مسطور بود بعد از ذکر عسکری علیه السلام که آنگاه کامل میکنم این را به پسر او خلف
که رحمت است برای جمیع عالمیان بر او است کمال صفوت آدم و رفعت ادریس
و سکینه نوح و حلم ابراهیم و شدة موسی و بهاء عیسی و صبر ایوب و در
حدیث **مفضل** مشهور است که چون آنجناب ظاهر شود تکیه کند به پشت
خود بکعبه محترمه و بفرماید ای گروه خلایق آگاه باشید که هر که خواهد نظر کند به آدم و شیث
و ادریس و نوح و ابراهیم و موسی و عیسی و ایوب و یوسف و هارون
و داود و سام و اسماعیل و یوشع و شمعون تا آنکه حضرت محمد صلی الله علیه و
آله و سلم پس نظر کند بمن که من خلاصه و جامع همه انبیاء و اوصیاء سلف هستم و **بروایت
نعمانی** چنانست که حضرت امام مهدی موعود میفرماید منم بقیة الله از آدم و ذخیره از
نوح و مصطفی از ابراهیم و صفوت از محمد تا آنکه میشمارد جمیع انبیاء و اوصیاء سلف
را **تنبیه** غرض آنست که در تشبیه حضرت مهدی موعود علیه السلام با حضرات انبیاء
سلف علیهم السلام احادیث متواتره متفق علیها بسیار وارد اند چنانچه باب اول همین
مجلد ثالث خاص در تشبیه مهدی علیه السلام با انبیاء سلف نوشتیم بمفاد حدیث
اولنا محمد و اوسطنا محمد و آخرنا محمد و اولنا نور و اوسطنا نور
و آخرنا نور این همه حضرات ائمه اثناعشر علیهم السلام در هر امر با انبیاء سلف تشبیه دارند
و حدیث تشبیه علی با انبیاء سلف در فرقات جمیع محدثین فرق مختلفه اهل اسلام مذکور است
الولد سر لابیه چگونه میشود که اولاد امیر المؤمنین مثل پدر خود با جمیع انبیاء مشابه
نباشند **بنا برین** ثابت شد که حضرت مهدی موعود علیه السلام محض خلف رسول آخر
الزمان و ائمه دوران نیست بلکه خلف جمیع انبیاء و اوصیاء علیهم السلام تا قیامت است
و بنا بر آنکه معنی خلف در لغت عوض و بدل باشد **میتواند** که اشاره باشد
بلطف آنکه حضرت مهدی موعود عوض و بدل از محمد رسول خدا در خلق خدا تا قیامت است
بجهت همین کنیت مهدی هم کنیت خود حضرت رسول است که ابو القاسم باشد و نام مهدی

هم نام خود حضرت رسول است که محمد باشد گویا د حضرت محمد و حضرت مهدی موعود هیچ فرقی
نیست یعنی کنیت و نام و ذات و افعال و اعمال و رفتار و کردار و گفتار و صفات آنها
بدون فرق یکیست چنانکه در حضرت محمد و حضرت علی هیچ فرقی نیست زیراکه بدلیل عقل
ثابت است که خلقت جمیع آنها از ماده نور است و دلیل نقلی هم که گذشت حدیث اولنا
نور و اوسطنا نور و آخرنا نور **و نیز** اولنا محمّد و اوسطنا محمّد و
آخرنا محمّد وکلنا محمّد جمیع ائمه گویا خود حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم اند هیچ
فرقی میان آنها نیست مگر آنچه استثنا شده که لفظ لا النبوة بعدی باشد و اهم
نظر ختم زمانه نبوت است **تبصره** هرگاه خلف بودن مهدی موعود از جمیع انبیاء
ثابت باشد پس مدعی مهدویت زمانه بینکم و بین الله خلف که مقصود خواهد شد
مگر آنکه وی را خلف گفته شود **یازدهم خازن** در هدایة از جمله القاب حضرت
امام مهدی موعود علیه السلام شمرده **میتواند** اشاره باشد بطرف آنکه آنجناب
خازن علوم جمیع انبیاء و اوصیاء علیهم السلام است **و میتواند** که اشاره باشد بطرف
آنکه آنجناب علیه السلام فی الحقیقت خازن جمیع خزاین و دفاین کل زمین است چنانچه
در احادیث متواتره وارد شده است که چون خازن حقیقی امام مهدی موعود ظهور فرماید
روی زمین شوره و شیرین هرجا که خزانه دفینه باشد بر روی زمین آید پس در آن زمان
نقره و طلا بحدی وافر شود که در تمام دنیا یک نفر هم فقیر و محتاج در تمام دنیا نخواهد بود و
بحدی با فراط و تفریط در هر جا خواهد بود که رونده از آن طرف نگاه با نیم نخواهد کرد.
دوازدهم حق و آن در لغت بمعنی ضد باطل است چنانچه در نهایه
ابن اثیر فرموده الحق ضد الباطل **و** از جمله اسماء خداوند است حق ابن اثیر در تحقیق آن
گفته فی اسماء الله تعالی الحق هو الموجود حقیقة للمتحقق وجوده والهیته یعنی
حق که نام خداوندمنان است مراد از آن آنست که او تعالی موجود است حقیقت و متحقق است
وجود او تعالی و الهیته او یعنی عدم رویت خدا موجب عدم وجود او تعالی نمیشود بلکه با وجود
عدم رویت او حق است یعنی متحقق الوجود و الهیته است **پس همچنین میتواند**

کہ این لقب حق برای امام مہدی موعود اشارہ باشد بطرف آنکہ عدم رویت مہدی در زمانہ غیبت یا غیاب او از انظار مردم موجب عدم وجود او نمیشود بلکہ آنجناب حق است یعنے متحقق الوجود والامامت والمہدویت والغیاب والظہور است **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ بسبب آمدن آنجناب کہ سلطان حق است جمیع سلطنت باطلہ وادیان عاطلہ معدوم میشوند چنانچہ در کتاب مستطاب **کافی** در ذیل آیہ شریفہ وقل جاء الحق وزهق الباطل الخ از حضرت امام محمد باقر علیہ السلام مرویست کہ فرمود چون سلطان حق یعنے قایم مہدی موعود علیہ السلام ظہور و خروج کند سلطنت ودولت باطل معدوم شوند **امّا** وجہ تفسیر تعبیر بصیغہ ماضی بجہت تاکید است کہ در وقوع آن ہیچ شک وشبہ نیست بمنزلہ آنکہ گویا واقع شدہ وہمین آیہ شریفہ بر بازوی راست حضرت امام مہدی موعود مکتوبست **ازاینجا** در زیارت آنجناب علیہ السلام السلام علی الحق الجدید **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ ظہور آنجناب در آخر زمان برای ہدایت خلق برحق است **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ جمیع خلق را آنجناب در آخر زمان بوقت ظہور برحق جمع خواہد فرمود **ومیتواند** کہ اشارہ باشد بطرف حق بودن افعال واقوال آنجناب زیراکہ ظاہر است کہ جمیع حالات وصفات وافعال واقوال واوامر ونواہی آنجناب علیہ السلام وار است تمام منافع وخیرات ومصالح ثابتہ باقیہ نامیہ کہ در آن ضرر ومفسدہ وخطا وسہو ونسیان راہ ندارد نہ در دنیا ونہ در آخرۃ نہ برای خود نہ برای احدی از پیروان خود زیراکہ آنجناب مثل آباء طاہرین خود معصوم ومطہر بالنفس است چنانچہ ما اثبات عصمت وطہارت آنہارا در **منہاج السلامہ** ودر اوایل ہمین **غایۃ المقصود** نمودہ ایم واین عصمت وطہارت علت مانعہ برای صدور خلاف حق است قطعاً پس جمیع آنچہ امام مہدی موعود میگوید یا میکند عین حق است **سیزدہم خاتم الائمہ والاوصیاء** واین لقب آنجناب علیہ السلام از القاب شایعہ است وہمین لقب خود رہنما ساند

و محدثین از ابی نصر طریف خادم حضرت امام حسن عسکری علیہ السلام آوردہ اند کہ گفت داخل شدم بر حضرت امام زمان والعصر مہدی موعود منتظر پس بمن فرمود ای طریف صندل سرخ برای من بیار پس آوردم آنرا برای آنجناب پس فرمود بمن میشناسی گفتم آری فرمود من کیستم گفتم تو مولای من و پسر مولای من هستی فرمود از این از تو استفسار نفرمودم عرض کردم فدای تو شوم پس بیان فرما برای من آنچہ سوال فرمودی پس فرمود منم خاتم الاوصیا بسبب من رفع میکند خداوند بلا را از اہل من و شیعیان من کہ برپا میدارند دین خداوند شان را میتوانند کہ این لقب اشارہ باشد بطرف آنکہ آنجناب خاتم ائمہ اثنا عشر علیہم السلام و خاتم اوصیای برحق و جانشین مطلق حضرت رسول آخر الزمان است کہ بعد از آنجناب اگر کسی دعوائے خلافت کند باطل باشد و آن مدعی کاذب باشد و میتوانند کہ این لقب اشارہ باشد بطرف آنکہ حضرت امام مہدی خاتم جمیع اوصیاء سلف است چنانچہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم خاتم جمیع انبیاء سلف است بجہت ہمین آنجناب در میان دو شانہ مہر ختم وصایت دارد چنانکہ حضرت رسول اکرم صلی اللہ تعالی علیہ وسلم نیز مہر ختم نبوت میان دو شانہ داشت ہر کس تفصیل این اجمال خواہد از جملہ اہمیں کتاب موسوم بہ غایۃ المقصود در بحث شمایل و خصائل حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام در یابد چہار دہم حجاب در ہدایہ این را از القاب حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام شمردہ و در زیارت آنجناب علیہ السلام ہست در صراح گفتہ حجاب بالکسر بمعنے پردہ و در نہایہ ابن اثیر گفتہ

فی حدیث الصلوٰۃ حین توارت بالحجاب والحجاب ھنا الافق یرید حین غابت الشمس فی الافق واستترت بہ پس میتوانند کہ این لقب بحضرت امام مہدی موعود ہم بجہت استتار و غیبت این شمس امامت و قمر خلافت و نجم امارت و وصایت باشد و میتوانند کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ در حالت غیاب آنجناب حجاب حضرت رب الارباب است در میان مردم چنانچہ

درزیارت آنجناب علیه السلام وارد شده است السّلام علی حجاب الله القدیه الازلی وچون ظاهر شود حجاب مرتفع میشود پس ایمان هر مومن وکفر هر کافر ونفاق هر منافق بر جمیع مخلوق ظاهر واشکار گردد • **پانزدهم بقیة الله والانبیاء** درذخیره فرموده که این لقب نام حضرت مهدی موعود است ورکتاب ذ و بر و و غیبت **فضل** بن شاذان مرویست ازجناب صادق آل محمد علیه السلام که درضمن احوال قایم علیه السلام فرمود پس چون ظاهر میکند پشت میدهد بکعبه وجمع میشود سیصد و سیزده مرد واول چیز یکه تکلم میفرماید این آیه است بقیة الله خیر لکم ان کنتم مؤمنین انگاه میفرماید منم بقیة الله وحجت او وخلیفهٔ او بر شما پس سلام نمیکند براو سلام کنندهٔ مگر آنکه میگویید السلام علیک یا بقیة الله فی ارضه **وشیخ فرات** بن ابراهیم در تفسیر خود روایت کرده از عمران بن واهر گفت که مردی خدمت حضرت امام صادق آل محمد علیه السلام عرض کرد که ما سلام کنیم بحضرت قایم علیه السلام بامرة المؤمنین یعنی بگوییم یا امیر المؤمنین فرمود نه این اسمی است که نام گذاشت بآن خدا وند امیر المؤمنین حضرت علی ابن ابی طالب علیهما السلام را که نامیده نشود احدی پیش ازاو ونه بعد ازاو مگر آنکه کافر باشد گفت پس چگونه سلام کنیم بر آنجناب فرمود بگوییه السلام علیک یا بقیة الله انگاه آنجناب علیه السلام این آیه را تلاوت فرمود بقیة الله خیر لکم ان کنتم مؤمنین **ودر مشارق الانوار** حافظ برسی روایت کرده از حکیمه خاتون بنحویکه عالم نبیل سید حسین مفتی کرکی سبط محقق ثانی در کتاب المناوات ازاو نقل کرده که او گفت مولد حضرت قایم مهدی موعود علیه السلام شب نیمه شعبان المعظم بود تا آنکه میگوید پس آنجناب را آوردم نزد برادرم حسن ابن علی علیهما السلام پس مسح فرمود بدست شریف بر روی انورا و که نور انوار بود وفرمود سخن گوای حجة الله وبقیة انبیاء ونور اصفیاء وغوث فقراء وخاتم اوصیاء ونور اتقیاء وصاحب کرۀ بیضاء پس فرمود اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله وشهادت داد بامامت جمیع ائمه اطهار علیهم السلام

پس لقب بقیۃ اللہ نص است. من جانب اللہ تعالی کہ حضرت امام مہدے باقی گذاشتہ شد از جانب خدا در زمین تا بقریب قیامت **ولقب** بقیۃ الانبیاء نص است از جانب جمیع انبیا رسلف از ابو البشر آدم علیہ السلام تا بحضرت رسول اکرم محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ آنجناب از جانب جمیع انبیا نائب و باقی گذاشتہ شد در زمین تا قریب قیامت واللہ تعالی اعلم **شانزدهم برهان الله** این اسم ولقب حضرت امام مہدی موعود است در کتاب **انکلیون و برهان** در لغت بمعنے دلیل وحجۃ است چنانچہ در **نهایہ** ابن اثیر آوردہ البرہان الحجۃ والدلیل **پس میتوانند** بنابرین اشارہ باشد درین بطرف آنکہ غیاب وجود مجسم حضرت مہدی در زمین محدود دلیل وحجۃ و برہان است بر ثبوت وجود لاجسم ولا رویت ولا مکان ولا جہت حضرت احدیت زیراکہ ہرگاہ امام مہدی عو با وجود غیاب وجود مجسم بتمامہ مرئی نشود پس خدائے بغیر جسم ولا مکان وجہت چگونہ بتمام مرئی میتواند شد **و میتوانند** کہ اشارہ باشد بطرف آنکہ ہرگاہ با وجود عدم رویت وجود لاجسم ولاجہت ولا مکان خدا وندمنان موجود باشد و با این صفات ذات حضرت احدیت محل تعجب نباشد پس این عین دلیل وحجت و برہان اللہ است بر ثبوت وجود مجسم غائب امام مہدی در این زمین محدود **هفدهم باسط** و آن فاعل بسط است در **صحاح** گفتہ بسط گستردن در **نهایہ** ابن اثیر گفتہ فی اسماء اللہ تعالی الباسط هو الذی یبسط الرزق لعبادہ ویوسعہ علیہم بجودہ ورحمتہ ویبسط الارواح فے الاجساد عند الحیوۃ پس بنابرین میتوانند کہ این لقب اشارہ باشد بطرف آنکہ فیض عدل حضرت امام مہدے موعود علیہ السلام کہ مانند آفتاب بہمہ جا رسیدہ و ہر موجودی ازان بہرہ دیدہ وچون ظہور فرماید عدلش چنان منبسط وعام شود کہ گرگ وگوسفند با ہم جمع باشند **در تفسیر** شیخ فرات بن ابراہیم مرویست از ابن عباس کہ گفت در ظہور حضرت امام مہدے موعود علیہ السلام باقی نماند یہودی و نہ نصرانی و نہ صاحب ہیچ ملتی مگر آنکہ داخل میشود در

اسلام تا اینکه مامون میشوند گوسفند و گرگ و به و شیر و انسان و مار تا اینکه پاره میکند موش
خیکه را **و شیخ** مقدم احمد بن محمد عیاش در **مقتضب الاثر** بسند خود
روایت کرده از عبد الله بن ربیعه مکی از پدرش که گفت من از کسانی بودم که با عبد الله
بن زبیر کار میکردیم در کعبه و او عمله را امر کرده بود که مبالغه کنند در رفتن بزمین یعنی
برای پایه گفت پس رسیدیم بسنگی مانند شتری و در آن نوشته یافتیم تا آنکه میگوید
آنرا خواندم و در آن بود بسم الاول لا شیء قبله لا تمنعوا الحکمة اهلها
فتظلموهم و لا تعطوها غیر مستحقها فتظلموها و آن طولانیست خبر که
ذکر بعثت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و جمیع صفات حمیده و افعال پسندیده
و مقر و مدفن آنجناب و همچنین حالات جمیع حضرات ائمه طیبین طاهرین علیهم السلام نیز
کرده شده است بالتفصیل تا آنکه در حالات حضرت امام حسن عسکری علیه السلام فرموده
که فرمود در مدینه محمد ثم آنگاه منتظر بعد از او اسم او اسم حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه و سلم است امر میکند بعدل و خود بآن رفتار مینماید و نهی میکند از منکر و خود از آن اجتناب
میفرماید برطرف میکند خدا و ند بسبب او تاریکیها را و دور میکند با و شک و کوری را چرا
میکند گرگ در روزگار او با گوسفند و خوشنود میشوند از او ساکن در سما و مرغان در هوا
و ماهیان در دریا ای چه بنده که چه قدر ارجمند است بر خدا و ند تبارک و تعالی خوشا
حال آنکه او را اطاعت کند و وای بر آنکه نافرمانی او کند خوشا حال بحال آنکس که در
پیش روی او مقاتله کند پس بکشد یا کشته شود بر ایشان باد صلوت و رحمت پروردگار
و ایشان اند هدایت یافتگان و ایشان اند رستگاران و ایشان اند فیروز شدگان

هم حمد و حامد و احمد و محمد

پس این هر چهار کلمه متحد المادة و المصدر اند اما حمد در **صراح** گفته بمعنی ستایش
و ستودن **و در نهایه** ابن اثیر گفته الحمد و الشکر متقاربان و الحمد
اعمهما لانک تحمد الانسان علی صفاته الذاتیه و علی عطائه و لا
تشکر علی صفاته **و از این جاست** حدیث شریف الحمد راس الشکر

کما ان کلمة الاخلاص راس الایمان وکلمة التوحید راس القرآن

پس لقب حمد میتواند که اشاره باشد که حضرت امام مهدی راس ستائش کنندگان

و یا راس اہل ایمان یا راس اہل قرآن یا راس عدالت کنندگان است و اما

حامد پس فاعل ہمین حمد است و اما محمد در صراح گفته هو الذی کثرت خصاله

المحمودة و اما احمد ای هو الذی اکثر حمدا یقال احمد الرجل ای

صار امره الی الحمد در اکمال الدین شیخ صدوق علیہ الرحمۃ

روایت کرده از امیر المومنین علیہ السلام که فرمود بیرون میآید مردی از فرزندان

من در آخر الزمان تا اینکه فرمود برای او دو اسم است اسمے مخفی و اسمے ظاہر

اما اسمیکه مخفی است پس احمد است و در غیبت شیخ طوسی مرویست از حذیفه

که گفت شنیدم حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم را که ذکر کرد مہدی را پس

فرمود که بیعت میکنند او میان رکن و مقام اسم او احمد است و عبد اللہ و مہدی

نوزدهم حاشر فاعل است از حشر و آن در لغت بمعنے راندن

چنانچه در صراح گفته و از جمله اسما حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم است

حاشر کما فی الحدیث قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان لی اسماء

وعد فیها و انا الحاشر الذی یحشر الناس خلفه و علی ملته دون ملة غیره

و بروایت دیگر قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم لی خمسة اسماء

انا محمد و احمد و الماحی یمحو اللہ بی الکفر و الحاشر احشر الناس علی

قدمی بنا برین میتواند که لقب حضرت امام مہدی موعود علیہ السلام بحاشر

اشاره باشد بطرف آنکه آنجناب علیہ السلام بوقت ظہور اکثر مردمان نیک و بد را حشر

خواہد فرمود و این لقب حضرت امام مہدی موعود است در صحف ابراهیم

علیہ السلام بلیسلتو سید و آن از ساد یسود سیادة فهو سیود باشد

واو را بیا بدل کرده یا را در یا را دغام کرده کسره داده سید شد و در لغت سید

مستعمل است در چند معنے رب و مالک و شریف و فاضل و کریم و حلیم

ومتحمل اذیت قوم و زوج و رئیس کبیر و مقدم خلق و مطاع

وهگاه این بوضیح پیوست پس دراین لقب ادبرای حضرت امام مهدی موعود علیہ السلام کمال شرف وکرم وحلم وفضل وریاست ومطاعیت خلق ثابت است واین بہترین جمیع القاب است بجہت ہمین این لقب من اللہ برائے حضرت رسول اکرم ہم عطا شدہ است کہ باحادیث متواترہ متفقہ ثابت کہ آنجناب صلی اللہ علیہ وآلہ و اصحابہ وسلم میفرمودہ است انا سید ولد آدم ولا فخر لی ونیز بتواترہ اخبار این لقب حضرت امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیہ السلام است کہ حضرت رسول م بعایشہ فرمود ادعی لی سید العرب یعنی علیا فقالت لست بسید العرب فقال صلی اللہ علیہ وسلم انا سید ولد آدم وعلی سید العرب و

نیز بتواترہ اخبار واحادیث این لقب حسنین علیہما السلام است قال الحسن والحسین سید اشباب اہل الجنۃ یعنی حضرت امام حسن وامام حسین علیہم السلام دو سردار ودو رئیس کبیر مطاع جوانان اہل جنت اند وهگاه بجہت کمال شرف این لقب حضرات مزبورہ علیہم السلام ثابت باشد پس بجہت ہمین کمال عظمت وجلالت و فضل ومرتبہ حضرت مہدی موعود از جمیع مخلوق تا یوم قیامت آنجناب را این لقب دادہ شدہ باشد چنانچہ در اکمال الدین مرویست از علی خیزرانی از کنیزکے کہ او را ہدیہ کردہ بود برائے حضرت امام حسن مجتبے علیہ السلام وچون جعفر خانہ آنحضرت را غارت نمود قرار کرد وبرگشت بجانب مولائے اول خود وانقل کرد کہ حاضر شدہ بود در وقت ولادت سید وانیکہ اسم مادر سید صقیل بود وانیکہ امام حسن علیہ السلام خبر دادہ بود او را بآنچہ جاری میشود بر عیال او پس سوال کرد از آنجناب کہ دعا کند برائے او کہ مردنش را پیش از او قرار دہد پس فوت شد در حیات آنحضرت وبر قبر او لوحے بود کہ نوشتہ بود برآن کہ این قبر مادر م ح م د است وآن کنیزک گفت کہ چون سید متولد شد نورے دید برائے آنجناب کہ ساطع بود از او ورسید تا باسمان ومرغان سفیدے را دید کہ از آسمان فرود مے آیند وبال خود را بر سر ورو سایر جسد آنجناب میمالند

انگاه پرواز مے کردند پس بامام حسن علیہ السلام خبر دادیم خندید و فرمود کہ آنها ملئکہ آسمان بودند نازل شدند کہ متبرک شوند باو و ایشان انصار او بند چون خروج کند بیست و یکم ساعت اینهم از جملہ القاب مشہور حضرت امام مہدی موعود است و در حدیث طولانی مفضل وغیر آن از حضرت صادق علیہ السلام مرویست کہ مراد از ساعت در آیہ شریفہ یسئلونک عن الساعة ایان مرسٰها و نیز در آیہ کریمہ یسئلونک عن الساعة الخ و نیز در آیہ شریفہ وعندہ علم الساعة و در آیہ مبارکہ هل ینظرون الا الساعة و نیز در آیہ وما یدریک لعل الساعة الی قولہ تعالی الا ان الذین یمارون فی الساعة لفی ضلال بعید در تاویل حضرت امام عصر مہدی موعود علیہ السلام است مفضل پرسید کہ معنے یمارون چیست فرمود میگویند کے متولد شد وکے او را دید و کجاست وکے ظاہر خواہد شد ہمہ اینها بجہت استعجال در امر الٰہی و شک در قضا اوست و شباہت آنحضرت با ساعت از جہات بسیار است میتواند کہ وجہ شباہت بجہت بغتةً آمدن ہر دو باشد یعنے چنانکہ ساعت قیامت بغتةً میاید ہمچنان آنجناب نیز بغتةً ظاہر و خارج خواہد شد و میتواند کہ وجہ شباہت ہر دو بوجہ شراکت باشد در علامات بسیار از خسف و مسخ و ظہور آتش وغیر آن و اتیاز مومن از کافر بسبب مخفی بودن ہر دو و ہلاک جبارین و وقت قرار ندادن برائے آمدن ہر دو نزد انبیاء و ملئکہ و انہا جمیع پیغمبران امت خود را بآمدن ہر دو و در تفسیر آیہ شریفہ وذکرہم بایام اللہ کہ خطاب مستطاب رب الارباب است بحضرت موسے علیہ السلام کہ متذکر کند و بیاد بنی اسرائیل بیاورد ایام خدا را رسیدہ کہ ایام خدا وندمنان سہ روز است یوم قیام قائم آل محمد علیہم السلام و یوم رجعت و بعد آن یوم قیامت و در بعض اخبار بجای رجعت یوم موت ذکر شدہ است و فاضل جلیل مسعودی در اثبات الوصیة روایت کردہ است کہ روزی کہ جناب موسے علیہ السلام ذکر میکرد ایام اللہ را برای بنی اسرائیل در زیر منبر او ہزار پیغمبر مرسل جمع بودند و در غیبت فضل بن شاذان مرویست امام حسن مجتبٰے علیہ السلام پرسید از رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم کہ یا رسول اللہ

ظهور خواهد کرد قائم ما اهل بیت اطهار فرمود ای حسن جز این نیست که مثل او مثل ساعت است
یعنی روز قیامت است که پنهان داشته است خداوند متعال علم آن را بر اهل سما و اهل زمین
نمی آید مگر ناگاه و بیخبر و در کافی کلینی آورده است که در آیه شریفه حتی اذا راوا
ما توعدون اما العذاب و اما الساعة مراد از ما یوعدون خروج قائم آل
محمد علیهم السلام است و او است ساعت پس میدانند آن روز که چه نازل میشود بر ایشان از
جانب خداوند بر دست قائم آل محمد **بلبیست و دوم دابة الارض**
در هدایه آن را از جمله القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام شمرده است و در اخبار
بسیار مذکور است که مراد از دابة الارض امیر المومنین علی بن ابی طالب علیه السلام است
و مفسرین اهل سنت آن را حیوانی پندارند و روایت کنند که او پر و چهار دست و پا دارد
طول او شصت ذراع است و کسی نتواند او را طلب کند و نتواند از او فرار کند پس داغ
میکند و نشانه میگذارد میان دو چشم مومن نوشته میشود هذا مومن حقا و میان
دو چشم کافر نوشته میشود هذا کافر حقا تا آخر آنچه ذکر فرموده اند از این صفات و رفتار
که یقینا مناسب نباشد مگر برای انسان چنانچه امیر المومنین علی علیه السلام فرمود آگاه
باشید قسم بخداوند که برای دابة الارض ذنب نیست بلکه برای او لحیه است یعنی انسان است
و بر ناظر ماهر در علامات و اشراط قیامت مخفی و پوشیده نیست که بیشتر آنچه در آنجا مذکور و
مرویست در باب آیات و علامات ظهور امام مهدی موعود علیه السلام نیز مذکور است پس
روا است که این لقب برای هر دو جناب علیهما السلام باشد و در اینجا نیز بشود آنچه میشود
و در آنجا تفصیل تمام و تحقیق مالا کلام فقره دابة الارض در **منهاج السلامه**
باستدلال مفصل در بحث رجعت مذکور است **اما میتواند** که وجه تسمیه امام مهدی موعود
بدابة الارض چنین باشد که آنجناب علیه السلام بوقت ظهور در طرفة العین تمام اهالی روی زمین
دعوت ایمان خواهد فرمود و خبر ظهورش نیز برابر چشم بر هم زدن بر تمام روی زمین شهره و شیرین
منتشر خواهد شد **بلبیست و سوم داعی** در هدایه آن را از جمله القاب حضرت امام
مهدی موعود علیه السلام شمرده است و در زیارت ماثوره آنجناب علیهم السلام است السلام علیک

با داعی الله و آنجناب معلوم است که از جانب خداوند داعی خلایق است و انجام این
دعوة را بانجام رساند که نگذارد در روی دنیا دینی مگر دین جد بزرگوار خود صلی الله علیه وسلم و بوجود
وذات آنجناب ظاهر شود صدق وعده صادق الوعد که فرمود لیظهره علی الدین کله
چنانچه در تفسیر آن بیان فرموده اند بلکه در تفسیر علی ابن ابراهیم مرویست در آیه شریفه
یریدون لیطفؤا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره المشرکون
خداوند منان تمام میکند نور خود را بوجود و ظهور قایم آل محمد علیهم السلام لکن مراد دعوت
کردن امام مهدی خلق را بطرف خدا نه نیست که اشتهار طبع کرده بر دیوارهای کوچه بازار
هندوستان چسبانیدن باشد چون شیوه مدعیان مهدویت و عیسویت زمانه که اشتهارات
برای دعوت ارادت خود طبع کرده بر دیوارهای کوچه و بازارها نصب میکنند بلیست و
چهارم خنس نیز از القاب آنجناب علیه السلام است و آن ستارهای سیاره است که
برای ایشان رجوع است و گاهی از سیر رجعت میکنند مثل زحل و مشتری و مریخ و زهره و
عطارد و برای آفتاب و ماه رجعت نیست و حسین ابن حمدان روایت کرده از جناب باقر
العلوم علیه السلام که فرمود در آیه شریفه مبارکه فلا اقسم بالخنس مراد از آن امامیست که
غایب میشود در سنه دویست و شصت و در اکمال الدین و غیبت نعمانی مرویست
از نعمانی که گفت ملاقات کردم حضرت امام محمد باقر علیه السلام را پس سوال کردم از آنجناب
از آیه شریفه فلا اقسم بالخنس پس فرمود امامیست که پنهان میشود در زمان خود تا آخر آنچه
گذشت بلیست و پنجم خلیفة الله و خلیفة الاتقیاء در کشف الغمه
فی معرفت الائمه مرویست از رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم که فرمود خروج میکند امام مهدی
موعود علیه السلام و بر سر او ابریست و در آن منادیست که ندا میکند این مهدی خلیفة الله است
او را پیروی کنید و نیز روایت کرده از آنجناب که فرمود در خبری که ذکر آنجناب را کرده پس
بدرستیکه او خلیفة الله مهدیست و این خبر را گنجی شافعی در کتاب البیان روایت کرده است
وتفصیل تحقیق این لقب از مجلد اول این کتاب نهایت المقصود در باب بلیست و
ششم بشر یلی امام مهدی موعود علیه السلام مکرر باین لقب در زبان ائمه علیهم السلام

منصوص بلسان امیرالمؤمنین وجناب باقرالعلوم علیهما السلام مذکور شده است و شرید یعنی رانده شده است یعنی از این خلق منکوس که نه جنابش را شناختند و نه قدر وجود نعمتش را دانستند و نه در مقام شکرگذاری و ادای حقش برآمدند بلکه پس از یائس از وائل ایشان از غلبه و تسلط برآنجناب و قتل و قمع ذریه طاهره اخلاف ایشان باعانت زبان و قلم در مقام و طرد وش از قلوب برآمدند و اراده بر اصل نمودن و نفی تولدش اقامه نمودند و خاطرها را از یادش محو نمودند و خود آنحضرت به ابراهیم بن مهزیار فرمود که پدرم بمن وصیت نمود که منزل نگیرم از زمین مگر جائیکه از همه جا مخفی تر و دورتر باشد بجهت پنهان نمودن امر خود و محکم کردن محل خود از مکاید اهل ضلال تا آنکه میفرماید پدرم بمن فرمود بر تو باد ای پسر من بملازمت جاهای پنهان از زمین و طلب کردن دورترین آن زیراکه از برای هر ولی از اولیای خدا دشمنی است مغالب و ضدیست منازع **بیست و هفتم** از جمله القاب امام مهدی موعود علیه السلام صاحب است و علمای رجال تصریح کرده اند و در ذخیره گفته که این نام آنجناب است در صحف ابراهیم **واما صاحب الغیبة** اینهم از القاب معروفه آنجناب علیه السلام است **واما صاحب الزمان** پس اینهم لقب آنحضرت علیه السلام است و مراد از آن فرمان فرما و حکمران زمانست از جانب خداوند منان **و** حسین بن حمدان روایت کرده است از ریان بن صلت گفت شنیدم حضرت رضا علی بن موسی علیه السلام میفرمود است که قائم مهدی موعود پسر پسر من حسن است جسمش دیده نمیشود و اسمش را نمیبرد احدی بعد از غیبت او تا آنکه او را ببیند و اعلان دهند باسم او که خلایق نام آنحضرت را ببرند پس گفتیم بآنجناب که ای سید ما پس اگر بگوییم صاحب الزمان فرمود همه اینها مطلقاً جایز است و جز این نیست که من شما را نهی میکنم از تصریح باسم مخفی او از اعدای ما که او را نشناسند **بیست و هشتم** صاحب الرجعت در هدایه آنرا از القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام شمرده است **واما صاحب الدار** علمای رجال تصریح کردند که از القاب خاصه آنحضرت است چنانچه مکرر فرموده است انا صاحب الدار **واما صاحب الناحیة** اطلاق آن در اخبار بر آنجناب بسیار است ولکن علمای رجال فرمودند که بر حضرت امام حسن علیه السلام بلکه بر امام علی نقی علیه السلام

نیز اطلاق میشود و سید علی ابن طاؤس در اقبال و محمد ابن مشهدی در مزار و غیر ایشان روایت کردند که بیرون آمد از ناحیه سنه دویست و پنجاه و دو بر دست شیخ محمد بن غالب اصفهانی زیارت معروفه که مشتمل است بر اسمای شهدا و علامه مجلسی در بحار فرموده است که در خبر اشکال است بجهت تقدم تاریخ آن بر ولادت قایم آل محمد علیهم السلام بچهار سال و شاید نسخه دویست و شصت و دو بوده و احتمال دارد که صادر شده باشد از حضرت امام حسن علیه السلام و از این کلام معلوم میشود قلت اطلاق آن بر غیر امام زمان علیه السلام بلکه کفعمی در حاشیه مصباح خود گفته که ناحیه هر مکانیست که صاحب الامر صلوات الله علیه در زمان غیبت صغری در آنجا بود پس باین جهت آنجناب ملقب بصاحب الناحیه گردید والله تعالی اعلم **بیست و نهم** صبح مسفر در هدایه آنرا از القاب خاصه شمرده و محتمل است که آنرا از آیه شریفه والصبح اذا اسفر استنباط کرده باشد یا در تاویل آن بآنجناب خبری بنظر او رسیده و مناسبت آن با جنابش چون صبح صادق روشن و هویداست یا بمناسبت تولدش باشد زیرا که بوقت صبح تولد آنجناب واقع شده است و محتمل که بمناسبت ظهور جنابش باشد زیرا که در مجلد اول مفصل گذشت که بوقت صبح آنجناب علیه السلام خارج و ظاهر خواهد شد **سی ام** ضحی در تاویل الآیات شیخ شرف الدین نجفی مرویست در تاویل سوره مبارکه والشمس وضحیها که شمس رسول اکرم صلی الله علیه وسلم است و ضحی الشمس که نور و ضیاء آفتاب است چون تابد قایم علیه السلام است و در بعضی نسخ خروج آنجناب وارد شده است و ظاهر است که پرتو نور رسالت و شعاع خورشید آنحضرت بتوسط آنجناب خواهد تابید در شرق و غرب زمین شوره و شیرین بر هر صغیر و کبیر برنا و پیر سفید و سیاه و مرد و زن **سی و یکم** غیب در خبر از اسمای مبارکه حضرت حجة الله الاکبر امام العصر مهدی موعود شمرده که در قرآن مجید مذکور است و در کتاب اکمال الدین علامه صدوق مرویست از جناب صادق آل محمد علیهم السلام که فرمود در آیه شریفه هدی للمتقین الذین یومنون بالغیب که متقین شیعیان علی ابن ابیطالب علیه السلام اند و اما غیب پس او حجة غائب امام صاحب عصر است و شاهد بر این قول خداوند منان عز اسمه است بقوله و

یقولون لولا انزل علیه آیة من ربه فقل انما الغیب لله فانتظروا انی معکم من

الْمُنْتَظِرِیْن یعنے میگویند چرا فرو فرستاده نشده برا و آیتے از پروردگارش پس بگو که نیست غیب مگر خدا را پس منتظر باشید بدرستیکه من با شما از منتظرانم یعنے برای آمدن آن غیب که از آیات خداوند یست **سی و دوم** غریم علمای رجال تصریح فرموده اند که از القاب خاصه است و در اخبار اطلاق آن بر آنحضرت شایع است و غریم هم بمعنے طلبکار است و هم بمعنے بدکار رود و اینجا بمعنے اولست و این لقب شل علام از روی تقیه بود که چون میخواستند شیعیان مالی نزد آنحضرت یا وکلائش بفرستند یا وصیت کنند یا از جانب جنابش مطالبه کنند و نظایر این مقام باین لقب میخواندند و از غالب ارباب زرع و تجارت و حرفه و صناعت طلبکار بود و شیخ **مفید** علیه الرحمة در ارشاد روایت کرده از محمد بن صالح که گفت چون پدرم مرد و امر راجع بمن شد برای مردم بر پدرم وثیقه ها بود از مال غریم شیخ فرموده این رمزی بود که شیعه در قدیم آنرا میفهمیدند و میشناختند بیان خود و خطاب ایشان حضرت را بآن برای تقیه بود **سی و سوم** فجر در تاویل الآیات شیخ شرف الدین نجفی مرویست از جناب صادق آل محمد علیهم السلام که فرمود در تفسیر کلام خداوند منان وَالْفَجْرِ مراد از آن فجر قایم آل محمد امام مهدی موعود علیه السلام است و نیز روایت کرده از آنجناب که فرمود در تفسیر سوره مبارکه اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِیْ لَیْلَةِ الْقَدْرِ که حَتّٰی مَطْلَعِ الْفَجْرِ یعنے تا آنکه برخیزد و ظاهر شود قایم اهل بیت امام مهدی موعود علیه السلام زیرا که آنجناب علیه السلام بوقت فجر خروج بر کفار و ظهور بر مومنین خواهد فرمود چنانکه این فقیر اثبات این مطلب از احادیث متواتره در **مجلد اوّل** همین کتاب مستطاب نموده است بنابراین باین لقب فجر اشاره بطرف همان فجر ظهور امام مهدی موعود علیه السلام است **سی و چهارم** فتح در بعضی از القاب آنجناب علیه السلام شمرده است و گذشت در **جلد اوّل** این کتاب در اخبار ولادت که حکیمه خاتون به نرجس خاتون گفت که خداوند منان می بخشد امشب بتو غلامیکه سید است در دنیا و آخرت و او است فرج مومنین و در کتاب **تنزیل** و تحریف احمد بن محمد سیاری مرویست که فرمودند در آیه شریفه اِذَا جَآءَ نَصْرُ اللّٰهِ الخ که مراد از فتح فتح قایم آل محمد علیه السلام است و در **تفسیر** علی بن ابراهیم مذکور است در تفسیر آیه مبارکه

نصر من الله و فتح قریب که در دنیا نتیح قایم آل محمد امام مهدی موعود علیه السلام

سی و پنجم فقیه علامه شیخ طوسی علیه الرحمه در تهذیب در باب حد حرم محترم ابی عبد الله الحسین روحی فداه از محمد بن عبد الله بن جعفر حمیری روایت کرده که گفت نوشتم بفقیه علیه السلام و سوال کردم از او که آیا جایز است که تسبیح بفرستد مرد بخاک قبر حسین علیه السلام و آیا در او فضلی است پس جواب داد و من خواندم توقیع رفیع را و از آن نسخه کردم تسبیح بفرست بآن پس نیست چیزی از تسبیح افضل از او و از فضل او این است که مسبح فراموش میکند تسبیح را و میچرخاند سبحه را پس آنرا برای او تسبیح مینویسند و نیز **روایت** کرده از او که نوشتم بفقیه علیه السلام سوال کردم از او از خاک قبر آنحضرت روحی فداه گذارده میشود با میت در قبرش آیا جایز است این یا نه پس جواب داد و توقیع را خواندم و از ان نسخه کردم گذاشته میشود با میت در قبرش و مخلوط کنند با حنوط او انشاء الله و زیاده تفصیل ثواب سجده کردن بر مهر تربت و تسبیح ساختن آن و ثواب مخلوط کردن آن با حنوط میت و غیره او در رساله ما موسوم به **لمعة المعانی** در باب

سی و ششم فیه و از منجمله القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام است شیخ اقدم احمد بن محمد بن عیاش در **مقتضب الاثر** روایت کرده است از جابر بن یزید جعفی که گفت شنیدم سالم بن عبد الله بن عمر الخطاب میگفت شنیدم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم فداه روحی میفرموده اند بدرستیکه خدای عز و جل وحی فرستاد بسوی من در آن شبی که مرا بسوی خود برد که ای محمد کرا جانشین خود کردی در زمین برای امت خود و دانا تر بود باین گفتم ای پروردگار من برادرم را فرمود ای محمد صلی الله علیه و سلم علی ابن ابیطالب گفتم آری ای پروردگار من فرمود ای محمد من واقف و آگاه شدم بر زمین پس برگزیدم ترا از آن پس ذکر نمیشوم تا آنکه ذکر شوی با من انگاه در مرتبه دوم بنظر علم نگاه کردم بآن پس اختیار کردم از آن علی بن ابیطالب را پس گردانیدم او را وصی تو پس تو ئی سید انبیاء و علی است سید اوصیا انگاه مشتق کردم از برای او اسمی از نامهای خود پس منم اعلی و اوست علی یا محمد بدرستیکه من خلق کردم علی و فاطمه و حسن و حسین و ائمه را از یک نور انگاه عرض داشتم ولایت ایشان را بر ملائکه پس هر که قبول کرد آنرا از مقربین شد و هر کس انکار نمود آنرا از کافرین شد ای محمد اگر بنده از بندگان من عبادت کند مرا تا آنکه منقطع شود انگاه ملاقات کند مرا با انکار

ولایت ایشان داخل میکنیم او را در آتش خود آنگاه فرمود ای محمد صلی الله علیه وسلم آیا دوست میداری که ایشان را ببینی گفتم آری فرمود پیش رو بجانب خود شو پس پیش رفتم ناگاه دیدم علی بن ابیطالب فداه روحی را و حسن و حسین و علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد و موسی بن جعفر و علی ابن موسی و محمد بن علی و علی بن محمد و حسن بن علی و حجة قایم مهدی را که گویا ستاره درخشان است در وسط ایشان پس گفتم ای پروردگار من کیستند اینها فرمود ایشان امامانند و اینکه ایستاده حلال میکند حلال مرا و حرام میکند حرام مرا و انتقام میکشد از دشمنان من ای محمد صلی الله علیه وسلم او را دوست دار زیرا که من او را دوست دارم و دوست دارم کسی را که او را دوست دارد و جابر گفت چون سالم از حجر کعبه برگشت او را متابعت کردم پس گفتم ای ابا عمرو قسم میدهم ترا بخداوند که آیا خبر داد ترا غیر از تو کسی باین نامهای گفت اما حدیث از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فداه روحی پس ولکن بودم من با پدرم در نزد کعب الاحبار پس شنیدم او را که میگفت بدرستیکه ائمه از این امت بعد از پیغمبر آخر زمان صلی الله علیه وسلم بعدد نقبای بنی اسرائیل اند و بیدا شد علی بن ابیطالب علیه السلام پس کعب گفت این مقفی اول ایشانست و یازده نفر از فرزندان او و نامید کعب ایشان را بنامهای ایشان در توراة نقریب قیذو ... بر اقسور اسموعاه دوموه مشیو هذار تیمو اطور نوفش قیدموا ابو عامر هشام دستوانی که راوی انخبر است گفت که ملاقات نمودم شخصی یهودی را در حیره که نزدیک کربلای معلی است که او را عتو ابن اوسو میگفتند و او عالم یهود بود پس سوال کردم او را از این اسما گفت اینها اسم نیستند و اگر اسامی بودند هر آینه رقم میشدند در سلک ... ولکن اینها اوصاف جمیله است برای اقوامی بزبان عبرانی صحیح است مییابیم آنها را در توراة و اگر سوال کنی از اینها از غیر من هر آینه کور خواهد بود از معرفت آنها یا خود را بکوری زند گفت چرا چنین کند گفت اما کوری پس از روی جهل بآنها و اما بکوری زدن پس برای آنکه معین بر فساد دین خود باشد و باین بصیرت میدانند و اینکه من اقرار کردم برای تو باین اوصاف برای آنست که من فرزندی هستم از اولاد هرون بن عمران مومنم بمحمد صلی الله علیه وسلم پنهان میکنیم ایمان خود را از خواص خود از یهود و آنکه اظهار نکنیم برای ایشان اسلام را و هرگز اظهار نخواهم کرد بعد از تو برای احدی تا آنکه بمیرم گفتم چرا گفت زیرا که من یافتم در کتب پدرهای گذشته خود که ایمان نیاورم باین پیغمبر که اسم او محمد است فداه روحی در ظاهر و ایمان بیاورم باو

در باطن تا آنکه ظاهر شود مهدی قایم آل محمد پس هر کس درک کند او را از شما پس ایمان بیاورد با و
و باو وصف کرده شده آخر نامها گفتم و بچه مدح کرده شده گفت باینکه غالب میشود بر جمیع دینها و خروج
میکند مسیح باو و بدین او در میآید و مصاحب او میشود گفتم پس از برای من وصف کن این اوصاف
را گفت آری واو را ستر کن مگر از اهلش و موضعش انشاء الله تعالی **اقانفرثیب** پس او اول
اوصیاء است و وصی آخر انبیاء **واقاقیذو** پس ثانی اوصیاء است و اول عترت اصفیاء و
اقادبیرا پس دوم عترت و سوم اوصیاء و سید الشهداء است **واقامفسودا** پس او سید
کسانیست که عبادت کردند خدا را از بندگانش **واقامسموعاه** پس او وارث علم اولین
و آخرین است **واماّمشبوا** پس او بهترین محبوسین در زندان ظالمین است **واماّ**
هذادا پس او مقهور و دور شده از وطن ممنوع است **واماّیثمیوا** پس کوتاه عمر یست
که آثارش طولانیست **واماّبطور** پس چهارم اسم او ست یعنی تقی علیه السّلام **واقانوفس**
پس او هم نام عم خود است **واماّفیذموا** پس او مفقود از پدر و مادر خود است که غایب
است بامر خداوند منان عز اسمه و برپا میدارد حکم او را **وشیخ نعمانی** در غیبت خود فرموده است
که قرائت کردم بر من عبد الحکیم بن حسن ثمری رحمة الله چنین را که املا نموده بود او را مردی از یهود در ارجان
که او را حسن بن سلیمان میگفتند که از علماء یهود بود و در آنجا از اسماء ائمه علیهم السّلام در زبان عبرانی و عدد
ایشان و من بلفظ او بیان میکنم و بود در آنچه خواندم آنرا که خداوند مبعوث میفرماید پیغمبری را از فرزندان
اسمعیل در توراة اشموعیل و اسم آن پیغمبر میمی ماد است یعنی محمد صلی الله علیه و آله و سلم فداه روحی و او بزرگ
خواهد شد و از آل او دوازده نفر ائمه و بزرگانند که اقتدا کرده میشود بایشان و نامهای ایشان تعویذات
تا آخر آنچه گذشت و از او سوال کردند که این اسامی در کدام سوره است گفت در مسند سلیمان یعنی
در قصه او و مخفی نماند که کلمه **فیذموا** در بیشتر نسخ با قاف است و در بعضی با فاء و چون زبان
عبریست و نسخ قدیمه غیر مقروه و ضبط آن اطمینانی نیست **سی وهفتم** از جمله القاب معروفه
حضرت امام مهدی موعود علیه السّلام قایم است **در ذخیره** فرموده که این اسم آنجناب علیه
السّلام فداه روحی است در زبور سیزدهم و در کتاب برلبوموا و قایم یعنی برپا شونده در فرمان
خداوند منان عز اسمه زیرا که آنحضرت علیه السّلام پیوسته در شب و روز مهیای فرمان الهی است که

که بعض اخبار ظهور نماید **وشیخ مفید** علیه الرحمة در ارشاد روایت کرده از جناب رضا
علیه السلام فداه روحی که فرمود چون حضرت قائم علیه السلام برخیزد مردم را با سلام تازه بخوانند تا
آنکه فرمود و او را قائم نامیدند برای آنکه قیام بحق خواهد نمود **وشیخ** طوسی علیه الرحمة در غیبت
روایت کرده از ابی سعید خراسانی که گفت گفتم بحضرت صادق علیه السلام مهدی و قائم یکیست
فرمود آری تا آنکه فرمود نامیده شد قائم زیرا که او برمیخیزد بعد از آنکه بمیرد و برستیکه برمیخیزد او بر
امر عظیمی و مراد از موت یا موت ذکر آنجناب است یعنی اسم جنابش فداه روحی از میان خواهد رفت
و شاید لفظ ذکر در خبر بوده باشد ولکن از نسخه سرکار شیخ موصوف یا از قلم راوی یا در تحریر کاتب
ساقط شده باشد بقرینه خبر صقر بلکه **شیخ صدوق** علیه الرحمة والغفران در معانی الاخبار
فرموده است قائم علیه السلام فداه روحی را قائم نامیدند زیرا که او برمیخیزد بعد از موت ذکرش
وشیخ نعمانی ذکر کرده است در غیبت خود از امام محمد باقر علیه السلام فداه روحی که فرمود هرگاه
دور زد فلک و گفتند مرد یا هلاک شد و کدام وادی رفت و جوینده او گوید کجا خواهد شد و حال آنکه
استخوانهای او پوسیده پس در این حال امیدوار باشید ظهور او را نیز **روایت** کرده از جناب
صادق آل محمد علیه السلام فداه روحی که فرمود بدرستیکه قائم علیه السلام برخیزد مردم گویند چگونه
خواهد بود این و حال آنکه استخوانهای او پوسیده شده بود و بروایت دیگر در حضور آنحضرت
علیه السلام ذکر قائم علیه السلام فداها روحی در میان آمد پس فرمود آگاه باشید که آنجناب هرگاه برخیزد
هر آینه مردم میگویند چگونه است این و حال آنکه استخوانهای او پوسیده از فلان زمان **وشیخ**
صدوق علیه الرحمة در اکمال الدین روایت کرده از صقر بن دلف که گفت شنیدم از حضرت
امام محمد تقی علیه السلام که میفرمود امام بعد از من علی فرزند منست امر او امر منست و گفته او گفته من
و طاعت او طاعت من است و امامت بعد از او در فرزند او حسن است و امر حسن مانند امر پدر اوست
و فرموده او فرموده پدر اوست پس حضرت ساکت شد من عرض کردم یا بن رسول الله صلی الله
علیه و آله پس کیست امام بعد از حسن حضرت گریست گریستن شدیدی آنگاه فرمود که امام بعد از حسن
پسر اوست که قائم بحق و منتظر است عرض کردم یا بن رسول الله چرا او را قائم نامیده فرمود برای
آنکه او بامامت اقامت خواهد نمود بعد از خاموش شدن ذکر او و مرتد شدن اکثر آنها که قائل بامامت

آنحضرت بودند **و نیز روایت** کرده است از ابو حمزه ثمالی که گفت سوال کردم از
حضرت امام محمد باقر علیه السلام فداه روحی یا بن رسول الله صلی الله علیه وسلم آیا همه شما قایم بحق
نیستید فرمود بلی همه قایم بحق هستیم گفتم پس چگونه حضرت صاحب الامر علیه السلام را قایم نامیدند فرمود
که چون جدم حضرت امام حسن علیه السلام شهید شد ملائکه در درگاه الهی صدا بگریه بلند کردند و گفتند ای
خداوند و سید ما آیا غافل میشوی از قتل برگزیده خود و فرزند پیغمبر پسندیده خود و بهترین خلق خود
پس حق تعالی وحی کرد بسوی ایشان که ای ملائکه من قرار گیرید قسم بعزت و جلال خود که هر آینه انتقام
خواهم کشید از ایشان هر چند بعد از زمانها باشد پس حق تعالی حجابها را برداشت و نور امامان از فرزندان
حسین را بایشان نمود و ملائکه بآن شاد شدند پس یکی از آن انوار را دیدند که در میان آنها
ایستاده بود بنماز مشغول بود حق تعالی عز اسمه فرمود که باین ایستاده از ایشان انتقام خواهم
کشید **سی و هشتم** قایم الزمان در اکمال الدین مرویست در حدیث شخص از وی که
در مسجد الحرام خدمت آنجناب علیه السلام رسید و حضرت سنگی را برای او طلا کرد و در حق او دعا کرد و
فرمود مرا میشناسی گفت نه فرمود منم مهدی منم قایم الزمان منم آنکه زمین شوره و شیرین را پر کنم از
عدل و داد چنانچه پر شده باشد از جور **سی و نهم** قطب و این از القاب شایعه حضرت امام مهدی
موعود علیه السلام است در طایفه عرفا و صوفیه **و شیخ کفعمی** در حاشیه جنة الواقیه در دعای
ام داود آنجا که فرموده اللهم صل علی الابدال والاوتاد الخ گفته که دنیا خالی نیست از
قطب و چهار اوتاد و چهل ابدال و هفتاد نجیب و سیصد و شصت صالح پس قطب مهدی علیه السلام
فداه روحی است الخ **چهلم** کا روان را در هدایه و مناقب از القاب امام مهدی موعود علیه السلام
شمرده است و آن بمعنی رجوع کننده و بازگردیده و بازگردانیده است و وجه تسمیه این لقب ظاهر است
که آنجناب علیه السلام از عالم غیب و استتار و مجانبت ساکن اشرار برمیگردد و جمعی از مردگان را
برمیگرداند چنانچه **شیخ مفید** در ارشاد و دیگران روایت کردند از حضرت صادق آل
محمد علیه السلام که فرمود خروج میکند با قایم علیه السلام از ظهر کوفه بیست و هفت نفر و بیست و
پنج نفر از قوم موسی که بحق هدایت میکردند و بعدل و انصاف حکم مینمودند و هفت نفر از اهل کهف
و یوشع بن نون و سلمان فارسی و ابو دجانه انصاری و مالک اشتر پس در پیش روی او از

انصار او میشوند چگونه در بلاد باشند یا مراد رجوع بعد از مردن ذکرش یا موتش باعتقاد جهال چنانچه
هرگاه تفصیل این مطلب مطلوب باشد از **مجلد اول** همین کتاب مستطاب نایاب در
مقام اثبات مسألهٔ رجعت بالاستدلال معلوم توان شد **چهل و یکم** منصور در ذخیره و
تذکره نوشته که این اسم آنجناب علیه السلام در کتاب **وید براهمه** که باعتقاد ایشان از
کتب آسمانیست و در **تفسیر شیخ فرات بن ابراهیم** کوفی مرویست از جناب
امام باقر علیه السلام که فرمود در تفسیر آیه شریفه و من قتل مظلوما فقد جعلنا لولیه
سلطانا که آن امام حسین بن علی ابن ابی طالب یعنی آن جناب علیه السلام مظلوم کشته
شد فلا یسرف فی القتل انه کان منصورا فرمود خداوند منان عز اسمه نامید امام
مهدی موعود فداه روحی را منصور چنانچه نامیده شد احمد محمد محمود صلی الله علیه و آله وسلم
و چنانچه نامیده شد حضرت مسیح عیسی پسر مریم علیه السلام مسیح و شاید نکته تعبیر از آنجناب
علیه السلام بامام منصور در زیارت عاشورا آیه مذکوره باشد بمناسبتی که وجه آن ظاهر
و واضح است والله العالم **چهل و دوم** از جمله القاب حضرت امام مهدی موعود
علیه السلام جنب است در هدایه فرموده که جنب هم لقب آنجناب علیه السلام است و در
اخبار متواتره و در تفسیر آیه شریفه یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله نوشته اند که امام
علیه السلام جنب الله است **چهل و سوم** بئر معطله علی ابن ابراهیم در تفسیر خود از
جناب صادق آل محمد علیه السلام روایت کرده است که فرمود در تفسیر آیه شریفه
و بئر معطلة که این مثلی است برای آل محمد علیهم السلام و قصر مشید و آن
چاهی است که از او آب کشیده نمیشود و آن امامیست که غایب شده فلله در من قال

بئر معطلة و قصر مشرف	مثل لآل محمد مستطرف
چاه بسیار عمیق پر آب و قصر مشرف و بسیار بلند بنا	مثل خوش است برای آل محمد صلی الله علیه وسلم
فالقصر مجدهم الذی لا یرتقی	والبئر علمهم الذی لا ینزف
پس قصر مجد و بزرگی ایشان بالا رفته نمیشود	و چاه عمیق علوم ایشان به بر داشتن کم نمیشود

و چون ثابت شد که مراد از آن امامی است که غایب شده پس اقتباس نمیشود از علم او تا وقت

ظهور موفور السرور یعنی باسباب ظاهره متداوله از برای هر کس در هر وقت چنانچه میسر بود
در عصر هر امامی غیر از آنجناب فداه روحی که قصر مرتفع بودند اگر مانع خارجی نبود پس منافات
ندارد با آنچه ذکر کردیم در **مجلد اول** همین کتاب مستطاب از انتفاع بعلم و سایر فیوضات
از آنجناب بغیر اسباب متعارفه از برای خواص بلکه عوام اشخاص **چهل و چهارم**
از جمله القاب آنحضرت مهدی علیه السلام است **شیخ طوسی** علیه الرحمة در غیبت خود روایت کرده
است از ابی سعید خراسانی که او سوال نمود از جناب صادق علیه السلام که بجهت چه نامیده شده
آنجناب بمهدی فرمود زیرا که آنجناب علیه السلام هدایت میکند مردم را بسوی هر امر خفی و
شیخ مفید علیه الرحمة در ارشاد روایت کرده از آنجناب علیه السلام که فرمود قائم
علیه السلام را مهدی نامیدند بجهت آنکه هدایت مینماید بسوی امری که از گم شده اند و یوسف
بن یحیی السلمی در کتاب **عقد الدرر فی اخبار الامام المنتظر** از جناب باقر علیه السلام
روایت کرده که فرمود مهدی را مهدی میگویند زیرا که هدایت میکند بسوی امر خفی و بیرون میآورد
تورات و انجیل را از زمینی که آن را انطاکیه میگویند و بروایت دیگر فرمود نامیده شد مهدی
زیرا که او هدایت میکند به سفرها از تورات پس بیرون می آورد آنها را از کوه های
شام پس دعوت میکند بسوی آنها یهود را پس اسلام میآورند برای این کتب
قریب سی هزار نفر و بروایت دیگر او را مهدی نامیدند بجهت آنکه هدایت میکند بسوی
کوهی از کوههای شام پس بیرون میآورد از آنجا سفرها از تورات و محاجه میکند با آنها
یهود پس اسلام میآورد بر دستش جماعتی از یهود و در این اخبار اشکالیست زیرا که
آنچه فرمودند بلمعنی هادی مناسبت دارد که بمعنی راه نماینده است نه با مهدی که بمعنی
هدایت یافته است براه راست و بضم میم هم نشاید زیرا که کسی است که هدیه کسی میفرستد و
توضیح جواب از این اشکال در لقب هادی خواهد شد انشاء الله تعالی **چهل و
پنجم** ماء معین یعنی آب ظاهر جاری بر روی زمین در **اکمال الدین**
و غیبت شیخ مرویست از جناب باقر علیه السلام که فرمود در آیه شریفه قل ارأیتم ان
اصبح ماؤکم غوراً فمن یاتیکم بماءٍ معین خبر دهید که اگر آب شما فرو رفت

در زمین پس کیست که بیاورد برای شما آب روان پس فرمود آیه شریفه نازل شده در قائم علیه السلام میفرماید خداوند اگر امام شما غایب شد از شما که نمیدانید او در کجا است پس کیست که بیاورد برای شما امام ظاهر که بیاورد برای شما اخبار آسمان و زمین و حلال خداوند عزوجل و حرام او را آگاه فرمود و الله نیامده تاویل این آیه شریفه ولابد خواهد آمد تاویل آن و قریب این مضمون چند خبر دیگر در اینجا و در غیبت نعمانی و تاویل الآیات هست و وجه مشابهت آنجناب با آب که سبب حیات هر چیز نیست ظاهر است بلکه آن حیاتیکه بسبب آن وجود معظم آمده و میآید بچندین رتبه اعلی واتم واشد واد وم از حیاتیست که آب آورد بلکه حیات خود آب از آنجناب است و نیز در **اکمال الدین** مرویست از جناب باقر العلوم علیه السلام فرمود در آیه شریفه اعلموا ان الله یحیی الارض بعد موتها بدانید که خدا تعالی زنده میکند زمین را بعد از مردنش فرمود خداوند زنده میکند بسبب قائم علیه السلام زمین را بعد از مردنش بسبب کفر اهلش و کافر مرده است و بروایت **شیخ طوسی** در آیه مذکوره خداوند صلاح میکند زمین را بقائم آل محمد علیهم السلام بعد از مردنش پس بعد از جور اهل مملکتش مخفی نماند که چون در ایام ظهور مردم از این سرچشمه فیض ربانی بسهل و آسانی استفاضه کنند و بهره برند مانند تشنه که در کنار نهر جاری گوارائی باشد که خبر اعتراف حالت منتظره نداشته باشد لهذا از آنجناب تعبیر فرمودند بماء معین و در **ایام** غیبت که لطف خاص حق از خلق برداشته شد بجهت سوء کردارشان باید برنج و تعب و عجز ولابه و تضرع وانابه از آنجناب علیه السلام فیضی بدست آورد و خبری گرفت و علمی آموخت مانند تشنه که بخواهد از چاه عمیق تنها با آلات و اسبابیکه باید بزحمت بدست آورد آبی کشیده و آتشی فرونشاند لهذا تعبیر فرمودند از آنحضرت به بئر معطله و مقام را گنجایش شرح زیاده از این نیست **چهل و ششم** صلی السرایر و این را در هدایه از القاب آنجناب شمرده و از تیسیر در سیر آنحضرت حقیقت این لقب معلوم میشود در غیبت **نعمانی** از جناب صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود در بین آنکه مرد در بالای سر حضرت قائم علیه السلام ایستاده و با و امر و نهی میفرماید که فرمان میدهد

که او را در پیش روی حضرت بیاورند پس او را بآنجا میآورند ناگاه حکم میکند که گردنش را بزنند پس نمیماند در خافقین چیزی مگر آنکه از او میترسد و در روایت دیگر در همانجا که ایستاده امر میفرماید که گردنش را بزنند **چهل و هفتم** مبدی الآیات چنانچه در هدایه است یعنی ظاهر کننده آیات خداوندی با محل بروز و ظهور آیات الهیه چه از روزی که بساط خلافت در زمین گسترده شد و انبیاء و رسل با آیات بینات و معجزات باهرات برای هدایت خلق بر آن بساط پا نهاده در مقام ارشاد و اعلاء کلمه حق و ازهاق باطل بر آمده برای احدی خدا یتعالی چنین تکریم و اعزاز نفرموده و با احدی این مقدار آیات نفرستاده که برای مهدی خود صلوات الله علیه فداه روحی فرستاده و روانه خواهد کرد عمری باین طولانی که خدای داند که بکجا خواهد کشید چون ظاهر شود در هیئت و سن مردان سی ساله و پیوسته ابری سفید بر سرش سایه افکن و بزبان فصیح از او ندا میرسد که او است مهدی آل محمد علیهم السلام بر سر شیعیانش دست گذارد عقولشان کامل شود و در اردوی مبارکش عسکری باشند از ملائکه که ظاهر باشند و مردم به بینند چنانچه تا عهد ادریس نبی علیه السلام میدیدند و عسکری از جن و در اردویش طعام و شراب نباشد جز سنگی حمل شود که طعام و شراب شان از آن باشد از نور جمالش زمین چنان نورانی و روشن شود که بمهر و ماه حاجت نیفتد شر و ضرر از درندگان و حشرات برود خوف و وحشت از میان برخیزد زمین گنجهای خود را که مخفی کرده نشان دهد و کافر را بسیما بشناسند و بسیاری از مردگان در رکاب مبارکش باشند و شمشیر بر فرق زندها زنند و غیر آنها از آیات عجیبه و همچنین آیاتی که پیش از ظهور و خروج ظاهر شود که عدد آنها احصار نشود و بسیاری از آن در کتب غیبت ثبت شده که همه آنها مقدمه آمدن آنجناب است و عشر از آن برای آمدن هیچ حجتی نشده **چهل و هشتم** مفضل در هدایه از جمله القاب آنحضرت علیه السلام شمرده و هر سه انها از اسماء حسنی است که خدا یتعالی آنجناب را مظهر اعظم آنها قرار داده چنانچه سید جلیل علی ابن طاوس در کتاب **اقبال** بسند صحیح روایت کرده در خبر طولانی که چون حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فداه روحی بنجران رفت برای دعوت نصاری آنجا علمای ایشان جمع شدند برای تحقیق صدق دعوای آنجناب و کتب آسمانی را حاضر

کردند و تفتیش نمودند از آنجمله در صحیفه کبری حضرت آدم صفی الله که در آن سپرده شده بود
علم ملکوت خداوند جل جلاله و آنچه آفریده از آسمان و زمین خود پس در مصباح دوم آن یافته
بعد از فقراتی چند که آنگاه آدم نظر کرد بسوی نوری که درخشیده پس سنگر کرد فضای شکافته
شده را پس گرفت مطالعه مشارق را پس سیر نمود بهمین نحو تا اینکه گرفت تمام مغارب آنگاه
بالا رفت تا آنکه رسید بملکوت آسمان پس دید که او نور محمد صلی الله علیه و آله و سلم است
و دید جمیع اکناف از بوی خوش آن معطر شدند و دید چهار نور را که اطراف آن نور را
گرفتند از راست و چپ و پیش رو و پشت سر که شبیه ترین چیزها بودند بآن نور در نور
و بود و سپس آنها نورهائی پس از آنها که استمداد مینمودند از آن و دیدند که این انوار
شبیه اند بآنها در ضیاء و عظمت و خوشبوئی آنگاه نزدیک شد بآن انوار و احاطه نمود بآن
و اطراف آنرا گرفت و نظر نمود پس دید انواری را که بعد از آنان بود بعدد ستارها و بغایت
پست تر از مراتب آن انوار سابقه و پاره از این انوار روشن تر از بعضی و بانورتر
بغایت با یکدیگر متفاوت بودند آنگاه ظاهر شد سیاهی مانند شب و چون سیل رو
آورد از هر طرفی و جهتی پس چنین رو آوردند تا اینکه پر کردند صحراها و تپه ها را و دید که آنها
قبیح ترین چیزهاست در صورت و هیئت و متعفن ترین آنها در بو پس متحیر کرد آدم را آنچه
دید از آنها و گفت ای علام الغیوب و بخشنده غافر الذنوب و ای صاحب قدرت قاهره
و مشیت عالیه کیست این خلق سعید که ارجمند و بلند مرتبه نمودی او را بر عالمیان و کیست
این نورهای منیفه که جانب آنرا گرفتند پس وحی فرستاد خداوند بسوی او که ای آدم این
اینها وسیله تو اند و وسیله هر کس که نیک بخت کردم از خلق خود اینها سابقین مقربین
شافعین اند که شفاعت شان پذیرفته است و این احمد است سید ایشان و سید
مخلوقات من بعلم خود او را برگزیدم و جدا کردم اسم او را از اسم خود پس من ام محمود
و اوست محمد و این صنو او و وصی او است تقویت کردم او را باو و گردانیدم برکات
خود و تطهیر خود را در عقب او و این است سیده کنیزان من و باقی مانده از احمد پیغمبر من و
این دو سبط و دو خلف اند مر ایشان را و این ذواتیکه نور شان شکافت آن انوار را جمیع

ایشان است آگاه باش که هرکدام را برگزیده‌ام و از آلایش پاک نمودم و بر هر یک برکت
و رحمت خود را فرستادم و بعلم خود قرار دادم هر یک را پیشوای بندگان خود و نور بلاد خود و
نظر نمود پس دید شبحی را در آخر ایشان که میدرخشید در این صفحه چنانچه میدرخشد ستاره
صبح از برای اهل دنیا پس خداوند تبارک و تعالی فرمود و باین بندهٔ سعید خود باز میکنیم
قُفلها را از بندگان خود و برمیدارم بارها را از ایشان و پر مینمایم زمین خود را بوجود او
از مهربانی و رافت و عدل چنانچه پرشده باشد پیش از او از قسوت و جور و نیز
در خبر شریف است که پس آنجماعت بصلوات ابراهیم علیه السلام مراجعت کردند و در آنجا
مذکور بود که خداوند میراث داد بآنحضرت تابوت آدم علیه السلام را که متضمن بود هر علمی
را که خداوند عز و جل تفضیل فرموده بود بآن بر جمیع ملائکه پس نظر نمود حضرت ابراهیم
در آن تابوت پس دید در آن خانها بعدد صاحبان عزم از پیغمبران و رسولان
و اوصیای ایشان بعد از ایشان و نظر نمود پس دید خانه محمد صلی الله علیه و سلم را آخر
انبیا و از راست او علی ابن ابیطالب فداه روحی را که دامان او را گرفته پس عظیمی را که
نورش میدرخشید و در آن بود که این صنو او و وصی اوست که مؤید است بنصر پس
ابراهیم عرض کرد الهی و سیدی کیست این خلق شریف پس خداوند باو وحی کرد که این
بندهٔ من و برگزیدهٔ من فاتح خاتم است و اینست وصی وارث او گفت ای پروردگار
من کیست فاتح خاتم فرمود این محمد برگزیدهٔ من و اول مخلوق من و حجت بزرگ
من در آفریدگان من پیغمبرش کردم و او را برگزیدم درانگاه که آدم میان گل و جسد
بود تا اینکه سفیر ماید و نظر نمود ابراهیم پس دوازده بزرگ را دید که از غایت نیکوئی
شکل نزدیک بود که نور از آن درخشان شود پس سوال کرد پروردگار خود را و گفت
پروردگارا مرا خبر ده بنامهای اینصورت‌ها که مقرونست بدو صورت محمد و وصی او
صلوات الله علیهما پس وحی فرستاد خداوند بسوی او که این کنیز من و باقی مانده
پیغمبر من است فاطمه صدیقه زاهره و طاهره و قرار دادم او را با خلیل او عصبه از برای
پیغمبر صلی الله علیه و سلم خود و ایند و حسنان اند و این فلان است و این فلان و این

و وقت له و [illegible] [illegible] [illegible] و دین خود و به [illegible]
بالعدل [illegible] [illegible] کمن اتباعنا [illegible] و فست و این [illegible]
مضمون این خبر شریف را ابن طاوس آنرا از اصل کتاب عمل [illegible] حسن بن [illegible]
بن اشناس برداشته و او از معروفین قدما است و معروف با بن اشناس صاحب بیت
از نسخ صحیفهٔ ملکه در ترتیب و مقدار و کلمات با نسخهٔ ما و له مغایرت بسیار دارد و بعض
اختلافات آن در مجلس مذکور است و از آنچه ذکر شد معلوم میشود وجه لقب **چهل و هفتم**
موتور از جمله القاب خاصه حضرت امام مهدی موعود علیه السلام فداه روحی است فلموتور
هو صاحب الوتر الطالب یعنی طالب دم المقتول بنا بر این حضرت امام مهدی
موعود علیه السلام موتور یعنی طالب خون ها خود است که نهانشته شده و خون خواهی
آنها نشده است و **مجلسی** علیه الرحمة فرموده که مراد بوالد یا حضرت عسکری علیه السلام
است یا جناب حضرت امام حسین علیه السلام یا جنس والد که شامل باشد مرجمیع ائمه علیهم السلام
را در خبری موتور با بیه وارد آمده قتل سابقست و چون طلب خون امامان گذشته نشد
وارث امامت آنجناب رسید پس آنحق منتقل بآنحضرت شد و طلب خون جمیع را خواهد کرد
بلکه چون وارث جمیع انبیاء و مرسلین و اوصیاء راشدین است طلب خون تمام را خواهد کرد
که شهید شده‌اند چنانچه در دعاهای ندبه صریحاً مذکور است و بلاحظه تمام آنها بمنزله والد اند
برای آنجناب فداه روحی که از همه ارث برده پس موتور است بتمام آن ملحظه عینیه
اللقیه و در غیبت **نعمانی** مرویست از جناب صادق علیه السلام در حدیثی که فرمود یا ابو
بصیر ای ابا محمد بدرستیکه قائم علیه السلام خروج میکند موتور خشمناک بر بدن اوست پیراهن
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم که بر بدن آنجناب بود روز احد یعنی آن پیراهن خون
آلود **پنجاهم** مامول از جمله القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام است
یعنی آنکه آرزو و امید آنرا دارند چنانچه در غیبت **نعمانی** از جناب صادق آل
محمد علیهم السلام مرویست که بعد از ذکر جمله از علامات فرمود آنگاه برمیخیزد قائم مامول
و امام مجهول الخ و در غیبت **فضل** فرمود سلطان مامول و در زیارت ماثوره

آنجناب است السلام علیک ایها الامام المأمول و در **مصباح** شیخ طوسی وغیره مرویست از عاصم بن حمید که حضرت صادق علیه السلام فرمود و ذکر نمود عملی برای حاجت که آن روزه گرفتن روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه و غسل و پوشیدن لباس نظیف و رفتن بربام خانه و کردن دو رکعت نماز است و خواندن دعائیکه یکی از فقرات آن اینست که متقرب میشوم بتو به بقیه باقی مقیم بین اولیای خود که پسندیدی او را برای نفس خود طیب طاهر فاضل خیر نور زمین و عماد و رجا این امت و سید ایشان آمر بمعروف ناهی از منکر ناصح امین که مؤدیست از پیغمبران خاتم اوصیا نجبا طاهرین صلوات الله علیهم اجمعین **پنجاه و یکم** مضطر از القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام است در تفسیر علی ابن ابراهیم مرویست از جناب صادق آل محمد علیه السلام که فرمود در آیه شریفه

امن یجیب المضطر اذا دعاه ویکشف السوء ویجعلکم خلفاء الارض که نازل شده در حق قایم مهدی علیه السلام او ست واللہ مضطر هرگاه دو رکعت نماز بخواند در مقام یعنی مقام ابراهیم علیه السلام و خدا را بخواند پس اجابت میکند او را و برطرف میکند سوء را و میگرداند او را خلیفه زمین و در **تاویل الآیات** شیخ شرف الدین مرویست از جناب باقر علیه السلام که فرمود در آیه مذکوره که آن نازل شده در قایم علیه السلام چون خروج کند عمامه بر سر نهد و در مقام نماز کند و بسوی پروردگار خود تضرع نماید پس هرگز رایتی از او برنگردد یعنی بهر جا فرستد فتح کند **و نیز** از جناب صادق آل محمد علیهم السلام روایت کرده که فرمود بدرستیکه قایم مهدی علیه السلام چون خروج کند داخل مسجد الحرام شود و رو بکعبه نماید و پشت بمقام ابراهیم علیه السلام آنگاه دو رکعت نماز بجای آرد آنگاه برخیزد پس بگوید ایمردم من سزاوارترین مردمم بادم من سزاوارترین مردمم بحضرت ابراهیم و سزاوارترین مردمم بحضرت محمد صلی الله علیه وسلم آنگاه دستهای مبارک خود را بلند کند پس دعا نماید و تضرع کند تا اینکه برو درافتد و اینست قول خدا وند عز وجل امن یجیب المضطر الخ **پنجاه و دوم** منتصر چنانچه در مناقب قدیمه از جمله القاب آنجناب بعد از روح شمرده است و شاید مراد این باشد که جمیع انبیا و اوصیا گذشته علیهم السلام در ایام ریاست

وغرات و ضلالت مبتلا بودند بمعاشرت و مولفت و مصاحبت بلکه مواصلت مناکحت
بامنافقین و فاسقین و مامور بودند بمدارات و موالفت با آنها بجهت حفظ و بقای دین و
عصابهٔ مومنین ولکن حضرت امام مهدی علیه الصلوت والسلام اقتصار خواهد فرمود از انصار
و اعوان و مصاحب بمومنین مخلصین و عباد صالحین که خدا تعالی از ایشان مدح فرموده و
خبر داده که عباداً لنا اولی باس شدید چنانچه عیاشی روایت کرده و بقول خود
ان الارض یرثها عبادی الصالحون چنانچه علی بن ابراهیم ذکر کرده و رشتهٔ الفت و
مجالست و موانست با کفار و منافقین بالمره گسسته خواهد شد صالح و طالح طیب و خبیث
از یکدیگر جدا شوند و هرگز با حدی از ایشان متبین نشود چنانچه بسیار رسید که جناب کرمش
با اعانت منافقین جهاد میکرد و با مشرکین و احتمال میرود که کلمهٔ مذکوره منتصر باشد یعنی داد
گیرنده و از آیهٔ شریفه اخذ شده باشد و لمن انتصر بعد ظلمه فاولئک ما علیهم
من سبیل چنانچه در تفسیر قمی مرویست از جناب باقر علیه السلام که فرمود یعنی قائم
علیه السلام و اصحاب او قائم علیه السلام چون خروج کرد داد گیرد از بنی امیه و از کذابین و ناصبیان
پنجاه و سوم ناقور صور است مانند شاخ و شکل او که دمیده میشود در غیبت نعمانی
مرویست از جناب صادق آل محمد علیه السلام که فرمود در آیه شریفه فاذا نقر فی الناقور
پس هرگاه دمیده شد در صور که از برای ما امامیست مستتر پس هرگاه اراده فرمود خداوند
عزوجل اظهار امر خود را بیفگند در دلش پس ظاهر شود پس خروج کند بامر خدا تعالی و در
تفسیر بیاری مرویست از آنجناب علیه السلام که فرمود در آیه شریفه مذکوره دمیده میشود
در گوش قائم علیه السلام و او را اذن میدهند در خروج و در اثبات الوصیه مسعودی
مرویست از مفضل بن عمر که گفت سوال نمودم از حضرت صادق آل محمد علیه السلام از تفسیر
جابر پس فرمود خبر مده باو سفله را که افشا خواهند نمود آنرا آیا نخواندی در کتاب خدا تعالی
فاذا نقر فی الناقور بدرستیکه از ما امامی خواهد بود پنهان پس هرگاه اراده فرمود خداوند
عزوجل اظهار امر خود را می افگند در قلبش پس ظاهر میشود تا اینکه برمیخیزد بامر خداوند عزّ
و جلّ پنجاه و چهارم ناطق در مناقب قدیمه و هدایه از القاب آنحضرت علیه السلام

شمرده در مقتضب الاثر مروی است در خبر لوح که حضرت رسول صلی الله علیه وسلم فداه روحی برای سلمان ذکر نمود اسامی ائمه علیهم السلام تا اینکه فرمود پس ابن علی صامت امین عسکری پس پسر او حجة الله بن الحسن المهدی الناطق القائم و در زیارت عاشورا است بروایت ابن قولویه وان یرزقنی ثاره مع امام هدی ناطق لکم و بروایت شیخ طوسی مع امام مهدی ظاهر ناطق منکم و ناطق بودن آنجناب فداه روحی ظاهر است چه آبا ظاهرین مهر خاموشی بر لب زده بودند از علوم و اسرار و معارف و حکم بجهت نبودن حمله نفرمودند مگر اندکی بلکه بسیاری از احکام بجهت خوف اعدا در پرده خفا ماندند و محمد بن طلحه شافعی گفته که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام را البطین میگفتند یعنی مبطن و مخفی کننده علوم و اسراری که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم باو آموخته بود بجهت نداشتن محل قابل و خوف و نبودن مجال و همه این گنجهای الهیه ذخیره شده که از لسان مبارک آنحضرت بمردم رسد و در دعای ماه مبارک است که اللهم اظهر بهادین خود و سنت پیغمبر خود را تا آنکه مخفی نکنند چیزی از حق را از بیم احدی از خلق

پنجاه و پنجم نهار از جمله القاب آنحضرت علیه السلام است شیخ فرات بن ابراهیم در تفسیر خود روایت کرده از جناب باقر علیه السلام که فرمود حارث اعور عرض کرد بحسین علیه السلام یا بن رسول الله فدای تو شوم خبر ده مرا از قول خداوند عزوجل که در کتاب خود والشمس وضحیها فرمود وای بر توای حارث این محمد رسول خدا است گفتم فدای تو شوم قول خداوند است والقمر اذا تلیها فرمود این امیرالمؤمنین علی ابن ابیطالب علیه السلام که در پی در آمده محمد را صلی الله علیه وسلم گفت گفتم قول خداوند والنهار اذا جلیها گفت این قائم است از آل محمد علیهم السلام که پر کند زمین را از عدل و داد و در تفسیر علی بن ابراهیم مرویست از جناب حضرت باقر علیه السلام که فرمود در آیه شریفه واللیل اذا یغشی که شب در اینجا دوم است که فرو پوشانید امیرالمؤمنین علیه السلام را در دولت خود که جاری شد برای او و بر آنجناب علیه و امر فرمود امیرالمؤمنین علیه السلام را که صبر کند در دولت تا منقضی شود آن دولت و النهار اذا تجلی فرمود

ننا آن قایم از ما اہل بیت است علیہم السلام کہ ہرگاہ برخواست نمبہ کنند دولت باطل را و قران زدہ شدہ ودرا وشلہا ومخاطبہ نمودہ بآنہا یعنی خدا تعالی با پیغمبر خود وما ہا پس میداند آنرا غیر از ما **پنجاہ وششم** نور آل محمد علیہم السلام چنانچہ در خبریست از جناب صادق آل محمد علیہم السلام در ذخیرہ از اسامی آنجناب شمردہ کہ در قرآن مذکور است ودر چند خبر کہ بعضی در مجلدات سابقہ گذشتند وبعضی را در مجلدات آتیہ انشاء اللہ العزیز المنان خواہیم ذکر کرد مذکور است در آیہ شریفہ واللہ متم نورہ یعنی بولایت قایم علیہ السلام وبظہور آنجناب ودر آیہ شریفہ واشرقت الارض بنور ربہا کہ مراد روشن شدن زمین است بنور آنجناب فداہ روحی ودر یکے از زیارات جامعہ است در اوصاف آنحضرت نور الانوار الذی تشرق بہ الارض عما قلیل ودر **غایت المرام** وغیرہ مرویست از جابر بن عبد اللہ انصاری کہ گفت داخل شدم در مسجد کوفہ در حالیکہ امیر المومنین علیہ السلام با انگشتان مبارک مینوشت وتبسم میفرمود پس گفتم یا امیر المومنین چہ ترا بخندہ آوردہ فرمود عجب دارم از آنکہ میخوانند این آیہ شریفہ را وشناسند آنرا بحق معرفت پس گفتم بآنجناب کہ کدام آیہ شریفہ است یا امیر المومنین فرمود واللہ نور السموات والارض تا آخر مثل نورہ کمشکوۃ مشکوۃ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم است فیہا مصباح منم مصباح در زجاجہ الزجاجہ حسن وحسین علیہما السلام است کانہا کوکب دری حضرت علی بن الحسین علیہما السلام است یوقد من شجرۃ مبارکۃ حضرت محمد بن علی است ولو لم تمسسہ نار علی بن محمد است نور علی نور حسن بن علی است یہدی اللہ لنورہ من یشاء حضرت قایم مہدی علیہ السلام است ودر جملہ از اخبار معراج مذکور است کہ نور آنجناب در عالم اظلہ میان انوار واشباح حضرات ائمہ علیہم السلام مانند ستارہ درخشان بود در میان سایر کواکب ودر خبری چون ستارہ صبح برای اہل دنیا **پنجاہ وہفتم** وجہ بکرر در اخبار باین لقب مذکور شدہ است ودر زیارت آنجناب علیہ السلام وارد شدہ است السلام علی وجہ اللہ المتقلب بین اظہر عبادہ **پنجاہ وہشتم** ولی اللہ بکرر

در اخبار باین لقب مذکور شده خصوص در لسان رواة درید باسطه بیاید که خداوند در شب
معراج فرمود که او یعنی قائم علیه السلام ولی منست براستی و در **کفایة الاثر** خزاز
مرویست از رسول خدا صلی الله علیه وسلم که فرمود چون برسد وقت خروج او برای
او است شمشیری غلاف کرده پس ندا کند او را شمشیر که برخیز ای ولی الله و بکش دشمنان
خدا را و در **خبر** دیگر است که فرمود علم آنحضرت نیز همین ندا کند در آن وقت
پنجاه و نهم وارث در مناقب قدیمه و هدایه از القاب آنحضرت شمرده و بیاید
در خطبه غدیریه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فداه روحی که فرمود الا ان وارث کل علم
والمحیط به و هویداست که آنجناب فداه روحی وارث علوم و کمالات و مقامات
و آیات بینات جمیع اوصیا و انبیاء و آباء طاهرین خود علیهم السلام است و در حدیث
طولانی مفضل است حضرت صادق علیه السلام فرمود چون عسکر حسنی وارد کوفه شود حسنی
از عسکر خود جدا شود و حضرت امام مهدی علیه السلام نیز از عسکر لشکر خود جدا شود پس
میان دو لشکر بایستند پس حسنی بآنجناب بگوید اگر تو مهدی آل محمدی علیهم السلام پس
کجا است عصا جد تو حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم و انگشتر او و برد او و زره او
که او را فاضل میگفتند و عمامه او که سحاب نام داشت و اسبش که مربوع نام داشت و ناقه
غضباء او و استر دلدل او و حمار او که یعفور میگفتند و شتر سواری او که براق نام داشت
و قرآن که جمع کرد آنرا امیر المؤمنین علی فداه روحی بدون تغییر و تاویل پس حضرت امام
مهدی علیه السلام حاضر نماید جوالی که او را سفط میگویند که در آنست آنچه او خواسته **مفضل**
گفت ای آقای من همه آنها در سفط اند فرمود بلی والله و ترکه جمیع پیغمبران حتی عصای
حضرت ابو البشر آدم صفی الله و آلت نجاری حضرت نوح نجی الله و ترکه هود و صالح و
مجموعه حضرت ابراهیم خلیل الله و صاع حضرت یوسف و مکیال حضرت شعیب و آئینه
او و عصای حضرت موسی کلیم الله و تابوتیکه در اوست بقیه آنچه مانده از آل موسی
و آل هارون که ملائکه بر میدارند و زره حضرت داود و عصای حضرت رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم و انگشتر و تاج حضرت سلیمان و رحل حضرت عیسی روح الله و میراث جمیع

پیغمبران و مرسلین در آن سفط است **و شیخ ابو الفتوح** رازی در تفسیر
خود روایت کرده است که از صادقین علیهما السلام رسیده که تابوت و عصائے موسے
در دریا طبرستان است و در عهد صاحب الزمان حضرت امام مهدی فداه روحی از آنجا
برآرند و در غیبت **نعمانی** مرویست از جناب صادق آل محمد علیهم السلام که فرمود عصائے
موسیٰ کلیم الله از درشاخه درخت آس بود که در بهشت کاشته شده بود و جبرئیل علیه السلام
آنرا برای او آورد چون متوجه بسمت مدین شد او و تابوت آدم در دریاچه طبریه است و
کهنه نمیشوند و تغیرے در آن حاصل نمیشود تا اینکه بیرون آورد آنها حضرت قائم آل
محمد علیهم السلام چون خروج نماید و در چند خبر رسیده که کتب اصلیه سماویه در غاریست در انطاکیه
و آنحضرت علیه السلام آنها را بیرون خواهد آورد و در غیبت **فضل بن شاذان** مرویست
از جناب باقر علیه السلام که فرمود اول چیزیکه ابتدا میفرماید بآن حضرت قائم آنکه میفرستد
بانطاکیه پس بیرون میآورد از آنجا تورات را از غاریکه در آن عصا موسے و خاتم سلیمان است
و در غیبت **نعمانی** مرویست از حضرت صادق آل محمد که فرمود به یعقوب بن شعیب
آیا نشان بدهم بتو پیراهن قائم علیه السلام که در آن خروج میکند گفت گفتم بلے طلبید کتاب
و این را پس آنرا باز کرد و از آن کرباسے بیرون آورد و پهن کرد پس دیدم در آستین چپ
او خونے پس فرمود این پیراهن حضرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم است که بر بدن
مبارکش بود آن روز که دندان مبارکش را شکستند و در او خروج میکند حضرت قائم
علیه السلام پس آن خون را بوسیدم و بر روی خود گذاشتم انگاه آنرا پیچید و برداشت
و در آنجا گذاشت **و در کافی** مرویست که فرمود بیرون میرود صاحب این
امر از مدینه طیبه بسوئے مکه معظمه با میراث حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم راوے
پرسید میراث رسول خدائی صلی الله علیه وسلم چیست فرمود شمشیر رسول خدائے و زره
و عمامه آنجناب و عصائے او و اسلحه آنحضرت و زین او **مؤلف گوید** پس هیئت
مدعی زمانه که در پنجاب و هندوستان عوام انام را فریب داده بطرف امامت خود دعوت
مینماید نزد فرقه امامیه باطل باشد ورنه گذشته از علامات دیگر امام مهدی که در مجلدات

سابق این کتاب مذکور شدند هرگاه وراثت مذکوره انبیاء و اوصیاء بنمایند میتوانند که
بوجه حجت بشود و اذ لیس فلیس الحمد لله که فرقهٔ ناجیه نامیه امامیه از شر حجتین ملاعین
کفره مامون و مصئون میباشند زیرا که یک علامت هم از جملهٔ علامات و حالات امام مهدی
موعود بالقطع مطابق عقاید ایشان در وی موجود نیست **فصل سوم** از جمله
القاب حضرت مهدی موعود هادی است چنانچه در **تاریخ** جعفی در باب
القاب حضرات ائمه علیهم السلام گفته که لقب قائم علیه السلام هادی است و مهدی در
اخبار و ادعیه و زیارات باین لقب مکرر مذکور است و خدایتعالی کسی را هادی برای کافه
عالمیان نکند و بسوی ایشان نفرستد بلکه وعده نمیدهد که کار شر بانتها رساند بعد از آنکه خود
بحقیقت هدایت یافته و جمیع راه‌های بسوی حق و حقیقت برای او مفتوح شده و بمقاصد
رسیده است و مستعد هدایت کردن شده پس آنرا که خدا بتعالی او را هادی کرده و باین لقب
او را سرافراز فرموده باید مهدی باشد و جنابش مهدی نامیده نشود مگر دارای انتقام
او هدایت شود که تواند از جانب حضرت مقدسش در مقام هدایت خلق بر آید و هر کس را
برای که داند و تواند بمقصد خویش حسب استعدادش رساند و باین ملاحظه جایز است تفسیر
هر یک بدیگری چنانچه در لقب مهدی گذشت که چون از جناب **صادق** آل محمد
پرسیدند از معنی مهدی فرمود آنکه هدایت کند مردم را الخ یعنی آن مهدی که خدایتعالی عز اسمه
او را مهدی نامیده آن کسی است که بمقام هدایت یافتنش بجای رسیده که تواند از جانب
اقدسش در مقام هدایت کردن بر آید و **نظیر** اشکال تفسیر مهدی بهادی اشکالیست
که در لقب مبارک امیر المؤمنین علیه السلام رسیده چنانچه در معانی الاخبار و **علل** الشرایع
مرویست از جناب باقر علیه السلام که از آنجناب پرسیدند که امیر المؤمنین علیه السلام را چرا
امیر المؤمنین میگویند فرمود لانه یمیرهم العلم زیرا که آنحضرت طعام علم برای ایشان
میآورد آیا نشنیدی کتاب خداوند را و نمیر اهلنا و وجه اشکال آنست که میره
بمعنی جلب طعام است از مار یمیر میرا و امیر از باب آمر یأمر است بمعنی فرمان دهنده
پس بعضی گفتند که این بروجه قلب است و بعضی گفتند که امیر فعل مضارع است بر صیغه متکلم

وخود حضرت این کلام را فرموده است آنگاه مشتهر شد بآنچنانچه گفته اند و تا بطاشترا وجه
سیّم گفته اند که امراء دنیا امیر شده اند بجهت آنکه ایشان تکفل طلب طعام را برای
خلق و آنچه محتاج اند بآن در امور معاش خود بزعم خودشان و امّا امیر المؤمنین پس امارت او
بجهت امریست بزرگتر از این زیرا که آنجناب برای ایشان طلب طعام روحانی میکند که سبب
حیات ابدیه و قوت روحانیه ایشانست با مشارکت امراء در میره جسمانیه علامه مجلسی
رحمه الله اینوجه را پسندیده و بهتر همانست که در تفسیر مهدی گفتم با نیکه امارت از جانب خدا
نشود مگر بعد از تکمیل و استعداد و رسیدن در مراتب علوم بدرجه که هر کس بهره محتاج باشد
تواند باو تعلیم نماید پس تا خود عالم راسخ عامل نشود بر مسند امارت الٰهیه نتواند نشیند پس
از هر کس که خبر دهد از آن مقام علمی او توان گفت که بمقام امارت رسیده و هر کرا امیر خوانند بجا
درجات علوم را طے نموده نه چون امارت مخلوق که هر جاهل نادانے را امیر کنند و شاید
بتوان آن وجه سیّم را بآن راجع نمود والله العالم **شصت و یکم** یداللّٰه
در بنا به ایه از القاب خاصه شمرده یعنی دست قدرت و نعمت خداوندی که با و میگستراند رحمت
و رافت و لطف خود را بر بندگان و فراخ میفرماید روزی را بر ایشان و دفع مینماید بلا را
از ایشان **شیخ صدوق** علیه الرحمة در امالی روایت کرده از عبدالله بن
عباس که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمود چون مرا بآسمان هفتم بردند و از آنجا
بسوی سدرة المنتهی و از سدره بسوی حجابهای نور ندا کرد مرا پروردگار جل جلاله که ای محمد
صلی الله علیه وسلم تو بنده منی و من پروردگار تو پس از برای من خضوع کن و مرا پرستش
نما و بر من توکل کن و بمن اعتماد نما پس بدرستیکه من راضی شدم بتو که بنده و حبیب
و رسول و نبی من باشی و به برادر تو علی که خلیفه و باب باشد پس او حجت من است
بر بندگان من و پیشوا است برای خلق من و باو شناخته میشود دوستان من از
دشمنان و باو جدا میشود حزب شیطان از حزب من و باو بر پا میشود دین من و حفظ میشود
حدود من و نافذ میشود احکام من بتو و باو و بائمه از فرزندان او رحم میکنم بندگان و
کنیزان خود را و بقائم آل محمد از شما معمور و آباد میکنم زمین خود را به تسبیح و تقدیس و

وتہلیل وتکبیر وتمجید خود و باو پاک میکنم زمین را از دشمنان خود و میراث میدہم آنرا
باولیاء خود و باو دیگر دائم کلمہ آنانکہ بمن کافر شدند پست و خوار و کلمہ خود را بلند و باو
زندہ میکنم و حیات میدہم بندگان خود را بعلم خود و از برائے او ظاہر میکنم گنجہا و ذخیرہا
را بمشیت خود و ظاہر میکنم برای او اسرار و ضمایر را باراده خود و امداد میکنم او را
بملائکہ خود کہ او را موید شوند بر انفاذ امر من و اعلان دین من اینست ولی بحق و مہدی بندگان
من براستی **شصت و دوم** و ہو قول شیخ احمد بن محمد بن عباس در جزو ثانی
مقتضب الاثر روایت کردہ باسناد خود از حاجب بن سلیمان بن صورح اسدوی کہ
گفت ملاقات کردم در بیت المقدس عمران بن خاقان را کہ بردست منصور مسلمان شدہ
بود و او بایہود محاجہ کردہ بود بہ بیان و علمے کہ داشت و نمیتوانستند منکر شوند او را بحجت آنچہ
در تورات بود از علامات رسول خدا تعالے صلے اللہ علیہ وسلم و خلفاء بعد از و پس روزی
بمن گفت ای ابا موزج بلے یا بیم در تورات سیزدہ اسم را کہ یکے از انہا محمد صلے اللہ علیہ وسلم
است و دوازدہ نفر از اہل بیت او کہ آنہا اوصیاء و خلفاء او یند و مذکور اند در تورات
نیست در پیشوایان بعد از آنحضرت کسے از تیم و نہ از عدی و نہ از بنی امیہ و من گمان میکنم
آنچہ این شیعہ میگویند حق باشد گفتم مرا خبر دہ بآن گفت بمن عہد و میثاق خداوندی بدہ کہ خبر
نکنی شیعہ را بچیزے از آن کہ بآن بر من غلبہ کنند گفتم چرا خوف داری از این و این قوم
یعنے بنی عباس از بنی ہاشم اند گفت نیست نامہائے اینہا بلکہ ایشان از فرزندان اول
ایشان محمد صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم اند و از باقی ماندہ او در زمین یعنے صدیقہ طاہرہ علیہا السلام
بعد از و پس دادم باو آنچہ خواست از پیمانہا و گفت بمن خبردہ بانہا پس از من اگر من پیش
از تو مردم و اگر نہ بر تو نیست کہ خبر دہی بانہا احدیرا گفت مییا بیم آنہارا در تورات
شموعیل و سامیسوا و ہی ہرو حسئے اشوا و بامدتیم و عوشود و بشنم و بولشیدو
بشیر العوی و موتم لوم و کوذو و عان آمذ بود و ہو قول نسخہ چنین بود و صحت و
سقم بر عہدہ من نیست **مخفی** نماند کہ مراد از تورات گاہے ہمان کتاب آسمانی منزل
بر جناب موسے علیہ السلام است کہ مشتمل است بر پنج سفر و گاہے اطلاق میشود بر تمام کتب

آسمانی کہ نازل شد از عہد آنحضرت تا قبل از عیسیٰ پیغمبران کہ در آن زمانہا بودند و آنہا را
عہد عتیق نیز میگویند **شصت و سوم** یعسوب الدین در غیبت شیخ طوسی علیہ الرحمۃ
مرویست از جناب صادق آل محمد علیہم السلام کہ امیر المؤمنین فداہ روحی میفرمود کہ پیوستہ
مردم در نقصان اند تا آنکہ گفتہ نمیشود اللہ یعنی نام خدا تعالیٰ بردہ نمیشود پس ہرگاہ چنین
شد ثابت میماند یعسوب الدین با اتباعش پس مبعوث میفرماید خدا وند گروہے را از اطراف
زمین کہ میآیند ابرہائے تنک پا نیز قسم بخداوند کہ میشناسم اسمای ایشان و قبیلہائے
ایشان و اسم امیر شان و ایشان را برسیدار خدا وند بخویکہ میخواہد از قبیلہ یک مرد و دو مرد
و شمرد تا رسید بہ نہ پس جمع میشوند از آفاق سیصد و سیزدہ مرد بعدد اہل بدر و اینست قول
خداوند عز و جل اینما تکونوا یات بکم اللہ جمیعا ان اللہ علی کل شیء قدیر
در ہر کجا کہ باشید خداوند تبارک و تعالیٰ میآورد ہمہ شما را بدرستیکہ خداوند جل جلالہ بر ہر
چیزی توانا است حتیٰ آنکہ مرد دستہا را گرد زانو حلقہ کردہ شک میکند دریک دیگر پس
میکشاید آنرا تا کہ خداوند عز و جل میرساند ورا بانجا و جزو اول این خبر را سید رضی رہ
در کتاب شریف **نہج البلاغہ** نقل کردہ و متن آن اینست فاذا کان ذالک
ضرب یعسوب الدین بذنبہ فیجتمعون الیہ کما یجتمع قزع الخریف
سید رضی رہ فرمود کہ یعسوب دین سید عظیم مالک امور مردم است و در آن روز و قزع
پارہائے ابریست کہ در او آب نیست **و جزری** در نہایہ **و زمخشری**
وغیرہما این فقرہ را کنایہ از ظہور حضرت مہدی صلوات اللہ علیہ است نقل کردہ
شرح نمودند و یعسوب در اصل امیر مگس عسل و ذنب کنایہ از انصار آنحضرت است
و آنچہ ترجمہ شد مطابق تفسیریستکہ زمخشری کردہ است **شصت و چہارم**
امیر الامرہ یعنی است کہ حضرت امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب علیہ السلام فداہ روحی
را خواندہ است بآن چنانچہ ثقہ جلیل الشان فضل بن شاذان در کتاب غیبت خود
روایت کردہ است از جناب صادق آل محمد علیہم السلام از آنحضرت کہ فرمود بعد از
ذکر جملہ از فتن و حروب و آشوبہا کہ بیرون میاید دجال و مبالغہ میکند در اغوا و اضلال

پس ظاهر میشود امیر امره و قاتل الفجره و سلطان مامول که متحیر است در غیبت او عقول و اوهام از فرزندان تست ای حسین ظاهر میشود بین رکنین و غلبه میکند بر ثقلین **شصت و پنجم** ایادی در مرایه از جمله القاب حضرت امام مهدی موعود علیه السلام است و ظاهراً مراد از ایادی که جمع ید است بمعنی نعمت باشد در اینجا چنانچه **شیخ صدوق** علیه الرحمة در اکمال الدین و ابن شهرآشوب در مناقب روایت کرده از جناب کاظم علیه السلام که فرمود در تفسیر آیه شریفه و اسبغ علیکم نعمه ظاهرة و باطنة که نعمت ظاهره امام ظاهر است و نعمت باطنه امام غایب است و در مواضع بسیارے از قرآن نعمت تفسیر شده بامام علیه السلام والله الموفق والمعین بالنبی الامی الامین وآله الطاهرین الطیبین تمام شد در اینجا بحث و تشریح و تصریح القاب امام مهدی موعود علیه السلام پس منصفین میتوانند انصاف کنند که آیا مفاد یکے ازین القاب مذکوره میتواند که مدعی عیسویت و مهدویت زمانه که در هندوستان است واقع شده یا نه بر اہل عرفان مخفی نیست کذب آن مدعی مهدویت و غرض حقیر درین مجلدات **غایت المقصود** نیست مگر اثبات حقیقت و حقیت امام مهدی موعود و چون حق ثابت شود البته کذب هر مدعی کاذب آشکار گردد و ورنه این مدعی مهدویت زمانه کے قابل خطاب علماء اطیاب باشد و از اینجا شروع میشود معاجز قاہره حضرت امام مهدی موعود علیه السلام

باب در بیان معاجزی که از آنها اثبات امامت امام مهدی موعود علیه السلام میشود

پس بدانکه ثابت است امامت و مهدویت حضرت امام مهدی موعود علیه السلام از روی معجزات باهرات و خوارق عادات که از آنجناب فداه روحی صادر شده اند در ایام غیبت صغری و زمان تردد خواص و نواب نزد آنحضرت و بآن یقیناً ثابت است حیات و مهدویت آنجناب علیه السلام زیرا که معلوم است که در مسلمین کسے نباشد که در زمانے موجود و امام دانند و غیر او را مهدی موعود دانند چه هر کس که او را امام مفترض

الطاعنه دانسته از جانب خداوندمنان بنصوص و معجزات امامت را بآنجناب فداه روحی ختم کن واو را مهدی موعود داند و معجزات آنجناب علیه السلام بسیار اند چنانچه علامه مجلسی اول ملا محمد باقر علیه الرحمت و مجلسی ثالث ثالث القرین میرزا حسین نوری طبرسی مدظله العالی اکثر معاجز قاهره را ضبط فرموده و غیر ازین در کتب دیگر باسانید دیگر نیز بسیاری از معجزات آنسرور موجود اند اگرچه بعد از اثبات وجود و بقاء آن ذات مقدس احتیاجی بذکر معجزه نیست زیراکه نفس بقاء و طول عمر آنجناب فداه روحی از اعظم آیات الٰهیه و براهین قطعیه است و آنراکه معجزه باهره و آیة قاهره متواتره کافی نباشد از سایر معجزات حظی نبرد و عدم کفایت از روی قلت اطلاع و تتبع مطان اسباب ثبوت آنست که محتاج باندک حرکت و رنجی است که راحت طلبان ازان فرار کنند **واما** درینجا ذکر کنیم از معاجز آنجناب علیه السلام آنهاراکه جماهیر علمای اتقیاء و مشاهیر فضلاء ازکیاء که معروف اند بفضل و صدق و صلاح نزد خاصه و عامه آنها را نقل فرموده اند **شیخ** جلیل فضل بن شاذان در غیبت خود روایت کرده از احمد بن محمد بن ابی نصر از حماد بن عیسےٰ از عبدالله بن ابی یعفور که گفت حضرت ابوعبدالله جعفر بن محمد علیهما السلام فرمود هیچ معجزه از معجزات پیغمبران و اوصیای ایشان نیست مگر آنکه ظاهر خواهد گردانید حق سبحانه و تعالےٰ عز اسمه و جل شانه مانند آن بر دست قائم ما اهل بیت بجهت تمام گردانیدن حجت بر اعداء **حدیث اوّل** در کفایت المهتدی نقل فرموده است از شیخ ابوعبدالله محمد بن هبة الله طرابلسی در کتاب فرج کبیرش که روایت نموده بسند خود از ابی الادیان که یکے از چاکران حضرت عسکری علیه السلام بود که او گفت بخدمت آنحضرت شتافتم آنجناب را ناتوان و بیمار یافتم آنجناب علیه السلام نامه چند نوشته بمن داد و فرمود که این نامه ها را بمداین برسان و بفلان و فلان از دوستان ما بسپار و بدانکه بعد از پانزده روز دیگر باین بلده خواهی رسید و آواز نوحه از خانه من خواهی شنید و مرا در غسل گاه خواهی دید ابوالادیان میگوید که گفتم اے خواجه و مولای من چون این واقعه عظمیٰ روی دهد حجت خدا و راهنما ما که خواهد بود فرمود آن کسے که جوابهائے نامه هائے مرا از تو طلب نماید گفتم زیاده

ازاین هم اگر نشانی مقرر فرمائی چه شود فرمود آن کسی که بر من نماز گذارد او حجت خدا و امام و راهنما و قایم بامر است بعد از من پس نشانی زیاده از آن سرور طلب نمودم فرمود آن کسی که خبر دهد بآنچه در همیانست پس هیبت آنحضرت مرا مانع آمد که بپرسم که چه همیان و کدام همیان و چه چیز است در همیان پس از سامره بیرون آمده نامه ها بمداین رسانیدم و جواب آن مکاتیب را گرفته بازگشتم و روز پانزدهم بود که داخل سرمن رای شدم بر وجهیکه آنحضرت بمعجزه از آن خبر داده بود و از نوحه از خانه آن سرور شنیدم و نعش او را در غسل گاه دیدم و برادرش جعفر را بر در خانه آنحضرت نشسته دیدم که مردمان بر دورش در آمده اند و او را تعزیت مینمودند با خود گفتم که اگر امام بعد از امام حسن او باشد پس امر امامت باطل خواهد شد زیرا که میدانستم نبیذ می آشامید و طنبور میزد و قمار میباخت پس او را تعزیت نمودم هیچ چیز از من نپرسید و جواب نامه ها طلبید بعد از ان عقید خادم بیرون آمد و گفت ای خواجه من برادرت را کفن کردند برخیز و براو نماز بگذار برخواست و بآنخانه در آمد و شیعیان گریان بآنمنزل در آمدند در آنحال امام علیه السلام را کفن کرده بودند و برروی نعش گذاشته بودند جعفر پیش رفت که نماز بگذارد چون قصد آن کرد که تکبیر بگوید دیدم که کودکی پیدا شد گندم گون مجعد موئی و ردای او را گرفته کشید و فرمود ای عم که من بنماز کردن بر پدر خود از تو سزاوارترم جعفر متغیر اللون بکنار رفت و آن برگزیده بر پدر بزرگوار نماز گذارد و او را در پهلوی مرقد پدر بزرگوارش حضرت امام علی نقی علیهما السلام دفن نمود بعد از ان با من خطاب فرمود که بصری جوابهای نامه ها را بیار جوابهای مکاتیب را دادم باو با خود گفتم این دو نشان همیان ماند بعد از ان نزدیک جعفر رفتم و او میمنالید و زاری میکرد در آن وقت یکی از حضار که او را حاجز وشا میگفتند باو گفت که ای سید من این کودک که بود و این سوال از برای این بود که اقامت حجت نماید جعفر در جواب گفت والله او را هرگز ندیده بودم که چند تن از جانب قم رسیدند و از حال امام علیه السلام پرسیدند و دانستند که آنحضرت

رحلت نموده گفتند جانشین او کیست جعفر را نشان دادند پس بر او سلام کردند و او را تعزیت نمودند و گفتند نامه‌ها داریم و مالیست با ما که گفته‌اند بآنحضرت برسانیم ما را چه باید کرد جعفر گفت بخادمان من بسپارید گفتند باید بگوئی که نامه‌ها را که نوشته و مال چند است جعفر خشمناک شد و برخواست و جامه‌های خود را تکانید و گفت میخواهند که از غیب خبر دهم آن جماعت حیران شده بودند که خادمی بیرون آمده گفت که ای اهل قم و یک یک را نام برد که با شما نامه فلان و فلان و همیانیست که در آن هزار دینار است و از آنجمله ده دینار مطلاّ است پس نامه‌ها را با آن همیان بآن خادم دادند و گفتند بی‌شبهه آن کسیکه او را فرستاده او امام است اما جعفر نزد معتمد بالله عباسی که یکی از خلفای بنی عباس است رفت شکایت آغاز کرد معتمد جمعی را فرستاد که در آنخانه در آمدند هیچ کودکی نیافتند و نرجس خاتون را آنوقت در حیات نبود ماریه نام کنیزک را بردند که کودک نشان دهد ماریه انکار نمود که هیچ کودکی در این خانه نیست و در آن وقت خبر مرگ عبیدالله بن خاقان رسید و دیگر خبر آمد که صاحب زنج از بصره خروج کرد مشغول بآن اخبار شده از فکر ماریه افتادند و آن مستوره خلاصی یافت و دیگر کسی بفکر او نیفتاد

حدیث ثانی حسین بن حمدان در هدایه و در کتاب دیگر خود روایت کرده از محمد بن عبدالحمید بزاز و ابی الحسن محمد بن یحیی و محمد بن میمون خراسانی و حسن بن مسعود فزاری که جمیعاً نقل کردند و من از ایشان سوال کرده بودم در مشهد ما ابو عبدالله الحسین علیه السلام در کربلای معلی از حال جعفر کذاب و آنچه گذشت از امر او و پیش از غیبت سید ما ابوالحسن و ابو محمد صاحب عسکر علیهما السلام و بعد از غیبت سید ما ابو محمد علیه السلام و آنچه ادعا نمود و آنچه در حق او ادعا کردند پس همه آنها خبر دادند که از جمله اخبار او آنکه سید ما ابوالحسن علی بن محمد هادی علیه السلام میفرمود بایشان که اجتناب کنید از پسرم جعفر بدرستیکه او از من بمنزله نمرود است از نوح که خداوند عزوجل فرمود در حق او و اذ قال نوح ان ابنی من اهلی خدای تعالی فرمود یا نوح انه لیس من اهلک انه عمل غیر

صالح و بدرستیکه ابو محمد علیه السّلام میفرمود بعد از ابو الحسن که خدا رحمت کند مرا که خدا ترا مطلع
شود بر شر شما برادرم جعفر پس قسم بخدا که نیست مثل من و مثل او مگر مثل قابیل و هابیل دو پسر آدم
که حسد ورزید قابیل هابیل را بر آنچه خداوند عطا فرمود با و فضل خود پس کشت او را و اگر
جعفر را ممکن شود قتل من هر آئینه خواهد کشت ولکن خداوند غالب است بر امر خود و
آنچه معهود داریم از حال جعفر از اهل بلد عسکر و حواشی و مردان و زنان که هر وقت وارد
خانه آنحضرت بشدیم شکایت میکردند بما از جعفر و میگفتند که او رختهاے رنگین زنانه
میپوشد و براے او تار و طنبور میزنند و شرب خمر میکند و درهم و دینار و
خلعت با اهل خانه بذل میکند که این اعمال را بر او کتمان کنند پس آنها را از او میگیرند
و کتمان نمیکنند و شیعه بعد از ابو محمد علیه السّلام بیشتر از او کناره کردند و سلام بر او را
ترک کردند و گفتند تقیه نیست میان ما و او که متحمل آن شویم و اگر ما او را ملاقات کنیم و
سلام کنیم بر او و داخل خانه او شویم و او را ذکر کنیم مردم در حق او گمراه میشوند و آنچه ما
کردیم میکنند پس از اهل نار خواهیم شد و جعفر در شب وفات حضرت ابی محمد علیه السّلام
مهر کرد خزینه‌ها را و رفت بمنزل خود چون صبح شد آمد بخانه آنجناب که حمل کند آنچه را که
مهر بر آن زده بود پس چون مهرها را باز کرد و داخل شد و نظر کرد باقی نمانده بود در خزائن
و نه در خانه مگر چیزی اندکے پس جماعتے از خدمتگاران و کنیزان را زد پس گفتند ما را مزن
سوگند بخدا و ندکه دیدیم این متاعها و ذخیره‌ها را که برداشته میشد و بار میشد بر شتر اینکه در شارع
بود نه و ما قدرت حرکت و سخن گفتن نداشتیم تا آنکه شتران براه افتادند و رفتند و در بسته
شد بنحویکه بود پس جعفر بولوله افتاد و سر خود میکوفت از حسرت آنچه از خانه بیرون برده شد و
او مشغول شد بخوردن آنچه داشت که میفروخت و میخورد تا آنکه نماند براے او بقدر قوت یکروز
و او بیست و چهار پسر و دختر داشت و کنیزان مادر اولاد و حشم و خدم و غلامان چند پس فقر
او بجائی رسید که جده مطهره حضرت امام ابی محمد علیه السلام امر فرمود که مجری دارند از براے
او از مال آن معظمه آرد و گوشت و جو و کاه براى دواب او کسوت براے اولاد و
مادرهاو حشم و خدم و غلامان او و مخارج ایشان حدیث ثالث علی بن حسین

مسعودی در اثبات الوصیة و حضینی در هدایه هر دو روایت کردند از جعفر بن محمد بن مالک
بزاز کوفی از محمد بن جعفر بن عبد الله از ابی نعیم محمد بن احمد انصاری که گفت روانه نمودند
قومی از مفوضه و مقصره کامل بن ابراهیم مدنی معروف بجنامه را بسوی ابی محمد
علیه السلام در سر من رای که مناظره کند با آنجناب در امر ایشان کامل گفت من در نفس خود
گفتم که سوال میکنم از آنجناب که داخل شدم بر سید خود ابی محمد علیه السلام و نظر کردم بجامهای
سفید نرمیکه در بر او بود در نفس خود گفتم ولی خدا و حجت او جامه‌های نرم میپوشد
و ما را امر میفرماید بمواسات اخوان ما و ما را نهی میکند از پوشیدن مانند آن پس با تبسم
فرمود ای کامل و دراع خود را بالا برد پس دیدم پلاس سیاه زبری که بر روی
پوست بدن مبارکش بود پس فرمود این برای خداست و این برای شما پس خجل
شدم و نشستم در نزد دریکه بر آن پرده آویخته بود پس باد وزید و طرفی از آن را بالا
برد پس دیدم جوانی را که گویا پاره ماهست چهار ساله یا مثل آن پس بمن فرمود ای
کامل بن ابراهیم پس بدن من مرتعش شد و ملهم شدم گفتم لبیک ای سید من پس
فرمود آمدی نزد ولی الله و حجت او و اراده کردی که سوال کنی که داخل بهشت نمیشود
مگر آنکه عارف باشد مانند معرفت تو و قائل باشد بمقاله تو پس گفتم آری والله فرمود
پس در اینحال کم خواهند بود داخل شوندگان در بهشت والله بدرستیکه داخل بهشت
میشوند بسیاری گروهی که ایشان را حقیه میگویند گفتم ای سید من کیستند ایشان فرمود
قومیکه از دوستی ایشان امیر المؤمنین علیه السلام را این است که قسم میخورند بحق او و نمیدانند
که فضل او چیست آنگاه ساعتی ساکت شد پس فرمود آمدی سوال کنی از آنجناب از
مقاله مفوضه دروغ گفتند بلکه قلوب ما محل است از برای مشیت پروردگار پس
هرگاه خواست خداوند منان میخواهیم و حق سبحانه میفرماید وما تشاؤن الا ان یشاء
الله آنگاه پرده برحال خود برگشت پس آن قدرت را نداشتم که آنرا بالا کنم پس حضرت
ابو محمد علیه السلام بمن نظر کرد و تبسم نمود و فرمود ای کامل بن ابراهیم سبب نشستن
تو چیست و حال آنکه خبر کرده ترا مهدی و حجت بعد از من بآنچه در نفس تو بود و آمدی که

از آن سوال کنی گفت پس برخواستم وجواب خود را که در نفسم مخفی کرده بودم از امام
مهدی موعود فداه روحی گرفتم و بعد از آن آنجناب را ملاقات نکردم **ابو
نعیم** گفت پس من کامل را ملاقات کردم و او را از این حدیث سوال کردم پس
خبر داد مرا بآن تا آخرش بدون زیاده ونقصان **حدیث رابع** کلینی در
کتاب دیگر خود غیر هذا یه روایت کرده از محمد بن جمهور از محمد بن ابراهیم بن مهزیار
که گفت شک کردم بعد از وفات حضرت ابی محمد علیه السلام وجمع شد در نزد پدرم
مال فراوانی پس آنها را برداشت و در کشتی نشست و من جهت مشایعت او بیرون
آمدم پس تب شدیدی کرد پس بمن گفت ای پسر مرا برگردان که مرگست که رسیده و گفت
از خداوند بپرهیز در این مال و بمن اشاره کرد و مرد پس در نفس خود گفتم پدرم وصیت نمیکرد
به چیز غیر صحیح حمل میکنم این مال را بعراق وخانه در لب شط کرایه میکنم وکسی را خبر نمیکنم پس
اگر واضح شد چیزی برای من مثل وضوح آن در ایام ابی محمد علیه السلام مال را میدهم وگرنه
آنرا برمیگردانم و وارد بغداد شدم وخانه بر لب شط کرایه کردم وچند روز ماندم پس ناگاه
رسولی را دیدم که با او رقعه بود که در آن نوشته بود ای محمد با تو چنین است و
چنانست در جوف فلان چیز تا آنکه بیان نمود برای من آنچه با من بود و از آنچه دانا بودم
بآن و آنچه را که نمیدانستم پس آنها را تسلیم رسول کردم وچند روز ماندم که سرم را بلند نمیکردم
واندوهگین بودم پس بیرون شد توقیعی که ما ترا قائم مقام پدرت کردیم در مال خود مقام پدرت پس خدایرا
حمد کن **حدیث خامس** نیز روایت کرده از سعد بن ابی خلف که حسن بن النضر
وابو صدام وجماعتی گفتگو کردند بعد از وفات ابی محمد علیه السلام فداه روحی تا آخر آنچه
گذشت بروایت کلینی در باب القاب باختلاف جزئی که مقتضی تکرار نیست **حدیث
سادس** ونیز روایت کرده است از جعفر بن محمد کوفی از رجا مصری که اسم او
عبدربه بوده گفت بیرون آمدم از راه مکه معظمه بعد از وفات حضرت ابی محمد علیه السلام
بسه سال پس وارد مدینه شدم و آمدم بصاریا و نشستم در سایه بنائی که آن از ابی محمد
علیه السلام بود و سید من ابو محمد علیه السلام میدانست که مقصود من در نزد اوست

پس من فکر میکردم در نفس خود که اگر چیزی بود بعد از سه سال ظاهر میشد پس صدای لطیفی را
شنیدم که مرا آواز داد و من صدا را نمی شنیدم و شخص او را نمی دیدم که ای نصر بن عبد ربه بپیغمبر
بگو یا اهل مصر که آیا رسول اکرم فداه روحی را دیده ید که با و ایمان آورده ید گفت من اسم پدر
خود را نمیدانستم زیرا که من بیرون آمدم از مصر و من طفل صغیر بودم پس گفتم تو صاحب الزمانی
بعد از ابی محمد علیه السلام و دانستم ظ که آنجناب حق است و اینکه غیبت او حق است و اینکه او بود
که مرا صدا زد و شک از من زائل شد و ثابت شد یقین و قطب راوندی این
معجزه را مختصر در خرائج نقل کرده ولکن در آنجا ابو رجا مصری است و در ندا با و فرموده
نصر بن عبد ربه و او گفت که در مداین متولد شدم پس مرا ابو عبد الله نوفلی برداشت و بمصر
برد و در آنجا بزرگ شدم حکایت سابع و نیز روایت کرده از ابی احمد حامد بن محمد
از قاسم بن علاء همدانی که نوشت بآنجناب و شکایت کرد از قلت فرزند پس از آن وقت
که نوشت تا آن زمان که فرزند ذکوری او را روزی شد نه ماه طول کشید آنگاه نوشت و سوال
کرد از برای طول حیات آن ولد پس وارد شد دعا از برای نفس او و جواب نداد در
آن فرزند بچیزی پس آن فرزند مرد و خدا و ند منت گذاشت باو پس او را دو فرزند بعد
از آن روزی شد حدیث ثامن روایت کرده از محمد بن یحیی فارسی از فضل
بن حران مدنی آزاد کرده خدیجه دختر ابی جعفر علیه السلام که گفت قومی از طالبین از اهل
مدینه قائل بودند بحق پس میرسید بایشان هدایای ابی محمد علیه السلام در وقت معینی پس
چون حضرت وفات کرد برگشتند گروهی از ایشان از اعتقاد بخلف علیه السلام پس رد
شد آن هدایا بر آن کسانی که ثابت مانده بودند بر اقرار بآنجناب بعد از پدر بزرگوارش
علیهما السلام و قطع شد از باقی و دیگر بایشان برنگشت حدیث تاسع و نیز روایت
کرده از ابی الحسن احمد بن عثمان عمری از برادرش ابی جعفر محمد بن عثمان که گفت مردی
از اهل سواد که اطراف کوفه است مال بسیاری حمل کرد بر صاحب الزمان علیه السلام
فداه روحی پس رد نمود مال را براو و با و گفتند که حق پسر عموهای خود را از آن بیرون کن
و آن چهار صد درهم است و در دست او مزرعه بود از فرزندان عمویش پس بعضی

ازمنافع آنرا بآنها داد و بعضے را نگاه داشت پس مبهوت ومتعجب ماند ونظر کرد درحساب
مال پس دید آنچه از پیر عمو هایش با او ست چهارصد درهم چنانچه حضرت فرموده بود **حدیث
عاشر** ونیز روایت کرده از ابی الحسن عمری که گفت حمل نمود مردی از قاطبین بچی مالی را
بسوئے صاحب الزمان علیہ السلام با ناهمله قومے از مومنین ومیان هر دو اسم را فاصله
گذاشته بود واز غیر ایشان ده اشرفی برده بود باسم زنیکه مومنه نبود پس هیچ مال را قبول فرمود
ورقم نمود در هر فاصله بو معمول مال آن شخص وآن ده اشرفی را برگردانید بر آن زن و در زیر
اسم او مرقوم فرمود انما یتقبل الله من المتقین **حدیث حادی عشر**
ونیز روایت کرده از عبدالله سفیانی که گفت ماے از جانب مرد هانی رساندم که در آن بود
دست بند طلائی پس همه را قبول فرمود و دست بند را رد کرد وامر فرمود بشکستن آن پس آمدم
بنزد مرد بلنے پس با و گفتم آنچه را بآن مامور شدم پس شکستیم آنرا پس یافتیم در آن یک مثقال برنج
وآهن ومس پس آنرا از او بیرون آوردیم وفرستادیم نزد آنحضرت پس قبول فرمود **حدیث
ثانی عشر** ونیز روایت کرده از ابو الحسن حسینی گفت که مالی مرا بود بر ذمه محمد پس بعضے از آنرا
در حیات خود بمن ولد و مرد پس طمع کردم در تمام آن بعد از مردنش واین در سال هفتاد ویک
بود یعنی بعد از دویست واستیذان کردم از آنجناب علیہ السلام در رفتن نزد ورثه آنمرد در
واسطا پس مرا رخصت نداد پس مهموم شدم چون مدتے بر این گذشت مرقوم فرمود مرا اذن
رفتن نزد ورثه پس بیرون رفتم ومن مایوس بودم وبخود میگفتم که در نزد یک مردن او مرا اذن
نداد و در این وقت مرا اذن داد و چون رسیدیم حق مرا تا آخر بمن دادند وگفت که رفتم
بعسکر پس مریض شدم مرض سختی تا اینکه از خود مایوس شدم وگمان کردم موقت که رسیده
پس از ناحیه مقدسه شیشه برایم فرستادند که در آن دوای نفعند بود بدون آنکه سوال کنم آنرا
پس من میخوردم از اینے اندازه پس سرور من در وقت فراغ من از آن بود وتمام شد
آنچه در آن بود **حدیث ثالث عشر** ونیز روایت کرده است از ابو
عبدالله مرزبان از احمد بن خضیب از محمد بن ابراهیم بن مهزیار که گفت ماے بسوئے
ناحیه فرستادم پس بمن گفتند که تو در حساب خود اشتباه کردے در کیسه ماے

اشرفی و در بیت و شش اشرفی پس بحساب مراجعت کردم به همه یافتم امر را بخیر که توقیع صادر شده بود **حدیث رابع عشر** و نیز روایت کرده است از محمد بن الحسن بن عبد که او شک کرد در امر حاجز که یکی از وکلا بود پس مالی جمع کرد و ان با امر برد پس بیرون آمد فرمان در سنه شصت و پنج که نیست در ما شکی و در کسی که متولی امور ما است برگردان آنچه را که با تست بسوی حاجز بن یزید **حدیث خامس عشر** و نیز روایت کرده از محمد بن محمد بن عباس قصری که گفت نوشتم در سنه چهل و سه بسوی ناحیه مقدسه و سوال کردم دعائی بهیج و در نزد من چیزی نبود که مرا بهیج برساند و اینکه مرا سلامتی روزی فرماید و اینکه امر دختران مرا کفایت نماید پس توقیع فرمود مدد تحت سوال بدعائی برای آنچه سوال کردی و روزی خواهد شد ترا حج و سلامتی و چهار دختر من مردو یک دختر برایم ماند **حدیث سادس عشر** و نیز روایت دیگر کرده از ابو العباس خالدی که گفت نوشت دو مرد از برادران ما در مصر بسوی ناحیه مقدسه که سوال کردند از صاحب الزمان علیه السلام در باره و حمل که برای ایشان بود پس جواب بیرون آمد بعد چندی آن دو و ما در برای یکی از آنها بقا رو بیرون آمد برای دیگری که و اما تو است حران پس خداوند ترا اجر کرامت فرماید پس مرد اخل که او را بود **حدیث سابع عشر** و نیز روایت کرده است از ابو الحسن علی بن حسن یمانی که گفت در بغداد بودم پس قافله مهیا شد از برای رفتن بمین پس اراده کردم با آنها بروم پس نوشتم و استیذان کردم از صاحب الزمان علیه السلام پس بیرون آمد فرمان که با این قافله بیرون مرو که برای تو خیری نیست در بیرون رفتن با این قافله گفت پس اقامه کردم چنانچه امر فرمود و قافله بیرون رفت پس حنظله بیرون آمد بر ایشان و مستاصل کرد آن قافله را گفت و نوشتم رخصت خواستم در سوار شدن در کشتی از بصره پس مرخص نفرمود مرا و کشتیها رفتند پس از حال آنها سوال کردم پس بمن خبر دادند که قبیله از هند که ایشان را بواریح میگویند بیرون آمدند بر ایشان پس یکی از اهل آن کشتیها سالم نماند

پس رفتم بسامرا و وقت غروب آفتاب داخل شدم و با احدی تکلم نکردم و خود را بکسی
شناسا نکردم تا رسیدم مسجدی که مقابل خانه حضرت بود گفتم نمازی کنم بعد از آنکه فارغ از
زیارت شدم که ناگاه دیدم خادمی را که میایستد در بالای سر سیده نرجس علیها
السلام که آمد نزد من و بمن گفت برخیز پس باو گفتم بکجا و من کیستم گفت بمنزل
گفتم شاید ترا بطرف غیر من فرستادند گفت نه مرا نفرستادند مگر بطرف تو پس
گفتم من کیستم گفت تو علی بن حسین یمانی رسول جعفر بن ابراهیم بن حاطه بسوی
من پس مرا برد تا آنکه منزل داد مرا در خانه حسین بن احمد بن سار پس دانستم که
چه بگویم تا آنکه او رد برای من جمیع آنچه را محتاج بودم پس سه روز نشستم انگاه اذن
زیارت خواستم از داخل یعنی زیارت عسکریین علیهما السلام از داخل خانه چون از
بیرون از شباک زیارت میکردند پس رخصت دادند پس در شب زیارت کردم و
کتوبی از احمد بن اسحاق رسید در آن سالی که او در حلوان وفات کرد در دو حاجت
پس یکی از آن دو برآورده شد و در حاجت دوم باو گفتند چون بقم رسیدی
می نویسیم بسوی تو آنچه را که خواستی و حاجت این بود که استعفاء کرده بود
از عمل زیرا که پیر شده و نمیتواند از عهده عمل برآید پس در حلوان وفات کرد و
شیخ ابو جعفر محمد بن جریر طبری در دلایل خود گفته که احمد بن اسحاق اشعری
شیخ صدوق وکیل ابومحمد علیه السلام بود پس چون ابومحمد علیه السلام
بکرامت خدای تعالی رسید مقیم بود بر وکالت خود از جانب مولای ما صاحب
الزمان علیه السلام و میرسید باو توقیعات آنجناب فداه روحی و حمل میشد
بسوی او اموال از جمیع نواحی که در آنجا بود مال مولای ما پس آنها تسلیم
میگرفت تا آنکه رخصت خواست که بقم برود پس اذن رسید که برود و ذکر فرمود
که او بقم نمیرسد و اینکه او مریض میشود و وفات میکند در راه پس مریض
شد در حلوان و مرد و دفن شد در آنجا و اقامه فرمود مولای ما بعد از فوت
احمد بن اسحاق اشعری مدتی در سر من رای انگاه غائب شد الخ فضلا

فرموده‌اند که احمد بن اسحاق اشعری از بزرگان اصحاب ائمه علیهم السلام و صاحب
مراتب عالیه نزد ایشان و از وکلای معروفین بود و کیفیت وفات او بنحو دیگر نیز
ذکر شده است که در حیات عسکری علیه السلام فداه روحی بود و حضرت کافور خادم خود را
با کفن برای او فرستاد در حلوان و غسل و کفن او بدست کافور یا مانند او شد بی
اطلاع کسانیکه با او بودند چنانچه در خبر طولانی سعد بن عبد الله قمی است که با او
بود در آن سفر وفات ولکن نجاشی از بعضی نقل فرموده است تضعیف آن خبر
را و حلوان همین ذهاب معروف است که در راه کرمانشاهان است به بغداد و
قبر آن معظم در رود خانه آن قریه است بفاصله هزار قدم تقریبا از طرف جنوب و
بر آن بنای مختصریست خرابی است و از بی همتی و بی معرفتی اهل ثروت آن اهالی
بلکه اهل کرمانشاه و مترددین چنین بی نام و نشان مانده و از هزار نفر زوار یکی بزیارت
آن بزرگوار نمیرود با آنکه کسی را که امام علیه السلام خادم خود را بطی الارض با کفن برای
تجهیز او بفرستد و مسجد معروف قم را بامر آنجناب بنا کند و سالها وکیل در آن نواحی
باشد بیشتر و بهتر از این باید با او رفتار کرد **حدیث ثامن عشر** و
نیز روایت کرده است از ابی محمد عیسی بن مهدی جوهری که گفت بیرون رفتم
سال دویست و شصت و هشت بطرف مکه معظمه برای حج و قصد من مدینه و صاریا
بود چون بصحت رسید نزد ما که امام صاحب الزمان از عراق رحلت کرده بمدینه رفتند و نشسته
در قصری در صاریا در سایه بانی که برای آنجناب است در جنب سایه بان پدرش
ابی محمد علیه السلام و داخل میشود برا و قومی از خاصه شیعیانش پس بیرون رفتم بعد
از آنکه نیت حج کرده بودم بقصد حج در این سال و با اشتیاق لقای آنحضرت در صاریا
پس ناخوش شدم در حالتیکه از فید بیرون آمدم پس قلبم تعلقی پیدا کرد و مایل شد
بماهی و شیر و خرما پس چون وارد در مدینه طیبه شدم ملاقات کردم برادران خود را
در آنجا پس بشارت دادند مرا از ظهور آنجناب در صاریا پس چون مشرف شدم بر
او دیدم جهند ز لاغر دیدم که داخل قصر شدند پس ایستادم منتظر امر بودم تا آنکه

نماز مغرب و عشا را کردم و من دعا و تضرع و مسئلت میکردم که ناگاه دیدم بدر خادم صبیح بر من که عیسے پسر مهدی جوهری جنبلانی پس تکبیر و تهلیل گفتم و خدا تعالے را ستایش بسیار کردم و ثنا نمودم چون داخل شدم در صحن قصر خوانی را دیدم در آنجا گذاشته پس خادم مرا بآنجا برد و بر سر آن خوان نشانید و بمن گفت مولای تو مے فرماید بخور آنچه را که در حالت مرض خود میل کرده بودے چون از فیلد بیرون آمدم در نفس خود گفتم مرا همین برهان بس است و من چگونه بخورم و حال آنکه سید و مولای خود را ندیدم پس مرا آواز داد که بخور اے عیسے که مرا خواهی دید پس نشستم بر مائده و دیدم بر آن ماهی گرمے بود که جوش مے خورد و در جنب او خرما بود شبیه تر خرما های بجر ما که در جنبلا بود و در جنب تر شیر بود پس در نفس خود گفتم من علیل ام و غذا ر ماهی و شیر و خرما پس بمن صیحه زد که اے عیسے آیا شک کردی در امر ما پس دانا تری بآنچه ترا ضرر یا نفع میرساند پس گریستم و از خدائے تعالے طلب آمرزش کردم و از جمیع آنها خوردم و چون دست خود را از خوان برداشتم جائے دستم متبیّن نبود و یافتم آن طعام را پاکیزه تر طعامیکه در دنیا خورده بودم پس زیاد از آن خوردم تا آنکه شرم کردم پس مرا آواز داد که حیا مکن اے عیسے که او از طعام جنت است دست مخلوقے آنرا نساخته پس خوردم پس دیدم نفس خود را که از خوردن آن باز نمے ایستد پس گفتم اے مولائے من مرا کافی است پس مرا آواز کرد که بیا نزد من پس در نفس خود گفتم مولائے خود را ملاقات کنم و حال آنکه دست خود را نشسته ام پس مرا آواز کرد که اے عیسے آیا در دست تو چرک است پس دست خود را بوئیدم و دیدم از مشک خوشبوتر است پس نزدیک آنجناب فداه روحی رفتم پس شخصے نمایان شد که چشم خیره شده از نور او و ترسیدم بنحوے که گمان کردم عقلم مختلط شده پس فرمود اے عیسے نبود برائے شما که مرا ببینید اگر نبود ند کذبون که میگویند کجا است او وکے بوده وکجا متولد شده وکے او را دیده و چه بیرون آمده از جانب او بسوئے شما و بچه چیز خبر داده شما را و چه معجزه شما را

نانده آگاه باش قسم بخداوند بنانرا که دفع کردند امیر المؤمنین علیه السلام را بانچه دیدند ومقدم داشتند بر آنجناب و با وکینه بودند و او را کشتند وچنین کردند با پدران من و تصدیق نکردند ایشان را بسحر و کهانت و خدمت جن تا آنکه فرمود ای عیسی خبر ده دوستان ما را بآنچه دیدی وحذر کن از اینکه خبر دهی دشمنان ما را پس سلب شود از تو یعنی ایمان پس گفتم ای مولای من دعا کن برای من بثبات پس فرمود اگر خداوند ترا ثابت نکرده بود مرا نمی دیدی پس برو بحج خود با رشد و هدایت پس بیرون آمدم و من از همه مردم بیشتر حمد و شکر میکردم **حدیث تاسع عشر** الشیخ محدث فقیه عماد الدین ابوجعفر بن محمد بن علی بن محمد طوسی مشهدی معاصر ابن شهر آشوب در کتاب مستطاب **ثاقب المناقب** روایت کرده از جعفر بن احمد گفت مرا طلبید ابوجعفر محمد بن عثمان پس دو جامه نشانه دار بمن داد با کیسه که در آن دراهمی بود پس بمن گفت محتاجیم که تو خود بروی بواسطه در این وقت و بدهی آنچه من بتو دادم باول کسی که ملاقات میکنی او را آنگاه که از کشتی در آمدی بواسطه گفت مرا غم شدیدی پیدا شد و گفتم مثل منی را برای چنین امری میفرستند و حمل میکنند این چیز اندک را پس رفتم بواسطه و از کشتی در آمدم پس اول کسی را که ملاقات کردم سوال کردم از او از حال حسن بن قطاة صیدلانی وکیل وقف بواسطه پس گفت من همانم تو کیستی پس گفتم ابوجعفر عمری ترا سلام میرساند و این دو جامه و این کیسه را داده که تسلیم کنم بتو پس گفت الحمد لله پس بدرستیکه محمد بن عبد الله حائری وفات کرد و من بیرون آمدم بجهت اصلاح کفن او پس جامه را گشود دید که در آن است آنچه را که احتیاج دارد از حبره و کافور و در آن کیسه کرایه حمالها است و اجرت حفار گفت پس تشییع کردیم جنازه او را **حدیث عشرون** و نیز روایت کرده از محمد بن شاذان بن نعیم گفت مالی بهدیه فرستادم و شرح نکردم که از جانب کیست پس جواب آمد که رسید چنین و چنان از مال فلان بن فلان

وازفلان فلان قدر **حدیث حادی والعشرون** ونیز روایت کرده از ابوالعباس کوفی که گفت مردے ملے حمل کرد که آنرا برساند دوست داشت که واقف شود بر دلالتے یعنی بر معجزه پس توقیع بیرون آمد که اگر طلب کنی رشد را ارشاد خواهی یافت واگر جستجو کنی مے یابے بگو یدمولای تو که حمل کن ما را آن مرد گفت پس بیرون آوردم از آنچه با من بود شش اشرفی نکشیده و باقی را حمل کردم پس توقیع صادر شد که اے فلان وزن کن آن شش اشرفی را که بیرون آوردے بے وزن و وزن آن شش مثقال و پنج دانگ و حبه و نصف حبه است آن مرد گفت پس وزن کردم آن اشرفی را پس دیدم چنانست که فرموده بود **حدیث ثانی والعشرون** ونیز روایت کرده است از اسحاق بن حامد کاتب گفت که در قم مرد بزار مومنے بود و او شریک مرجیه داشت یعنی از اهل سنت یا طائفه از ایشان پس جامه نفیسے بدست ایشان افتاد پس آن مومن گفت این جامه صلاحیت دارد برائے مولائے من آن شریک گفت من مولائے ترا نمے شناسم لکن هرچه میخواهی درین جامه بکن پس چون آن جامه بحضرت رسید آنرا از طرف طول نصف کردند پس نصف آنرا برداشتند و نصف دیگر را رد کردند و فرمودند مرا حاجتے نیست در مال مرجی **حدیث ثالث والعشرون** ونیز روایت کرده است از محمد بن الحسن صیرفی که گفت اراده کردم که بحج بروم و با من ملے بود که بعضے از آن طلا و بعضے نقره بود پس آنچه طلا داشتم و نقره گداخته سبیکه کردم واین مالها را باو داده بودند که تسلیم شیخ ابے القاسم حسین بن روح کنم گفت چون بسرخس رسیدم خیمه خود را برپا کردم در جائیکه در آن ریگ بود پس مشغول شدم بجدا کردن طلا و نقره پس یکے از آن سبیکها افتاد و در ریگ فرو رفت و من نمے دانستم گفت پس چون بهمدان رسیدم باز آن قطعهائے طلا و نقره را جدا کردم بجهت اهتمام در حفظ آنها پس نیافتم یکے از آنها را که وزنش صد و سه مثقال بود یا نود و سه مثقال پس از مال خود بوزن آن سبیکه ساختم بجائے آن و آن را درمیان آن طلاء

ونقره گذاشتم چون وارد بغداد شدم رفتم بنزد شیخ ابوالقاسم حسین بن روح پس تسلیم
کردم آنچه با من بود از قطعات طلا ونقره پس دست خود را دراز کرد وبیان
آن سبیکها بسوی آن سبیکه که من ریخته بودم آنرا از مال خود بدل آنچه از مال
من مفقود شده بود پس آنرا بجانب من انداخت وگفت این سبیکه از مال ما نیست
وسبیکه را که گم کردی آنرا در سرخس است در آن مکان که خیمه خود را زدی در رمل
پس برگرد بمکان خود وفرود آی در آنجا که فرود آمده بودی وطلب کن سبیکه
را در آنجا در زیر رمل پس آنرا خواهی یافت وبزودی مراجعت میکنی بسوی ما
ومرا نخواهی دید گفت پس برگشتم بسرخس وفرود آمدم در آنجا که منزل کرده بودم
وسبیکه را یافتم وبرگشتم ببلد خود چون سال دیگر شد متوجه بغداد شدم وبا من بود
آن سبیکه پس داخل بغداد شدم در وقتیکه شیخ ابوالقاسم حسین بن روح وفات
کرده بود وملاقات کردم ابوالحسن علی بن محمد سمری را وسبیکه را باو تسلیم کردم حدیث

رابع والعشرون ونیز روایت کرده است از حسین بن علی بن محمد
قمی معروف بابن علی بغدادی گفت در بخارا بودم پس شخصیکه معروف بود بابن
جاوشیر ده قطعه طلا را داد وامر کرد مرا که تسلیم کنم آنها را در بغداد بشیخ ابوالقاسم
حسین بن روح قدس الله سره پس حمل کردم آنها را با خود چون رسیدم بمفازه
آمویه یکی از آن سبیکه مفقود شد از من وعالم نشدم بآن تا آنکه داخل بغداد شدم
وسبیکه ها را بیرون آوردم که تسلیم آنجناب کنم پس دیدم که یکی از آنها از من مفقود
شده پس سبیکه بوزن آن خریدم وبآن نه اضافه نمودم آنگاه داخل شدم بر
شیخ ابوالقاسم در بغداد وآن سبیکه ها را نزد وی گذاشتم پس فرمود بگیر این
سبیکه را که آنرا که گم کردی رسید بما واینست آنگاه بیرون آورد آن سبیکه
را که مفقود شده از من در مفازه آمویه پس نظر کردم در آن شناختم آنرا حدیث

خامس والعشرون ونیز روایت کرده از حسین بن علی مذکور که
گفت زنی از من سؤال کرد که وکیل مولای ما کیست پس بعضی از قمیین باو گفتند

که او ابوالقاسم بن روح است و او را با آن زن دلالت کردند پس داخل شد نزد شیخ و من در نزد آنجناب بودم پس گفت اے شیخ چه با منست فرمود با تو هرچه هست آنرا در دجله بیندازپس انداخت آنرا و برگشت و آمد نزد ابوالقاسم روحی و من بودم نزد او پس فرمود ابوالقاسم بمملوک خود که بیرون بیاور حقه را برائے ما پس حقه را نزد او آورد پس بآن زن فرمود این حقه ایست که با تو بود و انداختی در دجله گفت آرے فرمود خبر دهم ترا بآنچه در آنست یا تو خبر میدهی مرا گفت بلکه تو مرا خبر ده فرمود در این حقه یک جفت دستینه است از طلا و حلقه بزرگے که در آن جوهرے است و دو حلقه صغیره که در جوهرے است و دو انگشتری یکے فیروزج و دیگرے عقیق و امرچنان بود که فرمود که چیزے را واگذار نکرد پس حقه را باز کرد و آنچه در آن بود بر من معروض داشت و زن نظر کرد بآن پس گفت این بعینه همان است که من برداشته بودم و در دجله انداختم پس من و آن زن از تعقب دیدن این معجزه بیخود شدیم ابن بغدادی حسین مذکور بعد از ذکر این حدیث و حدیث سابق گفت شهادت میدهم در نزد خداوند روز قیامت در آنچه خبر دادم بآن که همان نحواست که ذکر کردم نه زیاد کردم در آن و نه کم کردم و سوگند خورد بائمه اثنا عشر علیهم السلام که راست گفتم و در آن نه افزوده ام و در آن و نه کم نمودم

حدیث سادس والعشرون

و نیز روایت کرده است از ابی محمد احمد بن حسن بن احمد کاتب گفت در مدینه بودم در آن سالیکه وفات کرد و در آن سال شیخ علی بن محمد سمری پس حاضر شدم نزد او قبل از وفات او بچند روز پس بیرون آمد بسوے او از صاحب الامر علیه السلام توقیع که نسخه آن بود بسم الله الرحمن الرحیم اے علی بن محمد سمری خداوند عظیم نماید اجر ترا و اجر برادران ترا در تو زیراکه تو وفات خواهی کرد تا شش روز دیگر و جمع کن امر خود را و وصیت مکن باحدے که بنشیند بجای تو بعد از وفات تو پس بدرستیکه واقع شد غیبت عامه و ظهورے نیست مگر باذن

لعنه الله تعالی و این بعد از طول مدت و قساوت دلها و پر شدن زمین از ستم خواهد بود و زود
است کسی که می آید مفتا و نفرات کنند که دعوای مشاهده می کنند پیش از خروج
سفیانی و صیحه او کاذب و مفتری است و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
گفت نسخه کردیم این توقیع را و بیرون رفتیم از نزد او و چون روز ششم شد برگشتیم بنزد او و او
در حال احتضار بود با او گفتند وصی تو کیست بعد از تو پس گفت از برای خداوند
امری است که آن را بانجام رساند و وفات کرد رحمة الله علیه و این آخر کلام او
بود **حدیث سابع والعشرون** و نیز روایت کرده از احمد بن فارس
ادیب که گفت شنیدم در بغداد حکایتی که حکایت کردم نزد بعضی از اخوان
خود چنانچه شنیده بودم پس سوال کرد از من که آن را بخط خود بنویسم و نتوانستم او را
مخالفت کنم و آن چنانست که در همدان طایفه هستند که ایشان را بنی راشد میگویند
و همه ایشان شیعه اند و مذهب ایشان مذهب اهل امامت است پس سوال کردم از
ایشان از سبب تشیع ایشان بین اهل همدان پس شیخی از ایشان که در او آثار صلاح
بود و بسیار نیکوئی داشت گفت که سبب آن این است که جد ما که ما منسوبیم باو بحج
رفت چون از حج فارغ شد و چند منزل از بادیه راه طی کرد گفت پس اسهیل کردم
که فرود آیم و قدری پیاده راه روم پس رفتم تا آنکه خسته شدم پس ایستادم
و گفتم اندکی میخوابم چون قافله آید برمیخیزم گفت پس بیدار نشدم مگر بحرارت آفتاب
و کسی را ندیدم پس وحشت کردم و نه راه را دیدم و نه اثر قافله پس توکل کردم بر خداوند
تبارک و تعالی و گفتم متوجه میشوم بسمت مقابل خود و قدری راه رفتم پس رسیدم
بزمین سبزه زار با طراوتی که گویا قریب العهد بود و باران پس دیدم خاک آن زمین را
که پاکیزه ترین خاکها است و نگاه کردم در وسط آن زمین قصری که لمعان داشت
مانند شمشیر پس گفتم کاش میدانستم این قصر را که هرگز ندیده و نشنیده بودم پس بسمت
آن رفتم چون بدر قصر رسیدم دو خادم را دیدم که جامه سفید داشتند پس سلام
کردم بر ایشان پس نیکو جواب دادند و گفتند بنشین که بتو خیری رسیده و

یکی از آنها برخواست و رفت و قدری نگذشت که بیرون آمد و گفت برخیز
داخل شو پس برخواستم و داخل قصری شدم که بخوبی او ندیده بودم و نه بضیا
او پس خادم پیش افتاد و پرده که بر در خانه آویخته بود بلند کرد و آنگاه بمن گفت
داخل شو پس داخل خانه شدم پس جوانی دیدم که در وسط خانه نشسته و از بالای
سر از سقف شمشیری طولانی معلق است که نزدیک بود ته شمشیر بسر او برخورد و
گویا آنجوان ماهیست که می درخشد در تاریکی پس سلام کردم پس جواب سلام داد
بالطف کلام و احسن او و آنگاه فرمود آیا میدانی من کیستم گفتم نه فرمود منم قایم
از آل محمد علیهم السلام منم آنکه خروج میکنم در آخر الزمان باین شمشیر و اشاره
کرد بآن پس پر میکنم زمین را از عدل چنانچه پر شده از جور پس برو در افتادم
و صورت بخاک مالیدم فرمود مکن و سر بلند کن تو فلانی از شهر یکه در جبل است
که آنرا همدان میگویند گفتم راست فرمودی ای مولای من فرمود آیا میخواهی
که برگردی بسوی بلد خود گفتم آری ای مولای من و بشارت دهم ایشان را
بآنچه خداوند لطف فرموده بمن پس مرا بخادمی اشاره کرد و دست مرا گرفت و کیسه
بمن داد و مرا بیرون برد و چند گامی رفت پس نگاه کردم بسایه ها و درختان و منارها
و مساجدی پس گفت این بلد را میشناسی گفتم در نزدیکی بلد ما بلدیست که آنرا
اسد آباد میگویند و این شبیه بآنست پس گفت این اسد آباد است برو بسلامت
پس ملتفت شدم او را ندیدم و دیدم در کیسه چهل یا پنجاه اشرفی بود پس وارد
همدان شدم و اهل خود را جمع کردم و ایشان را بشارت دادم بآنچه خداوند برای
من میسر فرموده و پیوسته در خیر بودیم تا از آن اشرفیها چیزی باقی بود حدیث
ثامن والعشرون و نیز روایت کرده است از علی بن سنان موصلی از
پدرش که گفت چون حضرت ابو محمد علیه السلام وفات کرد وارد شد از قم و بلاد
جبل جماعتی با اموالیکه معمولا آورده اند حسب رسم و ایشان را خبری نبود از آن حضرت
پس چون رسیدند بسر من رای و سوال کردند از آنجناب بآنها گفتند که وفات

کرده گفتند پس او کیست گفتند جعفر برادرش پس از او سوال کردند گفتند به
سیر و تنزه بیرون رفته و در زورقی نشسته و در دجله شرب خمر میکند و با او دست
سرود است پس آن قوم با یکدیگر مشورت کردند و گفتند این صفت امام نیست و بعضی از
ایشان گفتند برویم و این اموال را برگردانیم بصاحبانش پس ابو العباس احمد بن
جعفر حمیری قمی گفت تامل کنید تا این مرد برگردد و در امر او درست تفحص کنیم
گفت چون برگشت داخل شدند بر او و سلام کردند و گفتند ای سید ما ما از اہل قم هستیم
و در ما است جماعتی از شیعه و غیر شیعه و ما حمل میکردیم برای سید خود ابو محمد
اموالی پس گفت کجاست آن مالها گفتیم با ما است گفت حمل نمایید آنرا نزد من گفتند
برای این اموال خبریست که راه با آنست گفت آن چیست گفتند این اموال جمع میشود
و از عامه شیعه درهم و دینارها و دراهم هست آنگاه جمع میکنند آنرا در کیسه و سر آن را
مهر میکنند و ما هر وقت که مالها را میاوردیم سید ما میفرمود که همه مال فلان مقدار
است از فلان این مقدار و از فلان این مقدار و از نزد فلان آن مقدار تا آنکه تمام
نامهای مردم را می برد و می فرمود که نقش مهر چیست جعفر گفت دروغ میگوئید و
بر برادرم می بندید چیزی را که نمیکرد این علم غیب است پس آن قوم چون سخن جعفر
را شنیدند بعضی ببعضی نگاه کردند پس گفت این مال را بردارید نزد من آرید گفتند ما
قومی هستیم که ما را اجاره کردند ما آنرا دیده بودیم از سید خود حسن علیه السلام فداه روحی
اگر تو امامی مالها را برای ما وصف کن و اگر نه بصاحبانش برمیگردانیم هرچه میخواهند
در آن مالها بکنند گفت پس جعفر رفت نزد خلیفه و او در سر من رای بود پس از دست
ایشان شکایت کرد پس در نزد خلیفه حاضر شدند خلیفه بایشان گفت این اموال را
بدهید بجعفر گفتند اصلح الله الخلیفه ما جماعتی مزدوریم و وکیل ارباب این اموال و اینها
از جماعتی است و ما را امر کردند که تسلیم نکنیم آنها را مگر بعلامت و دلالتی و عادت بر
همین جاری شده بود با ابی محمد علیه السلام پس خلیفه گفت چه بود آن دلالتی که با ابو محمد
علیه السلام بود قوم گفتند که وصف میکرد برای ما اشرفیها را و صاحبان آن را و

اموال را و مقدار آن را پس چون چنین مے کرد مالها را با و تسلیم مے کردیم و چند مرتبه بر
او وارد شدیم و این بود علامت ما با او و حال وفات کرده پس اگر این مرد صاحب این
امر است پس بیاورد آرد برائے ما آنچه را که بپا میداشت برائے ما برادر او و الا مال را برمیگردانیم
بصاحبانش که آنرا فرستادند بتوسط ما جعفر گفت یا امیر المؤمنین آنها قومے اند دروغ گو
و بر برادرم دروغ مے بندند و این علم غیب است پس خلیفه گفت این قوم رسولان اند
و ما علی الرسول الا البلاغ پس جعفر مبهوت شد و جوابے نیافت پس آنجماعت گفتند
که امیر المؤمنین بر ما احسان کند و فرمان بکسیکه ما را بدرقه کند تا از این بلد بیرون رویم
پس بنقیبے امر کرد پس ایشان را بیرون کرد چون از بلد بیرون رفتند پسرے نزد
ایشان آمد که نیکوترین مردم بود در صورت گویا خادم است پس ایشان را آواز داد
اے فلان پسر فلان و اے فلان پسر فلان اجابت کنید مولائے خود را پس
او را گفتند تو مولائے مائی گفت معاذ الله من بنده مولائے شمایم پس بروید
نزد آنجناب گفت پس با او رفتیم تا آنکه داخل شدند خانه مولائے ما امام حسین
علیه السلام پس دیدیم فرزند او قایم علیه السلام را بر سریرے نشسته که گویا پاره
ماهست و بر بدن مبارکش جامه سبزے بود پس سلام کردیم بر آنجناب و سلام ما رد
کرد آنگاه فرمود همه مال فلان قدر است و مال فلان چیز است و پیوسته وصف
میکرد تا آنکه جمیع مال را وصف کرد و وصف کرد جامهائے ما و سواری ما را و آنچه
با ما بود از چهارپایان پس افتادیم بسجده برائے خدائے تعالے و زمین را در پیش روی
او بوسیدیم آنگاه سوال کردیم از هرچه میخواستیم پس جواب داد و اموال را حمل کردیم
بسوئے آنجناب و ما را امر فرمود که دیگر چیزے بسوئے سرمن رائے حمل نکنیم و اینکه
برائے ما شخصے را در بغداد منصوب فرماید که اموال را نزد او حمل کنیم و از نزد او
توقیعات بیرون بیاید گفتند پس از نزد آنجناب مراجعت کردیم و عطا فرمود
به ابو العباس محمد بن جعفر حمیری قمی مقدارے از حنوط و کفن و فرمود خدا وند
بزرگ نماید اجر ترا در نفس تو راوی گفت چون ابو العباس بعقبه همدان رسید

تپ کرد و وفات نمود و بعد از آن اموال حمل میشد بعد او نزد منصوبین و بیرون می آمد
از نزد ایشان توقیعات **حدیث تاسع والعشرون** ونیز
روایت کرده است از محمد بن صالح که گفت نوشتم و سوال کردم از آنحضرت
دعا از برائے بادا شاله وا و را عبد العزیز حبس کرده بود و رخصت خواستم در
کنیزکے که از او طلب فرزند کنم پس جواب رسید که فرزند بخواه از آنجا یه و میکند
خدا و ند آنچه را میخواهد و محبوس را خدا و ند خلاص میکند و از کنیز فرزند خواستم
پس فرزند او رو مرد و محبوس خلاص شد روزے که توقیع بیرون آمد **حدیث
ثلثون** ونیز روایت کرده از محمد بن صالح وا و از وکلا است گفت خبر داد
مرا ابو جعفر گفت برائے من فرزندے متولد شد پس نوشتم رخصت خواستم
در ختنه کردن او در روز هفتم یا هشتم پس چیزے نه نوشت پس نوشتم و خبر
داد بمردن او پس مرقوم فرمود که هر آئینه بزودی بجائے او مے آید غیر او و غیر او را
نام او بگذار احمد و نام بعد از او را جعفر پس آمد چنانچه فرموده بود **حدیث
حادی والثلثون** ونیز روایت کرده است از محمد بن صالح از
ابی جعفر گفت زنے در پنهانی تزویج کردم پس چون با او مواقعه کردم حامله شد و دخترے
آورد پس دل تنگ شدم و نوشتم و شکایت کردم پس جواب رسید که زود است
که از او هم اسوده شوے پس چهار سال ماند و مرد پس توقیع رسید که خدا تعالے
صاحب تحمل و وقار است و شما طلب تعجیل مے کنید **حدیث ثانی
والثلثون** ونیز روایت کرده است از ابی محمد حسن بن وجنا گفت من
در سجده بودم در تحت ناودان طلائے ناودان کعبه معظمه در حج پنجاه و چهارم بعد
از نماز عشا و من تضرع مے کردم در دعا که دیدم کسے مرا حرکت مے دهد
پس فرمود اے حسن بن وجنا گفت پس برخواستم دیدم کنیزک زرد رنگ
لاغر اندام است که گمان کردم چهل ساله و فوق آنست پس پیش روے من
براه افتاد و من سوال نه کردم او را از چیزے تا آنکه آمد در خانه خدیجه و در آنجا

اطاقی بود که در وسط آن دیوار بود و در آن پلہ ہائے بود کہ از آنجا بالا میرفتند پس
آن کنیزک بالا رفت و آوازے آمد کہ اے حسن بالا بیا پس بالا رفتم و ایستادم
در نزد و ریپ صاحب الزمان علیہ السلام فداہ روحی فرمود اے حسن آیا پنداشتی
کہ تو بر ما مخفی بودی واللہ ہیچ وقتے در حج خود نبودے مگر آنکہ من با تو بودم پس
سخت بے ہوش شدم و بر و افتادم پس برخواستم پس فرمود بمن اے حسن
ملازم باش در مدینہ خانہ جعفر بن محمد علیہما السلام و ترا اہموم نکند طعام تو و نہ
شراب تو و نہ بآنچہ عورت خود را بپوشانی انگاہ وقتے بمن عطا، فرمود کہ در
آن بود دعائے فرج و صلواتے بر آنحضرت و فرمود باین دعا پس بخوان و چنین
بیں صلوات بفرست بر من و ندہ آنرا مگر با ولیائے من پس بدرستیکہ خداوند
عزوجل ترا توفیق عطاے فرماید پس گفتم اے مولائے من ترا بعد از این نخواہم دید
فرمود اے حسن ہرگاہ خدائے تعالے بخواہد حسن گفت پس از حج خود برگشتم و ملازم
شدم خانہ جعفر بن محمد علیہما السلام را و من بیرون مے رفتم از آنخانہ و بر نمے گشتم بسوئے
آن مگر بجہت سہ حاجت از برائے تجدید وضو ریا از برائے خوابیدن یا برائے
افطار کردن پس ہر زمانے کہ داخل مے شدم بخانہ خود وقت افطار کوزہ خود را
پر از آب مے دیدم و بر بالائے آن گردہ نان بود و بر بالائے آن نان آنچہ را
کہ آن روز نفسم میل مے کرد بآن پس آن را میخوردم و مرا کافے بود و لباس زمستانی
در زمستان و لباس تابستانی در تابستان و من آب بخانہ میبردم و در روز
و در خانہ مے پاشیدم و کوزہ را خالی مے گذاشتم و طعام مے آوردم و مرا حاجتے بآن
نبود پس مے گرفتم و آن را تصدق مے کردم بجہت آنکہ آگاہ نشود بر آن مطلب
کسی کہ با من بود

حدیث ثالث والثلثون

علم الہدے سید مرتضے رہ چنانچہ بعضے نسبت دادہ اند با شیخ جلیل حسین بن عبدالوہاب معاصر
سید چنانچہ فاضل خبیر میرزا عبداللہ اصفہانی در ریاض تصریح فرمودہ و شواہدے برائے
آن ذکر فرمودہ است در کتاب مستطاب **عیون المعاجز** روایت

کرده از حسن بن جعفر قزوینی که گفت وفات کرد بعضے از برادران از اہل فاقیم بدون وصیت و در نزد او ملے بود که دفن کرده بود وکسے از ورثه آنرا نمیدانست پس نوشت بناحیه مقدسه وسوال نمود از ان دفینه پس توقیع شریف رسید که مال در خانه در طاق آن در موضع فلانے وآن فلان مقدار است پس آن شکافتند ومال را بیرون آوردند **حدیث رابع والثلثون** ونیز روایت کرده است از محمد بن جعفر گفت بیرون رفت بعضے از برادران ما بعزم عسکر یعنے سر من راے بجهت امرے از امور گفت پس وارد علیه شدم ومن ایستاده بودم در حال نماز دیدم مردے آمد وکیسه مهر کرده پیش روے من گذاشت وچون من از نماز فارغ شدم مهر آن کیسه را شکستم دیدم در آن رقعه ایست شرح شده در آن آنچه من برائے آن بیرون آمده بودم پس از علیه مراجعت کردم **حدیث خامس والثلثون** ونیز روایت کرده از محمد بن احمد گفت شکایت کردم از بعضے از همسایگان خود که متاذے بودم از او واز شر او ایمن نبودم پس توقیع مبارک صادر شد که بزودی کفایت امر او از تو خواهد شد پس خدائے تعالے منت گذاشت بمن بمردن او در روز دوم **حدیث سادس والثلثون** ونیز روایت کرده از ابی محمد ثمالی گفت نوشتم برائے دو مطلب مقصد وخواستم که بنویسم برائے مقصد سیم خود پس در نفس خود گفتم شاید آنجناب علیه السلام فداه روحی این را کراهت داشته باشد پس توقیع شریف رسید در آن دو مقصود و در آن مقصد سیم نیز که در نفس خود پنهان کرده بودم وآنرا ننوشتم **حدیث سابع والثلثون** ونیز روایت کرده از حسن بن حنیف از پدرش که گفت حمل کردیم حرم را از مدینه بسوے ناحیه مقدسه وبا آن حرم دو خادم بود چون بکوفه رسیدیم یکے از ان دو خادم در نهانی مسکر خورد وما بر آن واقف نشده بودیم پس توقیع رسید برگردان آن خادم که مسکر نوشیده بود پس آن خادم را از کوفه برگردانیدیم وبا و خدمتے رجوع نکردیم **حدیث ثامن والثلثون**

ونیز روایت کرده است که توقیعی رسید در بارهٔ احمد بن عبد العزیز که او مرتد شده
پس تبیین شد ارتداد او بعد از وصول توقیع بیازده روز **حدیث تاسع
والثلثون** ونیز روایت کرده است از علی بن محمد صمیری که نوشت و سوال
کفنی کرد پس آنحضرت فداه روحی نوشت باو که محتاج میشوی به آن در سنهٔ
هشتاد و دو و جامه برای او فرستاد **حدیث اربعون** حسین بن
حمدان حضینی در کتاب خود روایت کرده از ابی علی و ابی عبد الله بن علی المهدی
از محمد بن عبد السلام نیشاپوری از ابی الحسن احمد بن الحسن لذ عبد الله از یزید غلام
احمد بن الحسن گفت وارد جبل شدم و من قایل بامامت نبودم و ایشان را جملةً
دوست میداشتم تا اینکه یزید بن عبد الله مرد و او از موالی ابی محمد علیه السلام بود
از جبل کوتکین پس وصیت کرد بمن که بدهم اسپ تاتاری که داشت با شمشیر و
کمربند او را بصاحب الزمان علیه السلام پس ترسید که اگر این کار را بکنم برسد
بمن اذیتی از طرف اتباع اذکوتکین پس آن اسپ و شمشیر و کمربند را قیمت کردم
بهفت صد اشرفی بر ذمه خود که آنها را برداشته تسلیم اذکوتکین بکنم پس توقیع رفیع
وارد شد بر من از عراق که بفرست بسوی ما هفت صد اشرفی قیمت اسپ و
شمشیر و کمربند را و من قسم بخداوند که باحدی نگفته بودم پس حسب الارشاد آنجناب
علیه السلام آن را فرستادم از مال خود **حدیث حادی والاربعون**
روایت میکند ظریف از نصر خادم که گفت روزی بخانه در آمدم که مهد حضرت
صاحب الزمان علیه السلام فداه روحی در آن خانه بود و آن حضرت در آن مهد بود
چون نظرش بر من افتاد گفت ای نصر آیا مرا میشناسی گفتم بلی فرزند رسول و
میوه باغ بتول و مولای و فرزند مولای منی پس گفت سوال از تو این نبود
گفتم یا ابن رسول الله بیان فرمایی مضمون سوال خیر المآل خود را ادا نمای
فرمود که منم خاتم الاوصیاء و خلیفه اهل ارض و سما و حجت خدا بسبب من خدای
تعالی بلاها را از روی زمین مندفع سازد و اهل مرا فرج دهد و شیعیان و محبان ما را

بخشه **حدیث ثانی والاربعون** از رشیق که در معارک بمعتضد انیس و در محافل با او جلیس بودے گفت وقتے معتضد خلیفه را با دو کس دیگر از معتمدان خود فرمود که حسن بن علی نقی علیه السلام وفات کرده باید که بشب بخانه او روید و چراغ و شمع با خود ببرید و از روئے اهتمام بر اطراف خانه او بگردید و هر کس را به بینید سرش با آنچه در خانه باشد نزد من آورید و زنهار که کسے را در این امر با خود رفیق نگردانید پس بامر خلیفه در شب اطراف خانه امام حسن عسکری علیه السلام را فرو گرفتیم و بدرون آن سرائے در آمدیم مطلقاً هیچ کس و هیچ چیز را ندیدیم الا آنکه منزلے دیدیم در کمال صفا و طراوت چنانکه گویا این زمان بنا از آن منزل و سرا بیرون رفته پس بسیار تجسس و تفحص احوال آن منزل نمودیم ناگاه پرده دیدیم بدر سردابے فروگذاشته بود با رفقا بدرون آن پرده رفتیم و آب بسیار در آن سرداب مشاهده شد که گویا دریائیست و جولت دیدیم که جوان خوب صورت او ندیده بودیم حصیرے سجاده کرده و بعبادت الٰهی ایستاده بود چنان مے نمود که آن سجاده بر روئے آب بود چون در آمدیم متوجه او شدیم مطلقاً از خضوع و خشوع که داشت متوجه و ملتفت بما نشد و بطریق اول متوجه عبادت ماند احمد بن عبدالله که یکے از رفقائے من بود قصد نمود که نزدیک آن جوان رود چون قدم را فرا پیش نهاد در آب افتاد و نزدیک بآن رسید که غرق شود و در آن آب هلاک شود و اضطراب بسیار کرد و دست او گرفته بمحنت بسیار از آن آبش بیرون کشیدیم بعد از آن رفیقے دیگر اراده نمود که خود را نزدیک بآن جوان رساند و او نیز مانند رفیق اول در آب غرق گردید و آخر بحال ابتر چون سنگ از آن غرق آب فنا بصد جهد بسیار رخت حیات بکنار کشیده دانستیم که آن گوهر درج ولایت و آن اختر برج هدایت بحر الطاف الٰهی و روحانیت حضرت رسالت پناهی از تعرض غیر مصون و محفوظ میدارد و تدبیرات ما بگرفتن او عاطل و خیالات ما بأخذ و قبض او باطل مے گردد و زمانے مبهوت و متحیر ماندیم و بعد از آن همه متفق اللفظ

بعذر گشودیم وگفتیم اے صاحب بیت از تو معذرت مے خواہیم و امید عفو میداریم
و بدرگاه الٰهی از فعل شنیع خود و بے ادبی که نسبت بجناب تو از ما صادر شده توبه
و استغفار مے آریم و مطلقاً از این سخنان متوجه مانشد و ہمچنان بعبادت الٰهی مشغول
بود بالضرورت خاسر و نادم از آن منزل بیرون آمدیم و جمیع حالات را نزد معتضد
باز گفتیم خلیفه بر کتمان این اسرار ربا مبالغه بسیار نمود تا بجدیکه بر افشائی این حکایات وعید
قتل و تهدید کشتن داد ✤ بیت

زبان سرخ سر سبز میدہد برباد ✤ بہوش باش که سر در سر زبان نکنی

حدیث ثالث والاربعون از یعقوب بن یوسف ضراب که

از اہل عتاب بود منقول است که گفت وقتے از اصفہان متوجه مکه معظمه زادہا الله
تعظیماً و تکریماً بودم و در آرزوئے وصول بدان مکان شریف طے مراحل و قطع
منازل مے نمودم تا آنکه در عشر اخیر شهر ذی قعدة الحرام سنه ثمان و مائتین من
الهجرت بدان مقام ذوے الاحترام رسیدم و با جمعے از رفقائے بلد خود بطلب خانه
جهت نزول سیگردیدیم تا در سوق اللیل بسرائے در آمدیم که آنرا دار الرضا میگفتند
و در آن منزل عجوزه سبز رنگ خمیده قامت دیدم از او پرسیدم که صاحب این
سرائے دلکشائے تو ئی پیره زن گفت من خادمه و مملوکه ایشان ام و مرا حضرت
امام حسن عسکری علیه السلام فداه روحی در این سرائے سعادت انتما مسکن داده
پس برخصت آن عجوزه با رفقا بدان منزل نزول کردم و بعد از استقرار خاطر نزول
آن مقام متوجه مسجد الحرام شدیم و طواف بجائے آوردیم که در کشوده گردیده و ندانستم
که کشاینده آن باب که بود و روشنی چراغے مشاہده گردید با آنکه روز بود پس بدرون
سرائے در آمدم جوانے دیدم واضح سبز رنگ که از کمال ریاضت جمال خورشید
مثالش مائل بزردی مے نمود و از ناصیه مبارکش آثار عبادت و علامات زہادت
لائح بود سیماهم فی وجوههم من اثر السجود دیدم که توجه بجانب غرفه
نمود از آنجا که عجوزه ساکن مے بود یعقوب بن یوسف گوید خواستم که بخدمت آنجوان

روم و زمانے از کلام معجز نظامش محظوظ و بهره مند شوم ناگاه دیدم که عجوزه بیرون
آمد و گفت کسے را رخصت معهود براین غرفه نیست زیرا که بعضے از اهل ستر و صلاح
در این بالا ماوا کرده اند چون از راه رفتن بخدمت آن جوان ممنوع گشتم وقتے در
خفیه از رفقایان عجوزه گفتم اے مادر آرزو دارم که احوال این جوان خاطر نشان من
شود عجوزه گفت ترا اراده دانستن احوال این جوان است و مرا تمامی همت بر
کتمان بنا بر آن رفاقت تو با جمعے از مخالفان و معاندان ترا نصیحت مے کنم که احوال
خود را از رفقاے خود پنهان داری و ایشان را محرم راز خود نه انگارے گفتم رفقاے
مخالف من کدام اند بانها که از بلد تو اند و الحال با تو در یک منزل میباشند و قبل از
نصیحت عجوزه میان من و آن جماعت مناظره واقع شده بود بنا بر مخالفت این دانستم
که از ایشان پرحذر است و دیگر مبالغه نکردم و در باب ملازمت آن جوان
الحاح ننمودیم و در حین خروج از اصفهان ده درهم نذر کرده بودم که چون بمکه رسم
در مقام ابراهیم علیه السلام بگذارم تا هر کرا نصیب باشد بردارد و بخاطرم آمد
که آن درهم بخدمت آن جوان فرستم من آن ده درهم بآن عجوزه دادم در میان
دراهم شش رضویه بود که در زمان خلافت حضرت امام رضا علیه السلام مضروب شده
بود عجوزه آنها را اخذ نمود بجانب غرفه رفت و اندک زمانے مکث کرده بعد از آن
مراجعت کرد و گفت مے گوید که ما را در این دراهم حق نیست زیرا که تو نذر کرده
بودی که این را در مقام ابراهیم علیه السلام اندازے و بمحل دیگر غیر از آن
صرف نسازی پس آن دراهم بمن داد و گفت در آنچه نذر کرده صرف کن و
اگر تجویز مے کنی آن شش درهم رضویه را مولاے من اراده نموده که تبدیل
کنم و بدل آن شش درهم نزد تو آرم گفتم اعزاز و کرامت پس آن عجوزه بدل
دراهم آورد و مبدل را اخذ کرد

حدیث رابع والاربعون

انا ابو ابراهیم بن مهران آورده اند که گفت جمعے از محبان خاندان رسالت
و شیعیان دودمان امامت و جلالت بدره چهار از دنانیر و دراهم * بده دم

داده بودند که بخدمت حضرت ابی محمد حسن عسکری علیه السلام فداه روحی واصل سازد و من بمشایعت والد خود چند مرحله همراهی نمودم چون دو سه منزل دور شدیم شبی پدرم حال متغیر شد و صورت موت در آئینه خیال مشاهده کرد در این حال مرا طلب فرمود و وصیت نموده گفت دراهم و دنانیر امانت از محبان اهل بیت رز منست که آنها را بلا زمان حضرت امام حسن عسکری علیه السلام تسلیم نمایم و الحال مرگ رفتار ان احوال و قرین حال خود می بینم و میدانم که هیچکس مرا غیر از تو از این امانت بری الذمه نسازد وصیت من با تو آنست که این مال را تصرف نمائی و بخدمت آن قبله ارباب دین و کعبه اصحاب یقین واصل سازی و خاطر مرا از این غم بپرداز پس بنا بر فرموده پدر قبول نمودم که آن مال را بملازمان حضرت امام علیه السلام برسانم و پدرم بعد از ادای وصیت از جام ناگوار مرگ ناچار جرعه چشیده متوجه دار القرار گردید من بعد از فوت پدر متوجه عراق عرب بودم و قطع منازل و طی مراحل مینمودم تا آنکه در اثنای سفر روزی خبر شنودم که آنحضرت از دار غرور بسرای سرور اقامت فرمود با خود تفکر کردم که پدرم این مال بخدمت آنحضرت وصیت کرده که برسانم اکنون آن کعبه آمال و قبله اقبال بجوار رحمت ذو الجلال ارتحال و انتقال فرموده و من کسی دیگر جانشین و وصی آن سرور نمیدانم و ایضاً پدرم در شان غیر آن عالیشان وصیت صحیح نکرده این مال بجانب عراق میبرم و با کسی اظهار نمائی خود و سبب ارسال این مال نمیکنم اگر خبر واضحی شنیدم از محنت امانت خلاص گردیدم والا بهر نوعی که رای من قرار گیرد عمل نمایم و بر روی فقراء و مساکین در راحت بسبب صرف این مال بگشایم چون به بغداد رسیدم از شط گذشته بمنزلی رحل اقامت کردم و بعد از سه چهار روز شخصی رقعه بمن داد و در آن مکتوب بود که ای محمد بن ابراهیم بن محمد بن مهران با تو چندین صره زر همراه است که صد و اینست و در هر یک از آن صره ها فلان از دنانیر و دراهم است چنین و چنین اگر وصیت پدر خود بجای خواهی آورد تمامی آن مال را تسلیم قاصد ما باید کرد چون این خبر صحیح و دلیل صریح شنیدم

بچارہ بجز از تسلیم آن مبلغ ندیدم وجمیع انچہ با من بود مصحوب قاصد آن کثیر المن فخر والمحامد گردانیدم ومنتظر مے بودم کہ بعد از وصول مال ازان ہماے اوج سعادت واقبال خبرے بیابم وایضاً آرزوے آن داشتم کہ بخدمت باریافتگان آن آستان ملائک آشیان رسم واستدعا نمایم کہ ہمچنانکہ پدرم ببعضے خدمات ایشان مامور بود وباخلاص تمام واہتمام لاکلام درآنہا سعے مے نمود من نیز بعد از پدر خود بعد از پدر خود بہمان عنوان از خدمتگاران ایشان باشم چون روزے چند از ارسال آن مال گذشت مکتوبے رسید کہ مضمون دل پذیر واصل گردید بعد از این ترا بجاے پدرت مقیم ساختیم باید کہ از جادہ شریعت غرا وطریقہ ملت بیضا قدم بیرون ننہی چون باین نامہ مطلع گردیدم بغایت خوشحال ومبتہج شدم واز دار الاسلام بغداد بخانہ خود مراجعت نمودم

حدیث خامس والاربعون

روایت میکند ابو عقیل بن عیسے بن نصر کہ علی بن زیاد ضمیری عریضہ مصحوب آن اموال بارسال داشتہ بود واز ملازمان آن آستان ملائک پاسبان استدعاے کفنے نمودہ رقعہ باو رسانیدند مضمونش آنکہ الحال ترا بکفن احتیاج نیست چون عمر تو بہشتاد رسید ترا احتیاج خواہد شد انشاء اللہ درآن وقت آنچہ طلب داشتہ ارسال خواہد شد چون عمر علی بن زیاد بہشتاد رسید از ملازمان آستان حضرت صاحب الزمان فداہ روحی شخصے کفنے باو داد وبعد از وصول کفن علی بن زیاد بجوار رحمت ملک ذو المنن واصل شد

حدیث سادس والاربعون

روایت است از نسیم کہ خادم حضرت امام حسن عسکری علیہ السلام بود گفت روزے بحجرہ درآمدم کہ مہد مبارک حضرت صاحب الزمان فداہ روحی درانحجرہ بود و آنحضرت را درآن وقت دہ روز زیادہ از عمر شریف نگذشتہ بود وعطسہ زدم آن حضرت فرمود کہ یرحمک اللہ چون کلام معجز نظام آن نور حدیقہ انام شنیدم بغایت مبتہج ومسرور گردیدم بعد از آن گفت اے نسیم بشارت باد کہ عطسہ امانست از موت تا سہ روز در اخبار صحیحہ مذکور ودر کتب صریحہ مسطور است کہ در زمان

غیبت صغری توقیعات از نزد صاحب الزمان علیه صلوٰة الملک المنان بیرون
می آمد و جمعی مخصوص اظهار آن توقیعات بامر آن حضرت می نمودند وخلق را از
منهیات تحذیر و بر امور امر و تحریص می فرمودند و جمیع مصالح عباد از توقیعات آن
کعبه ارباب سداد معلوم بود **حدیث سابع والاربعون** روایت
از محمد بن یعقوب بن علی بن محمد که توقیعی از حضور حضرت صاحب الامر علیه صلوٰة
الملک الغفور صدور یافت که محبان این دودمان باید که زیارت مقابر قریش
نکنند و مراد از مقابر قریش مکانیست که بمرقد حضرات کاظمین علیهما صلوات الملک
الداورین مشرف شده و چون بعضی از شیعیان که بر این معنی مطلع بودند بزیارت
آن دو کعبه ارباب صفا مشغولی می نمودند که شخصی مشهور بنا قطانی از وزرای
خلیفه ایشان را زجر و منع نموده گفت خلیفه بغداد امر کرده بحبس وقید آن کسی که
بعد ازاین دراین مقام بزیارت آید وبعد از حدوث این واقعه سبب منع از
زیارت مقابر قریش که از توقیع آنحضرت مفهوم شده بود معلوم گردید **حدیث
ثامن والاربعون** روایت است از حکیمه خاتون رضی الله عنها که گفت
روزی بحجره طاهره حضرت ابی محمد حسن عسکری علیه السلام رفتم تا کنیت صاحب
الامر را معلوم کنم وشوق بدیدن آن غنچه چمن رسالت وجلالت بسیار داشتم در
آن وقت آن حضرت را چهل روز از عمر شریف گذشته بود دیدم که راه میرفت
و با یک یک از اهل بیت خود سخن می گفت و بمثابه تکلم می فرمود که من افصح
از لغت آن حضرت نشنوده بودم از این امر بغایت تعجب نمودم چون حضرت
ابی محمد تعجب من دید متبسم گردید وگفت یا عمه سلاله خاندان رسالت وبقیه
دودمان امامت وجلالت را در هر روز جمعه خدای تعالی آن مقدار نشو و نما
می دهد که غیر او در سالی ترقی نماید حکیمه خاتون رضی الله عنها گوید هر بار که از
حضرت ابو محمد کیفیت احوال صاحب الامر علیه السلام می پرسیدم می گفت
آن فرزند ارجمند را از تو بر سبیل ودایع محافظت می کنیم بجز آن کسی که موسی را

ازمادرش بود اعت محافظت می نمود **حدیث تاسع واربعون**
روایت است از یوسف بن احمد جعفری که گفت در سنه ست وثلث مائة بشرف
طواف بیت الله الحرام مشرف شدم و مدت سه سال مجاورت مکه معظمه زاد ها الله
شرفاً و تکریماً نمودم بعد ازان متوجه سفر شام شدم در بعض منازل صبح از
من فوت شد از محمل فرود آمدم و وضو کردم تا نماز را قضا کنم ناگاه چار مرد
دیدم که در محمل من اند از حدوث این بغایت متعجب گشتم پس یکی از ایشان
با من گفت از ترک نماز خود تعجب کنی و از دیدن ما تعجب داری گفتم تو چه
دانستی که من نماز صبح را قضا کرده ام گفت حضرت صاحب الزمان علیه
صلوات الله الرحمن با ما است اگر خواهی بتو بنمایم گفتم ای والله بدین آرزو
کعبه احیار بسیار آرزومندم اشارت بیکی از چار تن کرد و گفتم امام
زمان را آثار و علامات باشد که با آنها از سایر مردمان ممتاز باشد گفت
می خواهی که بینی شتر خود را با آنچه بر آن بار کرده که جمیع باسمان بالا رود یا آنچه بر
شتر داری تنها بسوی آسمان صعود نماید گفتم هر یک [illegible] این دو که واقع شود
دلیلی واضح و برهانی لایح خواهد بود پس آن جوان که بمن نموده بود اشارت
فرمود دیدم که بمجرد اشارت او شتر و آنچه بر او بود جمیع از زمین برخواسته متوجه
بجانب آسمان شدند و بعد از وقوع این امر از کمال اضطراب بخدمت آنحضرت
دویدم و دست و پای مبارک آنحضرت را بوسیدم جوانی دیدم سبز
رنگ که در میان پیشانی نورانی از عبادت بسیار نشان سجده مانده بود و از
کثرت ریاضت رنگ جمال آفتاب مثالش بر روی میل می نمود

حدیث خمسون روایت است از ابوذر احمد بن محمد
سوره که او را محمد بن الحسن بن عبد الله التمیمی می گفتند گفت شبی در
بر عرب راه گم کرده بودم ناگاه جوانی دیدم برا تراو قدمی چند رفتم
خود را قریب بمقابر سهله دیدم پس متوجه من شد و گفت این منزل من است

باید که تو بکوفه روی نزد پسر رازی علی بن یحیی و بعلامت فلان و فلان بدره که
در موضع فلانی نهاده از او طلب داری گفتم ای جوان تو چه کسی گفت
من محمد بن الحسن ام و دیدم که نزدیک نشست و بدست مبارک زمین را
اندکی کند چشمهٔ آب ظاهر گردید پس وضو کرد و سیزده رکعت نماز گذارد و مرا
رخصت انصراف داد پس بخانهٔ پسر رازی رفتم و در کوفتم گفت چه کسی گفتم منم
ابی سوره گفت مرا بدین ابی سوره چه رجوع است او را چه مصلحت بمن بر جوع و
باکراه تمام از خانه بیرون آمد پس باو نشستم و حکایت خود گفتم چون این قصه
از من شنید برخواست و با من مصافحه کرد و روی مرا بوسید و دست مرا بر
چشم خود مالید و مرا بخانه در آورد و مکانی لایق نشانید و صره را از زیر سریر
بیرون آورده بمن تسلیم کرد و من بسبب این معجزه ترک مذهب زیدیه کردم و شیعه شدم

حدیث حادی والخمسون

روایت است از محمد
بن هرون همدانی که گفت پانصد دینار دین بر ذمه خود داشتیم و اکثر اوقات
جهت ادای آن متفکر می بودم شبی بخاطر گذرانید که چند دکان در تحت
تصرف خود دارم و آنها را بپانصد و سی دینار خریده بودم الحال بپانصد دینار
می فروشم و ادای دین خود می کنم علی الصباح که از خانه بیرون آمدم قبل
از آنکه این اراده را با کسی در میان نهاده باشم محمد بن جعفر را دیدم گفت امشب
تو با خود فروختن دکاکین را قرار داده گفتم بلی ترا از کجا معلوم گردید گفت
امروز صباح مکتوب سعادت مصحوب از خدمت حضرت صاحب الزمان علیه و
آبائه صلوات الله الرحمن بمن رسید مضمونش آنکه ای محمد بن جعفر امشب محمد بن
هرون همدانی فروختن دکاکین را بر خود تصمیم داده جهت پانصد دینار که دین دارد
باید که دکاکین را از او بپانصد دینار بخری و داخل باقی متفرقات ما سازی چون
این سخن از محمد بن جعفر شنودم دکاکین را با وی ببایعهٔ شرعیه نمودم

حدیث ثانی والخمسون

روایت است از ابو الحسن مترق هنر که گفت روزی

دمجلس حسن بن عبدالله بن حمدان که به ناصرالدوله مشهور بود حاضر شدم ذکر شیعه
درمیان آمد من بنا بر عداوتے که نسبت بآن جماعت داشتم بنیاد تشنیع و مذمت
ایشان داشتم وقتے با عم خود حسین بن حمد بودم و اظهار عداوت شیعیان
مینمودم عمم گفت اے فرزند ترا نصیحت مے کنم به ترک عداوت اہل
تشیع زیرا که نیز ماند تو در مجلس سخنان بے ادبانه نسبت باین جماعت مے گفتم
تا آنکه حقیقت ایشان بر من ظاہر گردید و بر آنچه بودم از ان استغفار نمودم و میخواہم
که تو نیز متابعت ایشان نمائی و با ایشان بطریق عداوت در نیائی گفتم اے عم آن
چه بود که ترا روے نمود و ابواب رحمت و محبت بر آنجماعت کشود گفت وقتے
جماعتے از اہل کفر بر خلیفه بیرون آمدند و ہر یک از ارکان دولت که با ایشان محاربه
نمودند مغلوب گشتند و خلیفه را ازین سبب اجابت خاطر مکدر بود و دائم الاوقات
بر دفع ایشان تفکر مے نمود تا آنکه لشکر بسیار از پیاده و سوار با من ہمراه ساخت و
مرا بر ایشان امیر گردانید و جمیع ایشانرا مامور من کرد پس بامر خلیفه توجه محاربه آن
طایفه طاغیه شدم و چون نزدیک بدیار کفار رسیدم در موضعے که فرود آمده بودم
صید بسیار و آہوے بے شمار دیدم ذوق شکار بر من غالب و شوق من طالب
گردید با جمعے از پیاده و سوار متوجه شکار گشتم در اثناے شکار آہوی از پیش من بیرون
رفت و من در اثر آن آہو تاختم و بعد از تردد بسیار دیدم که آن صید به رون
نہرے در آمد من نیز در عقب او در آمدم و گمان بردم که شاید آن نہر تنگ تر
گردد و مرا گرفتن آہو میسر شود و ہر چند پیشتر آمدم وسیع تر شد تا بحدیکه از گرفتن
آن صید مایوس شدم و قصد مراجعت نمودم ناگاه جوانے دیدم بر مرکب شہسوار
و عمامه سبز بر سر بسته و راکب و مرکب مستغرق آہن و فولاد بود چنانچه غیر از چشم
راکب و مرکوب جائے دیگر نے بود و موزه ہاے سرخ پوشیده گفت اے
حسین و از روے حرمت نام من نبرد و بکنیت خطاب نکرد گفتم چه میفرمائی
و بچه خدمت امر مے نمائی گفت چرا مذمت فرقه ناجیه شیعه مے کنی و

خمس مال خود را بچه سبب از اصحاب من منع مینمائی از استماع کلام خجسته فرجام
آن جوان چنان مهابت بر من کار کرد که رعشه بر اعضاے من افتاد و بمثابه از
آن سوار ترسان گشتم که در مدت عمر خود بدان حالتے ندیده بودم گفتم اے سید
من هرچه امر کنی فرمان بردارم و بانچه امر فرمائی بجاے آرم پس گفت هرگاه
برسی بآن موضع که الحال قصد آن داری بے مشقت مجادله و تشویش محاربه و
مقاتله آن دیار ترا در قبضهٔ اختیار و اقتدار در آید و غنیمت بسیار و اسباب
بے شمار متصرف گردی باید که خمس آن را باهل خمس برسانی گفتم سمعًا و طاعةً پس
گفت چون مطیع امر و منقاد فرمانشدے الحال بصحت و سلامت برو که ترا رخصت
انصراف و غنیمت بے مخاصمت و خلاف دادیم این گفت و از نظر غائب گردید
و خوف و رعب من از غائب شدن آن جوان زیاده شد بحدے که مطلقًا از
حال خود خبر نداشتم بعد از اندک فرصتے مرا افاقتے حاصل شد از همان راه که آمده
بودم مراجعت بلشکر خود کردم و این قصه را بتمامها فراموش نمودم بعد از ان متوجه
محاربه و مقاتله شدم چون نزدیک باهل کفر و ضلال رسیدم دیدم که جمعے ایشان
از روے مصالحه پیش آمده دست از حرب باز داشتند و خزائن آن دیار
و دفائن بیرون از حساب و شمار بمن تسلیم نمودند پس بآن بلاد در آمدم و غنیمت
زیاده از اندازه بدست آوردم و بدار الاسلام بغداد و دست کام و محصل
المرام مراجعت کردم و من همه وقت از سرعت این فتح و اخذ این غنیمت بی
جنگ و جدال بتعجب مے داشتم و حصول این وقائع را از قوت طالع
خود مے انگاشتم تا آنکه روزے در منزل خود با غیر از تمام و استیلای کلام
نشسته بودم ناگاه شخصے که او را محمد بن عثمان عمروی مے گفتند به مجلس من
در آمد و بر بالاے متکاے من نشست و چون مرا سابقه معرفتے با او نبود
از این نوع نشستن او غضب بر من استیلا یافت هرچند بکنایه خواستم
که او را از ان موضع برخیزانم ملتفت بمن نشد و مردم بسیار به مجلس من

درآمد و من از نشستن او بدان طریق خجل و منفعل می شدم و علاجی ندانستم تا آن وقت که مردم از مجلس بیرون رفتند پس نزدیک من نشست گفت سری دارم اگر رخصت دهی با تو در میان آرم گفتم بگوی گفت آن جوان که بمرکب تنها سوار بود و در فلانی نهر با تو ملاقات نمود می گوید که بآنچه وعده نموده بودی وفا کن چون این حدیث از محمد بن عثمان شنیدم آن جوان بخاطرم رسید و آنچه نصیحت او فراموش کرده بودم بیادم آمد رعشه بر من افتاد و موهای بدنم راست ایستاد و بنا بر آن مطلبی که ازان آن جوان مراد ظفر این کشودم و جمیع آنچه در تصرف داشتم با و تخمین نمودم و تا صد خمس با تصرف نموده از منزل من بیرون رفت و از آن تاریخ دیگر با اهل تشیع مختلط و مربوط بودم و محبت و مودت ایشان را برخود لازم دانستم و روز بروز حقیقت اطوار و کیفیت احوال ایشان متاثر می ساخت تا بالآخره از ایشان شدم و ترک متابعت مخالفان با اهل البیت کردم والحال بدان اعتقاد راسخ و بر آن عقیده ثابت و جازمم پس گفت حسن بن عبدالله بن حمدان که از آن وقت که این قصه از عم خود شنیدم در هیچ محل از روی استخفاف بجانب یکی از اهل تشیع ندیدم و حرمت ایشان می داشتم و طریق تشیع را گذاشتم

حدیث ثالث والخمسون

روایت است از ابوالقاسم بن محمد قوادیه که گفت در سال سی صد و سی و منت از هجرت نبوی ببغداد رفتم و عزیمت حج داشتم و در این سال جمعی از قرامطه حجرالاسود را بعد از آنکه از بیت الحرام برده بودند رد نمودند و خواستند که در موضع خویش نصب نمایند و من در کتاب خوانده بودم که حجرالاسود را اگر از موضعش بردارند هیچ کس نصب آن نتواند نمود الا آن کسی که در آن زمان حجت باشد از خدای سبحانه بر خلق چنانکه در عهد هشام حضرت امام زین العابدین فداه روحی نصب نموده بود و تمامی همت من مصروف بر آن بود که در آن سال بمکه معظمه رسم و سعادت ملازمت آنکسی که

نصب حجر الاسود نماید در ایام اتفاقاً در آن تاریخ که در بغداد بودم مرضے شدید
پدید آمد و مدت بر بستر بیماری خوابیده بودم و از سفر حجاز باز ماندم و از استیلای
مرض بر خود ترسیدم و عریضه مصحوب قافله حجاز بدست شخصے هشام نام فرستادم
بقصد آنکه اگر مرا سعادت خدمت آنکس که نصب حجر الاسود نماید دست ندهد
شاید که مکتوب مخالصت اسلوب مرا قاصد بمجلس شریف آن حضرت رساند
وبدین تقریب مرا مذکور محفل منیف آنسرور گرداند و معلوم کند که در نقل و بیماری
ابواب صحت و سبکباری بر من خواهد کشود یا آنکه مرا تهیه سفر آخرت باید نمود
هشام گوید چون بمکه معظمه رسیدم شخصے را باخود بمسجد الحرام بردم که از تشویش
ازدحام عوام مرا محافظت نماید تا نزدیک خانه کعبه رسیدم و جمعے را دیدم که
ایشان قصد آن داشتند که حجر الاسود را بموضع اول نصب کنند و هر یک از
ایشان که آن سنگ را بمحل خود مے نهاد آن سنگ قرار نے گرفت و مے افتاد
تا جمیع مردمان از این واقعه حیران شدند و مطلقاً قدرت بر نصب حجر الاسود
نیافتند ناگاه دیدم که از یک جانب مسجد الحرام جوان سبز رنگ با وجاهت
تمام و مهابت مالاکلام متوجه بیت الحرام شد و چون نزدیک برکن حجر رسید حجر الاسود
را استیلام فرمود و در محلے که اول بود نصب نمود و حجر بجاے خود قرار گرفت بدین
سبب فریاد از خواص و عوام در فضاے مسجد الحرام برآمد و مرا کثرت و ازدحام از
دریافت ملازمت آنسرور مانع آمد مکث کردم تا متوجه بیرون شد و نظر از آن سرور
بر نمے داشتم و بر اثر آن حمیده سیر مے رفتم و آن حضرت بهر جانب که متوجه میشد
مردم را مے دادند و از محاذات او یک جانب مے ایستادند و مرا تمامی همت
بر آن مصروف بود که خود را بخدمت او رسانم چون از میان مردمان بیرون آمد
و بطرفے خالی از کثرت خلایق بایستادم مرا آواز داد چون نزدیک آن حضرت
رسیدم فرمود بیاور مکتوبے که داری پس رقعه را بیرون آورده بوسیدم و
بدستش دادم قبل از آنکه نامه را بکشاید و بخواند گفت اورا از این علت خوفے

واز این بیماری مضرتی نیست و بعد از سی سال دیگر ناچار او ما متوجه دار القرار باید شد چون این حال مشاهده نمودم مرا از غلبه شوق صحبت آنحضرت گریه دست داد و تا چشم کشودم آن جوان را ندیدم **راوی** گوید چون ابن هشام از مکه معظمه بدار الاسلام بغداد مراجعت نمود و با ابو القاسم جعفر بن محمد قولویه جمیع قصه را شرح داد از بهجت این خبر خیر اثر مرضش بصحت مبدل گردید و مدت سی سال دیگر عمر گذرانید و بعد از آن اورا انمرضی که مرضی روئی نمود جمیع دوستان خود را احضار فرموده و تمام مهمات خود را بایشان درمیان آورده وصیت کرد و در تحصیل کفن و ترتیب اسباب غسل و دفن استعجال نمود گفتند از این مرض که تو داری اطلاع ما را نیست فوت نمی شود و اصلاً بسبب این بیماری و تپ که تو داری آثار مشاهده نمی گردد امید چنانست که خدای تعالی بیماری ترا بصحت مبدل گرداند گفت ای دوستان اگر شما از حکایت هشام که قبل از این بسی سال واقع شده بود فراموش کرده اید من فراموش نکرده ام و همه وقت متذکر تاریخ مذکور بودم و یقین میدهم که از این مرض صحت نمی یابم پس تهیه تجهیز و تکفین پرداختند و ما یحتاج او را مهیا ساختند و بعد از وصیت بسه روز داعی حق را اجابت نمود علیه رحمة الله الملک المعبود

حدیث رابع والخمسون روایت است از علی بن ابراهیم بن هشام که گفت از پدر خود شنیدم که روایت کرد از عیسی بن مسیح رحمة الله علیه که محبوس بودم روزی حضرت امام حسن عسکری علیه السلام بآن موضع در آمد و مرا الفت معرفت آنحضرت بود زمانی بجهت تسلی خاطر من نشست و گفت ترا مدت عمر بشصت و پنج سال و یک ماه رسیده و مراد عواتی بود که پدرم در پشت آن تاریخ مولود مرا نوشته بود چون بر آن تاریخ نظر انداختم بلا زیاده و نقصان حدیث آنسرور یافتم پس گفت از حلاوت فرزند هرگز کام جان تو شیرین گشته گفتم نه پس گفت الهی عیسی بن مسیح را فرزندی کرامت

بن تا او را در حصول امل یاری ده و حضور اجل یادگاری باشد و زبان معجز
بیانش بدین کلام مترنم شد **شعر** من کان ذا عضد یدرك ظلامته +
ان الذلیل الذی لیست له عضدا + یعنی هر را فرزندی باشد که یابد
بعد از رحلت خود عفو خطیات و گناهان خود را و تحقیق که ذلیل و خوار می شود
آن کسی که او را بعد از خود خلفی نباشد گفتم یا بن رسول الله حضرت ترا خلف خواهم
لعنت بخشی سوگند زود باشد که مرا خدای تعالی خلفی کرامت نماید که در عدل
و احسان بر روی خلقان گشاید و دنیا را از نصفت و عدالت پر سازد و
اهل عدوان و طغیان و فسوق و عصیان را از روی زمین شوره و شیرین
بماند از د

حدیث خامس والخمسون

روایت
است از ابو طالب برمازی که گفت در کوفه بودم و از اهل اعتبار
آن دیار تأهل نموده ام روزی در میان من و زوجه من اندک خشونتی
واقع شده و منازعت بحدی رسید که منکوحه من از کمال خشم از خانه بیرون آمده میان اقوام
خود رفت و من روزی چند تغافل کردم و با کسی از ایشان حکایت خود و شکایت تو
نگفتم و تغافل من موجب اعراض آن جماعت شد بعد از آن هر چند سعی کردم مفید
نیفتاد و از این حیثیت بسیار متألم و پریشان شدم بنا بر آن بغایت مایل آن بلیه
بودم چون از سعی و تردد اثری ظاهر نشد غیر از سفر علاجی ندیدم و با جمعی که متوجه
دار السلام بغداد بودند همراه شدم بعد از قطع منازل بآن مقام فرح انجام رسیدم
بایکی از مشایخ کوفه بمجلس شیخ ابو القاسم بن روح در آمدم در آن وقت شیخ رحمة الله
علیه از خلیفه زمان خائف بود و گوشه انزوا را اختیار کرده مخفی می بود چون مرا دید
گفت اگر ترا حاجتی باشد نام خود را بر جامه بنویس که با رسائل خود بخدمت حضرت
صاحب الزمان صلوات الله علیه و علی آبائه ارسال کنم در حین ورود جواب ترا
جو[illegible] آرم پس بامر شیخ ابن روح روح الله روحه نام خود را در میان اسامی
ارباب حوائج که بر صحیفه مرقوم نوشتم و روز دیگر متوجه زیارت حضرات عسکرین علیه

السلام شدم و بعد از دو ماه از رحلت بغداد مراجعت کردم چون بخدمت شیخ رسیدم مکتوب که اسامی اصحاب... بیعت بر آن مرقوم بود بیرون آورد و در تحت اسم هر کس جواب بطبق مدعائے او مرقوم بود... عنوان نوشته بود که بشارت باد بر رازی که خدائے سبحانہ وتعالے وجہ اش با او الفت و مخالفت و منازعت از میان ایشان بنوع ساخت آنچہ... وشنیدم تمام جواب آمد مکتوب که فهمیدم و چون بمقصد رسیدم روز دیگر جمعے از اقربا زوجہ من نزد من آمدند و زبان بملاطفت کشودند و از تقصیرات سابق باخود اعتذار نمودند و زوجہ مرا باحسن وجہ بمنزل من رجعت فرمودند و از آن روز هرگز میان من و او مخالفت نشد و دیگر از منزل من بیرون نرفت

حکایت سادس والخمسون

روایت است از ابو محمد که از صلحاے زمان و فضلاے اوان بود او دو پسر داشت یکے در غایت صلاح و سداد و دیگرے در نهایت فسق و فساد جمعے از شیعه بحضور ابو محمد مبلغ از دراهم آوردند که در حوائج بعضے از مردمان که ایشان را صلاح نفس با فقر جمع باشد صرف نماید ابو محمد ولد صالح جزوے از آن دراهم در میں تقسیم بهر یک از پسران خود داد و در همان وقت او را سفر حج دست داد چون از آن سفر خیر اثر مراجعت کرد گفت در آن روز که بموقف عرفات حاضر بودم جوانے سبز رنگ دیدم که بحلیه جمال و پیرایه کمال آراسته بود و در انواع عبادات و مراسم دعوات کمال خضوع و ابتهال بجاے مے آورد چون نظرش بر من افتاد گفت اے شیخ از حق سبحانہ وتعالے شرم نمے داشتی گفتم اے سید و سرور من در وقوع این امر از این چه بیشتر زیاده صادر شده گفت حق مستحقین را بفاسق و شارب الخمر داده گمان مے برم که در مکافات آنچه از تو صدور یافته چشم ترا آسیبے رسد و بانگشت خود اشارت بچشم راست من کرد و از آن روز تا امروز هیچ وقت از خوف چشم خود خالی نبوده ام ابو

عبداللہ محمد بن محمد گوید چون چہل روز از آمدن ابو محمد ولد علچی از سفر حج آمدم چشم راست او علت قرحہ پیدا کرد و نابینا شد **حدیث سابع والخمسون** روایت است از سعد بن عبداللہ کہ گفت روزے یکے از مخالفان بمن رسید و پرسید کہ چہ مے گوئی در اول و ثانی کہ ایشان طوعاً و رغبۃ ایمان آوردند یا اجباراً و کراہۃ اظہار اسلام کردند و با خود گفتم کہ اگر بگویم بنا بر طوع و رغبت مسلمان شدند مشکل مے نماید بہ سبب آنکہ ہیچ مسلمانے بعد از اعتقاد بخدا و رسول و صحت روز معاد آن مقدار عناد و فساد نمے کنند کہ ایشان کردند از جواب ساکت گردیدم و بطریق طیب و خوش طبعی برگذرانیدم و در ہمان ساعت متوجہ بخانہ شیخ احمد بن اسحاق شدم تا این مشکل را از او جوابے وافی بشنوم چون بخانہ اش رسیدم شخصے گفت قبل از آمدن تو شیخ احمد بجانب سر من رائے رفت چون این سخن شنیدم از روے تعجیل بخانہ خود مراجعت نمودم و بر مرکوب خود سوار شدہ از عقب شیخ احمد بیرون آمدم و در منزل اول باو رسیدم پرسید کہ چہ حال داری و در این سفر مقصد تو چیست گفتم چہل مسئلہ بر من مشکل شدہ میخواہم کہ بمجلس شریف حضرت امام حسن عسکری فداہ روحی روم و از آن حلال مشاکل مسائل خود را جواب شنوم پس گفت خوش آمدی و نیکو رفتی راہ مے سپردیم و قطع منازل میکردیم تا بلدہ فاخرہ سر من رائے رسیدیم و در کاروان سرا ہرکدام حجرہ گرفتیم و بار فاقت یکدیگر بحمام رفتیم و بدن را از گرد و غبار راہ شستیم و غسل زیارت و غسل توبہ کردیم و متوجہ بخدمت حضرت ابی محمد حسن عسکری علیہ السلام شدیم و در اثناء راہ محمد بن اسحاق ابنانی از بازار خریدہ بعض اسباب کہ جہت ہدیہ آنحضرت با خود داشت بر دوش گرفت و تا بمنزل آن سرور رسیدیم و در تمامی راہ خدائے تعالیٰ را بصفت پاکی و یگانگی یاد مے کردیم و از ذلالت سابقہ و خطیات سالفہ خود استغفار مے جستیم و بر سرور کائنات و خواجہ

موجودات و آل و اولاد او را درود و صلوات نامحدود می فرستادیم تا به زیارت
سعادت انتمای آن خلاصه اصفیا رسیدیم و بر آن آستان ملائک پاسبان
بوسه دادیم و رخصت دخول مجلس آن حضرت یافته بشرف خدمتش مشرف
شدیم و دیدیم که ابو محمد حضرت امام حسن عسکری فداه روحی بر سر صفه
نشسته بود و بجانب راست او طفلی مانند ماه شب چهارده بحسن و جمال
و خلقی لا کلام نشسته سلام کردیم و آنحضرت با حسن وجه جواب سلام ما داد
و اکرام ما نمود و بنشستن ما نزدیک خود اشارت فرمود پس در خدمت
آن حضرت نشستیم و احمد بن اسحاق آن انبان را پیش خود بر زمین نهاد و در آن
وقت حضرت امام علیه السلام مکتوب طویل الذیل که از بعضی بلاد بر سبیل
استفسار ارسال شده بود در دست داشت و یک یک از مسائل و
مشکلاتی که در آن صفحه مرقوم بود می خواند و در تحت آنها جواب می نوشت
پس آن طفل متوجه بجانب احمد بن اسحاق شده گفت این انبان که در پیش
نهاده از هدایا و تحف دوستان و شیعیان ما است که بجانب ما فرستاده اند
احمد گفت بلی ای سید من پس گفت اینها صلاحیت آن ندارند که ما در آن
تصرف کنیم زیرا که در این هدایا حلال با حرام ممزوج است پس حضرت
امام حسن عسکری فداه روحی ملتفت بآن طفل شده گفت ترا خدای تعالی
الهام داده و میزان امتیاز نمائی و بآنچه ضمیر روشن است قرار گیر حکم فرمائی پس
احمد سر جراب باز کرده همیانی از آن بیرون آورده بنزدیک آن کعبه امال
نهاده و آن طفل عالی مقدار گفت این دینارها را فلان وکیل فلان بن فلان
ارسال گردانیده و این مبلغ از بهای گندم بهم رسانیده اما در حین تقسیم بر مزارعان
حیف کرده بود و مقدارش این وانیست و صفاتش چنین و چنین است و کاغذی
در میان همیانست که عدد دینار این صره در آن مرقوم است و اسم صاحب
این مبلغ نیز در آن مکتوب معلوم و سه دینار در این همیان است که از قیمه این

و تا نیز مختار است یکے مضروب بلده آمل است و یکے مطلس یعنے غیر مسکوک و دیگر بطریق عزم و تاوان از مردے بافنده گرفته شده و ریسمان جهت بافتن باو داده بودند و آن ریسمان را از خانه او دزد برده بود این دینار در عزامت تاوان ریسمان از آن نساج ظلماً گرفته اند چون احمد این سخن شنید آن صره را بر گرفته صره دیگر پیش کشید آنرا نیز آن سرور را نموده وجه قبول نه نمودن آنرا بیان نمود بعد از آن خلاصه آنحضرت بجانب احمد بن اسحاق ملتفت شد وگفت این همیان را در همان انبان بگذارد و در وقت مراجعت بدیار خود هر یک از انها را بصاحبش بسپار و آن جامه که فلان عجوزه صالحه بدست خود ریسمان آن را رشته کرده خود بافته نزد ما بیاور که آن قبول است و از آنچه نزد ما آورده آن مقبول است احمد بن اسحاق برخواست وگفت یا بن رسول الله آن جامه را در منزل خود گذاشته ام والحال میروم که آن را بخدمت آورم و احمد از مجلس بیرون رفت پس حضرت امام حسن عسکری صلوات الله وسلامه علیه بجانب من ملتفت شده گفت آن چهل مسئله که ترا مشکل شده بود از فرزندم سوال کن تا جواب شافی و برهان کافی بشنوے و آن طفل عالی مقدار روے بمن کرد وگفت اول این مسئله است که ترا در باب ایمان آوردن اول و ثانی مشکل شده بود که ایشان آیا از روے طوع و رغبت مسلمان شده بودند یا بجهت خوف جبراً و کراهتاً ایمان آوردند پس بدان بدرستیکه ایشان طمعاً براے ایالت ملت اسلام اظهار خدمت سید انام اختیار کردند بنا بر آنکه از اهل کتاب شنیده بودند که محمد صلے الله علیه و آله و اصحابه وسلم تام پیغمبرے ظاهر شود که شریعت او نسخ ادیان سالفه و ملل سابقه نماید و ملک شرق و غرب شود و نبوت آن سرور صلے الله علیه و آله وسلم فداه روحی تا زمان انقراض عالم باند بعضے از اهل کتاب گفته بودند که ملک تمام ربع مسکون گردد و جمیع اهل ارض منقاد او شوند چون این سخنان

از اهل کتب و رهبانان استماع کرده بودند و با یک دیگر قبل از ظهور سعادت موفور حضرت ختمی پناه گفتند محمد اگر در زمان ما ظاهر شود و دعوای پیغمبری نماید چون ما در ایمان آوردن بر دیگران سبقت داشته باشیم هر آینه ما را بخدمت او قرب بیشتر از آن کسان باشد که بر ایشان پیشی گرفته ایم و بدین سبب اول کسی که بمرتبهٔ امارت و ایالت رسد ما باشیم و چون سرور کائنات صلی الله علیه و آله وسلم مبعوث ایشان بقرار داد خود عمل نموده بخدمت آنحضرت صلی الله علیه و آله وسلم آمدند و ایمان آوردند و چون مدتی برین بگذشت و پیغمبر صلی الله علیه و آله و صحابه وسلم ایشان را بامر ایالت از سایر اصحاب ممتاز و بحکومت از باقی اهل اسلام سرافراز نساخت مایوس شدند و بر ایمان آوردن خود بغایت نادم و پشیمان شدند و با یک دیگر گفتند که ما بطمع ایالت و امارت ایمان آوردیم و از اقوام و عشیرت خود بسبب اسلام دور ماندیم و از قریش طعن بسیار شنیدیم و اهانت بیشمار کشیدیم و مطلقا آنچه بخود اندیشه کرده بودیم چیزی از قوت بفعل نیامد مصلحت آنست که بوقت فرصت محمد را بکشیم و درمیان قریش بگوییم که اظهار اسلام ما بسبب آن بوده که ما را قرب خدمت محمد صلی الله علیه و آله و اصحابه وسلم حاصل شود بوقت فرصت هم او را کفایت کنیم و بعد از وقوع این درمیان قریش مکرم و محترم گردیم پس با جمعی که در راه نفاق و شقاق هم عنان بودند اتفاق کردند که هرگاه دست یابند سرور کائنات محمد مصطفی صلی الله علیه و آله اصحابه وسلم را بقتل آرند و ازین معنی غافل بودند که

نظم چراغی را که ایزد بر فروزد + هر آنکس تف کند ریشش بسوزد

تا آنکه در لیلة العقبه برین فعل شنیع و عمل قبیح مصمم شدند و گفتند که ما بر راه محمد صلی الله علیه و آله و اصحابه وسلم پنهان میشویم چون به تنگنای عقبه میرسد از کمین گاه بیرون آمده او را از شتر بزیر کوه می اندازیم تا بعد ازین ما را درمیان قریش اعتبار تمام و احترام مالا کلام باشد جبرئیل امین

ازحضرت رب العالمین بآن رسول صادق آمده اتفاق آن چند منافق را
مفصلاً عرض نمود پس سرور کائنات جمیع اصحاب را احضار فرموده گفت
قبل از من هیچکس براین عقبه برنیاید وصعود این ذروهٔ عالیه هیچ احدی سبقت
ننماید چون منافقان از صعود عقبه ممنوع شدند با یکدیگر گفتند مصلحت آن
است که دور از راه در مقامے مرتفع مخفی شویم که کسے ما را نه بیند و چند
دبه برهم بسته در آن وقت که محمد صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم بمحاذات ما رسد آن دبہ ہا را
بغلطانیم تواند بود که شتر او رم کند و او را از پشت خود بجانب اسفل کوه بیندازد
ومقصود ما را حاصل سازد و بنا بر قرارداد خود در حین عبور آن شفیع یوم النشور
دبہا غلطانیدند و جبرئیل در آن محل محافظت مے کرد چون ناقه غضباء
که در آن شب مشرف برکوب سعادت مصحوب سرور کائنات و خلاصهٔ
موجودات صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم فداه روحے بود آواز دبہا را شنیده
از جائے خود جست آن حضرت در آن محل بناقه اشارت کرد که ساکن شود
باستعجال مرو شتر در همان موضع که بود بزانو درآمد و جبرئیل امین دست
رسول اکرم صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم را گرفته آن حضرت را از آن محنت محافظت
نمود و ستاره حسبت کرده جمیع منافقان که مختفی بودند ظاهر گردانید و حضرت خواجه
موجودات صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم از ایشان درگذرانید جمیع اوقات مدارا مے کرد
امثال این دو قایه اہل ضلال احوال طلحه و زبیر است که بعد از وصول ثالث بدرکات
نیران طمع ایالت و آرزوے امارت بر متابعت حضرت شاه مردان و شیر یزدان
مطابعت کردند و بعد از مدتے که از ایالت مایوس شدند بمضمون ومن نکث
فانما ینکث علی نفسه عمل نمودند و نقض عهد کرده از متابعت سید الاوصیا
روگردان شده اغواے عنیز نموده او را بر محاربه کردن با امیر المؤمنین تحریص و
ترغیب کردند و تیزه بنا بر عداوت موروثی کسے که با شاه ولایت پناه داشت
بعضے را که آیه وافی هدایت الاعراب اشد کفرا ونفاقا مخبر حال شقاوت

آل ایشانست با خود متفق ساخته بمقام مجادله بیرون آمد سعد بن عبد الله اشعری
گوید چون سخنان معجز بیان آن غنچه گلستان ولایت و میوه بوستان هدایت
شنیدم به پیش آن حضرت دویدم و دست و پای مبارک او بوسیدم
و بعد از آن یک یک از آن مسایل مشکله را جواب وافی گفت و چون جمیع
مسایل خود را جواب شنودم قصد بیرون آمدن از مجلس آن سرور نمودم و
احمد بن اسحاق نیز خواست که با من رفاقت نماید حضرت امام حسن عسکری
علیه السلام فداه روحی فرمود که ای احمد از فرزندم برای خود کفنی طلب
نمای که در این سال رشته آمال تو گسیخته می‌گردد و بجوار رحمت ذو الجلال
واصل می‌شوی پس ای احمد از حضرت امام محمد مهدی علیه و علی آبائه
صلوات الله و سلامه کفنی طلب نمود و آن حضرت فرمود که بوقت احتیاج
بتو خواهد رسید سعد بن عبد الله اشعری گوید که با احمد بن اسحاق از بلدهٔ سر
من رای بیرون آمده بعد از طی منازل بحلوان که مقر مقرر بود رسیدیم
و بعد از وصول بآن دیار احمد بن اسحاق را تب گرفت و چون چند روز از تب
او گذشت در شب برحمت حق پیوست و من در اول آن شب نزد او
بودم اثری از موت بر او مشاهده ننمودیم و چون قریب ثلثی از شب
گذشت بخانه خود رفتم و صباح که از خانه بیرون آمدم دو مرد را دیدم که
بر در خانه من ایستاده بودند چون مرا دیدند گفتند اجرک الله فی
احمد بن اسحاق یعنی حق سبحانه و تعالی مزد دهد ترا در مصیبت احمد بن اسحاق
و دیگر گفتند ما تغسیل و تکفین او کردیم و از خدمت حضرت صاحب الامر
از برای او کفن آورده‌ایم بیا تا بیکدیگر بر او نماز گذاریم پس باتفاق آن
دو شخص بر احمد نماز کردم و در حلوان او را دفن نمودم رحمة الله تعالی
علیه **حدیث ثامن و الخمسون** روایت است از
بابی سعید خراسانی از امام خلایق و بحر حقایق حضرت جعفر صادق از

آبار الطاہرین علیہم صلوات اللہ الغفار در آن وقت کہ حضرت صاحب الزمان
از مکہ معظمہ خروج نماید و توجہ بجانب کوفہ فرماید منادی ندا کند کہ ہیچکس از عسکر
سعادت اثر و لشکر فرخندہ ظفر آن سرور جہت طعام خود و علف از برائے
دواب برندارد و ظرف آب ہمراہ نیارد و در ہر منزل کہ نزول اجلال ارزانی
دارد آن سنگ را کہ از جملہ معجزات حضرت موسیٰ علی نبینا و آلہ و علیہ
السلام بودہ و خدائے سبحانہ و تعالیٰ در صفت آن حجر در قرآن کریم و فرقان
عظیم فرمود کہ انبجست منہ اثنتا عشرۃ عینا بر موضع مرتفع نصب
کنند و ہر کس کہ گرسنہ و تشنہ شود از آن آب بیاشامد محنت گرسنگی و تشویش
تشنگی از او مندفع گردد و بدین مشابہ آیند در حوالی نجف اشرف کوفہ
نزول اجلال نمائند و باز آن سنگ را در مکانے نہادہ باشند و از آن سنگ
دوازدہ چشمہ بیرون آمدہ باشد بعضے آب جریان کند و از بعضے شیر و دائم
بدین نوع مردم از آن منتفع باشند ہر کہ بیاشامد اگر تشنہ باشد سیراب
شود و اگر گرسنہ باشد سیر گردد

حدیث تاسع والخمسون

روایت است از ابراہیم کرخی از نسیم کہ خادم حضرت امام حسن عسکری علیہ
السلام فداہ روحی بود گفت روزے بدان خانہ کہ مہد مبارک حضرت صاحب
الامر علیہ السلام در آن بود در آمدم بعد از تولد آنحضرت بدہ روز عطسہ زدم
آن حضرت از درون مہد متوجہ من شد و گفت یرحمک اللہ چون کلام معجز
نظام آن حضرت شنیدم بغایت مسرور و مبتہج گردیدم پس گفت اے نسیم
بشارت دہم ترا کہ در عطسہ چہ منفعت است گفتم بلے یا مولائے گفت عطسہ
الامنت از موت تا سہ روز

حدیث ستون

روایت است از
احمد بن راشد کہ او از بعضے از برادران خود کہ از اہل مداین بودند روایت کردہ
گفت من با رفیق دیگر بحج رفتہ بودیم در موقف عرفات جوانے را دیدم
نشستہ و احرامے پوشیدہ بود کہ آن از ازار و ردا را بصد و پنجاہ مثقال

طلا قیمت کردیم و نعلینے زرد و پا برداشت که مطلقا غبار بر و نشسته بود و اصلا آثار سفر برو ظاهر نبود پس دیدیم سائلے نزدیک آن جوان رفته طلبیدے نمود و او از زمین چیزے برداشته باو داد و آن سائل دعا بسیار کرد و بعد از آن آن جوان از آن موضع برخاست و ما نزدیک سائل آمدیم و از او پرسیدیم که آن جوان چه داد گفت این پارچه طلا داد و در جیب خود بیرون آورده نمودیم بدیات سنگے معتدار بیست مثقال خدا هم بود که بآن مسکین عطا کرده بود با رفیق گفتم یقینا این جواب صاحب الزمان بوده ما او را نشناختیم بیا تا درین موقف بگردیم شاید که بخت مساعدت نماید و بشرف ملاقات او مشرف شویم پس چند سعے کردیم و در آن موقف بگردیدیم اثرے از مطلوب خود ندیدیم پس بهمان موضع که آن حضرت را نشسته دیده بودیم مراجعت نمودیم و از بعضے مردم آن نواحی پرسیدیم که جوانے چنین و چنین درین موضع نشسته بود شما او را مے شناسید گفتند بخصوص نمے دانیم این مقدار معلوم ما شده که جوانے است علوی و هر سال پیاده از مدینه بحج مے آید

حکایت حادی و الستون

روایت است از محمد بن یوسف که گفت وقتے از عراق سفر کردیم و بمرو رسیدیم مردے را دیدم که او را محمد الحسین الکاتب مے گفتند و قبل از این او را دیده بودم و با او سبقت آشنائی داشتم صاحب تجمل بسیار و تمول بے شمار بود و مال امام علیه السلام از اموال خود اخراج کرده جمع نموده بود چون مرا دید پرسید که هیچ نوع تدبیرے دانی از این بری الذمه شوم گفتم جوانیست علوی فرزند دلبند حضرت امام حسن عسکری علیهم السلام و از او دلالات باهرات و معجزات ظاهرات بسیار دیده ام و یقین مے دانم که امروز امام زمان و خلیفه رحمان اوست محمد بن الحسین گفت چون بخدمتش توانم رسید گفتم او را کسے نتواند دید زیرا که بسبب خوف اعدا مختفی است و عاجز

بخدمات آن حضرت می نماید و ایضاً توقیعات آن سرور بشیخ قاسم بن
روح می آید و در مکاتبت خود مشکلات خلق را حل مینماید گفت من بد آنحضرت
معرفت ندارم و بسخن تو اعتقاد میکنم اگر خلاف گفته باشی در قیامت با تو خداوند
خواهم گرفت چنین باشد که تو میگوئی مرا هیچ شک نیست در این که محمد
بن الحسن علیهما السلام امام بحق و خلیفه مطلق است و از این مکالمه از یکدیگر
جدا شدیم و چون از این تاریخ مدت دو سال گذشت مرتبه دیگر محمد بن الحسین
را در وقتی که متوجه عراق بودم ملاقات کردم گفتم حال توقیعات و آن مال
چه کردی گفت یک مرتبه دویست دینار بدست عابد بن یعلی فارسی و احمد
بن علی کلثومی فرستادم و عریضه نیز بخدمت آن حضرت ارسال داشتم
و استدعای دعا نمودم جواب آمد که از جمله آن ده هزار دینار که از
حق ما بود دویست دینار بما واصل شد توقیع رفیع آن سرور را خواندم بخاطرم
رسید که آن حضرت را هزار دینار بر من حق بوده و فراموش شده بود و ایضاً
نوشته بود که اگر خواهی که باقی آن وجه را معامله نمائی باید که از مشورت ابی الحسن
اسدی که بهمان در ری ساکن است بیرون نروی و بعد از ورود این توقیع
بر من یقین شد که آن حضرت امام زمان و خلیفة الرحمن است راوی گوید
گفتم بمحمد بن الحسین الکاتب که آیا راست و صحیح بود و جهت بآن راه نبردم
گفت نه والله در اثنای این حکایت بودیم که کسی خبر موت حاجز بما رسانید
و محمد بن الحسین از موت حاجز بغایت اندوهگین گردید گفتم بسیار اندوه
مدار که آنحضرت را فوت حاجز معلوم بوده که تفویض این امر بابی الحسن اسدی
فرموده **حدیث ثانی والستون** روایت است از
ابن مسرور طباخ که گفت کتابتی بحسن بن راشد نوشتم مضمون آنکه در این
ایام مرا فقر و احتیاج بغایت دریافته امید که در این تشویش مرا
دستگیری نمائی و قبل از آنکه ارسال آن مکتوب کنم بجانب حلیه آمدم

جوانی دیدم سبز رنگ که هرگز بحسن وصورت او کسی را ندیده بودم دست من گرفت وصره سفیدی در دست من نهاد و بر آن همیانی نوشته بود که دو هزار دینار است و بر جای دیگر نوشته بود که مسرور طباخ **حدیث ثالث والستون** روایت از جعفر بن حمدان از حسن بن حسین استرآبادی که گفت در طواف بیت الحرام بودم و در عدد اشواط طواف سنگ متفکر بودم که آیا این طواف را تمام کرده ام یا نه نمیدانستم که چند مرتبه گردیده ام ناگاه دیدم که جوانی خوش روی با وجاهت تمام پیش من آمد و گفت هفت شوط دیگر بکن و از نظرم غائب شد دانستم که آن طواف بوده و بعد از تکمیل هفت شوط سنگ کرده ام **حدیث رابع والستون** روایت است از جعفر بن حمدان که گفت محمد شاذان چهار صد و هشتاد درهم نزد من جمع کرده بود که آن مبلغ را مصحوب شخصی بملازمان حضرت صاحب الامر بفرستد من با خود گفتم که از پانصد درهم بیست درهم کم است پس تکمیل عدد پانصد دادم و از مال خود بیست درهم بر آن نهادم و مجموع بخدمت محمد بن احمد قمی فرستادم ومنتظر می بودم که مکتوب وصول آن مبلغ بمن رسد تا اطمینان خاطر شود روزی شخصی بمجلس من در آمد و گفت من رسولم از جانب محمد بن احمد قمی ومکتوبی دارم چون مکتوب را خواندم دانستم که توقیع رفیع حضرت صاحب الامر علیه السلام فداه روحی میباشد که محمد بن احمد بن ارسال کرده مکتوب سعادت اسلوب را مضمون این بود پانصد درهمی که در آن بیست درهم از مال تو بود رسید **حدیث خامس والستون** روایت است از راوی سابق که گفت شنیدم از علال بن احمد که از ابای رجا نصر مصری روایت کرده و از کبار علمای زمان خود بود و تولد در مداین و نمو دار در مصر شده بود گفت بعد از آنکه حضرت ابی محمد حسن عسکری بجوار رحمت پروردگار خود واصل شد بطلب وصی امام بودم

در بلاد و امصار جهت تحقیق جانشین او سعی نمودم و شد دانستم که خلف الصدق آن حضرت محمد بن الحسن است علیهما السلام اما نگفتم تا من آن حضرت را نه بینم اطمینان قلب مرا حاصل نمی‌شود روزی با خود گفتم اثری از مطلوب من احتمال دارد بعد از سه سال ظاهر شود ناگاه آوازی شنیدم و کسی را ندیدم گفت ای نصر عبد الله با اهل مصر بگو که آیا شما رسول خدا را دیدید و برسالت او معتقد گردیدید یا آنکه موقوف داشتید تصدیق آنحضرت بدیدن او و ابو رجا گوید از شنیدن این سخن بغایت متعجب شدم و گفتم این شخص از کجا دانست که پدرم عبد الله نام داشته و حال آنکه من رضیع بودم که پدرم در مداین وفات کرده و عبد الله نوفلی مرا در کودکی در مصر آورده و همه کس مرا پسر او می‌دانند دانستم که این صدا از برای آن بود که آن شک که بمحمد بن الحسن علیهما السلام داشتم مرتفع گردد پس در ساعت متوجه مصر شدم و مردم آن دیار را خبر دادم و جمعی کثیر قایل بامامت آنحضرت شدند

حدیث سادس والستون

روایت است از احمد بن ابی روح که گفت زنی از اهل دینور مرا بمنزل خود طلبید اجابت کردم نزد او رفتم گفت یا ابن ابی روح ترا از سایر مردمان بزیور دیانت آراسته و بحلیه امانت پیراسته می‌دانم و می‌خواهم که چیزی بر سبیل ودیعت بتو دهم که محافظت آن را بر ذمهٔ خود لازم دانی و بصاحبش برسانی گفتم اگر خواست الهی باشد این کار می‌کنم پس کیسه حاضر کرد که پر از درهم و دنانیر بود و مهر بر آن نهاده گفت این کیسه را نه گشائی و نظر بر حجت که در اینست نکنی و بآن کسی می‌رسانی که خبر دهد بآنچه ترا در این کیسه است و این دست بند که بده دینار می‌ارزد و سه سنگ در میان آن هست که در بازار جوهریان آن را بده دینار قیمت کرده اند و بآن حضرت تسلیم می‌نمائی و مرا حاجتی است بخدمت آن سرور عرض می‌کنی و جواب وافی اگر بیـ

شو وقبل از آمدن نزد من نوشته بیداری گفتم حاجت تو چیست گفت ده دینار مادرم در حین عروسی من قرض کرده بود بمن وصیت کرده که آن قرض را ادا نمایم والحال فراموش کرده ام که مادرم از که قرض کرده بود و مرا آن ده دینار رسے که مے باید داد پس آن مال را از آن زن گرفتم و متوجه سفر بغداد شدم بعد از طے مراحل و قطع منازل بدار الاسلام بغداد رسیدم و بمجلس حاجز بن یزید و شا در آمدم و بعد از سلام بخدمت او نشستم گفت ترا حاجتے هست گفتم کیسه بر سبیل ودیعت نزد من است و صاحب این مال بمن قرار داده که هر که کمیت و کیفیت آنچه در این کیسه است و اسم شخصے که ارسال داشته بشنوم این کیسه را تسلیم او نمایم اگر مرا خبر دهی بخصوصیت آن مال بتو تسلیم کنم حاجز گفت مامور باخذ این مال نیستم و قبل از آمدن تو رقعه از حضرت صاحب الزمان علیه و علی آله صلوات الرحمن بمن آمده که چون احمد بن روح نزد تو آید او را با خود بجانب سر من رای بیا ور گفتم سبحان الله آنچه مقصود و مطلب من بود همین است پس بمرافقت حاجز به بلده فاخره سر من رای رسیده و بر در سرای سعادت انتمای حضرت امام حسن عسکری علیه السلام حاضر شدم ناگاه خادمے برون آمد و متوجه من شد و گفت احمد بن روح توئی گفتم بلے رقعه بمن داد و گفت این مکتوب را بخوان چون آن نامه سعادت مصحوب را گشودم نوشته بود که بسم الله الرحمن الرحیم یا ابن ابی روح بتو داده بود ودیعت عاتکه بنت دیرانی کیسه را که باعتقاد تو در آن کیسه هزار درهم است و حال آنکه غیر آن نیست که تو گمان داری و با مانت بتو داده و مقرر داشته که همیان را نگشائی و نظر بر آنچه در کیسه است نکنی و آنچه در این کیسه است هزار درهم است و پنجاه دینار و با تو قطعه زیور زنان است که بنت دیرانی گمان کرده بود که به ده دینار مے ارزد بلے

را بست گفته بآن دو نگین که برآن قطعه حلے است نشانید ه اند بده و دینا ر

سے ارزد **ایضاً** سه دانه مروارید در آن قطعه حلے است که بده دینار

خریده شده بود باید که آن قطعه زرینه را بخادمه فلانه وہی که آن را بخشیده

ایم وبعد از آن به بغداد او گردے وکیسه در اسہم ودنانیر را به حاجز بن یزید وشاء

تسلیم نمائی وآنچه جہت خرچے راه بتو عطا نماید قبول کنی وچون بدیار خود رسی عائکه

بنت دیرانی را بگوے که آن ده دینار که مادرست قرض کرده بود ودر عروسی

تو خرج نموده الحال فراموش کرده که از که قرض کرده بود دیقین بدان که آن ده

دینار را از دختر احمد است وا و ناصبیه است تقسیم کند آپسر روح باید که دیگر اظہار محبت جعفر نکنی

و بقول او عمل ننمائی بشارت باد ترا که عمر و نام دشمن تو مرد وخال وزن او نصیب

تو خواہد شد پس بنابر امر انحضرت متوجه بغداد شدم ودر آن ساعت

که بدار الاسلام بغداد رسیدم بخدمت حاجز بن یزید رفتم و

النقره را تسلیم او کردیم چون نقداد نمود ہزار درہم بود وپنجاه دینار کسے

دینار بمن داد وگفت حضرت صاحب الزمان علیه صلوات الرحمن بمن امر

کرده که این مبلغ جہت ما یحتاج سفر بتو دہم پس آن دینار ہا را از حاجز گرفتم

وداع او کردم وا ز بغداد متوجه بلاد خود شدم ودرہمان ساعت که بخانه خود

رسیدم شخصے بمن خبر داد که عمرو که دشمن تو بوده فوت شد وپس از مدت

چار ماه زوجه عمرو با تجمل بسیار ومتمول بے شمار بنکاح من در آمده بعد از

ارتباط واختلاط من بآن زن سه ہزار دینار وصد ہزار درہم بمن واصل

گردید **حدیث سابع والستون** روایت است از علی

بن محمد رازی مشہور بکلینی که گفت جمعے کثیر از اصحاب ما را خبر داده اند که حضرت

صاحب الزمان علیه صلوات الرحمن غلامے را بواسطه نزد ابے عبد الله

جنید فرستاد وجہت بہائے بعضے امتعه که نزد ابی عبد الله بود وابو

عبد الله در آن وقت که متاعہا را فروخت از مبلغ معین مزده قراطه و

یک حبہ ناقص ابو عبد اللہ خنبیدا ز مال مقدار مذکور را وزن نمود و این مبلغ
معین ہتمام و کمال مصحوب غلام بخدمت آن سرور انام ارسال داشت
چون غلام مبلغ را بلا زمان آنحضرت تسلیم نمود آن حضرت بدینارے اشارت
فرمود کہ این دینار را نزد ابو عبد اللہ فرستید کہ او تکمیل این مبلغ از مال
خود بہ ہژدہ قراط و یک حبہ نمودہ چون آن دینار را وزن کردند ہمان ہژدہ
قراط و یک حبہ بود بامر آن سرور بابی عبد اللہ مینہ پس فرستادند حدیث
تامن والستون روایت است از ابو جعفر کہ گفت مرا حق سبحانہ
وتعالےٰ فرزندے کرامت کردہ بود کتابتے بحضرت صاحب الزمان علیہ صلوات
اللہ الرحمن نوشتم و از آن حضرت فداہ روحی جہت آن مولود مسعود رخصت
طلبیدم قبل از ارسال مکتوب آن فرزند روز ہفتم فوت شد مکتوب
دیگر نوشتم و معروض داشتم کہ مرا فرزندے شدہ بود متوفی گردید
آن حضرت در جواب مکتوب من نوشتہ خدائے تعالےٰ عزاسمہ ترا
فرزندے دیگر عوض دہد اورا باید کہ باحمد مسمّٰی گردانی بعد ازان
فرزندے دیگرت خواہد داد بجعفر تسمیہ نمائی حق سبحانہ و تعالےٰ در مدت
دو سال مراد و پسر کرامت فرمود بہمان عنوان کہ آن حضرت فرمودہ بودند
یکے احمد نام نہادم و دیگرے را جعفر نام کردم حدیث تاسع
والستون روایت است از ابو جعفر کہ گفت دو مقصود داشتم
و عریضہ جہت حصول آن بخدمت آن حضرت ارسال کردم و بعد ازان خواستم
کہ مدعائے ثالثے بنویسم باز بخاطرم رسید کہ شاید این ثالث آن حضرت
راخوش نیاید پس اکتفا بہمان دو مدعا کہ اول نوشتہ بودم نمودم و چون
نامہ آن حضرت کہ در جواب عریضہ من نوشتہ بود رسید و بمطالعہ آن
مشرف شدم بشارت بحصول آن دو مدعائے اول دادہ بودند و آن
چیزے کہ از نوشتن آن ملاحظہ کردہ بودم و اشارت بآن در مکتوب

من نبود آن را نیز ذکر کرده بودند و بشارت داده بودند که انشاء اللہ العزیز
المنان این نیز بسیار روز عنقریب میسر و محصل خواهد شد تمام شد بحمد اللہ
المنان بحث معاجز قاهره و آیات باهره حضرت حجت اللہ الاکبر امام العصر
المهدی الموعود المنتظر علیه الصلوة والسلام فداه روحی

باب در جمع بین حکایات و آنچه در تکذیب مدعی مشاهده امام مهدی موعود علیه السلام رسیده در غیبت کبری

چنانچه علامه شیخ صدوق علیه الرحمة در اکمال الدین و شیخ المشایخ محقق
مدقق طوسی در غیبت و شیخنا علامه طبرسی در احتجاج روایت کرده اند که بیرون آمد
توقیع بسوی ابوالحسن سمری که ای علی بن محمد سمری بشنو خداوند بزرگ گرداند اجر
برادران ترا در تو پس بدرستیکه تو فوت خواهی شد از حال تا شش روز پس
جمع کن امر خود را و وصیت مکن به احدی که قایم مقام تو بعد از وفات تو باشد پس
بتحقیق که واقع شد غیبت تامه پس ظهوری نیست مگر بعد از اذن خدای
تعالی ذکره و این بعد از طول زمان و قساوت قلوب و پر شدن زمین است
از جور و زود است که می آید از شیعه من کسی که مدعی مشاهده است آگاه باشید
که هر کس مدعی شود مشاهده آنجناب فداه روحی پیش از خروج سفیانی و صیحه پس او
کذاب و مفتری است و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم
و نیز در چند خبر دیگر اشاره باین مطلب فرموده اند **وجواب** از این خبر
بچند وجه است **جواب اول** آنکه این خبر ضعیف است
علاوه بر آن خبر واحد است که جز ظنی از آن حاصل نشود و مورث جزم و
یقین نباشد پس قابلیت ندارد که معارضه کند با وجدان قطعی که از مجموع
آن قصص و حکایات پیدا می شود هر چند از هر یک آنها پیدا نشود بلکه جمله

ازانها دارا بود کرامات و خارق عادتی را که ممکن نباشد صدور آنها از غیبه
آن جناب علیه السلام فداه روحی پس چگونه رواست اعراض از آنها بجهت
وجود خبر ضعیفی که ناقل آن شیخ طوسی علیه الرحمة است عمل نکرده است بآن
در همان کتاب چنانچه بیاید کلام او و در این مقام پس چه رسد بغیر او و علمای
اعلام از قدیم تا حال امثال این وقایع را قبول دارند و در کتب ضبط فرموده
اند و بآن استدلال کرده اند و اعتنا کرده اند و از یک دیگر گرفته اند و از
هر ثقه ما مونیکه اطمینان بصدق کلام او داشته اند نقل امثال آنها را از او
تصدیق کرده اند چنانچه در غیر این مقام با او می کردند **جواب ثانی**
آنکه شاید مراد از این خبر تکذیب کسانی باشد که مدعی مشاهده می باشند با
ادعای نیابت و رسانیدن اخبار از جانب آن جناب فداه روحی بسوی
شیعه چنانچه سفرای خاص آن حضرت در غیبت صغری داشتند و این جواب
از علامه مجلسی رحمه الله در کتاب بحار الانوار است **جواب ثالث**
آن خبریست که در قضیه جزیره خضرا ذکر میشود و در **جلد اول** همین
کتاب مستطاب بالتفصیل ذکر شد که زین الدین علی بن فاضل بسید شمس الدین
عرض کرد که ای سید من ما روایت کردیم احادیثی از مشایخ خود از صاحب
الامر علیه السلام که آنحضرت روحی فداه فرمود که هر که در غیبت کبری گوید که مرا
دیده بتحقیق که دروغ گفته است پس با این چگونه در میان شما کسی است که میگوید
من آن حضرت را دیده ام گفت راست می گوئی آن حضرت این سخن را فرمود
در آن زمان بسبب بسیاری دشمنان از اهل بیت خود و غیر ایشان از فراعنه
زمان از خلفای بنی عباس حتی آنکه شیعیان در آن زمان یک دیگر را منع
می کردند از ذکر کردن احوال آن جناب و اکنون زمان طول کشیده و دشمنان
از او مایوس گردیدند و بلاد ما از آن ظالمان و ظلم ایشان دور است و ببرکت
آن جناب فداه روحی دشمنان نمی توانند که بما برسند الخ و این وجه که سید

فرموده جاری است در اکثر بلاد اولیائے آنجناب علیہ السلام **جواب رابع**
آن چیز نیست کہ علامہ طباطبائی بحر العلوم رہ فرموده در رجال خود در ترجمۂ
شیخ مفید اعلے اللہ مقامہ بعد از توقیعات مشہوره کہ سابقاً ذکر شد باین عبارت
کہ اشکال میرود در امر آنہا بسبب وقوع آنہا در غیبت کبرے و جہالت
آن شخص کہ این توقیعات را رسانده و دعوے کردن او مشاہده را کہ منافیست
بعد از غیبت صغرے وممکن است دفع این اشکال باحتمال حصول علم
بسبب دلالت قراین ومشتمل بودن توقیع بر اخبار از فتنہ وشورشہا وجنگہای
بزرگ واخبار از غیبے کہ مطلع نمے شود بر آن جز خدا وندمنان واولیا او
باینکہ ظاہر نماید آن را برائے ایشان واینکہ مشاہده کہ ممنوع شده اینست
کہ مشاہده کند امام علیہ السلام را وبداند کہ او ست حجت علیہ السلام در آن
حالیکہ مشاہده مے کند آن جناب روحی فداه را ومعلوم نشد کہ آورنده
توقیع دعوے کرد این مطلب را انتہے وخواہد آمد ذکر واسباب اعتبار آن
توقیعات در **مجلد رابع** ہمین کتاب مستطاب انشاء اللہ تعالے
بنحویکہ محتاج نباشد بظاہر نمودن این احتمالات ونیز **علامہ** مذکور
در فوائد خود در مسئلہ اجماع فرموده وبسا مے شود کہ حاصل شود برائے
بعضے از حفظہ اسرار از علمائے ابرار علم بقول امام علیہ السلام بعینہ بروجہیکہ
منافی نباشد امتناع رویت را در مدت غیبت پس متمکن نمے شود از تصریح
بنسبت آن قول بامام علیہ السلام پس ابراز مے کند آن قول را در صورت
اجماع تا جمع کرده باشد میان آن اظہار حق ونہی از افشاء مثل این سر بہر حال
وشاید مراد ایشان از این کلام وجہ آینده باشد **جواب خامس**
چیزی است کہ علامہ مذکور در رجال بعد از کلام سابق فرموده کہ وگاہست
کہ منع شود امتناع مشاہده را در شان خواص ہر چند دلالت دارد بر آن ظاہر
اخبار بسبب دلالت عقل ودلالت بعضے از آثار انتہے وشاید مراد از آثار

ہمان وقائع سابقہ است کہ از جملہ آنہا بود و قائع خود ایشان یا خبری است کہ
خصیبی نقل کردہ در کتاب خود باسناد خود از امیرالمؤمنین علیہ السلام کہ
فرمود صاحب الامر علیہ السلام ظاہر مے شود و نیست از برائے احدے
در گردن او بیعتے و نہ عہدے و نہ عقدے و نہ ذمتہ پنہان مے شود از خلق
تا وقت ظہورش راوی عرض کرد یا امیرالمؤمنین دیدہ مے شود پس از
ظہورش فرمود بلکہ دیدہ مے شود وقت مولدش و ظاہر مے شود براہین و دلائل
او و مے بیند او را چشمہائے عارفین بفضل او کہ شاکرین کاملین اند و بشارت
مے دہند باو کسانے را کہ شک دارند در او و یا مراد مثل خبریست کہ روایت کردہ
کلینی و شیخ طوسے و نعمانی باسانید معتبرہ از حضرت
صادق علیہ السلام کہ فرمود لابد است از برائے صاحب این امر از غیبت
ولابد است از برائے او غیبتش از عزلت و نیست بأسے و وحشتے یعنے با
استیناس آن حضرت فداہ روحی در غیبتش بأسے نفر از اولیائے و شیعیان
خود در عزلت از خلق وحشتے ندارد چنانچہ شارحین احادیث فہمیدند از این
عبارت **و بعضے** گویند کہ آنجناب پیوستہ در سن سی سالگی است و صاحب
این سن ہرگز وحشت نکند و این معنے بغایت بعید است و ظاہر است کہ این
سی نفر کہ امام علیہ السلام در ایام غیبت با ایشان انس مے گیرد باید متبادل
شوند در قرون و اعصار زیرا کہ مقرر نشدہ برائے ایشان از عمر آنچہ مقرر شدہ
برائے سید ایشان پس در ہر عصر باید یافت شود سی نفر از خواص کہ بفیض
حضور فائز شوند و نیز **شیخ طبرسے** و شیخ **صدوق**
و **ابی جعفر** محمد بن جریر طبری بسندہائے معتبر روایت کردند قصہ علی ابن
ابراہیم ابن مہزیار را و کیفیت رفتن او را از اہواز بکوفہ و از انجا بمدینہ
طیبہ و از انجا بمکہ معظمہ و تفحص کردن او از حال امام عصر علیہ السلام فداء
روحی و رسیدن او در حال طواف خدمت جوانے کہ او را ہمراہ خود و در

نزدیک طایف و در مرغزارے کہ رشک بہشت بر این بود بخدمت امام علیہ السلام
رسید و بروایت طبری چون بخدمت آن جوان کہ یکے از خواص بلکہ از اقارب
خاص بود رسید آن جوان با وگفت چہ مے خواہی اے ابو الحسن گفت امام
محجوب از عالم را گفت آن جناب فداہ روحے محجوب نیست از شما ولکن
محجوب کردہ آن جناب علیہ السلام را از شما بدی کردارہاے شما الخ و در
این کلام اشارہ ایست باینکہ اگر کسے را عمل بدی نباشد و کردار و گفتار خود را
پاک و پاکیزہ کردہ باشد از قذارات معاصے و آنچہ منافی سیرۂ اصحاب آن
جناب است برائے او حجابے نیست از رسیدن خدمت آن جناب
فداہ روحی و علمائے اعلام و مہرۂ فن اخبار و کلام تصریح فرمودہ اند بہ امکان
رویت در غیبت کبرے **سید مرتضی** در تنزیہ الانبیاء در
جواب آنکہ گفتہ کہ ہرگاہ امام علیہ السلام غائب باشد بنحویکہ نرسد بخدمت او
احدے از خلق و منتفع نشود باو پس چہ فرق است میان وجود و عدم او
فرمودہ اول چیزے کہ در جواب او مے گوئیم اینکہ ما قطع نداریم کہ نمے رسد
خدمت امام علیہ السلام احدے ملاقات نمے کند او را بشرے و این امرے
است کہ معلوم نشدہ و راہے نیست بسوئے قطع کردن بآن الخ **و** در
جواب آنکہ گفتہ کہ ہرگاہ علت در پنہان شدن امام خوف است از ظالمین و
تقیہ او از معاندین پس این علت زائل است در حال ایمان و شیعیان او پس
واجب است کہ ظاہر شود برائے ایشان فرمودہ بعد از چند جملہ از کلمات
کہ ما نیز گفتہ ایم کہ ممتنع نیست اینکہ امام علیہ السلام ظاہر شود از برائی بعضے
از اولیاء خود از کسانے کہ خوف ندارد از طرف ایشان بودن چیزے
از اسباب خوف را و این امریست کہ نمے شود قطع کرد بہ نبودن آن و
امتناع آن و جز این نیست کہ خبر دارد از حال خود و راہے نیست برائے
او بسوئے فہمیدن حال غیر خود و در **کتاب مقنع** کہ مختصریست

در غیبت قریب باین مضمون فرموده است و شیخ طوسی علیه الرحمة
در کتاب غیبت در مقام جواب از سوال مذکور بعد از کلماتی چند فرموده و آنچه
سزاوار است که جواب داده شود از این سوالی که ذکر کردیم آن را از
مخالف اینکه گوئیم که ما اولاً قطع نداریم بر پنهان بودن آنجناب علیه السلام از
جمیع اولیا خود بلکه جائز است که ظاهر شود از برای اکثر ایشان و نمیداند
هیچ انسانی مگر حال نفس خویش را پس اگر ظاهر شد برای او پس شبهات او
مرتفع شد و اگر ظاهر نشده برای او پس میداند که آنجناب علیه السلام ظاهر
نشده برای او بجهت امریست که راجع است با و بعینه برای مانع است
که در او است هر چند نداند آن را مفصلاً بجهت تقصیری که از طرف
او است الخ و کلام شیخ منتخب الدین در جلد رابع همین کتاب انشاء الله
تعالی خواهد آمد و شمردن آن سه نفر از علماء را از جمله شاهدین و سفرای
آن جناب و نیز خواهد ذکر شد از علامه مثل آن و سید رضی الدین علی بن
طاوس در چند جا از کتاب مستطاب کشف المحجه بکنایه و تصریح دعوای این
مقام را کرده و در جائی از آن فرموده بد…ی فرزند من محمد الهام نماید
خدای تعالی آنچه را که خواسته آنرا از تو خشنود میشود بآن از تو که
غیبت مولای ما مهدی صلوات الله علیه که متحیر نموده مخالف و بعضی
موالف را از جمله ادله است بر ثبوت امامت آن جناب و امامت آباء
طاهرین او صلوات الله علی جده محمد و علیهم اجمعین زیرا که تو هرگاه واقف
شوی بر کتب شیعه و غیر شیعه مثل کتاب غیبت ابن بابویه و کتاب غیبت
نعمانی و مثل کتاب شفا و جلاء و مثل کتاب ابی نعیم حافظ مهدی و صفات
او و حقیقت بیرون آمدن او و ثبوت او و کتابهائی که اشاره کردم بآنها
در طرائف می یابی آنها یا بیشتر آنها را که متضمن است پیش از ولادت
آن جناب که او غائب خواهد شد غیبت طولانی تا اینکه برمی گردند از امامت

او بعضے از کسانے که قایل بودند بآن پس اگر ضیبت نکند این غیبت را طعنے خواهد
بود ورا امامت پدران آن جناب وخودش پس غیبت حجت شد برائے ایشان و
برائے آن حضرت روحی فداه بر مخالفین او در اثبات امامتش و صحت غیبتش با
آنکه آن جناب علیه السلام حاضر است با خدائے تعالی بر نحو یقین و جز این نیست
که غایب شده آنکه ملاقات نکرده او را از خلق بجهت غیبت ایشان از حضرت
متابعت او و متابعت پروردگار عالمیان و در جائے فرموده که اگر ادراک
کردم موافقت توفیق ترا از برائے کشف نمودن اسرار برائے تو بشناسانم
ترا از خبر مهدی صلوات الله علیه چیزے را که مشتبه نشود بر تو و مستغنے شوی
باین از دلیلهائے عقلیه و از روایات پس بدرستیکه آن جناب صلی الله
علیه و آله و اصحابه وسلم زنده و موجود است بر نحو تحقیق و معذور است از کشف
امر خود تا آنکه اذن او را مدبر خداوند رحیم شفیق چنانچه جاری شده بود براین
عادت بسیارے از انبیاء و اوصیاء پس بدان این را بر نحو یقین و بگردان آن را
عقیده و دین خود پس بدرستیکه پدر تو شناخته آن جناب را واضح و روشن تر
از شناختن ضیاء خورشید آ و در جای دیگر فرموده بعد از
تعلیم فرزندش کیفیت عرض حاجات خود را بآنجناب که ذکر کن برائے او که
پدر تو ذکر کرده برائے تو که وصیت ترا کرده بآنجناب و گردانده ترا باذن خداوند
جل جلاله بنده او و اینکه من ترا معلق نمودم بآن جناب پس بدرستیکه خواهد
آمد ترا جواب آن جناب فداه روحی و از چیزهائیکه مے گویم اے فرزند
من محمد پر نماید خداوند جل جلاله عقل و قلب ترا از تصدیق نمودن برائے
اهل صدق و توفیق در معرفت حق اینکه طریق شناساندن خداوند جل جلاله از
برائے تو جواب مولائے ما مهدی صلوات الله علیه را بر حسب قدرت و
رحمت اوست پس از انجمله است آنچه روایت نموده آن را محمد بن یعقوب
کلینی در کتاب رسائل از شخصے که گفت نوشتم بسوئے ابی الحسن

علیه السلام اینکه شخصی دوست دارد که راز گوید با امام خود آنچه را دوست دارد که راز گوید آن را با پروردگار خود گفت پس نوشت اگر باشد برای تو حاجتی پس حرکت ده لبهای خود را پس جواب میرسد تو را جواب آن و از انجمله است آنچه را که روایت کرده سعید بن هبة الله راوندی در کتاب خرایج فرموده که گفت بمن علی بن محمد علیهما السلام هرگاه اراده کردی که سوال کنی از مسئله پس بنویس آن را و بگذار نوشته را در زیر مصلای خود و ساعتی آن را مهلت ده و آنگاه بیرون بیاور آن را و نظر نما در آن گفت پس کردم پس یافتم جواب آنچه را که سوال کرده بودم از آن که توقیع شده بود در آن و بتحقیق که اختصار کردم برای تو براین تنبیه و راه باز است بسوی امام علیه السلام برای کسی که اراده نموده خداوند جل جلاله عنایت خود را باو و تمام احسانش را بسوی او و شیخ محقق جلیل اسد الله شوشتری کاظمینی در کتاب کشف القناع و ضمن اقسام اجماع غیر اجماع مصطلح معروف میفرماید سیم از آنها اینکه حاصل شود برای یکی از سفرای امام غایب عجل الله فرجه علم بقول امام علیه السلام بجهت نقل کردن مثل [illegible] برای او در نهانی یا بسبب توقیع و مکاتبه یا بشنیدن از خود آن جناب شفاها بر وجهیکه منافی نباشد امتناع رویت را در زمان غیبت یا حاصل شود آن علم از برای بعضی از جمله اسرار ایشان و ممکن نباشد او را تصریح کردن بآنچه او را بر آن مطلع شده و آشکارا نسبت دادن آن قول بامام علیه السلام و اتکال کردن در ما برازمدعی خود بغیر از اجماع از ادله شرعیه بجهت موجود نبودن آنها و در این هنگام پس جایز است برای او اگر مامور نباشد باخفاء یا مامور باشد باظهار نه بر وجهیکه فاش شود اینکه ابراز کند آن قول را در مقام احتجاج بصورت اجماع بجهت ترسیدن از ضایع شدن آن قول و جمع کردن میان امتثال امر باظهار حق بقدر امکان و امتثال نهی از افشاء مثل آن قول از برای غیر اهلش از ابنای زمان و شکی نیست در

حجت بودن این اجماع اما از برای خودش پس بجهت تلبس بقول امام علیه السلام و اما از برای غیرش پس بجهت کشف کردن اجماع او از قول امام علیه السلام غایت آنچه در این جا هست آنکه او استکشاف نموده قول امام علیه السلام بطریقی که ثابت نشده و نقصی در این نیست بعد از حصول وصول بآنچه معلق بود بر آن حجیت اجماع و برای صحت این وجه و امکان او شواهدی است که دلالت میکند بر آن از جمله آنها بسیاری از زیارات و آداب و اعمال معروفه است که متداول شده میان امامیه و مستندی ندارد و ظاهر نه از اخبار ایشان و نه از کتب قدمای ایشان که واقف اند بر آثار ائمه علیهم السلام و اسرار ایشان و اماره نیست که شهادت دهد براینکه منشا آنها اخبار مطلقه است یا وجوه اعتباریه که بنظر مستحسن می آید که داعی شده باشد ایشان را بر انشاء و ترتیب آنها و اهتمام بجمع کردن و تدوین آنها چنانچه ظاهر است در جمله از آنها بلی مضایقه نداریم در ورود اخبار در بعضی از آنها و از جمله آنها است آنچه والد علامه و ابن طاوس روایت کردند از سید کبیر عابد رضی الدین محمد بن محمد آوی تا آخر آنچه می آید در بعضی از حکایات که در مجلد رابع همین کتاب مستطاب ذکر خواهیم کرد انشاء الله تعالی و از آنجمله است قصه جزیره خضراء معروفه که مذکور است در بحار و تفسیر الائمه و غیر آن چنانچه گذشت آن در مجلد اول این کتاب و از آنها است چیزی که شنیده آن را علی بن طاوس در سرداب شریف و از آن جمله است آنچه را که تعلیم فرمود محمد بن علی علوی حسینی تا آخر آنچه خواهد آمد در بعض حکایات در مجلد رابع این کتاب انشاء الله تعالی و شاید این مطلب نیز قاعده باشد در بسیاری از اقوال که قائل آنها معلوم نیست پس چنین باشد که مطلع بر قول امام علیه السلام چون دید آن قول را مخالف آنچه مستقر شده بر آن امامیه یا معظم ایشان و متمکن نیست از اظهار آن بنحوی که باور رسیده مستحق رسد که حق ضایع شود و از میان برود قرار میدهد آن قول را

رأی یکی از اقوال امامیه و یا شود که خود اعتماد می کند بر آن و فتوی می دهد
بآن بدون تصریح بدلیل بجهت نبودن ادلهٔ ظاهره از برای اثبات آن
و شاید ذکر شده نیز دلیل باشد برای آنچه از بعضی از مشایخ ما رسیده از اعتبار
این قسم از اقوال یا تقویت کردن آنها بحسب امکان نظر باحتمال بودن آن
قول قول امام علیه السلام که القا فرموده آن را میان علما تا آنکه جمع نشوند بر
خطا و راهی نیست برای القاء آن در این حال مگر بنحو مذکور نیست و
در این کلمات بعضی مناقشات هست که محل ذکر آنها نیست و مقصود از غیبت
باصل مقصود که نسبت امکان رویت است و در غیبت کبری بهمه اقسام
آن برای بعضی علما را اعلام چنانچه معلوم شد از کلمات مذکوره و غیر آنها که
نقلش موجب تطویل است **جواب سادس** آنکه مخفی و مستور است
بر انام مکان و مستقر آنجناب علیه السلام است پس راهی نیست بسوی آن از
برای احدی و نمیرسد بآنجناب بشری و نمیداند آن را کسی حتی خاصان موالیان
و فرزندان آنجناب پس منافات ندارد ملاقات و مشاهده آن جناب در
اماکن و مقامات که ذکر شد پاره از آنها و ظهور آن حضرت در نزد مضطر
مستغیث ملتجی شده بآنجناب منقطع شده از همه اسباب و واله در وادی
شبهات و حیران در مهالک فلوات چنانچه گذشت در **جلد ثانی**
این کتاب که اجابت ملهوف و اغاثهٔ مضطر یکی از مناصب آن جناب است
و مؤید این احتمال خبری است که مروی است در کافی از اسحاق بن
عمار که گفت فرمود ابو عبدالله علیه السلام که از برای قائم علیه السلام دو غیبت
است یکی از آن ها کوتاه است و دیگری نمیدانند مکان آنجناب را در
آن غیبت مگر خاصه دوستانش **شیخ طوسی** و **شیخ نعمانی**
در کتاب غیبت خود بسند معتبر از مفضل بن عمر روایت کرده اند که او گفت شنیدم
که ابو عبدالله علیه السلام می فرمود که بدرستیکه از برای این امر دو غیبت است

یکی از آنها طول میکشد تا اینکه میگویند بعضی که کشته شد و میگویند بعضی که رفت تا اینکه باقی نمی ماند بر امر او از اصحابش مگر چند نفری مطلع نمیشود بر موضع او احدی از فرزندان او و مگر آنکه مشغول خدمت و متولی امور اوست **شیخ نعمانی** از اسحاق بن عمار روایت کرده که گفت شنیدم که ابو عبد الله جعفر بن محمد علیهما السلام میفرماید از برای قائم علیه السلام دو غیبت است یکی طولانیست و دیگری کوتاه است در یکی عالم هست بمکان او و در آن غیبت خاصه از شیعیان او و در دیگری عالم نیست بمکان او خاصه موالیان او و در دین **مخفی نماند** که این خبر اسحاق همان خبر اسحاق مروی در کافی است و در بعضی نسخ چنانست که ذکر کردیم و در بعضی مطابق نسخه کافی است و بهر نسخه در خبر جواب است از اصل مقصود چه بنا بر خبر کافی دلالت دارد بر آنکه خاصان از موالیانش در غیبت کبری عالم اند بمستقر و مکان آنجناب پس مؤید جواب خامس باشد و بنا به بعضی نسخ نعمانی مراد آن خواهد بود که خاصان در آن وقت عالم نیستند بمحل اقامه آن حضرت پس نفی نکند مشاهده و رویت او را در اماکن دیگر و نبود در قصص گذشته قصه که دلالت کند بر ملاقات احدی آن جناب را در آن محل والله تعالی هو العالم

باب در بیان آنکه درماندگان بسبب وجود مهدی موعود علیه السلام نجات یافتند

پس بدانکه در اینجا بیان کنم از حکایات درماندگان در بیابان و غیر آن که بسبب وجود شخصی معظم از آن ورطه نجات یافتند بدون دلالت کردن چیزی در آن قضیه بر بودن نجات دهنده امام عصر علیه السلام فداه روحی در ضمن

حکایات آئینه چنانچه علمای اعلام ما رضوان الله علیهم چنین کرده اند و ما نیز متابعت کردیم ایشان را و ظاهر آنست که ایشان چنین دانسته اند که نمازشب و ... و اجابت مضطر و رد آنحال و صدور چنان کرامت باهره و معجزه ظاهره نشود مگر از جناب مقدس او بلکه این از مناصب خاصه اوست چنانچه سید فضل الله راوندی در کتاب دعوات و ... را از کتاب مجموع الدعوات تلعکبری و در کلم الطیب از قبس المصباح روایت کرده اند از ابو الوفا شیرازی که گفت من اسیر بودم در حبس ابی علی الیاس با ضیق حال پس چنین معلوم شد بر من که او قصد قتل من کرده پس شکایت کردم بسوی خداوند تبارک و تعالی و شفیع قرار دادم مولای خود ابی محمد علی بن الحسین امام زین العابدین علیهما السلام را پس خواب مرا ربود و بروایت قبس پس موکلین بمن گفتند که قصد بدی بتو کرده پس من مضطرب شدم و بنا کردم بمناجات کردن با خدا و ندمن بتوسل بپیغمبر و ائمه اطهار علیهم السلام و چون شب جمعه شد و فارغ شدم از نماز و خوابیدم در خواب دیدم حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم را که آنجناب می فرماید که متوسل نشو بمن و نه بدختر من و نه بدو پسر من از برای چیزی از متاع دنیا بلکه از برای آخرت و آنچه را اراده داری از فضل خدای تعالی و اما برادر ابو الحسن پس او انتقام می کشد از کسی که ظلم کرده ترا و برو انتقام می کشد برای تو از دشمنان تو پس گفتم یا رسول الله صلی الله علیه وسلم آیا نبود که فاطمه علیها السلام را ظلم کردند پس صبر کرد و میراث ترا غصب کردند صبر نمود پس چگونه انتقام می کشد از کسی که مرا ظلم نموده پس حضرت صلی الله علیه و آله وسلم نظر کرد بسوی من از روی تعجب و فرمود آن عهدی بود که با او کرده بودم و امری بود که باو امر نموده بودم و جایز نبود برای او که بپا داشتن آن و بتحقیق که ادا کرد حق را و الآن پس وای کسی که متعرض شود موالی او را و اما علی بن الحسین پس از برای نجات از سلاطین و از شر شیاطین

واما محمد بن علی و جعفر بن محمد علیهما السلام پس از برائے آخرت و بروایتے آنچه
بخواهی از طاعت خداوند و رضوان او واما موسے بن جعفر علیه السلام پس بخواه
با و عافیت واما علی بن موسے پس از برائے نجات و بروایتے پس بطلب
با و سلامتی را و در سفرها در بحر و بر واما محمد بن علی علیهما السلام پس بطلب بسبب
او نزول رزق را از خداوند منان واما علی بن محمد علیهما السلام پس از برائے
قضائے نوافل و نیکی اخوان و آنچه بخواهی از طاعت خداوند عز و جل واما
حسن بن علی علیهما السلام پس از برائے آخرت واما الحجت القائم مهدی موعود
علیه السلام پس هرگاه رسید شمشیر بمحل ذبح تو و حضرت اشاره فرمود بدست خود
بسوئے حلق پس استغاثه بکن با و پس بدرستیکه در مے یابد ترا و او فریادرس
است و پناه است از برائے هرکس که استغاثه کند پس بگو یا مولای یا
صاحب الزمان انا مستغیث بك و بروایت دیگر فرمود واما صاحب
الزمان علیه السلام پس هرگاه رسید کارد باین جا و اشاره فرمود بدست خود
بسوئے حلقش پس از او اعانت بخواه پس بدرستیکه او ترا اعانت خواهد کرد
پس بگو یا صاحب الزمان اغثنی یا صاحب الزمان ادرکنی
و بروایت اول پس من در خواب گفتم یا مولائی یا صاحب الزمان
انا مستغیث بك و بروایت دیگر پس فریاد کردم در خواب خود یا
صاحب الزمان اغثنی یا صاحب الزمان ادرکنی و بروایت
قبن المصباح صهرشتی پس فریاد کردم در خواب یا مولای یا صاحب
الزمان ادرکنی فقد بلغ مجهودی و بروایت اول پس در این حال
دیدم شخصے را که فرود آمد از آسمان و در زیر پایش اسپے او اسپے است و در دست
او حربه ایست از نور پس گفتم اے مولائے من دفع کن از شر من آنکه مرا اذیت
میکند پس فرمود کار ترا انجام دادم پس چون صبح کردم الیاس مرا خواست
و گفت بکے استغاثه کردی گفتم بآنکه او فریادرس درماندگانست ودد

بحار از مجموع الدعوات دعائی طولانی نقل کرده از برائے توسل با امام عصر علیه السلام اللهم انی اسئلک بحق ولیک وحجتک صاحب الزمان الا اعنتنی به علی جمیع اموری وکفیتنی به مؤنة کل مؤذ وطاغ وباغ واعنتنی به فقد بلغ مجهودی وکفیتنی کل عدو وهم وغم ودین ولدی وجمیع اهلی واخوانی ومن یعنینی امره وخاصتی امین یا رب العالمین وظاهر آنست که مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وآله وسلم از آن کلام نه اختصاص توسل به امام عصر علیه السلام است در آنجا که بچنگ دشمن افتد که قصد کشتن او نموده بلکه آن کنایه است از نهایت رسیدن شدت امور ومنقطع شدن اسباب وقطع امید از مخلوق ونماندن جائے صبر وشکیبائی چه از بلای دینی باشد یا دنیوی واز شر دشمن انسی باشد یا جنی چنانچه از دعائے مزبور نیز معلوم مے شود پس چنانچه تکلیف مضطر وامانده وبیاده استغاثه بآنجناب علیه السلام است بزبان مقال ودعائے ماثور کفایت مے کند او را برائے قابلیت اغاثه آنجناب سوال بلسان حال واستعداد با داشتن مقام تولا واقرار بولایت وامامت وانحصار دانستن مربی ووساطت فیض الهی در آن وجود مقدس در ظلمات تیه غیبت پس معلوم شد که درماندگان در حکایات سابقه خصوص آنانکه در سفر طاعت چون حج وزیارت بودند خبر غوث زمان صلی الله علیه وآله وسلم کسے بنجات ندا ده واز جمله شواهد براین مطلب آنکه از القاب خاصه آنحضرتست غوث که در زیارات معتبره وارد شده ومعنی آن فریادرس است بحقیقت معنی این لقب الهی که مجرد اسم نسبت محقق نشود تا آنکه صاحب آن دارائے قوة سامعه باشد که هر کس در هر جا بهر لسان در مقام استغاثه برآید بشنود بلکه دارائے علیکه بحالات درماندگان احاطه کرده باشد که بے استغاثه وتوسل از حالش آگاه باشد چنانچه در فرمانے که برائے شیخ مفید نوشتند باین مقام تصریح فرموده اند ودارائے قدرت وتوانائی باشد که اگر صلاح دانست درماندہ

مستغیث بلسان حال یا مقال رانجات دہد و از گرداب بلا در آرد و این مقام
راشائستگی ندارد جز کسی کہ دارائے مقام امامت و پا در بساط ولایت گذاردہ باشد
ونیز مؤید این مقال است آنچہ در میان جمیع عربہائے حضری و اہل بادیہ
اشتہار دارد از تعبیر کردن از آن ذات مقدس با بو صالح و در توسلات
و استغاثات و ندبہا و شکایتہا جز باین اسم آنحضرت را نخوانند و شعرائے
معروفین کرر در قصاید مدایح و مراثی و ندبہ باہمین کنیہ آنجناب را ذکر مے کنند و
ماخذے در اخبار خاصہ برائے آن بنظر نرسیدہ است جز خبریکہ احمد بن خالد برقی
روایت کردہ در کتاب محاسن از ابو بصیر از جناب صادق علیہ
السلام دودہ کہ فرمود ہر گاہ کم شدے در راہ پس ندا کن و بگو بلند یا صالح و یا ابا
صالح ارشدنا الی الطریق رحمکم اللہ عبید بن حسین زرندی کہ راوی
خبر است از علی بن ابی حمزہ آوردہ کہ گفت پس رسید بما این بلا پس امر نمودیم
بعضے از کسانیکہ با ما بودند اینکہ دور شود و ندا کند پس دور شد و ندا کرد آنگاہ آمد
نزد ما پس خبر داد ما را کہ او شنید آواز نازکی را کہ مے گوید راہ بطرف راست یا گفت
سمت چپ پس یافتیم راہ را چنانچہ گفتہ بود و تردید در یا با صالح و نیز تردید در سمت
راست یا چپ از راوی خبر است کہ سہو کردہ چنانچہ سید علی بن
طاؤس در کتاب امان الاخطار بعد از نقل خبر از محاسن تصریح فرمودہ وشیخ
برقی در کتاب مذکور از پدر خود محمد بن خالد برقی نقل کردہ کہ او در سفرے
با جمعے از راہ کج شدند گفت پس ما این کار را کردیم پس راہ را بما نشان دادند رفیق
ما یعنے آنکہ کنارہ کرد و آن دعا را خواند شنید صدائے نازکی را کہ مے گوید راہ
طرف راست است پس ما را خبر داد و بآنجماعت خبر نہ کرد پس گفتم طرف راست را
بگیرید پس شروع برفتن طرف راست شدیم وشاید کہ چنین فہمیدند یا بدست
آوردند کہ صالح یا با صالح اسم یا کنیت امام عصر علیہ السلام است چنانچہ در
مجلد دوم این کتاب گذشت کہ بعضے اول را در اسامی و دوم

راد رکنیتهاے انحضرت شمردند و از بعض حکایات که در مجلد رابع این کتاب ذکر خواهیم کرد معلوم مے شود که این مطلب معهود بود میان شیعه و از کم شدن اخبار هرگاه فهمیدند که در آن حال امام و ولی خود را باین نام بخوانند و بجهت ضعف یقین و قصور اعتقاد راوی یا اهل مجلس مراد را بیان نه فرموده‌اند و اسامی پیغمبر و امیرالمؤمنین صلوات الله علیهما بحسب طبقات آسمان و عرش و کرسی و جنت و لوح و قلم و سایر مقامات عالیه و درکات دوزخ و طبقات زمین و سایر عوالم و اسما مخلوقات علوی و سفلی و مختلف و متعدد و در هر جا باسمے مذکور و منسوب و در نزد هر طائفه بنامے معروف و خوانده مے شوند چنانچه ب بیان است از آن در محل خود ثبت شده و جائز است که سایر ائمه علیهم السلام در تمام این منقبت یا بعض آن شریک باشند پس معلوم شد که راهنمائے در بیابان و دستگیر گم شدگان اباصالح همان غوث اعظم ولی الله امام عصر صاحب الزمان علیه السلام است و اگر کسے شبه کند که از ملاحظه کرامات جمله از خواص اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله و اصحابه وسلم چون سلمان و سایر خواص ائمه اطهار علیهم السلام چون میثم و اویس و جابر جعفی و نظائر ایشان نیز و کرامات پاره از عباد و زهاد و علما و نیکان مے توان احتمال داد که این کرامت از ایشان نیز روا که صادر شود یا آنکه صالح اسم جنے است که سیر مے کند در بلاد و بجهت ارشاد گم شده و حبس کردن حیوان فرار کرده چنانچه در خصال از امیر المؤمنین علیه السلام مروی است در جواب گوئیم که با این احتمال نیز دلالت بر مقصود خواهد کرد چه غرض اقصی از ذکر آن قصص اثبات وجود مبارک آنجناب است و بودنش در میان خلق و رسیدن منافع وجود او است بایشان و معلوم است که شیعیان آنجناب را نجات ندهد جز کسے که در عقیده با ایشان شریک باشد نه مخالف در مذهب و طریقه که اکثر ایشان خون و مال و عرض آنها را حلال مے دانند بلکه جمله از شافعیه مے گویند که

مستغیث بلسان حال یا مقال را نجات دہد و از گرداب بلا در آرد و این مقام را شائستگی ندارد جز کسی کہ دارائے مقام امامت و پا در بساط ولایت گذارده باشد و نیز مؤید این مقال است آنچہ در میان جمیع عربہائے حضری و اہل بادیہ اشتہار دارد از تعبیر کردن از آن ذات مقدس با بوصالح و در توسلات و استغاثات و ندبہا و شکایتہا جز باین اسم آنحضرت را نخوانند و شعرائے معروفین مکرر در قصاید مدایح و مراثی و ندبہا بہمین کنیہ آنجناب را ذکر مے کنند و ماخذے در اخبار خاصہ برائے آن بنظر نرسیدہ است جز خبریکہ احمد بن خالد برقی روایت کردہ در کتاب محاسن از ابو بصیر از جناب صادق علیہ السلام دوکہ فرمود ہر گاہ گم شدے در راہ پس ندا کن بگو بلند یا صالح ویا ابا صالح ارشدونا الی الطریق رحمکم اللہ عبید بن حسین زرندی کہ راوی خبر است از علی بن ابی حمزہ آوردہ کہ گفت پس رسید بما این بلا پس امر نمودیم بعضے از کسانیکہ با ما بود ندا یکہ دور شود و ندا کند پس دور شد و ندا کرد آنگاہ آمد نزد ما پس خبر داد ما را کہ او شنید آواز نازکی را کہ مے گوید راہ بطرف راست یا گفت سمت چپ پس یافتیم راہ را چنانچہ گفتہ بود و تردید در یا با صالح و نیز تردید در سمت راست یا چپ از راوی خبر است کہ سہو کردہ چنانچہ سید علی بن طاوس در کتاب امان الاخطار بعد از نقل خبر از محاسن تصریح فرمودہ و شیخ برقی در کتاب مذکور از پدر خود محمد بن خالد برقی نقل کردہ کہ او در سفرے با جمعے از راہ کج شد ند گفت پس ما این کار را کردیم پس راہ را بما نشان داد ند رفیق ما یعنے آنکہ کنارہ کرد و آن دعا را خواند شنید صدائے نازکی را کہ مے گوید راہ طرف راست است پس ما را خبر داد و با جماعت خبر نکرد پس گفتم طرف راست را بگیرید پس شروع برفتن طرف راست شدیم و شاید کہ چنین فہمید ند یا بدست آوردند کہ صالح یا با صالح اسم یا کنیت امام عصر علیہ السلام است چنانچہ در مجلد دوم این کتاب گذشت کہ بعضے اول را در اسامی و دوم

را در کتبهای آنحضرت شمرده‌اند و از بعض حکایات که در مجلد رابع این کتاب ذکر خواهیم کرد معلوم می‌شود که این مطلب معهود بوده میان شیعه و از گم شدن اجاره هرگاه فهمیدند که در استحال امام و ولی خود را باین نام بخوانند و بجهت ضعف یقین و قصور اعتقاد راوی یا اهل مجلس مراد را بیان نفرموده‌اند و اسامی پیغمبر و امیرالمؤمنین صلوات الله علیهما بحسب طبقات آسمان و عرش و کرسی و جنت و لوح و قلم و سایر مقامات عالیه و درکات دوزخ و طبقات زمین و سایر عوالم و سنا مخلوقات علوی و سفلی و مختلف و متعدد و در هر جا باسمی مذکور و منسوب و در نزد هر طایفه بنامی معروف و خوانده می‌شوند چنانچه بسیاری از آن در محل خود ثبت شده و جایز است که سایر ائمه علیهم السلام در تمام این منقبت یا بعض آن شریک باشند پس معلوم شد که راهنمای در بیابان و دستگیر گم شدگان اباصالح همان غوث اعظم ولی الله امام عصر صاحب الزمان علیه السلام است و اگر کسی شبهه کند که از ملاحظه کرامات جمله از خواص اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله و اصحابه و سلم چون سلمان و سایر خواص ائمه اطهار علیهم السلام چون میثم و اویس و جابر جعفی و نظایر ایشان نیز و کرامات پاره از عباد و زهاد و علما و نیکان می‌توان احتمال داد که این کرامت از ایشان نیز روا که صادر شود یا آنکه صالح اسم جنی است که سیر می‌کند در بلاد و بجهت ارشاد گم شده و حبس کردن حیوان فرار کرده چنانچه در **خصال** از امیرالمؤمنین علیه السلام مرویست در جواب گوئیم که با این احتمال نیز دلالت بر مقصود خواهد کرد چه غرض اقصی از ذکر آن قصص اثبات وجود مبارک آنجناب است و بودنش در میان خلق و رسیدن منافع وجود او است بایشان و معلوم است که شیعیان آنجناب را نجات ندهد جز کسی که در عقیده با ایشان شریک باشد نه مخالف در مذهب و طریقه که اکثر ایشان خون و مال و عرض آنها را حلال می‌دانند بلکه جمله از شافعیه می‌گویند که

اگر کسے وصیت کند کہ مال مرا بجا ها زین مردم بدہید باید داد بانہا کہ منتظر قایم مہدی اند پس نشود آنکس کہ چنین کرامت از او ظاہر شدہ جز کامل در عقیدہ و مہذب در اعمال و اقوال و مزکی در اخلاق و افعال و حرکات و خطرات پس ہمچ احتمل باشد بملاحظہ **مجلد رابع** این کتاب در سلسلہ خواص کہ از جام وصال گاہے شربتے نوشند پس مضطر ستنیست یا دیدہ خود آنجناب علیہ السلام را یا دیدہ کسے را کہ آنکس امام را دیدہ و مطلوب جز این نیست **شیخ ابراهیم کفعمی** در حاشیہ **جنة الواقیہ** در دعائے ام داؤد در آنجا کہ مے فرماید بعد از صلوات بر اوصیاء و سعداء و شہداء و ائمہ ہدیٰ علیہم السلام

اللهم صل على الابدال والاوتاد والسياح والعباد والمخلصين والزهاد واهل الجد والاجتهاد گفتہ شدہ زمین خالی نیست از قطب و چہار اوتاد و چہل ابدال و ہفتاد نجیب و سی صد و شصت صالح پس قطب امام مہدی است فداہ روحی و اوتاد کمتر از چہار نمے شود زیرا کہ دنیا مانند خیمہ است و حضرت امام مہدی علیہ السلام مثل عمود است و این چہار نفر طنابہاے آن خیمہ اند و گاہ مے شود کہ اوتاد بیشتر از چہار اند و ابدال بیشتر از چہل و نجبا بیشتر از ہفتاد و صلحا بیشتر از سی صد و شصت و ظاہر این است کہ حضرت خضر و الیاس از اوتاد اند پس ایشان ملاصق اند با دایرہ قطب **واما** صفت اوتاد پس ایشان قومے ہستند کہ غفلت نمے کنند از پروردگار خود شان طرفة العین و جمع نمے کنند از دنیا مگر قوت روز صادر نمے شود از ایشان لغزشہاے بد و شرط نیست در ایشان عصمت از سہو و نسیان بلکہ شرط است عصمت از فعل قبیح و شرط است این یعنی عصمت از سہو در قطب **واما** ابدال پس پست تر از ایشان است در مراقبت و گاہے صادر مے شود از ایشان غفلت پس تدارک مے کنند آن را بتذکر و عمداً ہیچ نمے کنند **واما** نجبا پس ایشان پست تر از ابدال اند **واما** صلحاء

پس ایشان پرهیزگاران اند که موصوف اند بعدالت وگاهی صادر می شود
از ایشان معصیت پس تدارک می کنند آن را باستغفار و پشیمانی چنانچه خدای تعالی
فرموده ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذکروا
فاذا هم مبصرون در رشتیکه آنانیکه پرهیزگاری نمودند چون برسد
بایشان آینده و طواف کننده از شیاطین نام خدای را برند پس ناگهان
ایشان بیننده باشند بسبب آن تذکر و یاد و رسی که یکی از چهار
رکن توبه است پس شیخ نعمانی فرمود که خدای تعالی ما را از
اقسام اخیر قرار دهد که باشیم از اقسام اولیه ولکن خدای تعالی را فرمان
می بریم و برو دوست داشتن ایشان و ولایت ایشان و کسی که دوست دارد
قومی را محشور می شود با ایشان زیرا که حدیث متواتر متفق فریقین است
که المرء مع من احب وگفته شده که هرگاه گم شود یکی از چهل نفر گذاشته
می شود بدل او از هفتاد نفر و هرگاه گم شود یکی از هفتاد نفر گذاشته میشود
بدل او از سی صد و شصت نفر و هرگاه گم شود یکی از سی صد و شصت نفر گذاشته
می شود بدل او از سائر مردم تمام شد کلام شیخ مذکور اعلی الله مقامه و تاکنون
در این ترتیب مذکور خبری بنظر نرسیده ولکن شیخ مذکور سرآمد عصر خود بود
در اطلاع و تتبع و در نزد او بسیاری از کتب قدما که در این اعصار اثری
از آنها نیست البته تا در محل معتبری ندیده بود در چنین کتاب شریفی ضبط
نکرده و در کتب جماعت صوفیه سنیه قریب بآن عبارت است اما ذکر نیست
از امام عصر علیه السلام در آن و نه پایه ایست از برای کلمات ایشان

تمت الکتاب — خاتمه در کیفیت نماز حضرت حجة الله علی الانام امام موعود محمد مهدی علیه السلام

وآن از جمله نمازهای معروفه دو رکعت نماز است که منسوب بطرف آنجناب
فداه روحی می باشد و جماعتی از علما آن را روایت کرده اند چنانچه شیخ

طبرسی که صاحب تفسیر در کتاب کنوز النجاح روایت کرده است از
احمد بن الدربی از خدام ابی عبد الله حسین بن محمد بزوفری و او گفته است بیرون
آمده از ناحیه مقدسه حضرت صاحب الزمان علیه السلام فداه روحی که هر کس را
بسوی حق سبحانه وتعالی حاجتی باشد پس باید که بعد از نصف شب جمعه غسل
کند و بجای نماز خود رود و دو رکعت نماز گذارد و در رکعت اول بخواند سوره
مبارکه حمد و چون بایَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ برسد صد مرتبه آن را مکرر کند
و بعد از آنکه صد مرتبه تمام شود تتمه سوره مبارکه حمد را بخواند و بعد از تمام شدن
سوره حمد سوره شریفه قُلْ هُوَاللهُ اَحَدٌ را یک مرتبه بخواند و رکوع و دو سجده
را بجا آورد و سبحان ربی العظیم وبحمده را هفت مرتبه در رکوع
بگوید و سبحان ربی الاعلی وبحمده را در هر یک از دو سجده هفت مرتبه
بگوید و بعد از آن رکعت دوم را نیز مانند رکعت اول بجای آورد و بعد
از تمام شدن نماز این دعا بخواند پس بدرستیکه حق سبحانه وتعالی البته حاجت
او را بر می آورد هر گونه حاجتی که باشد مگر آنکه حاجت او در قطع کردن صله
رحم باشد و دعا مذکور اینست اَللّٰهُمَّ اِنْ اَطَعْتُكَ فَالْمَحْمِدَةُ لَكَ وَ
اِنْ عَصَيْتُكَ فَالْحُجَّةُ لَكَ مِنْكَ الرَّوْحُ وَمِنْكَ الْفَرَجُ سُبْحَانَ
مَنْ اَنْعَمَ وَشَكَرَ سُبْحَانَ مَنْ قَدَّرَ وَغَفَرَ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتُ
عَصَيْتُكَ فَاِنِّيْ قَدْ اَطَعْتُكَ فِيْ اَحَبِّ الْاَشْيَاءِ اِلَيْكَ وَهُوَ
الْاِيْمَانُ بِكَ لَمْ اَتَّخِذْ لَكَ وَلَدًا وَلَمْ اَدْعُ لَكَ شَرِيْكًا مَنًّا مِنْكَ
بِهٖ عَلَيَّ لَا مَنًّا مِنِّيْ بِهٖ عَلَيْكَ وَقَدْ عَصَيْتُكَ يَا اِلٰهِيْ عَلٰى غَيْرِ
وَجْهِ الْمُكَابَرَةِ وَالْخُرُوْجِ عَنْ عُبُوْدِيَّتِكَ وَلَا الْجُحُوْدِ لِرُبُوْبِيَّتِكَ
وَلٰكِنْ اَطَعْتُ هَوَايَ وَاَزَلَّنِيَ الشَّيْطَانُ فَلَكَ الْحُجَّةُ عَلَيَّ وَ
الْبَيَانُ فَاِنْ تُعَذِّبْنِيْ فَبِذُنُوْبِيْ غَيْرَ ظَالِمٍ لِيْ وَاِنْ تَغْفِرْلِيْ
وَتَرْحَمْنِيْ فَاِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيْمٌ و بعد از آن تا نفس او وفا کند یا

کریم یا کریم را مکرر بگوید بعد از آن بگوید یا آمِنًا مِنْ کُلِّ شَیْءٍ وَ کُلُّ شَیْءٍ
مِنْكَ خَائِفٌ وَحَذِرٌ اَسْئَلُكَ بِاَمْنِكَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی مُحَمَّدٍ
وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تُعْطِیَنِیْ اَمَانًا لِنَفْسِیْ وَ اَهْلِیْ وَ وَلَدِیْ وَ سَائِرِ
مَا اَنْعَمْتَ بِهٖ عَلَیَّ حَتّٰی لَا اَخَافَ وَ لَا اَحْذَرَ مِنْ شَیْءٍ اَبَدًا
اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ وَ حَسْبُنَا اللّٰهُ وَ نِعْمَ الْوَكِیْلُ
یَا كَافِیَ اِبْرَاهِیْمَ نُمْرُوْدَ وَ یَا كَافِیَ مُوْسٰی فِرْعَوْنَ
اَنْ تُصَلِّیَ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ اَنْ تَكْفِیَنِیْ شَرَّ فُلَانِ
بْنِ فُلَانٍ وبجاے فلان بن فلان نام شخصے راکہ از ضرر او مے ترسد و
نام پدر او را بگوید و از حق سبحانہ و تعالے طلب کند کہ ضرر او را رفع نماید و
کفایت کند پس بدرستیکہ حق تعالے البتہ کفایت ضرر او خواہد کرد انشاء اللہ
تعالے و بعد از آن بسجدہ رود و حاجت خود را مسئلت نماید و زاری کند
بسوے حق تعالے پس بدرستیکہ نیست مرد مومنے و زن مومنہ کہ این
نماز را بگذارد و این دعا را از روے اخلاص بخواند مگر آنکہ کشودہ میشود
براے او درہاے آسمان براے بر آمدن حاجات او و دعاے او مستجاب
مے گردد در ہمان وقت و در ہمان شب ہر گونہ حاجتے کہ باشد و این
بسبب فضل و انعام حق تعالے است بر ما و بر مردمان **و نیز** سید
عظیم القدر سید فضل اللہ راوندی در کتاب دعوات در ضمن نمازہاے
معصومین علیہم السلام مے گوید نماز حضرت امام مہدے صلوات اللہ
و سلامہ علیہ دو رکعت است و در ہر رکعتے حمد یک مرتبہ و صد مرتبہ
صلوات بر پیغمبر و آل او صلوات اللہ علیہم السلام بعد از نماز **و نیز**
سید جلیل علی بن طاؤس در کتاب جمال الاسبوع ہمین نماز را بنحو مذکور بخواند
نسبت بآنحضرت دادہ ولکن ذکر صد صلوات بعد از او نقل نہ کردہ و
فرمودہ این دعا را در عقب نماز بخواند اللّٰهُمَّ عَظُمَ الْبَلَاءُ وَ

برح الخفاء وانكشف الغطاء وضاقت الارض ومنعت السماء والیك یا رب المشتکی وعلیك المعوّل فی الشدة والرخاء اللهم صل علی محمد وآل محمد الذین امرتنا بطاعتهم وعجّل اللهم فرجهم بقائمهم واظهر اعزازه

یا محمد یا علی یا علی یا محمد اکفیانی فانکما کافیای
یا محمد یا علی یا علی یا محمد انصرانی فانکما ناصرای
یا محمد یا علی یا علی یا محمد احفظانی فانکما حافظای

یا مولای یا صاحب الزمان سه مرتبه الغوث ادرکنی ادرکنی الامان سه مرتبه

واما مسجد امام زمان علیه السلام

فداه روحی پس آن تاکنون معروف ومشهور رو در مسانید جمهور رحال آن مذکور است چنانچه **شیخ** فاضل حسن بن محمد بن حسن قمی معاصر علامه صدوق علیهما الرحمة در تاریخ قم نقل فرموده است از کتاب مونس الحزین فی معرفت الحق والیقین از مصنفات شیخ ابوجعفر محمد بن بابویه قمی باین عبارت باب بنای مسجد جمکران از قول حضرت امام همام محمد مهدی موعود صلوات الله علیه وسبب بنا آن این بوده است که **شیخ عفیف صالح حسن بن مثله جمکرانی** رحمت الله علیه گوید که من شب سه شنبه هفتدم ماه مبارک رمضان سنه ثلث وتسعین در سرای خود خفته بودم که ناگاه جماعتی مردم بدر سرای من آمدند نصفی از شب گذشته مرا بیدار کردند گفتند برخیز وطلب امام محمد مهدی صاحب الزمان علیه السلام را اجابت کن که ترا میخواند حسن گفت من برخواستم بهم آمدم وآماده شدم گفتم بگذارید تا پیراهن بپوشم آواز آمد از در سرای که هو ما کان قمیصك پیراهن بر برمکن که از تو نیست دست فرا کردم وسراویل خود را برگرفتم آواز آمد که لیس ذلك منك فخذ سراویلك یعنی آن سراویل که برگرفتی از تو نیست از آن خود برگیر انرا انداختم واز خود برگرفتم ودر پوشیدم وطلب کلید در سرای کردم آواز آمد که الباب مفتوح

چون بسرائے آمدم جماعتے بزرگان را دیدم سلام کردم جواب دادند و ترحیب کردند مرا بیاوردند تا بدان جاگاه که اکنون مسجد است چون نیک بنگریدیم تختے دیدم نہادہ فرشے نیکو بر آن تخت گستردہ و بالشہائے نیکو نہادہ و جوانے سی سالہ بر آن تخت تکیہ بر چہار بالش کردہ و پیرے پیش او نشستہ و کتابی در دست و بر آنجوان مے خواند و فزون از شصت مرد بر این زمین بر گرد او نماز مے کنند بعضے از جامہ ہائے سفید و بعضے جامہ ہائے سبز داشتند و آن پیر حضرت خضر بود پس آن پیر مرا نشاندند و حضرت امام علیہ السلام مرا بنام خود خواند و گفت برو حسن مسلم را بگو کہ تو چند سال است کہ عمارت این زمین مے کنی و میکاری و ما خراب مے کنیم و پنج سال است کہ زراعت مے کنی وامسال دیگر بارہ سر گرفتے و عمارتش مے کنی رخصت نیست کہ تو در این زمین دیگر بارہ زراعت کنی باید ہر انتفاع کہ از این زمین بر گرفتہ رد کنی تا بدین موضع مسجد بنا کنند و بگو این حسن مسلم را کہ این زمین شریف است و خدائے تعالےٰ عز اسمہ این زمین را از زمینہائے دیگر برگزیدہ است و شریف کردہ و تو باز مین خود گرفتی و دو پسر جوان خدائے عزوجل از تو باز ستد و تو متنبہ نشدی و اگر نہ چنین کنی آزار وے بتو رسد آنچہ تو آگاہ نباشی حسن مثلہ گفت یا سیدی و مولائی مرا درین نشانے باید کہ جماعت سخن بے نشان و حجت نشنوند و قول مرا مصدق ندارند گفت انا سنعلم هناك علامت ما این جا بکنیم تا تصدیق قول تو باشد تو برو رسالت ما بگذار و نزدیک سید ابوالحسن برو و بگو تا برخیزد و بیاید و آن مرد را حاضر کنند و انتفاع سالہ کہ گرفتہ است ازو طلب کند و بستانند و بدیگران دہند تا بنائے مسجد بنہند و باقی وجوہ از رہق بناحیہ اردہال کہ ملک ما است بیاورد و مسجد را تمام کند و بکہ نیمہ رہق را وقف کردیم بر این مسجد کہ ہر سالہ وجوہ آنرا بیاورند و صرف عمارت مسجد بکنند و مردم را بگو تا رغبت بکنند بدین موضع و عزیز

وارند وچهار رکعت نماز این جا بگذارند دو رکعت تحیت مسجد در هر رکعتی یک بار الحمد و هفت بار قل هو الله احد وتسبیح رکوع وسجود هفت بار بگویند و دو رکعت نماز امام صاحب الزمان علیه السلام بگذارند برین نسق چون فاتحه خوانند بایاک نعبد وایاک نستعین رسد صد بار بگوید وبعد از ان فاتحه را تا آخر بخواند و در رکعت دوم نیز بهمین طریق بگذارد وتسبیح در رکوع وسجود هفت بار بگوید وچون نماز تمام کرده باشد تهلیل بگوید وتسبیح فاطمه طاهره زهرا علیها السلام بگوید وچون از تسبیح فارغ شود سر بسجده نهد وصد بار صلوات بر پیغمبر خدا صلی الله علیه وآله وصحابه وآل اطهارش علیهم السلام بفرستد واین نقل از لفظ مبارک امام علیه السلام است که فمن صلیها فکانما صلی فی البیت العتیق یعنی هر که این دو رکعت نماز بگذارد همچنین باشد که دو رکعت نماز در کعبه محترمه گذارده باشد حسن مثله جمکرانی گفت که من چون سخن بشنیدم گفتم با خویشتن که گویا این موضع است که تو مے پنداری انما هذا المسجد للامام صاحب الزمان واشارت بدان جوان کردم که در چهار بالش نشسته بود پس آن جوان بمن اشارت کرد که برو من بیامدم چون پاره راه بیامدم دیگر باره مرا باز خواندند وگفتند بزی در گله جعفر کاشانی راعیست باید آن بز را بخری اگر مردم ده بها نهند بخر واگر نه تو از خاصه خود بده وآن بز را بیاری وبدین موضع بکشی فردا شب انگاه روز هجدهم ماه مبارک رمضان گوشت آن بز را بر بیماران وکسے که علتے داشته باشد سخت انفاق کنی که حق سبحانه وتعالی همه را شفا دهد وبز ابلق وموهای بسیار دارد وهفت علامت دارد سه بر یک جانب وچهار بر جانب دیگر در ابهم سیاه وسفید همچون درهما پس مرا دیگر بار گردانید وگفت هفتاد روز یا هفت روز ما اینجائیم اگر بهفت روز حمل کنی دلیل کند بر شب قدر که بیست وسیم است واگر بر هفتاد حمل کنی شب بیست وپنجم ذی القعدة الحرام بود و روز بزرگوار است

پس حسن مثله گفت من بیامدم و تا خانه آمدم و همه شب در آن اندیشه بودم تا صبح
اثر کرد فرض بگذاردم و نزدیک علی المنذر آمدم و آن احوال با وے بگفتم او
با من بیامد رفتیم بدان جایگاه که مرا شب برده بودند پس گفت باﷲ نشان و
علامتے که امام علیه السلام مرا گفت یکے اینست که زنجیرها و میخها این جا ظاهر
است پس نزدیک سید ابوالحسن الرضا شدیم چون بدر سرائے وی برسیدیم
خدم و حشم وے را دیدیم که مرا گفتند از سحرگاه سید ابوالحسن در انتظار تست
تو از جمکرانی گفتم بلے من در حال در رفتیم سلام کردم و خدمت کردم جواب
نیکو داد و اعزاز کرد و مرا تمکین نشاند و پیش از آنکه من حدیث کنم مرا گفت
اے حسن مثله من خفته بودم در خواب شخصے مرا گفت حسن مثله نام مردی
از جمکران پیش تو آید بامداد باید که آنچه گوید سخن او را مصدق داری و بر قول و
اعتماد کنی که سخن او سخن ما است باید که قول و را رد نه گردانی از خواب بیدار
شدم تا این ساعت منتظر تو بودم حسن مثله احوال را بشرح با وے بگفت در
حال بفرمود تا اسپها را زین بر نهادند و بیرون آوردند و سوار شدند چون بنزدیک
ده رسیدند راعی گله بر کناره راه داشت حسن مثله در میان گله رفت و آن بز
از پس همه گوسفندان مے آمد پیش حسن مثله دوید و او آن بز را برگرفت که
بها بدوے دهد و بز را بیاورد جعفر راعی سوگند یاد کرد که من هرگز این بز را ندیده ام
و در گله من نبوده است الا امروز که مے بینم و هر چند که مے خواهم که این بز را بگیرم
میسر نمے شود و اکنون که پیش شما آمد پس بز را همچنان که سید فرموده بود در آن
جایگاه آوردند و بکشتند و سید ابوالحسن الرضا بدین موضع آمدند و حسن مسلم را
حاضر کردند و انتفاع از او بستدند و وجوه رهق را بیاوردند و مسجد جمکران را
بچوب بپوشانیدند و سید ابوالحسن الرضا زنجیرها و میخها را بقم برد و در سرائے
خود گذاشت همه بیماران و صاحب علتان مے رفتند و خود را در زنجیر
میمالیدند خدائے تعالے عز اسمه شفائے عاجل مے داد و خوش میشدند و

ابوالحسن محمد بن حیدر گوید که باستفاضه شنیده‌ام که سید ابوالحسن الرضا مدفون
است در موسویان بشهر قم و بعد ازان فرزندان وی را بجای وی
نازل شد و وی داخل خانه شد و سر حسن دقی بر دا شتند زنجیر و میتها را نیافتند
این است مختصری از احوال آن موضع شریف که شرح داده شد بعض
محققین فرموده اند در نسخه فارسی تاریخ قم و نسخه عربی آن که عالم جلیل آغا
محمد علی کرمانشاهی مختصر این قصه شریفه را ازان نقل کرده در حواشی
رجال میر مصطفی در باب حسن تاریخ قصه را در ثلث و تسعین یعنی نود و
سه بعد از دویست نقل کرده و ظاهرا بر تاریخ مشتبه شده و اصل سبعین بوده
که بمعنی هفتاد است زیرا که وفات شیخ صدوق علیه الرحمة پیش از نود است
مخفی نماند که مسجد شریف جمکران تاکنون موجود و واقع است در
یک فرسخی بلده طیبه قم تقریباً از سمت دروازه کاشان و در
تاریخ قم روایت کرده از برقی وغیره که نام قصبه قم با آن اصهان
بوده است یعنی منازل کبار و اشراف جمکران چنین گفته اند و اوه بجم
که اول دیه که بدین ناحیت بنا نهادند جمکران است و جم ملک آن را بنا
کرده است و اول موضع که بجمکران بنا نهادند چشمه بود یعنی چیزی
اندک و گویند که صاحب جمکران چون بر عاملان و بنا آن گذر کرد
گفت چه کار کرده اید گفتند چشمه بزبان ایشان یعنی اندک چیزی پس
این موضع را بدین نام نهادند و بدان سبب وی را ویدستان نام کردند
و جمکران کوهست مشرف بر آن و آن را ولیشویه خوانند و بر آن قلعه
ایست بلند کهنه قدیم و صاحبش را لمی دانند و گویند که اسکندر آن را
بنا کرده است و آب را بر آن روان گردانیده و از برقی روایت
است که جمکران را سلیمان بن داود علیهما السلام بنا کرده است و این
روایت خالی از خلافی نیست به سبب آنکه بدین ناحیت هیچ بنای

منسوب با سلیمان بن داؤد نیست و بد و بازنے خوانند والعلم عند اللہ
وحکمران از ان اماکین بودہ است وخدائے عزوجل اوا پسرے داد نام
او جلین بود او در حکمران کوشکے بساخت وآن ہنوز باقے است وہمچنین دہ محلت
ودرب بنا کرد و بعد از آن دو محلت ودرب با آن اضافت نمود چنانچہ
مجموع دوازدہ باشند و بر در ہر محلتے ودربے آتش کدہ بود و باغے بنا نہاد
وکنیزکان وبندگان خود را در آن ساکن کرد وفرزندان واعقاب ایشان
سالے یومنا ہذا در آن ساکن اند و بریک دیگر افتخار مے کنند انتہے **وراہق**
از قراے معروفہ معمورہ است تا حال وبکاشان نزدیک تراست از قم ولکن
از توابع شہر قم است بمسافت دہ فرسخ تقریباً **مؤلف گوید کہ**
فقیر حقیر ہم اصلاً از ساکنان ہمین دار الامان بلدہ طیبہ **قم** است کہ از بزرگان
اجداد فقیر جناب رضوان وغفران ماب ذوالریاستین
جنت نشان **آقا سید حسین قمی** اعلی اللہ
مقامہ از این بلدہ طیبہ بخاک ہند وارد شد ودر کشمیر جنت نظیر
قریہ احمد پورہ مدفون است رحمۃ اللہ علیہ **تکمیل**
مخفی و پوشیدہ نماند کہ غرض حقیر فقیر چنین نیست کہ بمدعی مسیحیت ومہدویت
زمانہ کہ بسبب خیالات آزادانہ کہ در سواد ملک **ہندوستان**
اسباب ضلالت وگمراہے ور تقلیدے از عوام انام کانھم الا کالانعام
بلھم اضل سبیلا اند فراہم آوردہ است بخصوصہ تعرض کنم ونہ
وے را قابل خطاب خود دانستم زیرا کہ تعرض چنین جاہل ہم ولو با نکار باشد
موجب فتحے از اعتبار در انظار عوام الناس بوسواس خناس چون قیاس نسناس
حاصل مے شود بلکہ چون از جانب بعض مکرمان معظمان والاشان بالمشافۃ الاعلے
خطاب مبارک صادر شد بہ تصنیف کتابے شریف وتالیف خطابے
منیف کہ محتوے باشد بر تفصیل حالات حجۃ اللہ الاکبر امام العصر المہدے

الموعود المنتظر متضمن تحقیقات شایسته و تدقیقات بایسته که مشحون باشد
بدلائل عقلیه و فنون نقلیه خالی از اطناب ممل و ایجاز مخل تا در پیشگاه آنحضرت
خدا و پادشاه عالم پناه بفضل اله منظور نظر آفتاب اثر مطمح خاطر انور گردد لهذا
با اختلال احوال و ذهاب ثروت و مال و جلاء وطن و انتشار گنج محن و غمائم
و رهم و اسباب غیر فراهم این مجلد ثالث هم فی احسن تالیف و اعجب
ترصیف منتخب و ثبت افتاد

هی البحر الا ان فیها ثواقب • النجوم العلی واللامعات الخوارق

امید که این خدمت اگر خدا خواهد مطبوع طبع امام عصر و حجت زمان و فلک
رفعت و مایه سعادت این بنده بے بضاعت گردد انشاء الله المتنان
و علیه التکلان فی کل ان و ارجو من الله الرحمان ان یجعله
لسدته السنیه و حضرته العلیه تبقی ببقاء الدهور و لا
تنقضی بمرور الاعوام و الشهور ان شاء الله الغفور و هیهنا
ختم المجلد الثالث من کتاب غایة المقصود
بعون المنان المعبود و اخر دعوینا الحمد لله الذی
خلق الانسان و انعم علیه جواد اللسان لانصاح حقائق
المعانی و دقائق البیان و علمه الاسماء وسیلة للقربان
و ذریعة للامان و طریقة لاعلام الوارث فی التبیان
والصلوة والسلام علی الانسان و مرکز دائرة الامکان
الذی لا یطرء باطراء المادح افتتان و لا بازراء القادح
نقصان حاصل اثمار اشجار النبوة و مجمع فوائد
اثار المروة والفتوة محمد و اله الابرار و عترته
الاخیار مفاتیح الرحمه و مصابیح الظلام مطالع
انوار الفصاحة و مشارق شموس البلاغة الذین

اذهب الله عنهم الرجس وطهرهم تطهيرا وكان
ذلك في سنة ١٣١٩ھ الا لتسع عشر وثلثمائة
بعد الالف من الهجرة المقدسة النبوية
على هاجرها الف سلام والتحية
البهية نسقه في مبارك
حويلى لاهور حفظه
بالامن والسرور
ويتلوه المجلد
الرابع
انشاء الله
تعالى

تمت

المجلد الثامن غاية المقصود
بعون المعبود

هذه قصائد مليحة في مدح المهدي الموعود عليه السلام

تحية الله ورضوانه … على الامام الحجة القائم

على امام حكمه نافذ … اذا اراد الحكم في العالم

خليفة الله على خلقه … والآخذ الحق من الظالم

العادل العالم اكرم به … من عادل في حكمه عالم

مطهر الارض ومحي الورى … العلوي الطاهر الفاطمي

ناصر دين الله كهف الورى … محي الذي خير بني آدم

الصاحب الاعظم والماجد … الاكرم والمولى ابو القاسم

وصاحب الدولة يحيى بها … ممتحن في الزمن الغاشم

والنافذ الحكم فرعيا له … وحاده الوائل من حاكم

من حاتم حتى يوازي به … عبيده اكرم من حاتم

لو انني شاهد مقبل … في جحفل ذي عثير قاتم

لقلت من فرط سروري به … اهلا وسهلا بك من قادم

ايضاً قصيدة مليحة في مدح المهدي الموعود عليه السلام

ان شئت تتلو سور الحمد ... فخير الاقوال في المهدي

وامدح اماماً حاز خصل العلى ... وفاز بالسودد والمجد

امام حق نوره ظاهر ... كالشمس في غوره في نجد

القائم الماجد والمنتمي ... الى العلى بالاب والجد

وصاحب الامر غوث الورى ... وحصنهم في القرب والبعد

وناشر العدل وقد جارت ... الايام والناس عن القصد

والمنصف المظلوم من ظالم ... والملجأ المرجوّ والمجدي

وباذل الرفد الى ان يرى ... لا احد يرغب في الرفد

جلت اياديه وآلاؤه ... والحمد للواهب عن عد

واصبحت ايامه لا نقضت ... ولا تقولن جنة الخلد

سيرته تهدي الى فضله ... وهديه يهدي الى الرشد

يغنم بالله ويعطي به ... موفق البذل والرد

ليس له في الفضل من مشبه ... ولا له في النبل من ندّ

العلم والحكم وبذل الندى ... جاوز فيها رتب الجدّ

قد عمه الله بالطافه ... وخصه الله بطالع السعد

ادعوه مولاي ومن لي بان ... يقول لي ان قال يا عبدي

ادعو به الله وما من دعا ... بمثله يحجبه بالرد

اعده ذخراً وارجوه في بعثي ... وفي عرضي وفي لحدي

فليت يامولاى ومولى الورى … يذكرني في سره بعده

وليته يبعث لى دعوة … يسعدني في الاخرى بها جدى

مولاى اشواقى تذكى لظى … لا تهدأ نمته السها فقد

اودان الفؤاد … مشهد … اشرح فيه معلنا ودى

ترى بى وجد الى عالم … بما اعانيه من الوجد

وهمت في حب فتى غائب … وهو قريب الدار في البعد

فاعطف علينا عطفة واشف … ما نلقاه من هجر ومن صد

واظهر ظهور الشمس وكشف لنا … عن طالع مذ غبت مسود

قد تم ما الفت من وصفكم … فجاء كالروضة والعقد

ولست فيه بالغا حقكم … لكن على ما يقتضى جهدى

فان يكن حسنى فمن عندكم … او كان تقصير فمن عندى

ومن قد كان رجوه في محشرى … يا باذل الاحسان والرفد

والحمد لله شكرا له … اهل الندى والشكر والحمد

ايضا قصيدة في مدح الائمة عليهم السلام

ايها السادة الائمة انتم … خيرة الله اولا واخرا

قد سموتم الى العلى فافترعتم … بمزاياكم المحل الخطيرا

انزل الله فيكم هل اتى نصا … جليا في فضلكم مسطورا

من يجاريكم وقد طهر الله … تعالى اخلاقكم تطهيرا

لكم سور يقرره القران … لسامعيه لا تقريرا

اجرى البرق في مداكم كبا … من دون غاياتكم كليلا حسيرا

واذا ازمة عرت واسنزت   فترى للعصاة فيها صريرا
بسطوا الندى اكفا سباطا   ووجوها تحكى الصباح المنيرا
وافاضوا على البرايا عطايا   خلقت فيهم السحاب المطيرا
فتراهم عند الاعادى ليوثا   وتراهم عند العفاة بحورا
يمحون الوالى جنة عدن   والعدو والشقى يصلى سعيرا
يطعمون الطعام فى العسر واليسر   يتيما ويائسا واسيرا
لا يريدون بالعطاء جزاء   محبطا اجرهم او شكورا
فكفاهم يوما عبوسا واعطاء   على البر نضرة وسرورا
وجزاهم بصبرهم وهواو   من جرى الخير جنة وحريرا
واذا ما اتبدو الفضل خطاء   شرفوا منبرا وزانو سريرا
يخجلوا الغيث نائلا وعطاء   واستخفوا يلملما وثبيرا
يخلفون الشموس نورا واشرافا   وفى الليل يخجلون البدورا
انا عبد لكم ادين بحبى   لكم الله ذو الجلال الكبيرا
عالم اننى اصبت وان الله   يولى لطفا وطرفا نزيدا
مال قلبى اليكم فى الصبى الغض   واحببتكم وكنت صغيرا
وتوليتكم وما كان فى اهلى   ولى مثلى فجئت شهيرا
اظهر الله نوركم فاضاء   الافق لما بدا وكنت بصيرا
فهدانى اليكم الله لطفا بى   وما زال لى وليا نصيرا
كما يادى ولى وكم نعمة اسدى   فلى ان اكون عبدا شكورا
امطرتنى منه سحائب جود   عاد حالى بهن غضا نظيرا
وحمانى من حادثات عظام   عددت فيها مؤيدا منصورا

لو قطعت الزمان فی شکرانی	ما جالی به لکنت جدیرا
فله الحمد دائماً مستمراً	وله الشکر اولاً و اخیرا

وغیر از این هم قصائد بسیار در ستایش فصحاء ابرار و بلغاء اخیار متضمن مناقب حضرت امام مهدی موعود علیه السّلام فداه روحی مسطور می باشند و این چند قصیده مذکوره را از کتاب کشف الغمّه فی معرفت الائمه فاضل کامل علّامه علی بن عیسی بر ائے تو در جلد ثالث غایت المقصود ضبط نمودم و امّا فاضل مذکور چه کلام جامع در فضائل و مناقب امام مهدی گفته خواستم که در این جا نوشته باشم مناقب المهدی ظاهرة النور منیرة الظهور سافرة الا اشراف مشرقة السفور مسورة بالعلاء عالیة السور امرة بالعدل عادلة فی الامور یکاد المداد ان یبیّض من اشراق ضیائها وتذعن الثوابت لارتفاعها وعلائها وتتضاءل الشموس لالائها نور الانوار وسلالة الاخیار وبقیّة الاطهار وذخیرة الابرار والثمرة المتخلّفة من الثمار صاحب الزمان حاوی خصل الرّهان الغائب عن العیان الموجود فی کل الزمان الذخیرة النّافعة والبقیعة الصّالحة والموئل والعصر والملجا والوزر المساعد بمعاضدة القضاء والقدر صاحب الاوضاح والغزر القوی فی ذات الله الشدید علی اعداء الله الموید بنصر الله المنصور بعنایت الله القائم بامر الله المخصوص بعون الله قد تعاضدت الاخبار علی ظهوره وتظاهرت الرّوایات علی اشراق نوره وستسفر ظلم الایام واللیالی بسفوره

وتنجلی به الظلم انجلاء الصباح عن دیجوره ویخرج من سرار الغیبة فیملاء القلوب بسروره ویسیر عدله فی الآفاق فیکون اضوأ من البدر فی مسیره ویعید الله به دینه ویوضح منهاج الشرع وقانونه ویصدع بالدلالة ویقوم بتائید الامامة والرسالة ویرد الایام حالیة بعد عطلتها وفوتة بعد ضعف قوتها ویجد الشریعة المطهرة المحمدیة بعد اندحاضها ویبرم عقدها بعد انتقاضها ویعیدها بعد ذهابها وانقراضها ویبسطها بعد تجعدها وانقباضها ویجاهد فی الله حق جهاده ویطهر من الاذناس اقطار بلاده ویصلح من الدین ما سعت الاعداء فی فساده ویحیی بجده واجتهاده سنة آبائه واجداده ویملاء الدنیا عدلا کما ملئت جورا ویخلق للظلم دورا ویجدد للعدل دورا ویردی الطغاة المارقین ویبید العتاة والمنافقین ویکف عادیة الاشرار والفاسقین ویسوق الناس سیاقة لم یر من قبله من احد من السائقین السابقین ولا یری بعده من اللاحقین فرما نحقا زمان المتقین اصحابهم المامور بالکون معهم فی قوله تعالی یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وکونوا مع الصادقین خلصوا بنسلیکهم من الریب وسلموا بتربیته من العیب واخذوا بهدیه وطریقه واهتدوا من الحق الی تحقیقه ووفقهم الله الی الخیرات بتسدیده وتوفیقه به ختمت الخلافة والامامة والیه انتهت الریاسة والزعامة وهو الامام من لدن مات ابوه الی یوم القیامة فاوصافه زاد الرفاق ومناقبه نشا یعته فی الآفاق تهزم الجیوش

باسمه وينزل الدهر على حكمه فالويل في حربه والسلامة
في سلمه يجدد من الدين الرسوم الدارسة ويشيد معالم
السنن الطامسة ويخفض منار الجور والعدوان ويرفع
شعار اهل الايمان ويبطل السبت والاحد ويدعو الى
الواحد الاحد المنزه عن الصاحبة والولد ويتقدم في
الصلوة على السيد المسيح كما ورد في الخبر الصحيح و
الحق الصريح صلوات الله والسلام والتحية والاكرام
على المأموم والامام وانا اعتذر الى كرمه من تقصيري
واسال مسامحة قبول معاذيري فمن اين اجد لسانا
ينطق بواجب حمده وما على المجتهد جناح بعد بذل جهده
تم هذه المجلد الثالث في مبارك حويلي لاهور
حفه بالامن والسرور ويتلوه انشاء الله تعالى

المجلد الرابع

تمت وبالخير عمت

فہرست کتب مطبوعہ مصنفہ علامہ شمس الاسلام مولوی السید علی حایری لاہوری

غایت المقصود مجلد اوّل - درتحقیق وجود و ولادت وغیبت وظہور ورجعت امام مہدی موعود علیہ السلام
بزبان فارسی - قیمت . . . . عمر

آیضاً جلد ثانی - درصعود ونزول عیسےٰ از آسمان وحال دجال وخروج یاجوج وماجوج وباقی
احوال امام مہدی موعود علیہ السلام وتکلیف مردم در زمانہ غیبت آنحضرت علیہ
السلام - بزبان فارسی - . . . . . عمر

آیضاً جلد ثالث - دراثبات مشابہت امام مہدی با انبیاء سلف درغیاب وظہور وذکر معاجز آنحضرت
وباقی حالات - فارسی . . . . عمر

سیف الفرقان درتحقیق فسق وکفر ونفاق وارتداد واسلام وایمان ومدارج ایمان واثبات ایمان آبائے نبی وعلی ہی ص

منہاج السلامۃ - درعلم کلام از اوّل توحید وعدل ونبوّت وامامت ومعاد بطریق استدلال فلاسفہ واجوبہ
اعتراضات - فارسی . . . . . عہ

رسالۃ الغدیر - کیفیت خلیفہ ساختن حضرت رسولؐ علیؑ را درغدیر خم از قرآن واحادیث ہفتاد وسہ لمت ووجہ
شکستن بیعت آنحضرتؑ بعد از وفات حضرت رسول از کتب اہل سنت واجوبہ جمیع اعتراضات مخالفین فارسی . . . ۶ر

تقریظات المشاہیر خطوط وتقریظات انشاء پردازی عربی وفارسی ۵ر

تنقید - دراثبات اجتہاد وتقلید از احادیث وقرآن مجید - فارسی ۱ر

نوادر - دربیان علل اغسال جنابت ومیّت ومس میّت ومسئلہ آکل ماکول وغیرہ فارسی . . . ۱ر

نعم المعانی - دراثبات استحباب سجود برتربت حسینے علیہ السلام - فارسی . ۱ر

تقلید المقلدین - درمسائل ضروریہ شرعیہ فرعیہ - اردو . . ۳ر

مناسک حج - درواجبات ومستحبات ومکروہات ومحرّمات وادعیہ وغیرہ حج اسلام - اردو . . . ۲ر

احکام الشکوک - درشکیات از اوّل مقدمات تا آخر توابع نماز - اردو . . . ۱ر

صورت الصلوٰۃ - درترکیب وترجمہ نماز شیعہ - اردو . — . ر

تنبیہ المؤمنین - درشرائط اجتہاد وغیرہ - فارسی . ۱ر

سوال وجواب - درتحقیق مسئلہ نکاح سیّدہ باغیر سید - فارسی . . ۲ر

صواعق البوارق - دراثبات حقیت واعجاز قرآن وتحقیق حدیث قرطاس - فارسی ۲ر

حل لا ینحل - دراحوال اطفال کفار وحکم ولد الزنا مومن دردنیا وآخرت - فارسی ۲ر

مقدّمات نماز شیعہ مع وضو وغسل وتیمم وغیرہ - اردو ۱ر

تحذیر المعاندین - درحالات معاویہ ولعن کنانیدن برعلی از کتب اہل سنت - فارسی ۳ر

میزان الاعمال درتحقیق میزان یوم قیامت واجوبہ اعتراضات - فارسی ۲ر

کتاب غایت المقصود فارسی

تصنیف شمس الملة والدین نعمة الله فی المؤمنین استاذ الاساتذة الماهرین رئیس المسلمین
فخر الفقهاء والمجتهدین قمر المحققین عز الله تفقین الذی اسمه الشریف فی الاشتهار کالشمس فی
وسط النهار ابوتراب مولوی **سید علی حایری لاهوری** ادام الله ظله علے
الاسلام والمسلمین که چهار مجلد است متضمن تفصیل حالات حضرت حجة الله الاکبر امام الموجود فی کل
عصر المهدی الموعود المنتظر علیه السلام و رد جمیع اعتراضات مخالفین هفتاد و دو ملت و حل اشکالات
معضلهٔ محیره هر مذهب و رد شصت کذاب مدعیان مهدویت که تا زمانه ظهور حضرتش دعوائے امامت
ومهدویت خواهند کرد خاصه برائے قلع و قمع **مدعی مهدویت** و عیسویت زمانه که در تمام ملک هندوستان و پنجاب
اسباب ضلالت و گمراهی فراهم آورده ضعفاء عقول و جهول پر فضول را بسوے مهدویت و خود دعوت مینماید و هزارها
گم گشتگان از راه هدایت و یقین که بدام و فریب این فخر الجهلاء والفاسقین زین الفسقاء والکافرین
در آمده بودند الحمد لله که بمطالعه همین کتاب عالمتاب بر طریقه حقه سلیمه قدیمه خود برگشتند ذلک فضل
الله یؤتیه من یشاء علاوه بر این کتاب مذکور را بجهت عبارات شایسته و تحقیقات و تدقیقات
بایسته و مضامین عدیده جدیده بر کتب سلف هم فوقیت حاصل است زیرا که بالاستقلال
باستدلال بطریق فلسفیانه و نهج حکیمانه در مجلدات متعدده مطابق خیالات آزادانه ابنائے
زمانه خویش و بیگانه در خصوص تفصیل حالات آنحضرت علیه السلام مع جمیع مسایل متعلقه آن بجز این
کتاب نوشته نشده است همین جهت است که مدعی مهدویت مع مریدانش را در این عرصه سه سال
معارضه این کتاب هرگز ممکن نشده است ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا زیرا که نور دین
در قلوب این منافقین مبدل بظلمت گردیده **هذا** ارد این کتاب مستطاب بلکه سراسر مملو است از
الهامات صادقه کرده نمیتوانند البته البته لا یاتون بمثله ولا یقدرون بمعارضة ولو کان بعضهم لبعض
ظهیرا و هرگاه کسے از اینها بخیال فاسد خود چیزے پوچ و بیمعنے بنویسد هم معلوم و ظاهر است که
انفعال بجز ندامت و شرمندگی دیگر چه حاصل میتواند شد زیرا که از مدت سه سال این کتاب اقلام هم
ایشان را شکسته و کمرهای ایشان را دو نیم گردانیده است این کتاب بنحوی بر ایشان اتمام حجت کرده
قافیه را تنگ کرده است که دقیقه باقی نمانده است لهذا این جماعت جدیده را بجز ایمان و اهل
آوردن و از این بدعات دست بردار شدن و از خیالات فاسده خود تایب شدن چاره
باقی نمانده است وما علی الرسول الا البلاغ قیمت جلد اول ... قیمت جلد ثانی ... قیمت جلد ...

احقر محمد شمس الدین مالک مطبع مسلم المستند پریس لاهور